3. BASKI

Meral Tamer

Aşkolsun Kanser!

DK DOĞAN KİTAP

Aşkolsun Kanser!

AŞKOLSUN KANSER!

Yazan: Meral Tamer

Yayın hakları: © Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.
Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Bu kitapta yazım kuralları konusunda yazarın isteklerine bağlı kalınmıştır.
1. baskı / Ekim 2010
3. baskı / Ekim 2010 / ISBN 978-605-111-852-9
Sertifika no: 11940

Kapak tasarımı: Yavuz Korkut
Kapak fotoğrafı: Fulya Atalay
Baskı: Mega Basım, Baha İş Merkezi. A Blok
Haramidere / Avcılar - İSTANBUL
Tel. (212) 422 44 45

Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.
19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 1 Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL
Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16
www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Aşkolsun Kanser!

Meral Tamer

DK DOĞAN KİTAP

İçindekiler

Giriş / Kansere teşekkürlerimle... 17
Navratilova'nın 11 Eylül'ü 18
Kanser milat gibi 19
Osman'a ve Tayfun'a teşekkür 20
Kitap yazmamı okurlarım istedi 21
Okurlarıma ve Deniz'e teşekkür 21
Kanseri tabu olmaktan çıkartmak 22

Bölüm 1 / Annemin yemek merakı, kanserle tanıştığım gün imdadıma yetişti 27
Yüzde 50 kötü huylu 28
İlk ameliyat salı günü 29
En zoru kızıma anlatmaktı 30
Annemin enfes yemekleri 31
Annem kanserden öldü 33
Baba-kız düşkünlüğümüz yoktu 34
Sınıfın en çalışkanıydım 35
Piyanom misafir odasında 37
Harika çocuk olamadım 39
Anneme teşekkür edemedim 40
Babam bir şeyhin oğluydu 41

Bölüm 2 / Üç tekerlekli bisikletim ve ipe dizilmiş yüz paralarım 43
Misafirlerimize mini konserler 43
Kızma birader ve taş bebeğim 46
Annemle dikiş dikmek zevkliydi 46
Yengeme elbise dikmeye kalkınca... 48

Çay ziyafetli solfej dersleri 49
Annemden okuldan kaçma dayağı 50
Ben de kızımı hırpalamıştım 51
Arkadan dikişli naylon çoraplar 52

Bölüm 3 / 16 yaşında annemi babamı kaybetmek, hayatımın ilk kırılma noktasıydı 55

6 ay kiracımızla kaldım 56
Ramazanda oruç tutunca... 58
Doğup büyüdüğüm eve veda... 59
Annemin çeyiz sandığı 59
Edebiyat hocamın evine yerleştim 61
Halil Berktay da bizim eve geldi 62
Nazan dönünce bana yol göründü 63
"Hangi gazinoda okuyorsun?" 64
Matmazel Lili'nin pansiyoneri 65
Kiralar banka hesabımda birikiyordu 66
Hayatımın ikinci kırılma noktası 67
Mimarlıktan gazeteciliğe... 68

Bölüm 4 / Kalp krizi, verem serbest de kansere sansür niye? 71

Öneri Osman'dan geldi 72
Hastalığımı saklamayacağım 73
Kalp krizi serbest, kanser yasak! 74
Hayali bir soru-yanıt! 74
Ve ameliyat günü geldi çattı 75
Ameliyat akşamı levrek pişirdim 76
Yemek sonrası aktiviteleri! 77
6 seçenekli test sorusu 78
Yoksa gizli solak mıyım? 78
Kanser olduğumu öğrenince ilk ne düşündüm? 79
Önce KAGİDER'e, sonra doktora! 80

Doktor sonucu açıklıyor 81
Kanserle baş başa kalınca... 81
Hayat nasıl devam edecek? 82
Kanser gelmeseydi, piyano gelecekti 83
Ne kadar vaktim kaldıysa... 83
Metastaz taramaları 84

Bölüm 5 / Kızım, doktoruma gözü kapalı güvenmeme anlam veremiyor 85

Bel fıtığı ve beyin cerrahları 86
İkinci durak ortopedistler 87
Akupunktur, fizyoterapi 87
Kızım hayretler içinde 88
Ben hiç saklambaç oynamadım 89
10 gün kar körü oldum 90
Körlük, sanki kanserden kötü 91
Londra, ikinci kentimiz oldu 91
Amerika yollarında... 93
Bakalım görebilecek miyim? 94
Kurt Masur'lu provalar 96

Bölüm 6 / Geçmiş olsuna gelenleri ben teselli ediyordum 97

Benim tümör, masum kanser! 97
Yurtdışında olmak zor 99
Kanser, doğum günü armağanım 99
Sevgi yumağı giderek büyüdü 100
Kansere teşekkür borcum mu var? 101
Konser arkadaşlarımın şaşkınlığı 101
E-postalar çok öğreticiydi 102

Bölüm 7 / İkinci ameliyat da bitti; herkes memnun, ben durgun! 111

Doktorum da kal diyor 111
İlle de konsere gideceğim 112
Ameliyat bu kez vurdu 112
Doğa, Osman ve Tijen'in gözleri 113
Dizi yazmamı Osman önerdi 113
Ürtiker mi alerji mi? 114
Haydi ödül almaya... 115
Alerji burnunu kaldırdı 115
Alerjiye de biyopsi yapıldı 117
Kemoterapi mi dediniz? 118
Araştırdığım yegâne konu saçlarım 119
Saç kazıtan erkekler 120
Saç düşmanı kemoterapi 121
Kemo, Memo gibi sevimli bir şey! 121

Bölüm 8 / Hayatımın üçüncü kırılma noktası eşimden boşanma kararımdır 123

Doktorlar doğuramazsın dediler 123
Hiç yatılı kadınım olmadı 126
Eşimden boşanma kararım 128
Kızımla evimizden ayrıldık 130
Benim ikinci üniversitem kızım 131
Çocuklu arkadaşlıklar 133
Doğa'nın babasıyla ilişkisi 135
Babasıyla son yemeğimiz 137
Eski kayınpederimle 6 ay 138
Ana-kız çok farklıyız 140

Bölüm 9 / Kanserle mücadele etmedim, çünkü gerek kalmadı 143

Benimki Kanada Protokolü 143
Radyoterapi moral bozmaz 144

Evimin ve arkadaşlarımın keyfini çıkardım 145
"Arkası yarın" tadında... 147
Ben kahraman değilim 148
Erken teşhis, hayat kurtarır 149
Radyoterapi de bitti... 149
Maktav Bey'in talimat listesi 150
Neeee; 15 gün sonra denize mi? 150
Sol koluma yeni yasaklar 151
Onkologlu hayat, oooh ne rahat! 152
Sıra geldi kolonoskopiye... 153

Bölüm 10 / Bostancı'ya dolmuş bir-ikiii ve kitap yazma kararı 155

Babıâli'nin kapıları 160
Cumhuriyet'e nasıl girdim? 161
Daha ilk ayda maaşıma yüzde 100 zam 162
İlk dış seyahatim Amerika'ya... 163
Evren gazetemizi kapatınca... 164
Tüketici hareketi başlıyor 166
İlk tüketici derneği TÜKODER 168

Bölüm 11 / Önce ben Osman'ın editörüydüm, sonra o benim editörüm oldu 171

Osman'ın mektupları 171
İlhan Abi beni niye öperdi? 173
Hasan'ın tek elemanıydım 175
Ekonomi gazeteciliğine geçiş 176
Atlı Köşk'ün tuvaletinde 178
Sakıp Bey'in ilk doğum günü 179
Vehbi Koç'tan uğur parası 179
Zafer Mutlu'dan gelen telefon 180
Arabalı ve şoförlü oluverdim 181

Cumhuriyet'e veda... 183

Bölüm 12 / Demirel'le 10 yıllık hukuk mücadelemizi ben kazandım 185

17 yılda 8 genel yayın yönetmeni 186
Depremin baş sorumlusu kim? 187
Demireller'in aile fotoğrafı 188
Demirel'in tekzibi iltifat sayıldı 189
5 artı 5 TBMM'de reddedildi 190
"Balık baştan kokar"a 16 ay hapis 192
AİHM'nin karar metni özeti 192
Trafikte Ortak Akıl Platformu 194
Davos her yıl benim ufkumu açar 196
Umberto Eco ile bizim "Eco" 197
Muhammed Yunus ve mikro kredi 199

Bölüm 13 / Yeni arkadaşım kanser, yediğime içtiğime karışıyor 201

Şekerimi yükselten diyet 202
İlk uyaran Gila oldu 203
Lalin Hanım'ın kuşkonmazları 204
Peyniri minimuma indirdik 206
Öğle ve akşam yemeklerimiz 208
Kanser kovucu salata 209
Vejetaryen olamam, ama... 210

Bölüm 14 / Benim en güzel Anneler Günüm 213

Doğa'nın sesi şıkır şıkır 213
Hediye sudoku kitabı 215
Sudoku kanseri kovdu 216
Hastaların yüzde 55'i tümüyle iyileşiyor 217
Gagayla yangın söndürmek 217
Hastalığın keyfini çıkarmak! 218

Gazeteye geri dönüş 219
Kanser sanki milat gibi 220
Ey kanser; sen nelere kadirsin! 221
Kılıçdaroğlu bana yaradı! 221
Kanserde korkunun ecele zararı var 222
Bir kanser güncellemesi şart 223

Bölüm 15 / Meral Tamer'in albümünden 225

Bölüm 16 / Okur mektupları 245

"Heyttt, düşmanı kıskıvrak yakalayıp, hakladık" / **Hilda Ersoy** 247
Önce "Neden ben?" dedim, sonra utandım / **Sevgi Arslan** 248
Memesi alındı, sonra evlendi; şimdi 93 yaşında / **Güzin Aygün** 248
Kanser olduğumu doğum günümde öğrendim / **Volkan Oğuz** 249
Lütfen sigarayı derhal bırakın / **Kutay Ültan** 249
İnanmış Müslümanlar, sizin için dua ediyor / **Adı bende saklı** 250
Kanser bana çok şey öğretti / **Tony Hananel** 250
Kanseri, grip-nezle gibi görerek yendim / **Cahit Gürkan** 251
Beni çıkarttığınız düşünce yolculuğu için teşekkürler / **Füsun Feridun** 251
Hayatı ıskalamayın / **Banu Önder** 252
Sizi hep sevdim, hep de seveceğim / **Adı bende saklı** 253
Alman disiplini kanseri kovar! / **Yasemin Yanbay** ... 253
İtalyanlar da kanser kelimesinden kaçıyor / **Emel Serio** 253
1997'den beri meme kanseriyim / **Lizet Asa** 254

Doktor, "Sen kansersin" diyor ki / **Kadir Yanık** ... 255
Kanserden daha güçlü olduğunuzu gösterin / **Sacit Sezgin** ... 255
39 yaşındayım, 4 çocuğum var, mide kanseriyim / **Bilsen Öztürk** ... 255
Okurlarınız, sizin için dua edeceklerdir / **Recep Koçak** ... 256
Lütfen pozitif olun, hep olumlu düşünün / **Özlem Akalın** ... 256
Sizinle aynı günlerde ben de kanser oldum / **Aybike Aras Kahya** ... 257
Ona buna üzülme huyunuzdan kurtulun / **Bir tiyatro sanatçımız** ... 258
Kemoterapiyi ve radyoterapiyi reddettik / **Mücahit Bahçıvan** ... 259
Dışa vuramadığım duygularım beni yordu / **Hatice Çetindaş** ... 259
İnsan beyni çok güçlü / **Şadan Öymen** ... 260
Kanserin hatırlattığı ölüm fikri korkutuyor / **Erkan Aydın** ... 261
Lütfen bu hastalığı hafife almayın / **Zeynep Karadeniz** ... 261
Metastaz yapmadan bakanlık ilacı vermiyor / **Adı bende saklı** ... 262
ABD'de doktor konuşur, hasta konuşmaz / **Prof. Dr. Cahit Çoruh** ... 263
Bir hafta eşime söyleyemedim / **Ayşe Aksoy** ... 265
"Gelmiş geçmiş olsun" derler Ege'de... / **Doğan İsmet** ... 265
"Hemşire abla, ben kanser miyim?" / **Rabia Keçialan** ... 266
Memem alındığında 36 yaşındaydım / **Bilhan Uluçay** ... 267

Ben de prostat kanserini check up'ta yakaladım / **Alper Eliçin** 268
"Kanser, hayatımın en güzel günleriydi" / **Sevgül** . . . 269
Risale-i Nur'un hastalık bölümü / **Adı bende saklı** . . 269
Meral Abla, annem de siz de şanslısınız / **Itır Güvenç** 269
Bütün hastalık adlarından aynı ölçüde hazzetmem / **Ayşe Solmaz** 271
Meme kanserinde kötü bir örnek ve öneriler / **Bülent Top** 271
Benim kanserim pek seksi / **Sema Ayradilli** 273
Her yıl mamografiye gitmemenin cezasını çektim / **Serpil Sabaz** 275
Bana "istediğini yiyebilirsin" dendi / **Reyhan Peken** 275
Devamlı organik ürün kullanmak çok pahalı / **Çağrı Tüzüner** 276
Balık yerine ceviz, et yerine badem yiyin / **İlkay Leosawathiphong** 276
Kahvaltıda çökelek / **Emel Eken** 277
Her sabah bir çay kaşığı çörekotu yiyin / **Radyoloji uz. Mehmet Kılınç** 277
"Yedikleriniz ilacınız, ilacınız yedikleriniz olsun" / **Süleyman Gönülkırmaz** 278
Bitkiler ve biz mail grubu / **Zekiye Ercan** 281
Kanseri yapan besinler değil hormonlarmış / **Banu Koçdağ** 282
Her tümörün huyu farklı / **Banu Koçdağ** 284
Şimdiki yoğurtlar çok daha temiz-hijyenik / **Prof. Dr. Selim Çetiner** 284
Yemek içmekle uğraşmayın, her gün sıkı yürüyüş yapın / **Mustafa Sarıbudak** 286
Beslenme-sağlık politikaları ve CHP /

Doç. Dr. Gökhan Günaydın 286
Kemoterapi salonunu polis neden basar? /
Bilsen Öztürk 287
"Bir göğsümün yerinde yeller esiyor /
Bilsen Öztürk 288

Giriş

Kansere teşekkürlerimle...

Giriş bölümleri, genelde kitaba emeği geçenlere teşekkürle sona erer. Ben bir teşekkürle başlamak istiyorum.

Bugüne kadar onca öneriye, ısrara, değişik yayınevlerinden gelen çok sayıda teklife karşın kimse beni kitap yazmaya ikna edememişti. Bu direncimi kırıp, bende kitap yazma hevesi uyandırdığı için en büyük teşekkürüm kansere...

Aslında kansere bir teşekkür borcum daha var. Ölenlerin arkasından gazete ve TV'lerde yazılan/söylenen güzel sözleri hatırlayın. Hani çoğu kez "Keşke rahmetli hayatta olsaydı da bunları duysaydı" diye hayıflanırız ya...

Ben sağken ve hayati tehlikesi olmayan bir evrede kanseri yakalamışken, büyük bir sevgiyle sarmalanma ayrıcalığına eriştim ve bu sevgi yumağı beni, tarif edemeyeceğim kadar mutlu etti. Kanser olduğumu ve geçirdiğim ameliyatları gazetede yazınca, okuyucu ve izleyicinin yazara karşı çekingenliği bir anda yok oluverdi. Tanıdık tanımadık herkes, beni gördüğü her yerde sevgisini dile getirmek için âdeta birbiriyle yarıştı.

İlk ameliyatımın ardından patoloji sonucu gelip de kanser olduğum kesinleştiğinde "Yapmak isteyip de bugüne kadar yapamadığım ne var?" diye sordum kendime. Pek bir şey bulamadım.

Hemen ardından "Bundan sonra hayat nasıl devam edecek?" sorusu takıldı kafama. Kanser hastası bir Meral'le ya-

şamak, kızım Doğa'yı ve hayat arkadaşım Osman Ulagay'ı nasıl etkileyecekti? Kendimi onların yerine koyduğumda, benden daha zor durumdaymışlar gibi geldi. Onları daha da çok üzmemek için, birkaç dakikada bambaşka bir frekansa geçiverdim:

Benim en ufak bir ağrım sızım yok. Ameliyattan önce de yoktu, ameliyattan sonra da yok. Sadece ameliyat nedeniyle sol kolumu kaldıramıyorum, ama o da geçecek. Dışarıdan bakıldığında sapasağlam görünüyorum. Madem ki kendimi hasta hissetmiyorum, gücüm kuvvetim yerinde; sevdiklerim de yanımda... Ne kadar vaktim kaldıysa, hep birlikte en keyifli biçimde geçirmeliyiz!

Bütün bunları bir kahve sigara içimlik sürede düşündüm ve bitti. Şu beynimizin gücü ne kadar müthiş değil mi?

Navratilova'nın 11 Eylül'ü

Benden üç hafta kadar sonra efsane tenisçi Martina Navratilova'nın göğsünde de benimkine benzer bir kitle tespit edildi. Onunki de erken bir evrede, mamografide yakalandı. Navratilova "Durumu öğrendiğim gün, benim 11 Eylül'ümdü" diye demeç verdi. Ben hiç öyle düşünmedim. İlk andan itibaren hayret verici derecede soğukkanlıydım. Zaten bugüne kadar da kanser nedeniyle gözümden tek damla yaş akmadı. Bu halime ilk zamanlar inanamıyordum; sonraları arkadaşlarımın da yardımıyla nedenini keşfettim galiba. Tamam; heyecanlı, coşkulu, duygularını kolay belli eden biriyim, ama karşılaştığım her olayı mutlaka aklımı kullanarak, sıkı bir muhakeme süzgecinden geçiririm. İlk gençlik yıllarımdan beri –otomatiğe bağlanmış gibi– bu böyledir. Hiç şaşmaz!

Bu alışkanlıkla beynim, aniden karşıma çıkıveren kanseri de aynı süzgeçten geçirdi. Ve ortaya bardağın dolu tarafını görüp neşesini bozmayan, ameliyat olduktan altı saat sonra

kâğıtta levrek pişiren, geçmiş olsuna gelenleri teselli eden, kanser kelimesini nezle-grip kadar sıradan bir hastalıkmış gibi kolayca telaffuz edebilen bir Meral çıktı.

Kanser milat gibi

Kanser, hayatımdaki dördüncü kırılma noktasıdır. İlk kırılma noktası, annemin ve babamın, ben 16 yaşındayken dört ay arayla ölmeleri ve beni yapayalnız bırakmalarıydı. İkinci kırılma noktası, mimarlık yapmaktan vazgeçip gazeteci olma kararımdır. 6 yaşındaki kızımı da alarak eşimden ve evimizden ayrılıp, ekonomik olarak attan inip eşeğe bindiğim günleri, hayatımın üçüncü kırılma noktası olarak anarım.

Aslında kanser, insanın hayatında yeni bir kırılma noktasından da öte, sanki milat gibi bir şey. Siz erken teşhis sayesinde yaşam kalitenizi eskisi gibi sürdürebilecek olsanız da, "Pardon nerede kalmıştık?" diyerek filmi geriye sarıp iki ay önceki günlük rutin yaşantınıza dönemiyorsunuz. Her davranışınızda "kanserden önce" ve "kanserden sonra" gibi keskin bir ayrım ister istemez oluyor.

Bu son kırılma noktasının bendeki ilk önemli yansıması, beynimdeki düğmeyi çevirerek, Türkiye'nin asabi gündemine kulaklarımı tıkamak oldu. Bu kararımla Başbakan Erdoğan, Deniz Baykal ve Devlet Bahçeli'nin öfkeli suratlarını, işim gereği her gün izleme zorunluluğundan bir anda kurtuluverdim. Ooooh, dünya varmış!

Bu sayede evimin keyfini çok daha fazla çıkarma imkânı da doğmuş oldu. Benim kanser tam da bahçenin bahar bakımının yapılacağı, mevsimlik çiçeklerin dikileceği döneme denk geldi. Bu yıl bahçemizi kırmızı ve morların ağırlıkta olduğu rengârenk çiçeklerle donattım. Kızımın nicedir istediği limon ağacını bile bulup aldım.

Kanser olup da frene basıncaya kadarki hızlı çalışma tem-

posunda, en yakın arkadaşlarımın dışındaki sevgili dostlarımızla sakin sakin oturup da sohbet etmeyi meğer ne kadar özlemişim. Geçmiş olsuna gelenlerle, uzunca süredir ıskaladığımız dostluklara yeniden hayat verdik.

Osman'a ve Tayfun'a teşekkür

Bu süreç içinde en büyük tereddüdü, gazetedeki köşeme geri dönmekte yaşadım. Bir haftalığına izne çıktığım anons edilmişti, ama iki ay yazı yazamadım. Fiziken çalışmama herhangi bir engel olmadığı ve okurlarımı çok özlediğim halde, günlük yazı yazmaya kendimi bir türlü ikna edemiyordum. Günler geçtikçe, işe dönemiyor olmanın sıkıntısı katlanarak artıyor, buna rağmen ben yazılara başlamamak için bin dereden su getiriyordum.

O günlerde benim için neredeyse bunalıma dönüşme istidadındaki bu soruna çözümü, yine Osman'cığım buldu. Kanseri karşılayışımdaki "aykırılığı" günü gününe ve biraz da hayretle izleyen Osman, birden "Hastalığını yazsana, ilgiyle okunur" demez mi? Osman gibi kendi hastalığını en yakınlarına bile söylemekten imtina eden bir insan, bana hastalığımı dizi yazı yapmamı öneriyor! Rüyamda görsem hayra yormam.

Kanserle uğraştığım iki ayımı yazı dizisi yapmak, aklımın ucundan geçmezdi. Belki zihnimin çok gerilerinde bir yerde, Osman'ın bunu asla istemeyeceği düşüncesi de vardı. Artık o kadarını bilemiyorum.

Osman'ın önerisi, bendeki kilitlenmeyi çözecek anahtar olabilirdi. Genel Yayın Yönetmenimiz Tayfun Devecioğlu'na telefon açıp sorayım dedim; lafı havada kaptı: "İlk yazı ne zaman Meral Abla? Söyle de ona göre birinci sayfaya anons koyalım." Tayfun birinci dakikada işi bağlayıvermişti.

Osman'a da Tayfun'a da çooook teşekkür ederim.

Kitap yazmamı okurlarım istedi

Sanki herkes benim kanser olmamı ve böyle bir dizi yazmamı bekliyormuş! *Milliyet* okuru olan olmayan, işportacısı uzay mühendisi, genci yaşlısı, uzman doktoru kanser hastası, herkes benim yazı dizisini sular seller gibi okudu. Hiç öngöremeyeceğim kadar büyük bir ilgiyle karşılandı yazılarım.

"Yazılarınızı keyifle okuyoruz, geçmiş olsun" diye SMS atanlar bile oldu. Bir yemek yazısı, bir aşk yazısı ya da bir gezi yazısı keyifle okunur da kanser yazısını keyifle okumak, biraz tuhaf olmuyor mu? Tuhaf olsa da, gerçek durum buydu!

Okurlarımdan yağan e-postalarda da "geçmiş olsun" dileği, keyif-merak-dertleşme-dayanışma ile iç içeydi. "Arkası yarın tadında bir dizi. Her sabah ilk iş olarak sizi okuyoruz! Sakın diziyi bitirmeyin" diyorlardı...

Bunu nasıl başardım bilmiyorum. Ben iki ay boyunca başımdan geçenleri arkadaşlarıma ve beni arayanlara nasıl anlattıysam, okurlarımla da öyle paylaştım. Yazılarımda umut vardı, sıradanlık/herkesin başına gelebilir olma hali vardı. Samimiyet vardı. Her zamanki neşeli doğal halim ve kendimle dalga geçişim, ister istemez kanser yazılarıma da yansımıştı.

Bu arada tüketici olarak hak arama mücadelesini birlikte yürüttüğümüz onbinlerce okurla 30 yıllık diyaloğumuzu ve karşılıklı sonsuz güveni de yabana atmamak lazım tabii...

Okurlarıma ve Deniz'e teşekkür

Dizi yazma fikri Osman'dan çıkmıştı; kitap yazmamı ısrarla önerenler ise hastalığım sırasında e-posta gönderen okurlarım oldu. "Bu yazılar mutlaka kitaba dönüşmeli" diyen çok sayıda mesaj aldım. Ve okurlarım sonunda beni ikna etmiş olacaklar ki, günlerden bir gün kendimi Doğan Kitap'ın Ge-

nel Yayın Yönetmeni Deniz Yüce Başarır'ı telefonla ararken yakaladım. İyi mi? Zaten aradığımda o da yazı dizisini baştan sona okumuş ve sevmişti. İşi birinci dakikadan sahiplenerek, bana bu kitabı yazmaktan başka çare bırakmayan Deniz'e de, okurlarıma da teşekkür ederim.

Kitapta iki şey yapmaya çalıştım:

Birincisi, yazı dizisine büyük parantezler açarak, çocukluğumdan bu yana hayatımın önemli kilometre taşları olarak saydığım dönemleri anlattım. Anılarımın omurgasını, benim kansere karşı verdiğim hayli sıradışı ve aykırı tepkinin, geçmişteki kökenleri oluşturdu; buna özellikle dikkat ettim.

Ben neler yaşadım ki, kanser olduğumda böyle davrandım? Çocukluğumu, geçirdiğim diğer hastalıkları, mimarlıktan gazeteciliğe geçişteki mücadelemi, tüketicilerle hak arama yolculuğumuzu, Demirel'le Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne uzanan davalarımızı bu bağlamda yazdım.

İkincisi, okurlarımın yazı dizisi yayınlanmaya başladığından itibaren gönderdikleri, benim için birbirinden kıymetli binlerce e-posta mesajı arasından zorlukla seçtiğim 60 kadarını sizlerle paylaşmak istedim. Çünkü bu mektuplar, 2010 Türkiyesi'nde toplumumuzun kansere bakışı ve algılayışından beslenme alışkanlıklarımıza kadar uzanan geniş yelpazede, çarpıcı panoramik bir fotoğraf koyuyor önümüze...

Kanseri tabu olmaktan çıkartmak

Gazetedeki yazı dizisi sona erdiğinde, toplumumuzda kanser kelimesine karşı oluşmuş katı tabunun yıkılabileceği ve insanların kanserden korkup kaçmak yerine, erken teşhisin önemini anlayabileceği umudu doğmuştu bende.

Bu kitap, böylesi bir umudun izinde yazılmaya başlanmıştı; ancak bugün geldiğim noktada çıtayı iyice yükseltmiş bulunmaktayım. Erken teşhisin yanı sıra, deneyimlerimizi bir-

birimizle paylaşmanın ve kanseri günlük hayatımızda rahatça konuşabilmenin de çok önemli olduğunu düşünüyorum. Aksi halde kanseri öcü gibi gösteren, 30-40 yıl öncesinin bayat bilgilerinden kurtulabilmemiz mümkün değil.

Kolesterolden kalp-damar hastalıklarına, yüksek tansiyondan beslenmeye ve her türlü ameliyata, tıpta son 30 yılda her alanda baş döndürücü ilerleme kaydedilmişken, kanser tedavisinin yerinde sayması mümkün mü? Tabii ki değil. Dolayısıyla ülkemizde bir "kanser güncellemesi"ne şiddetle ihtiyaç var.

27 yıl önce okurlarla el ele verip tüketicinin bilinçlenmesi yolunda nasıl önemli aşamalar kaydettiysek, bugün de toplumumuzun kanser konusunda bilinçlenmesi için kolları sıvayabiliriz.

Bu kitap, kanseri birbirimizle rahatça konuşabilmemize ve kanserle ilgili doğru bilgilenmenin yaygınlaşmasına vesile olsun istiyorum. Eğer bunu başarabilirsem, "yıllarca kitap yazmama inadımı" kırmama değdi diyeceğim ve kendimi uzuuun bir süre çok mutlu hissedeceğim.

Bu bölümü noktalarken hem hafızamın beni zorladığı anlarda imdadıma yetişen, hem de kitabın son okumasını kılı kırk yararak, titizlikle yapan sevgili kızım Doğa Tamer'e, kitabın her aşamasında emeği geçen sekreterim Alev Kuşlu'ya ve yazdıklarımı benim sevdiğim kadar sevip, kitabı yayına hazırlarken sevgisini, heyacanını ve yüreğini katan editörüm Handan Akdemir'e teşekkür ederim.

27 Eylül 2010, Levent

Nasıl büyüdüğümün vesikalık fotoğrafları...

Nasıl büyüdüğümün vesikalık fotoğrafları...

Birinci bölüm

Annemin yemek merakı, kanserle tanıştığım gün imdadıma yetişti

17 şubat çarşamba günü, yıllık mamografi randevum vardı. Sabah tarımla ilgili ilginç bir toplantıya katıldım. Ardından da doğruca Teşvikiye'deki teşhis kliniği Medica'ya gidip, randevu saatini beklerken yazımı yazmaya başladım.

Doktorum Meral Demirel, elle muayenede "Her şey normal görünüyor, bir yıl sonra görüşürüz" dedi ve beni mamografiye gönderdi. Çekim normalden daha uzun sürdü; sol göğsüme evire çevire birkaç kez baktılar. Henüz üç hafta önce gelmiş, ha bire renk değiştiren yeni mamografi cihazı beni eğlendirdiği için sıkılmadım.

Mamografinin ardından ultrasonografi odasına geçtim. Bekle bekle doktorlar yok! Dışarıda kendi aralarındaki konuşmalar uzadıkça uzadı. Muhtemelen benim sol mememin poz poz yer aldığı mamografiyi tartışıyorlardı. Ben ise yazımı yetiştirme telaşına kilitlenmiş, "Şu sonografi işi bir an önce bitse de gitsem" derdindeydim.

Neyse sonunda geldiler, sonografi sırasında benim sadece fiil ve bağlaçlarını anlayabildiğim tıbbi terimli cümleler kurdular. Bir anormallik olduğu kesindi; ama bir yıl önce de aynı mememde gariplik görmüşler, altı aylık periyotlarla takibe almışlar, daha ilk altı aylık kontrolde temize çıkmıştım. Dolayısıyla olan biteni pek de önemsemedim.

Sonografi bitince hızla giyinip, yazıyı bitirmek üzere eve koşacaktım ki, "Gitmeyin, doktor hanım sizinle tekrar görüşe-

cek" dediler. "Benim yazımı yetiştirmem lazım, akşam üstü telefonla ararım" diye itiraz edecek oldum, ama kabul görmedi:

"Telefonla olmaz, yüz yüze görüşmeniz lazım!"

Hıııım!

Durumda bir tuhaflık olduğu muhakkak! Ne var ki yazımı tamamlamadan benim o frekansa girmeme imkân yoktu. Çarnaçar mamografi ve sonografi çektirmeyi bekleyen 4-5 hastanın oturabileceği uzun kanepenin bir köşesine ilişip bilgisayarımı kucağıma aldım ve yazımı bitirmeye koyuldum.

Yüzde 50 kötü huylu!

Yazı yazarken zamanın nasıl geçtiğini anlamazsınız. Kendinizi tümüyle kaptırdığınız, büyüleyici bir süreçtir. Su gibi akıp gider. O yüzden adaşım Dr. Meral Hanım'ı ne kadar beklediğimi hatırlamıyorum. O süre içinde kötü olasılıkları düşünme fırsatım da olmadı. Tek önceliğim vardı: Yazımı zamanında teslim edebilmek!

"Meral Hanım buyurun" dediklerinde, beynimde yazı dışındaki bir kompartımanı açmakta hayli zorlandığımı itiraf etmeliyim:

– *Sol göğsünüzde ışınlara farklı tepki veren bir kitle tespit ettik. Çok küçük, 3-4 mm. O yüzden parça alıp da biyopsi yapabilmemiz mümkün değil. Biyopsi için kitleyi ameliyatla almamız gerekiyor.*

– Biyopsi yapılabilecek büyüklüğe gelinceye kadar beklesek olmaz mı?

Hayret dolu gözlerle bana bakan doktorum:

– *Modern tıp bunun için var Meral Hanım!*

Hıııım.

– Kitlenin kötü huylu olma ihtimali mi var?

– *Evet.*

– Yüzde kaç?

– *Yüzde 50.*

Hemen o anda farklı bir noktaya sıçrayıverdim:

– Hay Allah! Her yıl düzenli olarak sadece göğüs ve jinekolojik muayenemi yaptırıyorum. Burada bu çıktıysa, kim bilir başka taraflarımda neler var!

İlk ameliyat salı günü

Ağzımdan dökülüveren bu sözlerle birlikte hafifçe ürperdiğimi hissettim ve idrak ettim ki en kısa zamanda ameliyat olmam lazım. Neyse ki Meral Demirel meme cerrahı. Beş yıldır rutin kontrollerimi o yapıyor ve kendisine sonsuz güveniyorum.

Bu, benim gibi kılı kırk yaran biri için müthiş bir lüks. 25 yıl önce bel fıtığı olduğumda aylarca ağrılar içinde sürünüp, 10-12 doktor dolaştıktan sonra kendimi Prof. Ender Berker'e teslim etmiştim. Göz ameliyatım için tam bir buçuk yıl doktor arayıp sonunda ta Baltimore'da, Johns Hopkins Hastanesi'nde Prof. Walter Stark'ı bulmuştuk.

Dr. Meral Demirel'in ameliyat günleri salı ve perşembeymiş. Ertesi gün perşembe, ama kan tahlilleri ve yeni tetkikler yapılması gerektiği için yetişmeme imkân yok. Sah günü ameliyat olmak üzere sözleştik.

Her şey bu kadar hızlı oldu.

Medica'dan apar topar çıkıp doğruca eve koştum; yazımı bir buçuk saat rötarla gazeteye gönderdim. Bu arada Osman aradı:

– *Ne haber, her şey yolunda mı?*

– Yooo... Pek değil galiba. Ufukta bir ameliyat görünüyor.

– *Hoppalaaa! Bu da nereden çıktı şimdi?*

Telefonun öbür ucunda kısa bir sessizlik oldu. Osman'ın hiç beklemediği bir yanıttı. Sanırım ne kadar ciddiye alması gerektiğini kestirmekte zorlanıyordu:

– *Dur bakalım hemen... Neyse sen eve git de konuşuruz.*

– Yazımı bitirdikten sonra ararım ben seni! (Yazı teslim edilmeden, ayrıntıya girilemiyor.)

En zoru kızıma anlatmaktı

Akşam konserimiz vardı. Arabayla evimize beş dakika mesafedeki İş Sanat'a, kontrtenor Andreas Scholl'u izlemeye gittik. Tuhaftır; konseri hiç dikkatim dağılmadan izleyebildim ve bu soğukkanlılığıma da şaşakaldım!

İki saatlik konser süresince kafama takılan tek şey, bu yeni durumu kızım Doğa'ya nasıl söyleyeceğimdi. Eve gider gitmez onunla konuşmalıydım. Zira ben 13-14 yaşlarındayken annem, bana haber vermeden göğsünden bir kitle aldırmıştı ve ben, okuldan eve gelip de onu yatak döşek yatar görünce hem çok sarsılmış hem de kırılmıştım. Kızım 31 yaşında, ama bu tür kritik durumlarda yaş fark etmiyor.

Konserden çıkıp eve döndükten sonra ilk iş olarak kızımı karşıma aldım ve anlattım: Ufukta üç hafta arayla iki ameliyat görünüyor. İlkinde şüpheli kitle alınıp patolojiye gidecek; ikincisinde de koltukaltı açılıp lenflere bakılacak. Aslında ameliyat sırasında "dondurma" yöntemiyle patoloji yapılarak lenflere bakılması da mümkün, ama benim tümör o kadar minicik ki biyopsi yapmak için tümünü almak gerek. Hal böyle olunca da doktorum, iki ayrı ameliyat yapmayı daha uygun buluyor.

Tabii şüpheli kitle patolojide temiz çıkarsa ikinci ameliyata gerek kalmayacak. Ama daha ilk anda bana "Yüzde 50 kanser" dendiğine göre, ikinci ameliyat olasılığının çok yüksek olduğu aşikâr.

Ertesi gün akciğer röntgeni ve iki göğsümün de MR'ı çekildi, kan tahlilleri yapıldı. Tabii bu arada toplantılara gidilip günlük yazı da yazıldı ve maalesef yine zamanında teslim edilemedi. Benim gibi Alman disipliniyle büyütülmüş dakik bir hatun için kâbus!

Tahliller bitti. Ertesi gün yazı telaşı da yok. Ve bendeniz ancak o zaman, kanser hastası olabileceğimi idrak etmeye başladım. İnsan beyni çok garip çalışıyor. Özellikle de benimki! Oysa doktorum bana tam bir gün önce aynı saatlerde durumu bildirmişti; 24 saat rötarla başıma öylesine bir ağrı saplandı ki sormayın. Başı ağrıyan cinsten olmadığım için de nasıl geçireceğimi bilemedim. Bir ağrı kesici aldım. Bana mısın demedi! Bir tane daha... Iıh, geçmek bilmiyor!

Son dönemdeki en büyük keyiflerimden biri, değişik yemekler yapmak ve dostlarımı eve davet edip birlikte yemek. Yemeklerin istediğim lezzette olmaları için malzemeleri tek tek seçerim. Telefonla tek bir sipariş bile vermem. Macrocenter, Şütte, Merkez Şarküteri, Levent Çarşı'daki manavlar, Ege otlarını satan yaşlı teyze, Bebek'teki enginarcı... Benim alışveriş bitmek bilmez!

Başımın ağrısıyla baş başa kalmak yerine kendimi, cumartesi akşamı yemeğe gelecek konuklarım –çok önceden kararlaştırmıştık– için Macrocenter'a attım ve balkabağının en koyu turuncusunu, avokadonun yumuşak ama kararmamış olanını, mercanköşkün en uzak son kullanma tarihlisini seçeyim derken baktım ki benim baş ağrısından eser kalmamış.

Beynimizin bu gücüne bir kez daha hayran kaldım. Ve kanserle tanışma anından itibaren bu güçten epeyce yararlandım.

Annemin enfes yemekleri

Acaba annem kanser olduğunu öğrendiğinde ne yapmıştı? O da ilk günlerde kendini yemekle oyalamış olabilir miydi? Bu sorumun yanıtını maalesef hiçbir zaman öğrenemeyeceğim.

Biliyorum, herkes için en güzel yemeği yapan kendi annesidir. Ama benim annem gerçekten çok güzel yemek yapardı. Her hafta Çarşamba Pazarı'na gider; meyve ve sebzenin en tazesi-

Altı aylıkken stüdyoda çekilen ilk fotoğrafım.

ni, en güzelini tek tek elleriyle seçerdi. Sonra da pişirdiği o güzelim yemekleri, akrabalarımız ve apartmandaki komşularımızla birlikte afiyetle yerdik. Annemin zeytinyağlı dolması meşhurdu. Enginarının üstüne yoktu. Karnıyarık, imambayıldı, hele kurban kavurması... Bu satırları yazarken bile ağzım sulanıyor. Annemin zeytinyağlı dolmasının tadını bulabilmek için yıllarca uğraştım. Son on yıldır tam aynısını yapıyorum.

Ben ders çalışmaktan başımı kaldıramadığım için annem vefat edinceye kadar, yemek yapmaya pek fırsatım olmamıştı. Ama holde ders çalışırken bile, annemin mutfakta nasıl yemek pişirdiğini gizli gizli, yan gözle izlerdim. Zaten annem de yemek

yaparken ders çalışıyor muyum diye çaktırmadan beni gözlerdi.

Annem öldükten 8-10 gün sonra dayıma domatesli pilav pişirmiştim de "Tıpkı anneninki gibi" deyince nasıl sevinmiştim... Annemin ölümüyle ilgili olarak hatırladığım tek ayrıntı bu!

Annem kanserden öldü

Annem kanserden öldüğünde 45 yaşındaydı. Onunki çok nadir rastlanan onikiparmak bağırsağı kanseriydi. Babam doktordu, anneme çok düşkündü. Annemin ölüme adım adım yaklaştığını görmeye dayanamadı; ondan dört ay önce kalp krizinden öldü. Babamı bir gece sabaha karşı yatağında ölmüş olarak bulduk. Annem zaten çok hastaydı; hemen ertesinde dayımla tedavi için Londra'ya gittiler. Döndüklerinde ölüm döşeğindeydi, zaten birkaç gün sonra öldü.

Annemin hastalanmasından ölümüne kadar geçen süreci

Annem Şaziye Erol ve babam Osman Nuri Artun'un nikâh fotoğrafı.

neredeyse tümüyle belleğimden silmişim. Çok tuhaf! Ya da belki hiç tuhaf değil, son derece anlaşılır. Herhalde tek başıma hayatla başa çıkabilmek için kendime göre oluşturduğum bir tür savunma mekanizmasıydı bu.

Ben 16 yaşında, koskocaman İstanbul'un orta yerinde yapayalnız kalıverdim. Oysa annemin babamın tek çocuğuydum. Evlendiklerinden yedi yıl sonra dünyaya gelmiştim. El bebek gül bebek büyütülüyordum. Annem Şaziye Erol, Ankaralı bir ailenin kızıydı; Olgunlaşma Enstitüsü mezunu, tam bir Cumhuriyet kadınıydı. Beni Atatürk'ün işaret ettiği yönde yetiştirmeye kendini adamıştı.

Babam Dr. Osman Nuri Artun, Bakırköy Akıl Hastanesi'nde –o zamanki adı buydu– Mazhar Osman'ın sağ koluydu. Hatta Mazhar Osman, kızını babamla evlendirmek istemiş; galiba bir iki kez görüşmüşler de... Babam tam da o günlerde, annemle görücü usulü tanıştırılmış. Annemin merdivenlerden hızla inişini, hamaratlığını ve ışık saçan aydınlık yüzünü görünce, kariyerinde kendisine avantaj sağlayabilecek teklifi geri çevirerek annemle evlenmiş.

Bu hikâye bizim evde sık sık anlatılırdı.

Baba-kız düşkünlüğümüz yoktu

Hani genelde kızlar babalarına, oğlanlar da annelerine düşkündür ya... Bizde böyle bir durum yoktu. Benim gözümde babam, evi geçindirecek parayı kazanan, ailesine bağlı, misafir geldiğinde hoş sohbet, insancıl, yardımsever bir insandı. Ne mutfağa girip bir bardak su aldığını, ne de benim derslerimle ya da kılık kıyafetimle ilgilendiğini hatırlıyorum. Sadece akşamları "Saat 10, yatağa kon" derdi. Ama bu sırf benim için değil, onlar için de geçerliydi. Biz erken yatıp erken kalkan bir aileydik. Zaten sabahları erkenden o hastaneye, ben de okula giderdim.

Yıllar sonra karşılaştığım apartman komşularımız anlatı-

yor: Daha 16 aylıkken, annem bana renkleri öğretmeye başlamış. Komşularımız beni sevmek için kendi dairelerine götürmek istediklerinde de, annem renkleri öğreteceğine güvendiği Gülçin Ablaları tercih edermiş.

Çişimi altıma yapmamayı da, konuşmayı da diğer bebeklerden daha erken öğrenmişim.

Annemin yoğun ilgisi sonucu 4 yaşında okuma yazmayı söktüm. 5 yaşında İstanbul Konservatuvarı'nın piyano bölümüne başladım. 6 yaşında Fatih'teki Akşemseddin İlkokulu'nda ikinci sınıf öğrencisi olarak yerimi aldım.

O zamanlar pek modaydı; meraklı aileler, çocuklarını evde çalıştırıp birinci sınıfı atlayarak, doğrudan ikinci sınıftan okula başlatırlardı.

Sınıfın en çalışkanıydım

Tabii ki sınıfın en çalışkanıydım. Kendimi bildim bileli kafam iyi çalışır, ama her an gözü çocuğunun üzerinde olan bir anneyle, başka türlüsü zaten pek mümkün olamazdı.

Evimiz Fatih, Macar Kardeşler Caddesi'nin üzerindeydi. Annem son ders zilinin ne zaman çaldığını bilir, pencerenin önüne oturarak benim Bozdoğan Kemerleri'nin altında belir-

Bir akrabamızın düğününde
annemin kucağından inmemiştim.

memi beklerdi. Beni görür görmez cızbız köfteleri içine dizdiği çift tarafı telli ızgarayı sobaya koyar, onlar pişerken taze portakal suyu sıkardı. Patatesler, annem pencerenin önüne geçmeden hemen önce kızartılmış olurdu.

Eve gelir gelmez yemeğimi yer, sonra da haftanın üç günü annemle el ele Fatih'teki tramvay durağına koşardık. Notaların kalın rulo yapılarak yerleştirildiği konservatuvar çantamı annem, okul çantamı ben taşırdım.

Okul çantasının işi bitmedi mi diyeceksiniz; hayır, bitmedi! Aslında tramvaya Saraçhanebaşı durağından da binebilirdik, ama yol boyunca benim çantamı önüme koyup ders çalışabilmem için, mutlaka oturacak yer bulmamız gerekiyor-

du. Okul çantam sertti; tahta sehpa gibi tramvayda kucağıma koyup rahatça yazı yazabiliyordum. Tabii vatman fren yapmadığı sürece...

O zamanlar tramvaylarda oturulacak yerlerin sırt dayayacak bölümlerini ters çevirerek karşılıklı oturmak mümkündü. Annem derhal sırt bölümlerinden birini ters çevirir ve beni karşısına oturturdu ki, derslerimi onun gözü önünde yapabileyim... Tramvayda şiir ezberlemek ya da tarih-coğrafya çalışmak daha kolay oluyordu.

Yıllar içinde otobüste ya da arabada okuyamayan pek çok arkadaşım oldu. Yolculuk sırasında ellerine kitabı alınca, mideleri bulanmaya başlar. Benim hiç öyle huylarım yoktur. Zaten olsaydı bile, annemin sıkı disipliniyle tramvayda yıllarca ders çalışırken geri püskürtürdük biz onu. Belki de gerçekten öyle yapmıştır annem. Ağaç yaşken eğilir misali, benim minik midemin bulanmasına izin vermemiş bile olabilir vallahi...

Piyanom misafir odasında

Konservatuvarda dersimin olmadığı öğleden sonraları, yemekten sonra doooğru misafir odasına geçerdim. Evimiz sobalıydı. Misafir odasının kapıları, fazla kömür gitmesin diye kapalı tutulur, sadece ben piyanonun başına oturmadan bir süre önce açılırdı ki üşümeden çalışabileyim. Yine de odaya girdiğimde içim titrerdi.

Konservatuvara gittiğim günlerde ise annem, akşam eve gelir gelmez misafir odasının kapılarını açardı ve ben, yemeğimi yedikten sonra hiç gıkımı çıkarmadan piyanonun başına geçer, o gün derste piyano öğretmenime çaldığım parçalarda yanlış yaptığım yerleri, bozuk plak gibi defalarca tekrarlardım. Ta ki falsosuz çalıncaya kadar...

Gerek alt kattaki, gerekse üst kattaki kiracılarımızın yıllar boyu Allah'ın her günü aynı şeyleri defalarca dinlemekten

ne biçim kafaları şişmiştir kim bilir? Ama şunu rahatlıkla söyleyebilirim ki, klasik müziğin K'sından anlamasalar da, sonunda benim çaldığım parçaları, radyoda ünlü virtüözlerden duyduklarında "Aaa bak, seninkiler çalıyor" diyerek müthiş keyifle dinler hale gelmişlerdi. (Benden sonra onlardan dinlemenin çarpan etkisi de var tabii.)

Piyano çalışırken tempoyu düşürdüğümde annem yanıma gelir, metronom misali eliyle koltuğun kenarına biteviye vururdu. Benimle konservatuvara gide gele kulağı müziğe o denli aşina hale gelmişti ki, en ufak hatamı atlamazdı.

Sanırım annemin hayali benim, İsmet İnönü başbakanken çıkarılan yasadan yararlanarak, "Harika Çocuk" faslından müzik eğitimi için Avrupa'ya gönderilen İdil Biret ya da Suna Kan gibi olmamdı. O yüzden 5 yaşında beni konservatuvara başlatmıştı.

Ama ben okula gitmeye ne kadar can atıyorsam, konservatuvara da o kadar isteksiz gidiyordum. Buna rağmen, benimle 7 gün 24 saat hiç bıkıp usanmadan ilgilenen annem sayesinde orada da başarılıydım.

Okula gitmek bana her zaman çok eğlenceli gelmiştir. Hayatta her şey göreceli ya... Belki de konservatuvar eğitimi hayli zahmetli olduğu için, okulu kurtarıcı olarak görmüş olabilirim. (Piyano eğitiminin yararları ise bende her nedense zamana yayılarak, yıllar içinde teker teker ortaya çıktı ve her seferinde beni biraz daha zenginleştirdi.)

Bu satırları yazarken, 11 yıl konservatuvara gitmiş olmanın sayısız faydasından bir tanesini daha keşfetmiş bulunmaktayım. Arkadaşlarımın çoğu okula gitmemek için bahane ararken, ben ilkokula ilk adımımı attığım günden üniversiteyi bitirinceye kadar, hep hevesle, severek, hoplaya zıplaya gitmişimdir okula. Hatta üniversite neden bitti, neden okula gidemiyorum artık diye için için hayıflandığımı hatırlıyorum.

Diyeceksiniz ki o zaman mastır doktora falan yapsaydın;

engelleyen mi vardı? Yoktu, ama akademik kariyer yapmak gibi bir niyetim hiç olmadı. Ben öğrencilik hiç bitmesin istiyordum. Nitekim sonunda gazetecilikte karar kılarak, sürekli öğrenci kalabilme durumunu bu yaşıma kadar, aynı keyifle sürdürebildim. Allah'a şükür, sınavlar da eksik değil; 36 yıldır her gün okurun karşısına çıkıyorum!

"Harika Çocuk" olamadım

9-10 yaşlarına geldiğimde "Harika Çocuk" olamayacağım anlaşılmıştı, ama tabii ki konservatuvarı bitirecektim; insanın başladığı işi bitirmemesi olmazdı! Aynı zamanda sıkı yabancı dil eğitimi veren bir okula da gidecektim.

Annem titiz bir araştırma yaptı ve kararını verdi: Alman Lisesi dışında, iki yabancı dili de hakkıyla öğreten bir başka okul bulamadı. Ayrıca bu okul yarım gün olduğu için konservatuvardaki derslerimde de herhangi bir aksama olmayacaktı.

Alman Lisesi'nin sınavı fındık fıstık gibi geldi bana. En üst

sıralarda kazandım. Artık annemin göz mesafesi içinde olmadan Fatih'ten otobüse binip Şişhane'de iniyor, yokuşu tırmanıp Tünel'deki okuluma gidebiliyordum. Dönüşte arkadaşlarla şakalaşa şakalaşa, itişe kakışa yokuş aşağı durağa koşardık.

Benim, haftanın üç günü acelem vardı, çünkü annemle konservatuvara gidecektik. Annem hastalanıncaya kadar bu fasıl hiç aksamadan sürdü. Konservatuvara bir gün bile yalnız gitmediğim gibi, o dönemin ünlü piyano hocası Ferdi Statzer'in evine özel ders almaya giderken de annem hep yanımda olur, kapalı kapıların arkasından da olsa dersi dinler, Ferdi Bey'in müdahalelerini not eder, akşam eve dönüp de piyanonun başına geçtiğimde aynı hataları tekrarlarsam, benzeri müdahalelerde bulunurdu. Tabii Ferdi Bey hatamı piyanoda çalarak gösterirken, annem piyano çalmasını bilmediği için sadece sözle müdahale edebiliyordu.

Annemin Alman Lisesi'ndeki derslerimi takip etmesi pek mümkün olmuyordu, zira ne Almanca biliyordu ne de İngilizce... Matematiği zaten sular seller gibi yapıyordum. İlkokul hocam Leman Ediz'i o kadar özenle seçmişti ki, Türkçem de çok sağlamdı. Coğrafya ve tarih gibi sevmediğim derslerden düşük not almayayım diye sabahları beni erkenden kaldırır, karşısına alıp ezber yaptırırdı.

Anneme teşekkür edemedim

Canım anneciğim; beni nasıl da oya gibi işlemiş. O gün kıymetini bilmiyordum, daha doğrusu idrak edemiyordum. Ama uzun yıllardan beri, beni o dönemin koşullarında en iyi şekilde yetiştirmeye kendini adadığı için ona çok minnettarım. Ve bunu ona söyleme, teşekkür etme imkânım olmadığı için de nasıl üzgünüm bilemezsiniz.

36 yıl önce başladığım gazeteciliği bugün hâlâ severek ve hevesle yapabiliyorsam, mesleğimi kolaylıkla değiştirebilmişsem,

Benim annem, annelerin en güzeliydi.

klasik müzik konserlerine gitmekten acayip keyif alabiliyorsam, meyveleri sebzeleri teker teker seçip yemeklerin en güzelini yapmaya çalışıyorsam, gerek müzik gerekse yemek keyfini paylaştığımız çok sevgili yeni arkadaşlar edinebiliyor ve birlikte eşsiz müzik ve lezzet yolculuklarına çıkabiliyorsak, bunların hepsi annemin, doğduğum günden beri kendisini bana vakfetmiş olmasından dolayıdır.

Rahmetli babacığımın katkısı ise evlenmek için annemi seçmesi ve sonrasında çocuk yetiştirmek konusunda ona en ufak bir müdahalede bulunmamasıdır ki, bu da az buz bir katkı sayılmaz, kesinlikle küçümsenemez. Babamın evde bir gün bile sesini yükseltiğini, anneme ya da bana kızdığını hatırlamıyorum. Annemin her yaptığına bayılırdı. Buna çocuk yetiştirmek de dahil.

Babam, bir şeyhin oğluydu

Babam, annemden 17 yaş büyüktü. İstanbul'da doğup büyümüştü. Şeyh Ḥasan Kamil Efendi'nin oğluydu. Dedemi hiç görmedim, ama mezar taşının tepesinde sarığıyla bizim tekkenin bahçesindeki mezarı, herhalde hayatımda en sık ziyaret etmiş olduğum mezardır. Çünkü büyük amcamlar tekkede otururlardı ve biz de sık sık evimize yürüme mesafesindeki tekkeye, on-

ları ziyarete giderdik. Babam tekkede doğup büyümüştü.

Atatürk devrimleriyle tekkeler kapatılalı uzun yıllar olsa da, ailenin en büyük çocuğu olan Enver Amcamlar orada otururlardı.

Şeyhlik babadan en büyük oğula otomatikman geçermiş, ama Enver Amcamın şeyhlikle uzaktan yakından alakası yoktu. Tekkeyi ev olarak kullanma hakları olduğu için başka bir yere kira vermek yerine orada yaşarlardı. Kendisi, Kabataş Erkek Lisesi'nde edebiyat öğretmeniydi. Dönemin İstanbul Valisi Dr. Fahrettin Kerim Gökay ve Cumhuriyet Türkiyesi'nin ateşli hatibi, siyasetçi, yazar Hamdullah Suphi Tanrıöver'in yakın dostuydu. Enver Amcam, babası öldüğünde yıllarca kardeşlerine kol kanat germiş. Askeri okullarda okutarak babamın doktor, en küçük kardeşlerinin veteriner, bir diğerinin diş doktoru olmasının yolunu açmış.

Annemleri kaybettikten sonra tekkeyi de tümüyle silmişim hafızamdan. Elif Şafak'ın son romanı *Aşk*'ın yeni çıktığı günlerde Elif, eşi Eyüp Can ve Osman'la kitap üzerine sohbet ederken, aniden bizim tekke aklıma düştü. Ve anlaşıldı ki şeyh torunu olduğumu Osman bile bilmiyor.

Elif, "Mutlaka araştır, bana da haber ver" dedi. Ertesi gün hemen kolları sıvadım. Önce bir Mevlevi tekkesi olduğu söylendi. Ama sonradan Fatih Kızıl Elma Caddesi üzerinde olduğunu öğrendiğim tekkenin, Nakşibendi Tarikatı'na ait Beşikçizade Tekkesi olduğu ortaya çıktı. İnanması çok zor ama, ben tam tekkeye gitmeye hazırlanıyordum ki, bizim tekkenin iki ay önce yandığını öğrendik; internette karşıma çıkan alevler içindeki fotoğrafına hayretle bakakaldım.

Ne tuhaf! Sen orada kırk yıl (hatta 140 yıl) sakin sakin dur! Tam ben gidecekken yan! Daha doğrusu tekke, herhalde orayı ranta çevirmek isteyen birileri tarafından yakıldı. Beni ta çocukluğuma götürebilecek çok değerli bir mekândan, böylelikle mahrum kalmış oldum...

İkinci bölüm

Üç tekerlekli bisikletim ve ipe dizilmiş yüz paralarım

Annemler ölünceye kadarki dönem, hayatımın en ağır işçilik yıllarıydı. O tarihten sonra da çok yoğun çalıştığım zamanlar oldu, ama hiçbiri 5-16 yaş arasındaki dönemle boy ölçüşemez.

O yaşlarda edindiğim sıkı disiplin nedeniyle olsa gerek, ben hâlâ çok çalışırım. Daha doğrusu çalışmaktan kendimi alamam. Mutlaka yapacak bir iş bulurum. Çalışmak ruhuma işlemiş, ne kadar frene basayım desem de nafile... Ayrıca iki yıl mimarlık yaptığım süreyi hariç tutarsak, ta gençlik yıllarımdan beri yapacağım işleri kendim seçtiğim için, çalışmaktan her zaman büyük keyif de almışımdır.

TRT 2'nin zirvede olduğu yıllarda, benim hayatımla ilgili 1,5-2 saatlik bir program yapmışlardı. Evde kızımla, işte çalışma arkadaşlarımla, akrabalarımla ve aile dostlarımızla çekimler yapılmıştı. Çekimler sırasında eski fotoğraf albümlerinin eşliğinde geçmişime, çocukluğuma uzanan bir yolculuğa da çıkmıştık.

Çekim yapan arkadaşlar bana ne sorsalar, cevabımın içinde mutlaka ders çalışmak da yer alıyordu. "Ders çalışmak dışında ne yapardınız? Oyuncaklarınız, arkadaşlarınız..." dediklerinde uzun uzun düşünmek zorunda kalmış, ancak verecek bir cevap bulamamıştım.

Misafirlerimize mini konserler

Sahi ben okul ve konservatuvarın derslerini çalışmaktan başka ne yapardım? Kanserden sonra insan, kendi hikâyesi-

İlkokulda gösterilerde hep en ön sırada tek başıma olurdum.

nin peşine düşüyor. İlk aklıma gelen şu oldu: Misafirler geldiğinde babam "Haydi kızım, piyano çal" derdi. Radyo dinleye dinleye kulak dolgunluğumun olduğu tangoları, pop şarkıları, Türk sanat müziğinden babamın sevdiği şarkıları, türküleri peş peşe çalardım.

Ama tabii ki Bach, Mozart, Schumann gibi konservatuvarda öğrendiğim parçalarla başlardı benim mini konser. Ardın-

dan "Nihavent Longa"yı çalardım. Sonra da orada bulunanların en sevdikleri şarkılara sıra gelirdi. Hangi şarkıyı isterlerse ben hemen piyanoda çalardım.

Babamın en sevdiği şarkı "Deli gönül bir dilbere vurulmuş"tu. Cicianneler geldiğinde muhakkak "Yine bir gülnihal"i çalardım. Ankara'dan dayımlar geldiğinde "Telgrafın tellerine kuşlar mı konar, insan sevdiğine yârim böyle mi yanar" türküsünü çalardım, hep birlikte söylerdik.

Misafirlere piyano çalıp, hep birlikte şarkı söylemek gayet keyifliydi aslında. Çünkü "Haydi kızım, marifetlerini göster" durumu yoktu. Önce bir iki klasik müzik parçası çalsam da hemen ardından hep birlikte tempo tutar, şarkılar söylerdik. Evimize gelip giden dostlarımızın çocuklarından hiçbirinin böyle bir marifeti yoktu. Ben olmasam, o eğlence olmayacaktı. Bulunduğum ortamda başrol oyuncusu olmaya ilk adımı meğer böyle atmışım! Nasıl da unutmuşum?

Kızmabirader ve taş bebeğim

Başka ne yapardııım? Hafızamı zorlayıp da sonuç alamayınca, 5-6 yaşlarında bisiklete binerken çekilmiş bir fotoğrafımın izini sürdüm ve evimizin tam karşısındaki parkta, Fatih kaymakamının benim yaşımdaki kızı Zübeyde ve eczacı Mükerrem Teyze'nin benden bir yaş küçük kızı Dilek'le, üç tekerlekli bisikletlerimize binip dolaştığımızı hayal meyal hatırladım. Park öyle bir yerdeydi ki, üçümüzün annesi de kendi evlerinin penceresinden bizi görebiliyorlardı.

Sonra oyuncaklarımı hatırlamaya çalıştım. İlk aklıma gelen kızmabirader oldu. Annemin tercihi, tahmin edebileceğiniz gibi kafa çalıştıran oyuncaklardı.

Bebeği olmayan kız çocuğu olur mu? Tabii ki benim de en güzelinden bir taş bebeğim vardı. Bir de annem boş zamanlarımda elime renkli kalemler ve kâğıt verirdi, bir şeyler yazıp çizeyim diye... Ders saatleri dışında olduğu için, istediğimi yapmam serbestti.

Annemin hiç evlenmemiş bir arkadaşı vardı: Saliha Teyze. İlkokula ilk başladığım sene sınıf birincisi olunca, bana bir Keloğlan kitabı almıştı. Aman o ne güzel kitaptı öyle... O güne kadar gördüklerime hiç benzemiyordu. Hâlâ kütüphanemde durur. Koskocaman, içi de dışı da renkli, kapağı kalın kartondan... O kitabı, oyuncaklarımın çoğundan daha fazla sevmiştim. Zaten Saliha Teyze'yi de çok severdim.

Annemle dikiş dikmek zevkliydi

Başka hangi oyuncaklarım vardı acaba? Uzun süre düşünüp de hatırlayamayınca, o dönemde evimize sık gelip giden üç kişiyi aradım. Melahat Abla "Senin çok oyuncağın yoktu ki... Babana gelen eşantiyonlarla oynardın" dedi. Hülya'yı aradım. "En güzel oyuncaklar seninkilerdi. Hep Japon Mağazası'ndan alı-

nırdı. Size geldiğimizde oynamak isterdim, ama sen Candaş'la bana vermezdin oyuncaklarını. Hep Mahmut'la Sermet'e verirdin. En çok da Mahmut'u severdin" dedi.

Mahmut'u aradım; neydi benim o birbirinden güzel oyuncaklarım diye... Üç tekerlekli bisikletim ve kızmabiraderin dışında tek hatırlayabildiği, oturma odasındaki divanın altında duran yüz paralardı (2,5 kuruş). O kadar çokmuşlar ki, içinde durdukları kutuyu zor kaldırırmışız. Bu paraların ortası delikti. Hep beraber ipe dizme yarışı yaparmışız. Ya da bir kerede kim daha fazla avuçlayacak yarışı?

Zaten envai çeşit oyuncağım olsaydı, herhalde ben de hatırlardım. Ama oyuncaklara kafa yorarken, gayet eğlenceli başka bir şey hatırladım. Annem çok güzel dikiş dikerdi. Kendi kıyafetlerini de, benimkileri de... *Burda*'dan patron çıkarırdık birlikte. Makinede dikiş dikmeyi de öğretmişti bana... Hatta belden kesik olmayan basit elbiselerimi kendim patron çıkarıp dikebiliyordum. (Annem benim zamanımı ille yararlı bir iş yaptırarak, yeni bir şey öğreterek geçirtecek ya...)

Yengeme elbise dikmeye kalkınca...

Dikiş dikmeyi o kadar benimsemiştim ki, annemlerin vefat ettiği yaz Ankara'da kalırken yengeme iki elbise dikmeye kalkıştım. Yengem dünyanın en titiz insanlarındandı. Kıyafetine de çok düşkündü. Son derece şık giyinirdi. Aldığı emprimelik kumaşlar bizimkilere hiç benzemiyordu, kaygan mı kaygandı!

Burda'dan kalıp çıkarıp kumaşı güzelce biçtim, prova da yaptım, ama kumaş kaydığı için bir tarafından diksem, diğer tarafın yakası paçası kayıyor.

60 yaşındaki yengem, 16 yaşındaki aklı havada kıza böyle bir şeyi nasıl emanet eder? Peki, ben, ne halt yemeye dikmeye talip olurum? Cehaletin cesareti işte! Neyse ki yengemin büyük gelini avukat Nevin Abla, çok iyi dikiş dikerdi. Annesi terziydi. Olaya el koydu ve sonunda yengemin üzerine mum gibi oturan, iki elbise ortaya çıktı.

Şeyma ilkokuldan bugüne kalan tek sınıf arkadaşım. Aslında Şeyma'yla da birbirimizi kaybetmiştik; ta ki yıllar sonra mutlu bir vesileyle karşılaşıncaya kadar. Meğer Şeyma, nişanlım İsmail'in teyze kızıymış. Birbirimizi yeniden bulunca pek sevindik. Şeyma, Yenal'la evliydi; biz de evlendikten sonra uzun yıllar neredeyse tüm hafta sonlarımızı birlikte geçirdik. Kızım onların eline doğdu.

Oyuncaklarımı bir de Şeyma'ya sorayım dedim. Belki evimize gelmiştir kim bilir? Gelmemiş. Oyuncak durumumu bilmiyor, ama annemin beni çok güzel giydirdiğini hatırlıyor. Gerçekten de bir kırmızı-gri eteğim vardı; ne kadar güzeldi anlatamam. Annem aynı kumaşın kırmızısını ve grisini alıp makinede birbirine dikmiş, ek yerini müthiş zarif, renkli bir işlemeyle örtmüş, etek belimden düşmesin diye gri kumaştan yaptığı iki kalın askıyı da aynı işlemeyle bezemişti. O güzelim işlemeleri bir akşamda oturup yapardı.

Çay ziyafetli solfej dersleri

Konservatuvardaki sınıf arkadaşlarımla aldığımız özel solfej-armoni dersleri de epey eğlenceliydi. 6-7 kişiydik. Her hafta birimizin evinde toplanılır, mükellef çay sofraları kurulur, ev yapımı envai çeşit yiyecekler hazırlanır; öğretmen geldiğinde bizler ders çalışırken, annelerimiz kendi aralarında sohbet edip kahve içerler, ders bittikten sonra da hep birlikte masaya oturulurdu. Öyle zengin bir çay sofrası olurdu ki, o akşam eve döndüğümüzde yemek yemezdik. Annem bir seferinde hepimizin peçetelerinin arasına çok zarif küçük armağanlar koymuştu. Benimki timsahın ağzından çıkan incecik bir kurşunkalemdi.

Yazları en büyük eğlencem deniz ve bisikletti. Bisiklet dediysem sayfiye yerinde iki tekerlekli bisikletle hava attığımı falan sanmayın. Zaten ben o yaşlara yetişemeden gitti annemler. Benim meşhur üç tekerlekli bisiklete, misafirlerimizin çocuklarıyla münavebeli biner, Kanlıca ya da Kandilli'de kiraladığımız yalının bahçesinde tur atardık. Ço-

ğu kez üzerimizde mayomuz olurdu. Vapuru ta uzaktan görünce hep bir ağızdan "Kaptan amca, düdük çaaal" diye bağırıp kendimizi çılgınca suya atardık. Denizi yara yara yol alan vapurun yarattığı dalgaların üzerinde salınarak yüzmeye doyamazdık. Misafirler, çocukları akıntıya kapılacak diye korkarlardı. Annem akıntının hangi saatte ne yönde olduğunu aşağı yukarı bildiği için telaşlanmazdı. Zaten en ufak bir kuşkusu olduğunda, hiçbirimizi denize sokmazdı.

Annemden okuldan kaçma dayağı

Yazlık deyince aklıma geldi. Babam bir seferinde Boğaz yerine Kınalıada'da yazlık tutmuştu. Tekkede oturan Enver Amcamlar'ın orada yazlık evleri vardı. Her yaz giderlerdi. Babamlar amcamlara gelip giderken beğenmişlerdi yazlık evi.

Yaz sonunda ben okula başlayacaktım. İkinci sınıftan başlayacağım için, sınıfta diğer çocuklara göre çaylak kalabilirdim. Ders konusunda değil de, yol yordam bakımından...

O tarihe kadar okul olmadığı için kasım başına kadar yazlıkta kalırdık. Annem adadaki okulun öğretmeniyle konuşmuş; adadan dönünceye kadar beni bir aylığına misafir öğrenci olarak Kınalıada İlkokulu'na kabul etmişler.

Neyse ben ilk kez önlüğümü giyip, evimizin çok yakınındaki okula gittim. Tabii annem sınıfın kapısına kadar götürdü. İlk derse girdik, sonra bir ders daha... İkinci teneffüste yanımda oturan kız sıkıldı; "Haydi çantalarımızı toplayıp gidelim" dedi. Ve biz elimizi kolumuzu sallaya sallaya çıktık okuldan. Kimse de bir şey demedi. Bizim evin aksi istikametine doğru yürüdük. Ağaçların altında oturduk. Çamların iğne yapraklarından zincir bilezikler, kolyeler yapıp kollarımıza, boyunlarımıza taktık. Bir eğlence ki sormayın gitsin. Kuşlar gibi özgürüz!

Aradan ne kadar zaman geçti bilmiyorum. Bir baktım ki

karşımda annem. Öfkeden kan beynine sıçramış, yüzü kıpkırmızı, meraktan gözleri fal taşı gibi açılmış. Önce suratıma bir tokat aşketti, sonra beni kolumdan tuttuğu gibi döve döve eve götürdü. Ben "Anneciğim bir daha yapmayacağım" diye nasıl ağlıyorum hüngür hüngür.

Bu ilk ve son oldu. Bir daha okuldan kaçmadım.

Ben de kızımı hırpalamıştım

Tuhaftır, kızımın da benzeri bir macerası var. Onunki okuldan kaçmak değil de okul bittikten sonra eve dönmemek! İlkokul birinci sınıfta, ama Işık Lisesi'nde okuduğu için servisle gidip geliyor. Bir gün bekle bekle, Doğa yok. Yarım saat geçti, yok. Bir saat geçti, yok. Okulu aradım, yok. Servis şoförünü aramam mümkün değil, çünkü o yıllarda cep telefonu yok. Yer yarıldı, Doğa içine girdi sanki...

Telefonlarını bildiğim arkadaşlarını teker teker aramaya başladım. Etheller'de çıktı bizim kız. Evden çıkıp da Etheller'e koşa koşa nasıl gittiğimi hatırlamıyorum. Ben de hışımla Doğa'yı elinden tutup eve getirirken biraz hırpalamıştım. Onunki de ilk ve son oldu. O günden sonra 10 dakika geç kalacak olsa haber verir.

Aslında annemin bana uyguladığı baskının binde birini bile uygulamadım ben Doğa'ya. Daha doğrusu uygulayamadım, çünkü kızım izin vermedi. Onu kararlarında özgür bırakmaya çalıştım. Tek isteğim vardı: Bana nerede olduğunu söylesin, geç kaldığında haber versin ki onu merak etmeyeyim. Bir de bana yalan söylemesin. Yalanını yakalarsam külahları değişeceğimizi de sanırım küçücükken idrak etti. Zaten ailecek yalan söyleme kabiliyetimiz yoktur. Ailecek diyorum, zira bu yalan meselesi de babadan oğula, anadan kıza geçen hem genetik, hem de bulaşıcı bir durum! Anasına bak kızını al misali, bir evde yalan söyleniyorsa çocuklar da öyle yetişiyor.

Arkadan dikişli naylon çoraplar

Bizim evde maazallah yalan söyleyecek olsam, annem kemiklerimi kırardı. Ama yine de küçük kaytarmalarım olurdu tabii. Alman Lisesi'nde kıyafet serbestti. Kızlar birbirinden güzel kılıklarla gelirken, ben saçlarım iki yanımdan örülü, gözümde gözlük, neredeyse hep aynı kıyafetle giderdim okula. Çünkü okula süslü püslü gidilmezdi. Annem okulda neyi giymemi uygun görüyorsa bana dikerdi. Allah için çok da güzel şeyler dikerdi. Ama cahillik işte; ben diğer kızların giydiği birbirinin benzeri kıyafetlere özenirdim, çünkü ben de onlar gibi olmak isterdim.

Kız-erkek karışık okurduk. Orta sona geldiğimizde kızlar, arkadan dikişli naylon çorap giymeye başlamışlardı. Bense her akşam yıkanan bembeyaz soket çoraplarımla okula gidiyordum. Diğer kızların yanında kendimi çocuk gibi hissediyordum. Okulun oğlanları benimle ilgilenmeyeceklerdi...

Sonunda şöyle bir çözüm buldum: Bazı günler, alt kat komşumuzun 20 yaşındaki kızından naylon çoraplarını ödünç alır, okula gider gitmez tuvalette kendi çoraplarımla değiştirir, kendimi genç kız gibi hissederdim. Onun çorabını kaçırdığım gün, bu kaçamak da sona erdi. Epeyce bir süre beyaz soket çoraplara talim ettikten sonra, komşunun kızına para verip kendime naylon çorap aldırmayı akıl etmiştim.

Şöyle geriye dönüp de çocukluk yıllarımı düşündüğümde ne tuhaf, ben sadece annemden korkarmışım. Ne babamdan, ne öğretmenlerimden, ne doğal afetlerden... Başka hiç kimseden ve hiçbir şeyden korkmazdım. Terbiyeli ve itaatkâr bir çocuktum. Annem kızınca tek yaptığım şey ağlamaktı. Her kızdığında ağlardım.

Bizim evde batıl itikatlara kesinlikle yer yoktu. Merdivenin altında durursan bahtın kapanır, önünden kara kedi geçerse uğursuzluk sayılır, makası masanın üzerine koymaz da doğru-

dan karşındakinin eline verirsen kavga edersin. Ayna kırılırsa kötü haber alırsın... Yoktu bizim evde böyle saçmalıklar.

Deprem olsa da korkulmazdı, şimşek çaksa da...

Ailede hiç kimsenin fal baktırdığını hatırlamıyorum. Benim de bugüne kadar fal baktırmışlığım yoktur... "Müspet ilimlere inancımız tam"dı. Babam öyle derdi.

Ben de 10-12 yıl öncesine kadar aynen babam gibi düşünüyordum. Ancak son dönemde "müspet ilimler"le ve bilim felsefesiyle uğraşanların kendileri bile, bu konuda kuşku belirtir hale geldiler. Dolayısıyla konuyu uzaktan izleyenlerin kafasında da eski kesinlik kalmadı. Çoğu kişi artık göğsünü gere gere "Bilim her şeyi açıklar" diyemiyor. İnsan faktörünü hesaba katmadığınızda, kimi zaman iki kere iki bile dört etmiyor!

Üçüncü bölüm

16 yaşında annemi babamı kaybetmek, hayatımın ilk kırılma noktasıydı

Dr. Meral Demirel, "Göğsünüzdeki tümör, yüzde 50 kanser" dediğinde nasıl bu kadar soğukkanlı davranabildiğime hâlâ inanamıyorum. Oysa gençliğimde yıllarca kanser korkusuyla yaşamıştım. Annesi kanserden ölen pek çoğumuz gibi...

Annemi ve babamı, bütün heyheylerimin tepemde olduğu 16 gibi çok kritik bir yaşta kaybetmek, hayatımın ilk kırılma noktasıydı. İlk iş olarak piyanomun kapağını kapattım ve 11 yıl emek verdiğim konservatuvar eğitimine, gözümü kırpmadan noktayı koydum.

Aslında konservatuvara da haksızlık etmeyeyim, alt sınıflardayken solfej, üst sınıflara geçtiğimizde ise solfejin yerini alan armoni derslerine bayılırdım. Hatta her daim büyük aşkım matematiği hariç tutarsak armoniyi, okuldaki çoğu dersimden bile daha çok severdim. Ödevlerimi göz açıp kapayıncaya kadar bitiriverirdim. Kendi çapımda küçük besteler de yapardım. Armoni öğretmenim Raşid Abed, "Benim tahtımın vârisi sensin" derdi.

Konservatuvarda çok sevdiğim bir başka hocam da Demirhan Altuğ'du. "Konçertonu (Mozart) koltuğunun altına alıp gel; seninle konsere hazırlanalım" dediğinde heyecandan gözüm kararıp düşecek gibi olmuştum. Aman Allahım, ne müthiş bir şey! Hem de Demirhan Bey gibi, tek kelime konuşmadan bile birbirimizin ne istediğini anlayabildiğimiz bir hocam orkestrayı yönetecek!

Divan Oteli'nin karşısındaki Şan Sineması'nda o dönemde hafta sonları klasik müzik konserleri olurdu. Annemin hiç aksatmadan beni götürdüğü bu konserlerden birinin solisti olabilecektim. Annem hayatta olsaydı, kesin olurdum. Ama dedim ya ben arkama bakmadan piyanomun kapağını kapattım ve en az 10 yıl hiç açmadım.

Altı ay kiracılarımızla kaldım

Annemlerin ölümünden sonra altı ay kadar kendi evimizde, üst kattaki kiracılarımızın himayesinde kalmama karar verildi. Kararı veren, annemlerin ölümünden sonra vasim olan, ailede en sevdiğim büyüğüm dayım Ahmet Erol'du.

Annem İstanbul'a gelin gelmişti. Bütün ailesi Ankara'da yaşıyordu. Ankara'da Alman Lisesi gibi Almanca eğitim veren bir okul yoktu. Sanırım düzenimi daha fazla allak bullak etmemek için İstanbul'da aynı evde kalıp, aynı okula gitmem, annem babam olmasa da geri kalanın aynen devam etmesi uygun bulundu. Benim için de en iyi çözüm buydu.

Kaldı ki 16 yaşındaki bir kız çocuğunu Ankara'ya götürmek, onların kendi evlerindeki huzuru da bozabilirdi. Zira yengem çok titizdi. Parlattığı parkelerde terlik izleri olmasın

diye yerlere koyduğu bembeyaz bez parçalarının üzerine basarak yatak odalarına geçerdik. Hatta bir keresinde bez kayınca yengem düşmüş, ayağını fena halde burkmuştu.

Dayımın büyük oğlu Ayhan Erol ve eşi, üniversiteden avukat arkadaşlarıyla birlikte her yıl tatile gittikleri Marmara Adası'na, o yaz beni de götürdüler. Sonra birlikte Ankara'ya döndük. Okullar açılınca da İstanbul'daki yeni hayatıma başladım.

Dayım üst kattaki kiracılarımız Habibe Abla ve İbrahim Abi ile şöyle bir anlaşma yapmıştı: Onlar artık kira vermeyecekler, dilerlerse kendi dairelerinden daha geniş olan bi-

zim kata da yayılabilecekler, buna karşılık ben onlarla birlikte yemek yiyeceğim, üstüm başım yıkanacak. Haa bir de apartmana göz kulak olunacak, tamirat gerektiğinde yaptırılacak, vergiler ödenecek, kiralar toplanıp bankaya yatırılacak...

Ramazanda oruç tutunca...

Babam, onuncu sınıfın sonlarına doğru öldüğünde okul arkadaşlarım beni teselli etmişlerdi. Yeni ders yılı başladığında annemin de öldüğünü öğrendiklerinde artık ne diyeceklerini, bana nasıl davranacaklarını bilemiyorlardı. Aslında ben de ne yapmam gerektiğini biliyor sayılmazdım.

Dayımın kurduğu yeni düzende kendi evimde yaşıyordum, kendi yatağımda uyuyordum, her sabah aynı arkadaşlarımla aynı yerden otobüse binip Alman Lisesi'ne gidiyordum. Sınıf arkadaşlarım aynıydı, hocalarımız aynıydı, ama ben sanki başkalaşıyordum.

Annemlerin sağ olduğu dönemdeki gibi evde yine iş yapmıyordum. Sadece ders çalışıyordum. Kaldı ki piyanoyu bıraktığım için derslerim kısa sürede bitiveriyor, bir sürü boş zamanım kalıyordu. Tabii buna karşılık birlikte yaşamaya başladığımız kiracılarımızın çocuklarıyla meşgul olmak ya da misafirleri geldiğinde onlarla terbiyeli terbiyeli oturup sohbet etmek gibi pek de hoşlanmadığım yeni durumlar ortaya çıkmıştı. Annemler sağken eve misafir gelse bile ben ders çalışmaya devam ederdim.

Bu arada ramazan geldi ve evde herkes oruç tutmaya başladı. Bizim evde böyle bir âdet yoktu, ama baktım ki yemek saatleri değişiyor, yenilen yemekler değişiyor, sahura kalkılıyor... O güne kadar görmediğim, bambaşka bir dünya! Uymam gerekir diye mi düşündüm, yoksa değişik olduğu için ilginç mi geldi bilemiyorum. Ben de oruç tutmaya ve en eğlen-

celisi de geceyarısı sahura kalkıp yemek yemeye başladım. Annem görse kim bilir ne derdi?

Doğup büyüdüğüm eve veda...

Bendeki bu değişiklik, Alman Lisesi'ndeki edebiyat öğretmenim Suzan Batıman'ın dikkatinden kaçmadı. Suzan Hoca, deneyimli müzecimiz Nazan Ölçer'in annesidir. Ben o sırada Nazan'ı tanımıyordum. Sadece Suzan Hanım'ın büyük kızının Avusturya'da üniversitede okuduğunu biliyordum. Okullar açıldıktan üç dört ay sonra Suzan Hanım, "Nazan'ın odası boş. Dayınla görüş, istersen gel bizde kal" dedi.

Havalara uçtum, ama ben bunu dayıma nasıl anlatacağım? Birkaç gün kıvranıp durdum. Heyecandan geceleri gözüme uyku girmedi. Sonunda cesaretimi toplayıp dayıma etkileyici bir mektup yazdım. Sanırım benim bütün ramazan oruç tutmam, onun da dikkatinden kaçmamıştı. Annemin, kendisine emanet ettiği biricik kızının hayat çizgisinde bu yönde bir değişiklik ihtimali, belki onu da içten içe kaygılandırmaya başlamıştı...

Dayımın "olur"u gecikmedi, hatta sanırım bu değişikliğe memnun bile oldu. Ben hemen bavulumu toplayıp Taksim Kazancı Yokuşu'ndaki yeni evime taşındım. Fatih'te üç dört ay birlikte kaldığım kiracımız ise yeniden üst kattaki eski düzenine dönüp kira ödemeye başlayacak ve ben de onlardan gelecek 300 lirayı, Suzan Hanım'a verecektim.

Parasal olarak herhangi bir kaybımız yoktu. Tam tersine doğup büyüdüğüm, 16 yıl annem ve babamla mutlu mesut yaşadığım evimiz de 500 liraya kiraya verildi.

Annemin çeyiz sandığı

Annemin çeyiz sandığına kendi yaptığı el oyası peçetelerini, büfenin vitrininde duran likör kadehleri ve kahve fincan-

Suzan Hanım (ortada ayakta) ve Alman Lisesi'nden sınıf arkadaşlarımla Çanakkale gezisindeyiz. (Yerde oturan güneş gözlüklü benim.)

ları gibi çok zarif birkaç küçük eşyayı yerleştirdim. Şeyh dedemin karısı babaannem hayattayken namaz kılıyor diye, annemin diktiği el işlemeli enfes seccadeyi de koyup sandığı kilitledim.

Evimizdeki diğer eşyalar, kiracılar arasında paylaştırıldı; sadece piyanomu ve annemin sandığını, en yakın görüştüğümüz apartman komşumuza emanet ettim. Bir gün kendi evim olduğunda almak üzere...

Sonra bütün katların kapılarını teker teker çaldım. Giriş katındaki terzi ve erkek berberi dahil bütün kiracılarımızla vedalaştım. Hepsi gözü yaşlı bana şans, başarı ve mutluluk dilediler.

Caddeye çıktığımda aslında Saraçhane tarafına yürüyüp otobüse binmem gerekiyordu, ama ben Fatih Camii'ne doğru yürüyüp ilk duraktan tramvaya bindim. Doğup büyüdüğüm bu evden ve bu semtten, bir daha geri dönmemek üzere ayrıl-

makta olduğumun herhalde farkında değildim. Yine de iki ay sonra 17 yaşına basacak bir genç kız olarak büyük bir hüzün içinde, vatman amcanın karşıdan karşıya geçenleri uyarmak için çaldığı zilin tın tın eden metalik cılız sesine kulak vererek, hiçbir şey düşünemeden şuursuzca son durağa kadar gittim.

Edebiyat hocamın evine yerleştim

Yeni evime geldiğimde hava çoktaaan kararmış, Suzan Hanım daha ilk günden beni merak etmişti. Evde sürekli kalan Şadiye Hanım yemeklerimizi hazırlamış, sofra kurulmuş, Suzan Hanım'ın o sıralar ilkokula giden küçük kızı Canan'la birlikte beni bekliyorlardı.

Şadiye Hanım'ın yemeklerini ilk günden sevdim. Suzan Hanım'ın ev düzeni ve yaşam tarzına da hemen adapte oluverdim. Kimi akşam üstleri öğrencilerini eve çağırırdı; Şadiye Hanım'ın hazırladığı yiyeceklerin eşliğinde edebi tartışmalar yapılırdı. Önceleri daha çok dinler, daha az konuşurdum; sonraları konuşmalara baştan sona katılır oldum. Ancak Suzan Hanım zaman zaman "Haydi bir şeyler çal" dediği halde, Nazan'ın piyanosunun başına oturup da çalmayı hep reddettim.

Suzan Hanım'ın ilk eşi –yani Nazan'ın babası– İstanbul Üniversitesi'nde Doğu Dilleri profesörü Ahmet Caferoğlu'ydu. Caferoğlu ile aynı üniversitede ders veren Batı Dilleri profesörü Burhanettin Batıman ile Suzan Hanım, birbirlerine âşık olmuşlar, Suzan Hanım eşinden ayrılarak Prof. Batıman'la evlenmiş, bu evlilikten de Canan doğmuştu.

Ben Suzan Hoca ile yaşamaya başladığımda Burhanettin Bey hayatta değildi. Genç yaşta kalp krizinden ölmüş, Suzan Hanım'ın kalbinde derin yaralar açmıştı. Suzan Hanım'ın onunla yaşamak isteyip de yaşayamadığı kim bilir ne kadar çok şey vardı?

Halil Berktay da bizim eve geldi

On birinci sınıfın ilk yarısını Fatih'te, ikinci yarısını Kazancı Yokuşu'nda okudum. Yaz tatilini Ankara'da geçirdim. Dayımlarda ve dayımın evli olan iki oğlunda münavebeli olarak kaldım. Denize girmek için yine Marmara Adası'na gittik. Okul başlamadan bir hafta önce Kazancı Yokuşu'na döndüm.

Suzan Hoca'nın evindeki entelektüel tartışmaların tadına doyum olmazdı. On ikinci sınıfa geçtiğimde bu tartışmalara İzmir'den gelen yeğeni Halil de katılmaya başladı. Halil Berktay (evet şu ünlü tarihçi) Robert Lisesi'ni kazanmıştı.

Alman Konsolosluğu'nun yazlık mekânında düzenlenen spor bayramında uzun atlama ve koşuda çok iddialıydım.

Yatılı okuyacak, hafta sonları da teyzesinde kalacaktı. Halil çok zekiydi, içi içine sığmazdı, yerinde duramazdı; daha o yıllarda hepimizi pes ettirinceye kadar konuşurdu.

Okulda derslerim her zamanki gibi çok iyiydi. Evde ise haftanın birkaç günü akşam üstleri, Suzan Hanım'ın dostları ve kafa dengi öğrencileriyle müthiş keyifli saatler geçiriyor, okuduğumuz kitapları tartışıyor, hatta zaman zaman iki takıma ayrılıp işi münazaralara kadar vardırıyorduk...

Bu arada ben, Alman Lisesi'nde âdet olduğu üzere, benden küçük sınıflara paralı özel matematik dersleri veriyordum. Oğluna matematik çalıştırdığım bir veli, konservatuvara giden küçük kızına da piyano dersi vermemi istemişti. Anlayacağınız bir iki yıl piyano hocalığı yapmışlığım bile vardır.

Annem hayatta olsaydı, acaba ders vermeme izin verir miydi? Sanmıyorum. Herhalde birilerine bir şeyler öğretmek yerine, zamanımı bir şeyler daha öğrenmem için kullanmamı tercih ederdi...

Oysa ben ders vermeyi çok severdim; üniversite bitinceye kadar da özel öğretmenliğe devam ettim. Kurtuluş'taki bir talebemin evine giderken, bir seferinde ara sokakta top oynayan çocuklardan birinin sert şutu kafamda patlamıştı da ne biçim sersemlemiştim. O günden beri sokakta maç yapan çocukları uzaktan görünce, hemen yolumu değiştiririm.

Nazan dönünce bana yol göründü

Annemler hayattayken tek arzum (hatta takıntım), üniversiteyi Almanya'da okumaktı. Hatta matematik öğretmenlerimin önerisiyle Berlin'de matematik okumak için burs bile bulmuştum. Ne var ki diplomamı aldığım gün öyle beklenmedik bir olay oldu ki, bütün cesaretimi kaybettim ve doğup büyüdüğüm İstanbul'dan başka bir yere kımıldayamadım.

Alman Lisesi'nde diploma töreni yapılmış, herkes gibi ben

de diplomam elimde sevinç içinde eve dönmüştüm ki Suzan Hanım Nazan'ın, eşi ve Avusturya'da doğan oğluyla birlikte Türkiye'ye döneceğini söyledi. Tabii ki kendi odasında, yani benim kaldığım odada kalacaklardı. Artık o evde bana yer yoktu. Aslında ev büyük değildi. Üç kişi gelip de kalacaksa gerçekten bana yer kalmıyordu.

Oysa ben Kazancı Yokuşu'ndan doğruca üniversite için Almanya'ya gideceğimi sanıyordum. Başka türlüsünü hiç düşünmemiştim. Ertesi gün bavulumu toplayıp, ikinci evimden de ayrıldım. Çok üzülmüştüm. Belki haklı değildim ama, çok da incinmiştim.

En yakın sınıf arkadaşlarım Fatoş, Karla ve Umay'a bile bir şey söylemeden doğruca, dayımların beni görmek için İstanbul'a geldiklerinde kaldıkları Tepebaşı'ndaki otele gittim. Oradaki çalışanlar beni tanıdıkları için kendimi güvende hissediyordum. O günkü aklımla koskoca İstanbul'da sığınacak tek yer olarak orayı münasip bulmuştum.

Aradan birkaç gün geçince, dayımın benim kullanmamı uygun bulduğu aylık para miktarıyla o otelde daha fazla barınmamın mümkün olmadığı kafama dank etti. Okullar tatil olduğu için matematik ve piyano derslerinden gelen para da yoktu.

"Hangi gazinoda okuyorsun?"

Bu arada yakın arkadaşlarım da bende bir gariplik olduğunu fark etmişler, durumu öğrenmişlerdi. Hemen bavulumu topladılar ve ben, Karlalar'ın Osmanbey'deki evinde kalmaya başladım. Otelden ayrılırken, orada kaldığımı dayımlara söylememelerini sıkı sıkı tembih etmeyi de ihmal etmedim.

Karlalarda kalıyordum, ama onlar da tatile gideceklerdi. Bu kez Şişli'nin arka sokaklarında, çok uygun fiyatlı bir otel buldum. Almanya'ya gidinceye kadar orada kalabilirdim. Ancak daha ilk akşam resepsiyonda duran yaşlı, babacan otel

sahibi bana "Ne yapıyorsun kızım sen?" diye sormuş, benden "Okuyorum" cevabını alınca bütün iyi niyetiyle "Hangi gazinoda?" diye ikinci bir soru sorma ihtiyacını duymuştu. Bu soru beni o kadar ürküttü ki, orada zar zor iki gün kalabildim.

Neredeeee yazları babamın Boğaz'da kiraladığı yalılardaki yaz tatilleri, nerede şu kıytırık otel odasında korku içinde geçirdiğim geceler?

Annemler hayatta olsaydı, ben o yaz sıcağında elimde bavulumla ne yapacağım diye kara kara düşünmek yerine, Boğaz'ın serin sularında yüzüyor, annemin pişirdiği enfes yemekleri yiyor, tatilin keyfini çıkarıyor olacaktım...

Matmazel Lili'nin pansiyoneri

Hayat böyle bir şey işte... Bir gün önce sahip olduğunuz şeyler, bir gün sonra bakıyorsunuz elinizden kayıp gidivermiş. Ben bu gerçekle çok erken yaşta tanıştım. Doğup büyüdüğüm kent İstanbul'da, birkaç gün içinde kendimi öylesine yapayalnız ve küçücük hissettim ki, üniversite için yurtdışına gitmeyi gözüm yemedi.

İstanbul'da kalacaktım, ama nerede? Karla'nın annesinin Hilton'da çalışan bir arkadaşı vardı: Matmazel Lili. Evi Osmanbey'deydi. Kendisi çok güvenilir bir hanımdı. Hiç evlenmemişti. Tek başına yaşıyordu; pansiyoner arıyordu. Ama aylık ücret 400 liraydı ve yemek yoktu. Ev işleri için haftada bir gelen kadının pişirdiği yemeklerden yemem de yasaktı. Baştan bütün şartları açık açık söyledi. Çamaşırlarım yıkanacaktı, ama yemek konusunda kendi başımın çaresine bakacaktım. Mutfağı da kirletmeyecektim.

Dayıma bu değişikliği söylemekte de hayli zorlandım. Suzan Hanım'a gittiğim günün aksine, dayım bu değişiklikten hiç hoşlanmadı. Tesellisi Almanya'ya gitmekten vazgeçmiş olmamdı.

Her nedense dayıma Matmazel Lili'ye ödeyeceğimiz 400 li-

Üniversiteli olunca kısa bir süre için sarışınlığa heves etmiştim.

ranın, benim yeme içmemi kapsamadığını bir türlü söyleyemedim. 18 yaşımın psikolojisiyle yaptığım bu büyük saçmalığı, bugün aklım havsalam almıyor. Dayım gerçek durumu bilmediği için, benim her ay çekmeme izin verdiği para yetersiz kaldı. Sonuç olarak Matmazel Lili'de kaldığım yıllarda o kadar kötü beslendim ki, birkaç yıl sonra peritonit tüberküloz teşhisiyle hastaneye yattığımda, doktorlar neden hastalandığımın izini sürerken kötü beslendiğim yıllara kocaman bir çentik attılar.

Kiralar banka hesabımda birikiyordu

Hepimiz çocuklarımızın eline kontrol edemeyeceği miktarlarda para vermeyi sakıncalı buluruz; yanlış yerlere harcamalarından, kötü alışkanlıklar edinmelerinden korkarız. Dayım da aynı endişelerle, her ay çekeceğim paranın, ancak kıtı kıtına yaşayabileceğim kadar olmasına özen gösterirdi. Kiralar benim adıma açılmış bir hesaba yatırılıyordu, ama evleninceye kadar dayım ne kadar çekmeme izin verirse o kadar para çektim.

Üniversite son sınıfa geçtiğimde ilk evliliğimi yaptım. Dayım, evlilik hazırlıkları için birikmiş paramı kullanmama izin verdiğinde bir hayli bocalamıştım. İlk kez kendime ait toplu bir param olmuştu ve ben o parayla ne yapacağımı bilememiştim. Gelinliklerin en güzelini aldık, üniversiteye yürüme mesafesinde harika bir ev kiraladık; kanepeleri, masa-

ları, rüyalarımızda gördüğümüz güzellikte yaptırdık. Aslında aman aman bir miktar değildi, ama o günkü ölçülerimizle geriye yine de bir ton para kalmış gibi gelmişti bize...

Hayatımın ikinci kırılma noktası

Yıllar boyu hayalim Almanya'da matematik okumaktı, ancak ani bir kararla İstanbul'da mimarlık okudum. İki yıl da mimar olarak çalıştım. Bir mimarlık bürosunda, tam da Beşiktaş Barbaros Bulvarı üzerindeki bir apartman projesinin çizimlerini yaparken aniden ateşim çok yükselince beni, apar topar Beyoğlu Belediye Hastanesi'ne kaldırdılar. Teşhis peritonit tüberkülozdu. Karnımda 8 litre iltihap vardı. Tam iki ay hastanede yattım; ağır antibiyotik (streptomicin) tedavisi gördüm. Hastaneden çıkarken doktorum, "Tedavi 1,5-2 yıl da evde sürecek. Çalışmanız pek mümkün görünmüyor" dedi.

Neeeee, yerinde duramayan ben, 1,5-2 yıl evde yarı istira-

Üniversitenin ilk yılları. Gece yarılarına kadar harıl harıl çalışıyordum.

hat halinde mi yaşayacaktım? Kâbus! Ama başa gelen çekilir. Hayatımdaki ikinci kırılma noktası da bu oldu.

Evde kalmaya mecbur bırakılmasaydım, gerek Türkiye'de gerekse dünyadaki değişim rüzgârlarını sabahtan gece yarılarına kadar izleme imkânım olur muydu bilemiyorum. Ve tabii bu sürecin bir noktasında "Artık mimarlık yapmayacağım" demek de...

Mimar olarak şöyle bir çelişki yaşıyordum: Üniversitede hocalarımızın bize öğrettikleri ile müteahhitlerin bizden yapmamızı istedikleri birbirine taban tabana zıttı. Belediyelerdeki zevat da hep müteahhitlerden yanaydı...

Mimarlık yaptığım iki yıllık süre, hayatta kendimi figüran olarak hissettiğim yegâne dönemdir.

Mimarlıktan gazeteciliğe...

Peritonit tüberküloz sayesinde mimarlığa noktayı koydum. Ve bu kararımdan da hiç pişmanlık duymadım. Mimarlık okuduğum için de çok memnunum, mimarlık yapmadığım için de...

Nekahat döneminin başında bir şey daha yaptım. Eşimden ayrıldım. Nekahat döneminin sonuna doğru ise yeniden evlendim; üniversiteden sınıf arkadaşım İsmail'le. İsmail yedek subay olarak askerliğini Erzincan'da yapacaktı. Ev tutup birlikte gittik. İşte orada sabahtan akşama *Cumhuriyet* ve *Milliyet* gazetelerini hatmederken, gazeteci olmaya kesin kararımı da vermiştim. O sırada İsmail Cem, *Milliyet*'in başyazarıydı. Onun yazılarına bayılırdım.

Ben Türkiye'de ve dünyada alabildiğine esen değişim rüzgârlarının içinde olmak, yazı yazmak istiyordum. Çalışmak istediğim tek yer vardı: *Cumhuriyet* gazetesi. *Cumhuriyet*, Fatih'teki evimize giren yegâne gazeteydi. Önce babam okurdu, sonra biz... Benim gözümde çok prestijliydi.

İlle de *Cumhuriyet*'e girecektim; ama nasıl? Ben ne sol cun-

tacılara yakındım, ne de siyasetin içinde olan devrimci gençlere... Üstelik *Cumhuriyet*'te tanıdığım tek bir Allah'ın kulu bile yoktu. Ama kafaya koymuştum bir kere... Kapıdan kovsalar bacadan girecektim. Uğraştım didindim, allem ettim kallem ettim; arşiv de yaparım, yerleri de süpürürüm dedim... Bendeki istek ve coşkunun karşısında daha fazla direnemediler.

Gazeteciliğe başladığım ilk andan itibaren günler, aylar, yıllar sular seller gibi aktı. Beni sarıp sarmalayan, sürekli yeni bir şey öğrenerek zenginleştiğim, amatör ruhumu hiç yitirmeden her gün biraz daha profesyonelleştiğim müthiş keyifli bir iş hayatım oldu.

Meğer mimarlıktan gazeteciliğe geçiş kararımla, hobisini meslek olarak yapabilen nadir şanslı insanlardan biri olmanın da ilk adımını atmışım. Deli gibi sevdiğim bir işte çalışmakla, kendime ne denli büyük bir armağan verdiğimi, uzuun yıllar sonra idrak edebilecektim.

Dördüncü bölüm

Kalp krizi, verem serbest de kansere sansür niye?

Benden iki üç hafta kadar sonra efsane tenisçi Martina Navratilova'nın göğsünde de benimkine benzer türde kanserli bir kitle tespit edildi. Onunki de benimki gibi erken bir evrede, mamografide yakalandı. Navratilova, "Durumu öğrendiğim gün benim 11 Eylül'ümdü" diye demeç verdi. Bana hiç öyle gelmedi. İlk andan itibaren şaşırtıcı biçimde soğukkanlıydım.

19 Şubat, benim doğum günümdü. Yeni yaşıma yüzde 50 kanser ihtimaliyle girdim. 36 saat öncesine kadar bihaber olduğum yepyeni bir durumdu. Sabah gözümü açtığımda ne düşüneceğimi bilemediğim için yatakta öylece kalakaldım. Ve birden fark ettim ki kendime üçüncü şahıs gibi dışarıdan bakıyorum. Bu soğukkanlılığımı hayretle karşıladım.

Yazı günüm değildi, ama Anadolu Endüstri Holding Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan ve ekibinin, yeni enerji yatırımlarını anlatacakları toplantıya katılacağımı bildirmiştim.

Söz namustur. Annem öyle öğretmişti. İki elin kanda olsa gideceksin. Kaldı ki o gün yazı günüm olmasa da ertesi gün hem yazı yazacağım, hem de konuklarıma yemek pişireceğim...

Ayrıca Anadolu Grubu'nun toplantıları, diğer büyük grupların çoğundan farklıdır. Çoğu toplantıda gazetecilerin tamamı geldikten sonra patron salondaki yerini alır. Bunu bildiğim halde ben Alman disipliniyle toplantıya tam saatinde gitmekten kendimi alıkoyamam. Ve 25-30 dakikalık bekleme

süresini, benden çalınmış zaman olarak görürüm. Özilhan ise hepimizden önce gelip bizi karşılar. Onunla ayaküstü sohbet bile fevkalade ufuk açıcıdır.

O gün de farklı olmadı. Önce TÜSİAD'ı ve siyaseti, ardından enerjide Türkiye'nin ve Anadolu Grubu'nun durumunu konuştuk. Doyurucu bir toplantı oldu. Epey not tuttum, ama yazamadım. Zaten ondan sonra da iki ayı aşkın süre tek satır yazamadım...

Öneri Osman'dan geldi

Öneri Osman'dan geldi:

– Bu süreci daha az stresli geçirebilmek için yazılara biraz ara versen...

Bazen insanın neye ihtiyacı olduğunu karşısındaki daha iyi görüyor. Özellikle de bu tür durumlarda...

Doğum günümü kutlamak üzere Doğa ve Osman'la yemeğe çıktığımızda gelen bu öneriyi derhal benimsedim. Ve pazar günkü köşemde, Anadolu Endüstri Holding'in enerji yatırımları yerine kısa bir anons çıktı: "Yazarımız Meral Tamer, yazılarına 1 hafta ara verecektir."

"1 hafta" dediğim halde neden 2 ay 1 hafta yazamadım?

Tümörün iyi huylu çıkacağını mı bekliyordum?

Yooooo... Çünkü doktorum daha birinci dakikada bana "Yüzde 50 kötü huylu" demişti. Genelde kötü haber alıştıra alıştıra söylenir. Dolayısıyla benim ilk andan itibaren beklentim, göğsümdeki kitlenin kanserli çıkacağıydı.

Peki, öyleyse neden sadece 1 hafta izin istedim?

Ameliyat salı günüydü. Düşündüm ki üç dört gün istirahat ederim. Pazar günü yeniden yazmaya başlarım. Üç hafta sonra muhtemelen bir ameliyat daha var, ama önceden bir iki yedek yazı yazıp, ikinci ameliyatımı okurlarıma hissettirmeden geçiştirebilirim!

Planım buydu, ama evdeki hesap çarşıya uymadı. Gazetedeki o anonsun sonuçlarını hesap edememiştim.

Hastalığımı saklamayacağım

Osman, herhangi bir rahatsızlığı olduğunda kimseye söylemeden geçiştirmeye çalışır. Hatta mümkün olsa oğluna ve bana bile söylemeyecek! Her zaman laflarını tartarak konuştuğu için de bunu mükemmel başarır. Ayrıca, hastalığının detaylarını öğrenmeye de çalışmaz.

Ben ise sadece hastalıkta değil, her konuda bana sorulan her soruya net ve açık yanıt vermeye kendimi mecbur hissederim nedense; dahası Osman'ın tam aksine lafımı fazla tartmadan, aklıma geldiği gibi konuşurum. Yerine göre patavatsız bile sayılabilirim.

Osman'ın ilk eğilimi, bu meselenin fazla kimseye duyurulmamasıydı. Kanseri konuşmanın moral bozucu bir yanı olduğuna kuşku yok. Aslında ben de kanseri konuşmak istemiyordum, ama yüzde 50 kanser ihtimaliyle ameliyat olacaksam, karşımdakilere hiçbir şey yokmuş gibi davranamazdım.

Zaten pazar sabahı gazetedeki izin anonsu üzerine gelen birkaç telefon, benim bu 2 aylık süreci nasıl geçireceğimin ilk ipuçlarını da verdi.

Alman Lisesi'nde yıllarca aynı sınıfta okuduğumuz çocukluk arkadaşım Prof. Burhan Şenatalar ve son yıllarda iyice artan yemek pişirme hobimin bana kazandırdığı yeni arkadaşım Prof. Arman Kırım peş peşe arayarak, aynı soruyu sordular:

– *Hayrola bu ne izni? Anonsta tatil falan da yazmıyor?*

– Salı günü ameliyat olacağım.

– *Hasta değildin ki... Ne ameliyatı bu?*

– Kanser ameliyatı galiba; yıllık rutin kontrolde göğsümde şüpheli bir kitle tespit edildi...

Kalp krizi serbest, kanser yasak!

Ağzımdan kanser kelimesinin bu kadar kolay çıkıvermesini başlangıçta yadırgamamıştım. Ama sonraki günlerde arayan onlarca eş dost ve arkadaşlarımın ben kanser dedikçe verdikleri tepkiden anladım ki bende bir tuhaflık var. Normal olmayan onlar değil, benim.

Genel yaklaşım şuydu: "Ne münasebet canım, aman aman o kelimeyi ağzına bile alma!"

Neden almayayım?

Kolesterol, reflü, bel fıtığı, kalp krizi ya da by-pass rahatça konuşulurken, kanser neden tabu olsun? Kansere sansür niye? Karşımızdakine geçebilecek sarılık, zatürree, verem gibi bulaşıcı hastalıkları bile kanserden daha kolay telaffuz ediyoruz. Bu durumda bir tuhaflık yok mu sizce?

Daha önce kanser konusuyla ilgilenmediğim için diğer toplumların davranışları nasıldır bilmiyorum. Mesela daha ilk tanıştığı kişiye çocuğundan köpeğine, tüm ailesinin fotoğraflarını gösteren bir Amerikalı ya da rafine bir Finli veya günümüzün yükselen değeri Çinli kanser olsa bizim toplumdakine benzer şekilde, hastalığını kendisine bile telaffuz etmeye korkar mı?

Hayali bir soru-yanıt!

Ayrıca beni arayıp da "Neyin var?" diye soranlara kanser demeden nasıl lafımı anlatacaktım ki? Laf dönüp dolaştıktan sonra, sonunda yine kansere gelmeyecek miydi?

Herhalde şöyle bir konuşma akışı bekleniyordu benden...

– *Hayrola neden yazılara ara verdin?*

– Küçük bir operasyon geçireceğim.

– *Önemli bir şey değildir inşallah...*

– Göğsümde bir kitle tespit edildi.

Eğer soran kadınsa bir sonraki soru mutlaka şu:

– *Sen elinle mi fark ettin yoksa mamografide mi bulundu?*

(Erkekler bu soruyu hiç sormadı. Kadınların, kendileri için sorduğu bir soruydu bu. Tabii meme kanseri geçirenler hariç. Onlar daha önce benzeri yollardan geçmişlerdi.)

Neyse biz "standard konversasyon"a kaldığımız yerden devam edelim:

– *Haaa, biyopsi yaptıracaksın.*

– Hayır, kitle küçük olduğu için biyopsi yapılamıyor, tümü alınacak.

– *Bu biyopsi amaçlı operasyonlar da çok yaygınlaştı. 3-4 kez yaptıranlar var. Çoğunda bir şey çıkmıyor. Göreceksin bak temiz çıkacak. Ameliyat ne gün?*

– Salı.

– *Şimdiden geçmiş olsun ve hiç merak etme; her şey yolunda gidecek.*

– Sağol.

Bu konversasyon burada biter.

Meral, yüzde 50 kanser riskinden söz etmediği için, karşısındakini hafif kandırdığı duygusu içinde telefonu kapatır. Karşısındaki ise aslında endişe duymaya başlamıştır, ama hem Meral'e moral vermiş olduğunu düşünerek, hem de kendi endişesini kısmen ertelemiş olarak telefonu kapatır! Ameliyat sonrası Meral'i mutlaka aramak üzere cep telefonuna not düşer.

Bu mudur yani yapılması gereken?

Doktorum bana nasıl pat diye söylediyse, ben de soranlara bir çırpıda söylerim, olur biter!

Ve ameliyat günü geldi çattı

Sol göğsümde yıllardan beri uslu uslu oturan zararsız bir kitle vardı. Doktorum Meral Demirel, yeni saptanan "yüzde 50 kanserli" kitle alınırken, onun da alınması gerektiğini

söyledi. Riskli bir kitle görüldü ya, artık iyi huylu olan da "huy değiştirebilirmiş."

Ameliyat günü (23 şubat) hastaneye gitmeden önce ben yine Medica'daki mamografi odasındaydım. Daha doğrusu ameliyat orada başladı diyebilirim. Mamografinin patronu ve kanserli tümör avcısı Dr. Cihangir Karaarslan, sol göğsüme iki ayrı yerden ince teller soktu ve sonografinin patronu Dr. Funda Sağın'la birlikte bu telleri mamografi aletiyle sıkça görüntülenmek suretiyle ilerleterek hem zararlı, hem de zararsız olan iki kitleye ulaştırdılar. Ve böylelikle göğsümden çıkartılacak olan "yabancı maddeler", telle çerçevelendi. Mesela riskli kitleyi çevrelemek üzere yola çıkan tel, göğsümde bir ileri biraz geri tam 8 santimlik yol aldı.

Bu işaretleme işleminin pek sevimli olduğunu söyleyemem, ama kitleye tam olarak ulaşmakta yüzde 100 garantili bir yöntem olduğuna kuşku yok. Tellerin ucu birer santim dışarıda bırakıldı ki, Dr. Meral Demirel o noktalardan girecek ve telleri takip ederek emin adımlarla kitlelere ulaşacak.

Ameliyat akşamı levrek pişirdim

Bu iş bitince doğru hastaneye gidip odamıza yerleştik. Yarım saat sonra ameliyathanedeydim. Doktorumla tek pazarlığım ameliyatta beklenmedik bir sorun çıkmazsa akşam eve dönmekti. "Ertesi gün sizi görmem, pansuman yapmam lazım, bir gece kalsanız" dese de "Ben size gelirim" diye ısrar ettim. Hastanede yatmaya, hasta psikolojisine girmemek için direndim galiba...

Ameliyat saat 13.30'da başladı. 15.50'de ayıldım. 17.30'da hastaneden çıktık. Öğlen yemek yememişim ya... Nasıl karnım aç ve güzel bir yemek burnumda tütüyor bilemezsiniz!

Eve gelir gelmez Ayşegül Hanım'la mutfağa girdik; kâğıtta domatesli levrekleri (Karaköy Balıkçısı'nınki gibi) hazırla-

dım. Saat 19.30'da, yani anestezi altında 1,5 saatlik ameliyattan 6 saat sonra, Doğa ve Osman'la evde levreklerimizi afiyetle yiyorduk.

"Beynimizin gücüne hayran kaldım ve iki ay boyunca bu güçten epeyce yararlandım" demiştim ya... Bu da ikinci örnek: Hastalık bizim evden içeri girsin istemedim. Her şey eskisi gibi devam etmeliydi... Zaten ediyor da... Hatta eskisinden daha da güzel, benim kendime daha fazla zaman ayırabildiğim yeni bir düzeni kurabileceğim umudunu bile taşıyorum.

Yemek sonrası aktiviteleri!

Levrekleri yedikten sonra bendeki enerji büsbütün arttı. Bir hareketlilik ki, yerimde duramıyorum! Bir bahane bulup üst kata çıkıp iniyorum. Osman da Doğa da endişeyle seyredip sık sık müdahale etme gereği duyuyorlar.

– *Napıyorsun anne! Doktor sana kolunu hareket ettirmeyeceksin demedi mi? Koltukları çekiştirip yerlerini değiştirmenin zamanı mı?*

– Tabii ki değil kızım. Gözüme çarpık duruyorlar gibi geldi de...

– *Tamam, çarpık duruyorlarsa söylersin ben düzeltirim. Nereye kalkıyorsun yine?*

– Tuvalete gideceğim. (Az sonra) Doğaaaaa, gelsene lütfen. Şu şişenin kapağını açamıyorum.

– *Yahu anne yaramaz çocuk gibisin. Doktor sol koluna herhangi bir güç vermeyeceksin; ağırlık kaldırmayacaksın demedi mi? Beş kiloluk su şişesinin kapağını açmaya normal zamanda bile gücün yetmiyor. Söylesene suyu ben sana getireyim...*

Ameliyat akşamı, yemekten sonraki 1 saatlik süre içinde Osman da, Doğa da şu karara varmışlardı: İkinci ameliyat olursa, beni mutlaka en az bir gece hastanede yatıracaklardı...

6 seçenekli test sorusu

Benim neden öyle davrandığıma gelince... İnanın hâlâ tam çözebilmiş değilim. Test sınavlarındaki seçenekler üzerinden gidecek olursak:

a) Kanser ihtimalini öğrendiğim andan beri çok sakin olmama rağmen, belki içten içe kaygılanmışımdır. Öyle ya bayılıp ayılamamak da var. Her şey bitince de kendimi kuş gibi hafif hissetmiş olabilirim.

b) Kitle iyi huylu çıksaydı, ameliyat sonrası doktorum mutlaka bunun ipucunu verirdi. "Patolojiyi bekleyeceğiz, sonuç iki gün sonra çıkar" dediğine göre eve galiba kanserle dönüyoruz. Doğa da Osman da benden daha çok üzülecekler. Sürekli hareket halindeki Meral'i kanser hastası olarak görmek, onlara çok ağır gelecek. Onların daha fazla üzülmelerine fırsat vermemeliyim.

c) Ayıldığım halde anestezinin etkisi sürdüğü için doktorumun dediklerini duymuş olsam da beynime kaydetmemiş olabilirim.

d) Evde bana ameliyatlı kolumla ne yapmamam gerektiğini birkaç kez hatırlattıkları halde aksini yapıyorsam, o kolumu sakınmam gerektiğine ilişkin tembih henüz beynime gitmemiş olabilir.

e) Anestezi, çoğu kişiyi pelte gibi yaptığı halde, beni birkaç saatliğine de olsa tam tersine hiperaktif yapmış olabilir. Ve ben, salt bu nedenle kendimi tutamıyor olabilirim.

f) Hepsi

Doğru seçenek galiba sonuncusu. Bu satırları yazdığım şu saatlerde buna ikna oluyor gibiyim.

Yoksa gizli solak mıyım?

Doktorum Meral Demirel "15 gün kolunu kaldırmayacaksın, bir yere uzanmayacaksın, ağır bir şey taşımayacaksın"

demişti. Bunları içselleştirmem iki gün sürdü; o süre zarfında kızımın önerisi üzerine kolumu bir eşarpla bedenime sabitlemekten başka çare bulamadık.

Bu kol oynatmama vaziyetini benimsedikten sonra ise hiç aksatmadan titizlikle uyguladım. Alman disiplinim, başka türlüsüne izin vermezdi zaten.

Yahu meğer ben ne çok işimi sol elimle yaparmışım? Yakın arkadaşlarımdan "Yoksa sen gizli solak mısın? Annen seni sağ elinle yazmaya zorlamış olabilir mi?" diyenler bile oldu.

Kanser karşısında gösterdiğim hayret verici soğukkanlılığın ardından, hastalık sürecinde kendimle ilgili ikinci keşfim de bu oldu.

Yarı solak olduğum halde bugüne kadar fark etmemiş olmam bile mümkün. Dişimi sol elle fırçalarmışım. Kapıları sol elle açarmışım. Çantamı sol elimle taşırmışım. Üüüf! Ne doğru dürüst dişimi fırçalayabiliyorum, ne kavanozları açıp kapatabiliyorum...

En kötüsü de otomobile binmek. Hem kapıyı açamıyorum hem de yolda giderken ameliyat yerlerim çok acıyor. Doktorum "Çok sıkı sutyen giy, hatta gece de çıkarma" demişti. Yeni bir sutyen alıp askılarını neredeyse nefes alamayacak kadar kısalttım, ama bana mısın demiyor...

Sırf bu yüzden bile ameliyat gecesi hastanede kalmak fena fikir olmayabilirmiş. Ertesi sabah pansumanımı yaptırırken göğsümdeki iki ayrı ameliyat yeriyle de ilk kez müşerref olup, sonra taburcu olunabilirmiş pekâlâ. (Ama ben ikinci ameliyattan sonra da evime dönmeyi başardım!)

Kanser olduğumu öğrenince ilk ne düşündüm?

25 şubat perşembe. Ameliyatın iki gün sonrası. Saat 15.00'te Dr. Meral Demirel'le randevum var. Küçük bir parantez: 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel ile Avrupa İn-

san Hakları Mahkemesi'ne kadar giden davalarım ve yıllar süren hukuki mücadelem nedeniyle çok sevgili doktorumdan bir türlü Dr. Demirel diye bahsedemiyorum.

Osman'la birlikte patolojinin sonuçlarını öğrenmeye gideceğiz. Son bir haftadır hayatımızda olan "yüzde 50 kanser" ihtimali, herhalde birkaç saat içinde yüzde 100'e dönüşecek. Beklentim bu yönde, ama gizli gizli küçük bir umudum da yok değil laf aramızda.

Ailem, arkadaşlarım, gazetemizin ekonomi servisindeki çalışma arkadaşlarım, sekreterim, dostlarım, gazete anonsundan olayı öğrenen tanıdıklarım... Hep birlikte doktorumun ağzından çıkacak birkaç kelimeyi bekliyoruz.

Sonucu alır almaz ben Doğa'yı, yakın arkadaşım Tijen'i (Mergen) ve sekreterim Alev'i arayacağım; diğerleri de onlardan öğrenecekler. Ayrıca bu irtibat ağı dışında kalan birçok arkadaşım da akşam üstü doğrudan beni arayacak.

Osman ve kızımla birlikte iki ameliyatımda da hastanede yanımda olan Füsun'u (Eczacıbaşı) aramama gerek yok. O durumu Meral Hanım'dan bizzat öğrenecek. Zaten beş yıl önce ilk kez Meral Hanım'a gitmeme vesile olan da Füsun'cuğum.

Önce KAGİDER'e, sonra doktora!

Sabah yine hayret verici bir soğukkanlılıkla yataktan kalkıp, Kadın Girişimciler Derneği KAGİDER'in aylık kahvaltılı toplantısına gittim. Konu, Türkiye'de kadın istihdamının nasıl artırılabileceği; konuşmacı Prof. Ahmet İnsel'di. Bir haftalık izinden sonra yazılarıma yeniden başlayacağım ya... Sayfalar dolusu not tuttum, hatta not tutarken yazıyı kafamda kurguladım bile... Ama maalesef sizler okuyamadınız, çünkü ben yazamadım.

Öğlen Osman'la Medica'nın iki sokak ötesindeki Zazi'de buluşup, sakin sakin yemeğimizi yedik. Ne var ki ikimizde de

birbirimize hissettirmemeye çalıştığımız bir gerginlik vardı tabii. Doktorum ne diyecek?

Doktor sonucu açıklıyor

Ve sevgili doktorum diyeceğini dedi. Alınan iki kitleden biri, tahmin edildiği gibi iyi huylu, diğeri kanserliydi. Patoloji süreci hâlâ devam ediyordu. Ama ilk bulgulara göre benim tümör, çoğu meme kanseri vakalarında karşılaşılan türdendi. Fazla agresif değildi, ancak "invasive" (yayılmacı) karakterliydi.

İkinci ameliyatla koltukaltı açılacak, kanserli hücrelerin tümörden koltukaltına doğru ilerleyecekleri yol üzerindeki ilk lenf alınarak ameliyat esnasında biyopsi yapılacaktı.

Eğer kanserli hücreler ilk lenfe ulaşmamışlarsa, tek lenf alınmış olarak koltukaltı kapatılacaktı. Alınan ilk lenf temiz çıkmazsa, sonraki lenfler sırasıyla teker teker alınıp, her seferinde biyopsi yapılacaktı. Ta ki temiz lenfe ulaşılıncaya kadar...

En kötü seçenek ise doktorumun ameliyat sırasında yüzde yüz güvenli görmediği dondurma yöntemiyle yapılan biyopsinin bizi yanıltması ve temiz olduğu varsayılan ilk lenfin, laboratuvardaki patolojide kanserli hücreler içermesiydi.

Meral Hanım ertesi gün Amerika'ya gidiyordu ve iki hafta yoktu. Ameliyat yerlerime yeniden baktı: "Mükemmel! Hiçbir sorun yok." Bu arada ben de sol kolumu kullanmamayı öğrenmeye başlamıştım.

Kanserle baş başa kalınca...

Beklenen haberi aldıktan sonra Osman yürüyüşe gitti. Ben eve gelip kendime bir kahve yaptım, bir de sigara yaktım. Salondaki en sevdiğim kanepeye kuruldum (o kanepenin

yastıkları, oturanı kucaklar), ayaklarımı sehpanın üzerine uzattım. Ve derin düşüncelere daldım...

Ben kanser mi oldum yani şimdi?

Neden geldi de beni buldu?

10 gün önce her şeyden habersiz, rutin kontrol için Medica'ya ilk gittiğimde, Semiha Baban-Yaşar Kemal çiftine rastlamıştım. Semiha üç gün sonra izin anonsunu görünce pirelenerek "Neyin var?" diye aramıştı. "Yüzde 50 kanser" yanıtını alınca da, "Eh Meralciğim, bu yaştan sonra herhalde kızamık olacak halimiz yok" demiş, birlikte gırgırımızı geçmiştik. O günden beri her yeri geldiğinde Semiha'dan aparttığım bu cümleyi tekrarlıyorum.

Hayat nasıl devam edecek?

Bahçeden kuş sesleri geliyor. Şubat sonu, ama hava pırıl pırıl. Güneş, gelin gibi pencereden içeri süzülüp, itinayla seçtiğim akçaağaç parkeleri yalayarak ayaklarıma uzanıyor.

"Yapmak isteyip de bugüne kadar yapamadığım ne var?" diye sordum kendime. Bulamadım. Yokmuş pek bir şey. Zaten olsaydı, yapabilmek için çoktaaan kolları sıvamıştık.

Mimarlık yapmamıştım, ama mimarlığımı sonuna kadar kullandığım, hayli minimalist, tek bir parça halının bile bulunmadığı, hatta çoğu kişi için "hırsız girmiş kadar boş" görünebilen bir ev yapmıştım dört yıl önce kendime... Mimar olduğum ilk yıllardaki hayallerimin evi bu muydu bilmiyorum, ama sevdiğim renkler ve tarz hiç değişmedi:

Beyaz yok, siyah yok, mermer hiç yok; ağırlıklı görüntü İskandinav mimarisindeki gibi çok açık renk ahşap, döşemelerde pastel bir sarı ile turuncunun benim için vazgeçilmez olan birlikteliği, badanalar bile bu karışımın beyaza yaklaşan çok açık rengi, ama kesinlikle beyazın, bana hastaneleri çağrıştırdığı soğukluğunda değil.

Kanser gelmeseydi, piyano gelecekti

Duvarlardan birinde, 15 yıldır benimle birlikte üç ev değiştiren kıpkırmızı bir Ömer Uluç, diğerinde Mustafa Ata'nın, hâlâ ilk aldığımız günkü kadar sevdiğim üçlemesi...

Annemleri kaybettiğimde kapağını kapatıp, bir daha neredeyse açmadığım piyanom, alt katta akortsuz duruyor. Bir yıl kadar önce yeni bir piyano almaya niyetlenmiştik, hatta bizim minimalist salonda gözümü tırmalamayacak bir renkte piyano bulmuş olsaydım, çoktan almış olacaktık.

Simsiyah ya da koyu kahverengi bir piyanoyu çalmamda tabii ki bir mahzur yok, ama salonda koskoca siyah bir leke olarak görmemde var! Her baktığımda gözümü tırmalayacaktı...

İyi ki kendimi ikna edememişim ve almamışız. İki ameliyatın ardından herhalde epey bir süre çalamazdım. Dahası kanser olduğum kesinleşince, sanki önceliklerim de birdenbire değişiverdi. Artık piyanonun başında saatler geçirmek ister miyim? Pek sanmıyordum.

Ne kadar vaktim kaldıysa...

Bundan sonra hayat nasıl devam edecek? Kanser hastası bir Meral'le yaşamak, Doğa'yı ve Osman'ı kim bilir ne kadar üzecek? İyi de benim en ufak bir ağrım sızım yok ki... Ameliyattan önce de yoktu, ameliyattan sonra da yok. Dışarıdan bakıldığında sapasağlam görünüyorum. Tamam, şu sıralar sol kolumu hareket ettirmemeye çalışıyorum, bir de evden çıktığım zaman, İstanbul'umuzun köstebek yuvası yollarında araba zıpladıkça, ameliyat yerlerim çok acıyor, ama onlar geçici.

Madem ki kendimi hasta hissetmiyorum, gücüm kuvvetim yerinde, sevdiklerim de yanımda. Ne kadar vaktim kaldıysa, onu hep birlikte en keyifli biçimde geçirmeliyiz!

Bütün bunları bir kahve sigara içimlik sürede düşünüverdim ve bitti. Şu beynimizin gücü ne müthiş değil mi? Güneş hâlâ ayaklarımı okşamaya devam ediyor...

Bu olayı nasıl bu kadar soğukkanlılıkla karşılayabildiğime hâlâ inanamıyorum. Neredeyse kendimi tanıyamayacağım.

Metastaz taramaları

Doktorum kesin sonucu bildirip Amerika'ya giderken bana bir sürü ev ödevi verdi. Mememdeki kanserli hücrelerin metastaz yapabilecekleri yerler akciğer, üst batın (karaciğer, böbrekler, karın bölgesi) ve kemiklermiş. Gerçi akciğer röntgeni çekilmişti, ama ayrıntılı akciğer tomografisi gerekliydi. Üst batın için ultrasonografi, kemikler içinse damardan radyoaktif madde verilip iki saat bekledikten sonra sintigrafi yapılacaktı.

Haaa, bir de istersem bağırsaklarım için kolonoskopi yaptırabilirdim. Gerçi memedeki kanserli hücrenin bağırsaklara sıçraması söz konusu değildi, ancak madem ki bugüne kadar hiç kolonoskopi yaptırmamıştım ve "yüzde 50 kanser" lafını ilk duyduğum anda "Acaba başka nerelerimde neler var?" diye bir endişemi dile getirmiştim... Öyleyse ilk fırsatta baktırmakta yarar vardı.

Anlayacağınız ben ertesi gün yine Medica'da geçirdim. Tetkiklerin bir bölümü için sabah aç karnına gitmem gerekiyordu. Deniz (Alphan) sabah bana destek olmak için Medica'ya gelmişti. Tetkiklerin ilk bölümünün ardından Medica'nın kış bahçesinde keyifli bir kahvaltı ettik. Sonra Deniz'i gazeteye yolladım ve ben Medica'daki "mesaime" devam ettim...

Metastaz taramalarının sonucu bir gün sonra geldi. Sonuçlar gayet iyi; herhangi bir sıçrama yok. Tümör o kadar küçük ki, metastaz yapmış olması sanırım zaten pek beklenmiyordu...

Beşinci bölüm

Kızım, doktoruma gözü kapalı güvenmeme anlam veremiyor

Kızım, benim kanser meselesi ortaya çıktığından beri bütün olan biteni, her zamanki soğukkanlılığıyla, ama aynı zamanda da büyük bir şaşkınlıkla izliyordu. Bu arada küçük bir parantez daha: Çocukluğundan beri bizim evin heyecanlısı, farfarası, yaramazı ben, soğukkanlısı ve ağır başlısı kızımdır. Daha 6 yaşındayken babasından ve evden ayrılacağımızı söylediğimde, "Kiraya çıkarsan seninle gelmem; minicik de olsa mutlaka başımızı sokacak bir daire alalım" diye diretmişti.

İyi ki diretmiş; zira o dönemde çalıştığım *Cumhuriyet* gazetesi yönetimi, kiramı ödeyecekti, ama ya birkaç yıl sonra? (Nadir Nadi'nin vefatının ardından pek çoğumuz gazeteden ayrılmak durumunda kalmıştık.)

Kanser olayında da kızım soğukkanlılığını yine bozmadı, ama neredeyse her gün bozuk plak gibi aynı soruyu sormadan edemiyordu:

– *Yahu anne, sen ki sadece kendinin değil, yakın çevremizin ve geniş ailemizin her hastalığında kılı kırk yarardın. Ne oldu şimdi? Neden gözü kapalı sana her söyleneni yapıyorsun? Doktorun söylediklerini, nasıl hiç tereddütsüz derhal uyguluyorsun. Seni tanıyamaz oldum valla! Bence yanlış yapıyorsun.*

Bu kanser meselesi ortaya çıkıncaya kadarki duruma bakacak olursak kızım yerden göğe haklı. Taa 20'li yaşlarımda bir

doktor göğsümde kist tespit etmiş, "Hemen alalım" demişti. Bu yaşa kadar geldik. 30'lu yaşlarımda bir ara boynumdaki bir dolgunlaşmanın ameliyatla alınması söz konusu olmuştu. Birkaç doktor dolaşarak onu da püskürtmeyi başardım.

Ben doktor kızıyım. Gözümü doktorların arasında açtım. Babam da çevresi de teşhisleri keskin, saygıdeğer doktorlardı. Herhalde o günlerin tıp tekniğindeki kısıtların da etkisiyle, ameliyatı son çare olarak görürlerdi. Belki bu ortamda büyümemin etkisiyle bendeniz, vücuduma yapılacak dış müdahalelere her zaman soğuk bakmışımdır.

Bel fıtığı ve beyin cerrahları

Eşimden ayrılırken taşınma sırasında bel fıtığı olduğumda, nasıl da aylarca ağrılar içinde sürünüp, doktor doktor dolaşmıştım. İlk çaldığım birkaç kapı, her ne hikmetse beyin cerrahlarıydı ve hepsi ağız birliği etmişçesine –adı üstünde cerrah– ameliyattan başka çare olmadığını söylüyorlardı. Üstelik onlar için bel fıtığı o kadar basit bir ameliyattı ki... Eh, trafik kazalarında karpuz gibi dağılmış kafaları birleştiren birbirinden ünlü beyin cerrahları için benim L-4 ve L-5 bel omurlarım arasındaki çıkıntıyı temizlemek elbette fındık fıstık olacaktı...

Ama bir de bana sorun! Hemen "araştırmacı gazeteci" titizliğiyle konuyu en ince ayrıntılarına kadar didiklemeye koyuldum. Ve gördüm ki bu ameliyatı geçirmiş tanıdıklarımın neredeyse hepsi –yine tıp tekniğinin o günlerdeki düzeyinden dolayı– ameliyattan sonra 1-1,5 ay yüzükoyun yatmışlar, hatta çoğu ikinci bir ameliyat geçirmek zorunda kalmış. (Geçen yıl bizim gazetedeki kuaförümüz Fevzi Bey, bel fıtığından ameliyat olduğunda bir hafta sonra işe başlayarak benim, bu konudaki eskimiş bilgilerimin tümünü çöpe atmama vesile olmuştu.)

İkinci durak ortopedistler

Gecelik-sabahlık-terlik-çorap ve kitaplardan oluşan küçük hastane çantamı hazırladığım halde son anda vazgeçtim ameliyattan. Başka bir yol mutlaka olmalıydı. Onu bulunca-ya kadar "sürünmeye" devam edecektim!

İkinci durağım ortopedistlerdi. Onların kitabında ameliyat yazmıyordu; buna karşılık sürekli korseyle dolaşmak vardı. Daha bir sürü şey vardı tabii, ama aradan 25 yıl geçtiği için benim, ameliyata alternatif olarak aklımda kalan en belirgin husus bu.

Korseyi aldım; iki üç hafta her gün sabah gözümü açar açmaz takıp, gece yatana kadar çıkarmadım. Çıkardığım an sürünmeye devam! Ayrıca nasıl da rahatsız bir nesne anlatamam. Baston yutmuş gibi dolaşacaksın; yaz günü seni şıpır şıpır terletmesi de cabası. Kaldı ki ben daha güzel görüneyim diye normal korse takan, sımsıkı çoraplar giyen kadın cinsinden de hiç değilim. Benim giysiler en hafif, en ifil ifilinden olacak ki ben ben olayım. Günün her anını kendim gibi yaşayabileyim...

Akupunktur, fizyoterapi

Ben korseyle dolaşırken, bazı doktor arkadaşlarım "Sen korseyi takarak kaslarını zayıflatıyorsun. Ameliyat olmayacaksan, tam tersine kaslarını güçlendirmen lazım" demezler mi! (Aslında ameliyat olsam da kaslarımı güçlendirmem gerektiğini sonradan idrak ettim.)

Haydiiiii, benim kafa gene karıştı. Zaten korse içime sinmemişti. Üstelik bel ve bacak ağrılarımda da herhangi bir düzelme yoktu. Bu fasıl da böylece noktalandı.

Daha sonraki doktor denemelerimi kısa keseceğim. Akupunktur uzmanı, fizyoterapist derkeeen günlerden bir gün

mucize doktorum Prof. Ender Berker'le tanıştım.

Ender Hanım fizyoterapistti, ama bana fizyoterapi bile yapmadı; sadece karın kaslarımı güçlendirecek bacak ve karın hareketleri verdi. Karın kaslarım güçlenerek, bel kemiğimin üzerindeki yükü alacaklardı. Çadırı ortadaki tek bir büyük direğe değil de, yanlardaki çok sayıda küçük direklere taşıtmak gibi bir şey... Verdiği yer hareketlerini hiç aksatmadan tam bir Alman disiplini içinde uyguladım ve kısa sürede ayağa kalkıverdim.

Haaaa, az daha unutuyordum. Ender Hoca beni, o dönemin tanınmış nörologlarından Prof. Dr. Nedim Zembilci'ye gönderdi; bir süre B vitaminli iğne ve kortizonlu ilaç tedavisi gördüm.

Ender Hanım o zaman Çapa'daydı. Beni sabah 07.30'da çağırırdı muayene için. Bel röntgenlerimi gördüğünde "Ne ameliyatı yahu! Şimdi sokaktan geçen on kişiyi rasgele çağırıp röntgenlerini çeksek, sekizinde sizinkine benzer bir fıtık çıkar!" demişti... Oysa "Mutlaka ameliyat" diyenler arasında da çok saygın ve ünlü doktorlar vardı.

Burada o doğruydu, bu yanlıştı demem elbette mümkün değil. Her doktorun, kendi uzmanlık alanına göre bir tedavi reçetesi var. Cerrahsa kesecek, ortopedistse korse takacak, akupunkturcuysa küçük iğneler yapacak... Bütün bu seçenekler arasından kendisine uygun doğru seçimi yapmak ise tabii ki hastaya kalıyor. Ve ben bu örnekte bunu başarmışım...

Kızım hayretler içinde

Ameliyat masasından dönüp yer hareketleriyle bel fıtığını alt eden annesiyle bütün bu süreci birlikte yaşayan kızım, yarım saat içinde ameliyata karar verip beş gün sonra ameliyat olmama doğal olarak akıl sır erdiremiyordu.

Ya biricik annesine yanlış bir şey yapılıyorsa?

Bu kadar kılı kırk yaran annesi, nasıl başka hiç kimseye sormadan, hatta internete girip kanserle ilgili tek satır araştırma yapmaya bile gerek görmeden, körü körüne kendine her söyleneni yapar?

Ben de kızıma anlatmaya çalışıyordum ki kanser bel fıtığına benzemez. Bel fıtığı yıllarca seni süründürür, ama eğer zamanında önlemini almazsan kanser öldürür.

Kaldı ki diğer hastalıklarımın hiçbirinde, önceden tanıdığım ve bu denli güvendiğim bir doktorum yoktu. Bu olayda da eğer Füsun, annesine meme kanseri teşhisi konduğunda sıkı bir arama sonucu Dr. Meral Demirel'i bulmuş ve yakın arkadaşlarına bu konuda tavsiyede bulunmuş olmasaydı, muhtemelen ben de telaş içinde doktor doktor dolaşıyor olacaktım. Ve pek muhtemeldir ki sonuçta yine Meral Hanım'ı bulacaktım. Yani burada tam bir armut piş, ağzıma düş durumu var. Ama gel de Doğa'yı ikna et!

Kızım, Füsun'u çok sever ve güvenir. Zaten tanışınca Meral Hanım'ı da çok beğendi; fevkalade titiz ve bilimsel buldu. Dahası 30 yaşını geçtiği için kendisi de artık yılda bir kez elle muayene için Meral Hanım'ın hastası olacak. Ama yine de...

Ben hiç saklambaç oynamadım

Aslında kız bir türlü ikna olmamakta yerden göğe haklı, zira annesinde doktor arama macerası bir değil, iki değil; çoook...

Katarakt ameliyatı için kendime doktor arama sürecini de anlatmam lazım. Ben kendimi bildim bileli gözlerimle sorunum vardır. Çocukluğumdan beri hava kararkdığında göremem. Göz açım dar olduğu için saklambaç oynayanlara çok imrenmiş, ama kendim hep başarısız olmuşumdur...

Göz sorunum bu kadarla sınırlı değil tabii. Benim hastalığın bilimsel adı retinada pigmentasyon; halk arasında tavukkarası denen, bir nevi körlük. Hastalık kalıtımsal, ama ai-

lemde hiç kimsede yok. İlk gençlik yıllarımda hastalık hızla ilerliyordu; buna rağmen mimar olmamı, çok ince çizimler yapmamı engellemedi.

Ne ameliyat ne ilaç! Değil tedavi edilmesi, ilerlemesini önlemek bile mümkün değildi. Türkiye'de beni muayene eden doktorlar, menopoz yaşım geldiğinde gazetelerin ancak ilk sayfalarındaki en büyük punto başlıkları okuyabileceğimi, tek başıma evden dışarı çıkamayacağımı söylüyorlardı.

Kızıma bu risklerden hiç söz etmemiştim tabii. Onun tanık olduğu durum, çocukluğundan beri yollarda düşüp kalkmasın diye annesini taşımak, karanlıkta elinden tutup rehberlik etmek, evde gözünün önünde olduğu halde bir türlü bulamadığı bir eşyayı annesine vermekti.

10 gün kar körü oldum

Gözlerim doğuştan problemliydi, dolayısıyla iki gözüme de çok erken yaşta katarakt indi. Artık sadece karanlıkta değil, parlak güneşte de göremez olmuştum. Hatta bir keresinde bol karlı bir kış günü parkta saatlerce yuvarlanıp eğlendikten sonra, on gün hiç okuyamadım. Gazetedeki satırları düz çizgi olarak görüyordum. Yüreğim ağzıma geldi, bir daha hiç okuyamayacağım sandım. Sanki kanserden daha beter, korkunç bir duyguydu.

Hemen doktora gittik, "Sabret, geçecek" dedi, ama benim sakinleşebilmem mümkün değildi. Gözlerim kar beyazından normal ışığa adapte oluncaya kadar çok zor günler geçirdim. Ancak on gün sonra yeniden gazete okuyabilir hale geldim. O günden sonra da, yanları sımsıkı kapalı olan kalın saplı koyu renk güneş gözlüğü takmadan kara çıkmadım.

Neyse uzatmayayım, katarakt ameliyatı olmam lazım. Türkiye'de danıştığım tüm doktorlar, "yaparız" diyorlar. Epey dolaştıktan ve kafa patlattıktan sonra bulduğum bir doktor bakın bana ne dedi: "Katarakt çok basit ameliyat, tek

komplikasyonu ameliyat sonrası gözde ödem birikmesi. Sizin gözünüzde bol miktarda ödem var; zaten o yüzden göremiyorsunuz. Ameliyat, ödemi daha da artırabilir ve bugünkü halinizi bile arar duruma gelebilirsiniz!"

Aman Allahım! Ne kadar korkunç bir durum...

Körlük, sanki kanserden kötü

Bu satırları yazarken, kanseri neden bu denli soğukkanlılıkla karşılayabildiğimi daha iyi anladım. Ben sürekli okuyan yazan bir insanım. Hobisini mesleği haline dönüştürebilmiş nadir şanslı kişilerden biri olmakla yıllardır övünüyorum. Katarakt inmiş gözlerimle, her geçen gün biraz daha karanlığa, adım adım yaklaşırkenki ruh halimi düşünebiliyor musunuz? Tabii bu arada harıl harıl çözüm de arıyorum: Belki yazılarımı teybe okuyabilirim. Ama yazmam için gerekli okumaları kim yapacak bana? Haydi onu da bulduk diyelim; neyi okumam gerektiğini kim seçecek? Osman yardımcı olabilir, ama nereye kadar?

O günler tam bir kâbustu. İstanbul'daki sürekli doktorum Prof. Ünal Bengisu beni Londra'ya, o dönemin retinada dünyanın en ünlü doktoru olan Prof. Allen Bird'e gönderdi. Prof. Bird, bir ilaç tedavisini benim üzerimde deneyerek gözümdeki ödemi azaltma yoluna gitti. Retina pigmentasyonunda tıbbi literatüre de katkı yapacak bir deneydi bu. Kabul ettim.

İlacı kullandığım sürece ödem azalıyor, görmem biraz da olsa artıyor, ilacı bırakınca eski haline dönüyordu. Ne var ki diüretik olan bu ilaç hem böbreklere zarar veriyor, hem de beni yorgun bitkin yapıyordu. 2-2,5 yıl sürdü bu tedavi.

Londra, ikinci kentimiz oldu

Bu süre içinde Osman'la Londra'ya kaç kez gidip geldik, hatırlamıyorum. Gözüme kalıcı bir çözüm bulamadık, ama Lond-

Gözlerimdeki soruna çözüm bulmak için sık sık Londra'ya gider olmuştuk.

ra'ya fena halde alıştık. Londra, İstanbul'dan sonra en sevdiğimiz ve en çok vakit geçirdiğimiz ikinci kentimiz haline geldi.

Osman, gözlerim için her Londra'ya gidişimizde, en esaslı klasik müzik konserlerine biletler alırdı. Bu deneysel göz tedavisi sayesinde, Maurizio Pollini'den Murray Perahia ve Gydon Kremer'e dünyanın en ünlü virtüözlerini, herkesten yıllar önce dinleme imkânı bulduk.

Bir süre sonra anladık ki, gözüme çözüm için Londra'da çare tükendi; Amerika'nın yolunu tutmamız gerekiyor. Ama Londra, kanımıza girmişti bir kere. Osman konser programlarını takip ediyor, bir hafta içinde üç beş esaslı konser bulduğunda hooooop, biletleri alıp biz doğru Londra'ya...

Birkaç yıl öncesine kadar her fırsatta bir bahane bulup, konserleri de denk getirip sık sık Londra'ya giderdik. Ancak İş Sanat, Borusan, Boğaziçi Üniversitesi ve Cemal Reşit Rey gibi kurumlarımızın sayesinde, artık dünyaca ünlü virtüözler peş peşe ayağımıza kadar gelir oldular. Eskiden bu kalitedeki konserler için İstanbul Kültür Sanat Vakfı'nın her yıl haziranda düzenlediği Uluslararası Müzik Festivali'ni hasretle beklerdik.

Festivalimizi hâlâ hasretle bekliyoruz; sadece Londra'nın bu bağlamdaki pırıltısı, bizim için azaldı. Azaldı da biz Londra'dan vazgeçtik mi? Ne münasebet! Özellikle Osman, Londra'da vakit geçirmeyi çok seviyor, dolayısıyla biz yine aynı sıklıkta gidiyoruz. Sadece bu yıl benim kanser nedeniyle aksadı gidişlerimiz. Eminim Londra, Osman'ın burnunda tütüyordur.

Amerika yollarında...

Katarakt için rotayı Londra'dan Amerika'ya çevirdiğimizde ilk durağımız, Alman Liseli arkadaşlarım Bülent ve Faruk'un babaları Nejat Eczacıbaşı'nın daha bir yıl önce katarakt ameliyatını olduğu Boston'daki doktoruydu.

Doktor beni uzun uzadıya muayene etti, gözümdeki ödemin sorun yaratacağına işaret etti ve son kararını söyledi: "Başarılı olma şansı yüzde 50." Bu demektir ki yüzde 50 olasılıkla daha da kötü olabilir! İşe bakın, mememdeki kanserli tümör için Dr. Meral Demirel de "Yüzde 50" demişti!

Osman'la düşündük taşındık, bu ameliyatı gözümüz yemedi. Boston'da en esaslısından birkaç klasik müzik konserine gidip kös kös Türkiye'ye döndük.

Nejat Bey'in doktoruyla yaptığımız görüşmelerin ışığında bende şöyle bir fikir oluştu: 20 yıllık gazeteciliğimi, kendime dünyanın en iyi kornea cerrahını bulmak için kullanacaktım! Benim hastalık, gözün iç kısmındaki retina tabakasında, katarakt ise ön gözde. O yüzden korneada dünyanın en en iyisini arayacağım.

Türkiye'ye döner dönmez kolları sıvadım ve uzun arayışlardan sonra arkadaşım Ömür Bozkurt ve onun arkadaşı Murat Barlas imdadıma yetişti. Murat beni Ankara Hacettepe'den kornea uzmanı adaşı Prof. Dr. Murat İrkeç'e gönderdi; İrkeç de bana o gün için gözün kornea tabakasındaki ameliyatlarda dünyanın en iyi cerrahı kabul edilen Prof. Walter Stark'ın ismini verdi.

O arada getirttiğim pek çok "Best Hospitals" (en iyi hastaneler) ya da "Best Doctors" (en iyi doktorlar) türü kitaplarda da Prof. Stark, "korneada başarısız ameliyat oranı en düşük doktor" olarak öne çıkıyordu.

Stark'tan kısa sürede randevu almayı başardık. Bu kez doğru Baltimore'a... Çünkü Stark, Johns Hopkins Üniversitesi'ndeki dünyaca ünlü Wilmer Eye Institute'da çalışıyordu. Wilmer Institute o dönemde, UCLA'deki göz kliniği ile birlikte, göz konusunda dünyanın en iyi iki hastanesinden biriydi.

Bakalım görebilecek miyim?

Prof. Stark, gözüme öyle uzun uzadıya bakmadı.

"Ben bu ameliyatı yaparım; başarısızlık riski yüzde 2" dedi.

Biz Osman'la duyduklarımıza inanamadık tabii. Daha doğrusu ben, ilk anda "Hadi canım, olamaz" oldum ve itiraz ettim: Daha yarım saat önce aynı çatı altındaki retina uzmanının beni muayene ettiğini ve bu operasyonu hayli riskli bulduğunu söyledim. Bunun üzerine Stark, muzip ve umursamaz bir tavırla noktayı koydu: "Madem öyle demiş, ben de risk faktörünü yüzde 5'e çıkarıyorum!"

Ben ne diyeceğimi bilemez halde kararsız ve şaşkın şaşkın bakınırken Osman doktora, "Tamam, ameliyatı ne zaman yapabilirsiniz?" demişti bile. O akşam hafif bir yemek yedim. Gece hiç uyumadım. Ertesi sabah kendimi Prof. Stark'ın sihirli parmaklarına teslim ettim.

Ameliyat sonrasında, oteldeki yatağımda çello ustası Yo-Yo Ma'nın tam da o günlerde gerçekleştirdiği, Bach'ın çello süitlerine eşlik eden Atom Egoyan filmini ve Mark Morris dans grubunun enfes gösterisini, TV'den tek gözle izledim. Görüntüyü ameliyat edilmemiş diğer kataraktlı gözümle kısıtlı görebilsem de müzik ruhumun derinliklerine işledi.

Tek gözüm korsanlar gibi kapalıydı; Prof. Stark ertesi sabah

açacaktı. Bendeki heyecanı ve merakı tahmin edebilirsiniz herhalde... Hayat memat meselesi. Gözüm açılacak ve ben, ya son dönemde aksamaya başlayan normal hayatıma geri döneceğim ya da gözümü ödem kaplayacak ve iyice göremez hale geleceğim! O günlerde ruh sağlığımın nasıl bozulmadığına hep hayret etmişimdir. (Belki de bozuldu da ben farkında değilim!)

Prof. Stark bandajı açtı, gözümü kontrol etti. Ameliyat başarılıydı. Gözüm bir iki ay içinde katarakt inmemiş haline dönecekti. Stark'ın önerisi doğrultusunda ikinci gözümün ameliyatı için birkaç yıl bekleyecektik. Ameliyat ettiği gözün nasıl bir seyir izleyeceğini görmek istiyordu.

Katarakt ameliyatı için Amerika'ya gittiğimizde İkiz Kuleler'i de ziyaret etmiştik. İkiz Kuleler o kadar yüksekti ki hatıra fotoğrafı için hazır posterini yapmışlardı.

Kurt Masur'lu provalar

Ameliyatlı gözümde beklenmedik bir durum olması ihtimaline karşı, üç hafta Amerika'dan ayrılmayacaktık. Baltimore'dan New York'a geçip Metropolitan Opera House'un tam karşısındaki Radison Oteli'ne yerleştik. Artık her gün konserdeydik. Hatta ben, o dönemde New York Filarmoni'nin şefi olan Kurt Masur'un konser provalarını bile 10 dolar karşılığında izler olmuştum.

O günlerde, gözleri rahatsız olanlar için özel bastırılmış, çok büyük puntolu kitapları okuyabiliyordum ancak. Kitabımı alıp Avery Fisher Hall'un rahat koltuklarından birine kuruluyordum. Gel keyfim gel...

Büyük bir zaferle döndük Türkiye'ye...

Bir yıl sonra ameliyatlı gözüm yine kapandı, ama Dr. Stark bizi önceden uyardığı için pek endişe etmedik. "Lazerle birkaç dakika içinde açarız" demişti. Osman'la Baltimore'a gidip onu da hallettik.

Stark yaşlanmadan ve el maharetini kaybetmeden diğer gözümü de katarakttan kurtaralım diye düşünerek, beş yıl sonra yeniden Baltimore'un yolunu tuttuk. Bu kez teknik daha da gelişmişti; sonrasında lazer ihtimalinin olmadığını Stark baştan söyledi.

Stark el maharetini kaybetmese de, hastaneyi zirveden inmiş bulduk. İyi ki daha fazla beklememişiz.

Bütün bunları yaşamış olan Doğa'cığım, annesinin herhangi bir doktora sorgusuz sualsiz güvenmesine hiç alışık değildi tabii... İlle günlerce, hatta aylarca kafa patlatılacak, uğraşılıp didinilecek, ancak ondan sonra rahata erilecek. Annesinde âdet böyle!

Umarım günün birinde onu, kanser konusunda kararımın doğru olduğuna ikna edebilirim.

Altıncı bölüm

Geçmiş olsuna gelenleri ben teselli ediyordum

İki kanser ameliyatı arasındaki üç haftalık süreyi, geçmiş olsuna gelen ve telefon eden arkadaşlarımın, dostlarımın, yakın uzak tanıdıklarımın oluşturduğu kocamaaan bir sevgi yumağıyla sarmalanmış olarak geçirdim. Ve inanabilmeniz pek kolay değil ama onlar beni teselli edeceklerine, neredeyse her seferinde ben onları yatıştırdım.

Eve gelenlerin gözpınarlarında yaş hazır bekliyordu; yanaklarından süzülüvermelerini önleyebilmek için, kelimeleri iyi tartmam gerekiyordu. Rolleri değiştik anlayacağınız. Aslında hayli sıradışı ve komik bir durumdu.

Kanserle daha önce tanışmış olanlar hariç tabii... Meğer kanser olmuş ne çok tanıdığım varmış. Aslında bir kısmını biliyordum, ama çoktan unutmuşum. Zira hepsi sapasağlam, hayatlarına ve işlerine devam ediyorlar. Kendi başlarından geçenleri anlatmak suretiyle beni bilgilendirdiler.

Paylaşmak, konuşarak öğrenmek benim için her zaman çok değerli olmuştur. Amerikalı düşünür Peter Senge'nin de işaret ettiği gibi, "Öğrenmek, aslında hayatın içindedir. Ve hayatı yaşarken öğrendiklerimiz, okullarda öğrendiklerimizden daha çok işimize yarar."

Benim tümör, masum kanser!

Onların uzun uzadıya anlattıklarını dinlerken kimi zaman sıkıldığım, içimden "Bunları neden bu kadar detaylı anlatı-

yorlar" dediğim olmuştur belki. Ama sonradan hepsini üst üste koyduğumda çok işime yaradı. Ve bendeniz, hemen bir iki gün içinde şu sıçramayı yaptım:

Herkesin kanseri kendine özel. Müthiş bir abartma olacak, ama 6,5 milyarlık dünya nüfusunun hepsi birden kanser olsa, Allah bilir doktorların karşısına 6,5 milyar farklı kanser vakası çıkabilir!

Ve yine onları dinlerken iyice idrak ettim ki benim tümör, kanserlerin en masumlarından biri. Çok erken yakalanmış. Hızlı ilerleyen tip değil. Kadınların memelerinde en sık görülen cinsten...

Son bir yılda iki arkadaşım daha meme kanseri olmuştu. İkisininki de yıllık rutin mamografide yakalandığı halde 1 santimden büyük oldukları için kemoterapi yapılması gerekti. Benimkine muhtemelen kemoterapi bile yapılmayacak. Ve Nur'un dediği gibi bu süreci, belki de bir iki yıl sonra tümüyle unutacağım...

Ama gel de bunu, benim kanser olduğumu öğrenen sevgili arkadaşlarıma, dostlarıma anlat! Her arayana izah etmeye çalıştım. Dilimde tüy bitti, fakat nafile. Gerçek durumum konusunda ilk zamanlar kimseyi ikna edemedim.

Genel olarak onların sesleri üzgün ve endişeli, benimki her zamanki gibi şen şakraktı. Kimisi gözyaşlarını tutamadı, kimisi "Bu dünyada en son kanser olacak kişi sizdiniz" diyerek dizlerini dövdü. Gerçek durumun benden gizlendiğini düşünenler bile oldu. Oysa ben gençken ne badireler atlatmışım, ne hastalıklar geçirmişim...

Gazeteye uğradığımda hemcinsim bir genç muhabir, "Aşkolsun Meral Hanım, beni düş kırıklığına uğrattınız" diyerek kırgınlığını dile getirdi. Hayrola, ne yapmışım ki ben? Meğer o, benim kanser olamayacağıma yüzde yüz inanmış ve herkese, tümörün mutlaka temiz çıkacağını ısrarla tekrarlamış. Ama ben kanser olmuşum! Sarılıp öptüm; çok şekerdi.

Yurtdışında olmak zor

Yurtdışından arayanlar özellikle perişandı. Onları ikna etmek daha da zordu. Geçen eğitim yılını Oxford Üniversitesi'nde geçiren yakın arkadaşım Prof. Dr. Ayşe Kadıoğlu, "Kusura bakma Meral, ama sana iyi bir şey söyleyemeyeceğim" diyordu üzgün bir sesle. "Ayşe'ciğim, üzülmene gerek yok" dedim birkaç kez, ama onu bir türlü farklı bir frekansa çekmeyi başaramadım. Ta ki İstanbul'a gelinceye kadar...

İstanbul'daki konuşmalarımızda, ona moral vermeyi başardım. Birkaç kez, "Ben moral vermek üzere seni aradığım halde, her seferinde sen bana moral veriyorsun" dedi. Sonunda ikna ettim Ayşe'yi. İkinci ameliyatımda hastanede yanımdaydı. Oxford'a dönerken, benimle ilgili herhangi bir endişesi pek kalmamıştı.

Tüketici köşesini hazırladığım yıllarda birlikte çalıştığımız, şimdi İsviçre'de yaşayan eski asistanım İlkay Özcan'ı ikna etmem daha zor oldu galiba. Sanırım İlkay ancak, *Milliyet*'teki yazı dizisini okuduktan sonra, benim kendisine anlattıklarımın doğruluğuna tam ikna oldu.

Kanser, doğum günü armağanım

Bu süreç boyunca tek istisna genç arkadaşım, *Sabah* gazetesi yazarı Şelale Kadak'tı. Ameliyat olduğumu öğrendiğinde ben, "Doğum günüme iki gün kala çıktı" deyince, "Meral Hanım, bu size en güzel doğum günü armağanı olmuş" demez mi?

Yok artık o kadar da değil canım! Dimdik ayakta durduk ama, kanserin armağanı falan da olmaz herhalde...

Ne var ki sevgili Şelale'nin bu söylediğini kısa sürede benimseyiverdim ve çok garip karşılamayacaklarını umduğum kişilere de tekrarladım.

Evet, bu teşhis ve ameliyatlar, belki de bana hayatımın en

değerli doğum günü armağanı oldu. Bundan sonra keyifle kutlayacağım doğum günlerinin önünü açan bir armağan! Ya çok küçük olduğu için mamografide görünmeseydi, ya ben mamografi çektirmeyi ihmal etseydim...

Tabii hiç kanser olmamak gibi bir seçenek de var; ama Semiha Baban'ın dediği gibi "Eh, bu yaştan sonra kızamık olacak halimiz de yok!"

Sevgi yumağı giderek büyüdü

Sadece iki ameliyat arasındaki üç haftalık süreyi değil, ikinci ameliyattan sonra da zamanımın büyük bölümünü, beni arayanları ve ziyaretime gelenleri, üzülmemeleri için ikna etmeye çalışmakla geçirdim. İtiraf etmeliyim ki hem çok keyifli hem de hayli yorucu bir süreçti.

Haaa bir de ameliyat olduğumu duyup da, kanser kelimesini telaffuz etmeye bile korktukları ya da ne diyeceklerini bilemedikleri için beni arayamayanlar varmış meğer. Yazı dizisi başladıktan sonra onlar da iyi dileklerini ve sevgilerini iletme cesaretini gösterdiler.

Zaten benim yazı dizisi beklenmedik ölçüde çok beğenildi, âdeta ilgi patlaması oldu. Ve bu arada etrafımdaki sevgi yumağı da hızla büyüdü büyüdü, dünyalara sığmaz hale geldi.

Okurlarımdan ve kanser olduğumu bilmeyen dostlarımdan gelen yoğun telefon ve e-postalara yanıt vermekte zorlanır hale gelmiştim; e-postalara yanıt verebilmek için sabah 04.00'lerde kalkıyordum, ancak yine de yetişemiyordum.

Her gün alışveriş yaptığım marketlerde ve manavlarda da benim tanımadığım, ama beni tanıyan okurlarım ve TV programı yaptığım yıllardan kalma izleyicilerim, mutlaka geçmiş olsun demek için yanıma geliyorlar, beni ne kadar sevdiklerini söylüyorlar, "Bu hastalığı mutlaka atlatacaksınız" diyerek moral veriyorlardı.

Kansere teşekkür borcum mu var?

80'li yılların başında, *Cumhuriyet* gazetesindeki köşemde ve TRT tek kanalken yaptığım programlarla tüketici hareketini başlattığım yıllarda bile insanlar bu kadar kolayca yanıma gelip konuşamazlar, sevgilerini dile getiremezlerdi.

Oysa Türkiye'de tüketici bilincini yerleştirmek için biz yıllarca birlikte ve omuz omuza çalışmıştık. Onlar kalitesiz mala karşı ısrarla haklarını arıyorlar, tüm çabalarına karşı başarılı olamazlarsa ben devreye giriyordum. Gazetedeki köşemden şirketleri, kamu kurumlarını ve yasal mercileri harekete geçirerek, onlara haklarının teslim edilmesini, zararlarının karşılanmasını sağlıyordum. Her zaman diyalog içindeydik. Ama o zaman onlar mağdur ben koruyucu olduğum için mi, şimdiki gibi sarıp sarmalayamıyorlardı beni? Herhalde öyle. Hatta eminim öyle.

Ben kanser olunca, okuyucu ve izleyici nezdinde var olan görünmez bir bariyer ortadan kalkmış oldu. Çünkü rolleri değişmiştik; artık ben mağdur durumdaydım...

Ölülerin ardından gazete ve TV'lerde söylenen güzel sözleri hatırlayın; hani çoğu kez "Keşke hayattayken bu duygularını iletseler" deriz ya... Ben sağken ve hayati tehlikesi olmayan bir evrede kansere yakalanmışken, bu sevgiyi duyma ayrıcalığına eriştim ve tarif edemeyeceğim kadar mutlu oldum.

Acaba kansere küçük bir teşekkür borcum olabilir mi? Ne dersiniz?

Konser arkadaşlarımın şaşkınlığı

Sadece klasik müzik konserlerinde merhabalaşıp, ayaküstü sohbet ettiğimiz dostlarımızın şaşkınlığından da mutlaka söz etmeliyim. Mart-nisan ayları, konser sezonunun hayli yoğun olduğu dönemdir. Çünkü mayıs deyince hafta sonu kaça-

makları falan başlar, kış sezonu kapanır.

Mamografide kanserli tümörün göründüğü 17 şubat akşamı konsere gittiğimizden daha önce söz etmiştim. Bizim konserler martta ve nisanda da tüm hızıyla sürdü. İş Sanat, Boğaziçi, Borusan derken Osman'la haftada iki üç akşam konserdeydik. Hatta ikinci ameliyatımdan bir gece önce bile konsere gittik.

Yıllık bilet aldığımız için konserlerde çoğumuzun yeri aşağı yukarı bellidir. Mesela biz piyanoda eli görmek için ortanın solunda 4-5'inci sıralarda otururuz. Evin İlyasoğlu'nun davetlisi olarak gittiğimiz Boğaziçi Üniversitesi çarşamba konserlerinde Pınar-Tufan Türenç çiftiyle yan yana düşeriz. Eva-Murat Barlas çifti, hemen hemen aynı sıralarda ama bizim daha solumuzda otururlar. Semra-Selahattin Hakman çifti, Semra öyle tercih ettiği için birinci sıradan şaşmazlar. Dolayısıyla hepimiz birbirimizin yokluğunu da muhakkak fark edip, otomatik olarak beynimize not düşeriz.

Ben 2 Mayıs günü kanser olduğumu yazı dizisiyle ilan edince, Murat'tan Pınar'a çok sayıda klasik müzik arkadaşım haklı olarak şoke olmuş. Telefonumu bilenler telefonla, bilmeyenler bir sonraki konserde karşılaştığımızda "Yahu hangi ara iki ameliyat oldun? Haftada birkaç kez konserlerde birlikteydik" diyerek hayretlerini, geçmiş olsun dileklerini ve sevgilerini dile getirdiler.

Pınar, "Kaç kere yan yana oturduk; insan söylemez mi? Ameliyatlarında yanında olurduk" diye sitem etti. İyi de nasıl söyleyebilirdim ki? İki parça arasında Pınar'ı kolundan dürtüp "Biliyor musun, ben kanserim" mi diyecektim?

E-postalar çok öğreticiydi

Okurlarımdan gelen binlerce e-postayı dosyalayıp sakladım. Onlar benim için çok önemli ve öğreticiydi. Ne öğrendin

derseniz, şu birkaç noktada toplayabilirim:

1) Bana yazan okurlarımın çoğu ya kendi kanser hastası ya da çekirdek ailesindeki kanser nedeniyle bu hastalıkla içli dışlı olmuşlardı. Mesela bir ailede kalp rahatsızlığı olan babaya stent takılsa ve düzenli kan sulandırıcı ilaç kullanmaya başlasa, anne ve çocuklar "Bize stent takıldı, şimdi de şu ilacı kullanıyoruz" demez. Ama kanserli hastaların yakınları genelde "Kemoterapi olduk, şu ilaçları aldık" diye çoğul konuşuyor. Hasta olmayan aile bireyleri de süreci sanki birebir yaşıyordu.

2) Bir başka tespitim de kanser teşhisi konan kişi için hayatın daha anlamlı hale geldiği... Sadece erken evrede saptanmış ve tedavi şansı yüksek vakalarda değil, bir iki yıllık ömrü kaldığını düşünen bile bu süreyi en iyi şekilde değerlendirmek, en keyifli şekilde yaşamak istiyor. Her gününün, her dakikasının tadına varmak için elinden geleni yapıyor.

3) Aile, kanserle hangi evrede tanışırsa tanışsın, hastalıkla ilgili büyük bir farkındalık kazanılmış oluyor. Eğer insanlar kanseri rahatça konuşabilseler, bu farkındalık kısa sürede toplumun büyük kesimine yayılabilir. Nitekim ben rahatça konuşabildiğim için insanlar da bana rahatça içlerini döktüler.

4) Uzun yıllardır beni tanıyan ama daha önce hiç e-posta atmamış pek çok okurum beni iyi tanımış oldukları için kansere karşı tavrımı kolayca anladılar ve sonrası için bana acayip güç ve moral verdiler.

En çarpıcı bulduğum mesajlardan biri, TÜSİAD Yönetim Kurulu Üyesi olduğu dönemde tanıştığım, Akkök Grubu'nun üçüncü kuşak patronlarından Ayça Dinçkök'ten geldi:

Bir tümör partisi patlat Meral Hanım'cığım

Meme kanseri olduğunuza çok üzüldüm. Zor bir süreç başlıyor belki de. Sizinle yıllar önce bir kitap paylaşmıştım. O kita-

bı okuduğumdan bugüne kadar birçok sağlık sorununu teşhis eder ve hayatla ilişkilendirir oldum.

Her değişimin bir sebebinin olduğuna inanırım; amacı farklı bir sonuç yaratmak oluyor. Bunu atlamamak gerek. Vücudumuz bize duymak istemeyip bastırdığımız mesajları hastalık aracılığıyla veriyor. Aslında belki de bir şans bu; hayatın devamını daha farklı yaşayabilmemiz için. Umarım ki, bu dönem zor da olsa, size çok şey kazandırır.

Ben tiroidimde nodül olduğunu öğrendiğimde çok üzülmüştüm. Sonra biyopsi yapıldı; "Oldukça aktif, alınmalı" dediler; "Alınmadan belli olmaz" dediler. Ameliyat olup olmamaya kendim karar verdim. Doktorları hep danışman olarak gördüm bu bağlamda.

Amerika'dan ameliyat randevusu aldım. Bir gün önce de evimde en sevdiğim dostlarıma "Tümör Partisi" verdim. Evet, gerçekten adı da buydu! Yedik, içtik, kıyafetlerle havuza atladık, güldük, eğlendik. Sonra da alındı gitti. Ama bana kutlama sebebi oldu alınması.

Tümörün sebebi çocukluğumdan bugüne kadar boğazıma gelip söyleyemediğim üzüntülerdi. O günden sonra –ki yedi sene oldu– yavaş yavaş açıldım. Söyledim, konuştum. Boğazımda düğümlenmez oldu her şey. Karşımdakini kırmayayım diye yutkunmaz oldum.

Ayça Dinçkök, 5 Mayıs 2010

Bayıldım Ayça'nın mesajına. Zaten ona yazdığım teşekkür notunda da belirttiğim gibi kanser bana yaradı. Hayatımın bundan sonrasının daha da güzel geçeceğine inanıyorum. Hatta şimdiden başladı bile. Çünkü bu yönde çaba harcıyorum. Hayatta hiçbir şey insanın önüne altın tepsi içinde sunulmuyor. Daha keyifli yaşabilmek için bile ciddi mesai harcamanız gerekiyor.

Tümör partisine de bayıldım. Hatta Ayça, "Yaz geliyor. Sen de bir meme partisi patlat Meral Hanım'cığım" dediğinde ak-

lımdan geçti de... Ama alerji beni epeyce meşgul edip üzdüğü için "meme partisi" hevesim kaçtı ve gündemimden düştü.

O kadar çok kişiyle konuştum ve yazıştım ki, sanki Türkiye'de meme kanseri hastası olan tüm kadınları tanıyormuşum gibi geliyor. Tabii ki fena halde abartıyorum. Aslında bir kısmıyla yüz yüze tanışma imkânım vardı, ama reddettim, çünkü kanser konuşmak istemedim. Hâlâ da istemiyorum.

Yazı dizisinin ilk günlerinde "Aramıza hoş geldiniz" diye bir mesaj geldi. Gönderen Pembe Güç Derneği Başkanı Özlem Aysoy'du:

Meme kanseri hastalarının Pembe Güç Derneği

Bizler, meme kanseriyle yeni tanışmışların, tedavisi devam edenlerin, tedavisi tamamlanmış olanların, hasta yakını veya potansiyel hasta durumundaki sağlıklı, bilinçli tüm gönüllülerin birbirlerine destek, umut, sevgi ve güç vermek üzere bir araya geldikleri, el ele, gönül gönüle olmak için başlattıkları bir derneğin üyeleriyiz. Meme kanseri konusunda toplumu ve özellikle kadınları bilgilendirmek, eğitmek, meme kanserli hastalarla sağlık ve sosyal alanlarda dayanışma içinde olmak, hasta yakınlarını eğitmek ve meme kanserinin önlenmesi, azaltılması, erken teşhisin sağlanması amacıyla yerel ve yerinden yönetimler de dahil olmak üzere her türlü kurum ve kuruluşla işbirliği yaparak, toplumsal bilinç oluşturmayı hedefliyoruz.

Şu anda Türkiye'de kanserle savaşan, yaşayan 350 binin üzerinde kişi var. Dediğiniz ve yazdığınız gibi tabu bir konu da olsa, insanlar tarafından başlarına gelmediği sürece hastalık hakkında konuşmak rahatsızlık verse de, konu toplum tarafından bilinçsiz bir şekilde sansür edilse de, kadın olmak demek, bu hastalığı bir gün, bir şekilde yaşamak ve bunun bir parçası olmak demektir.

Buraya kadar mesaj mükemmeldi, ancak bundan sonrası içime sıkıntı verdi. Özlem Hanım beni de aralarına katılmaya, ay-

lık toplantılarını izlemeye, hatta bir sonraki ay yapılacak toplantılarının konuşmacısı olmaya çağırıyordu. Pembe Güç Derneği'nin üyeleriyle kanser deneyimlerimizi paylaşacaktık.

Oysa ben kimseyle kanserin detaylarını konuşmak istemiyordum; hâlâ da istemiyorum. Hiçbir zaman isteyeceğimi de sanmıyorum. Kızımın bütün hayretine rağmen ben bu hastalığı, işin iç yüzünü öğrenmeye mesai harcamadan yaşamak istiyorum. Tıpkı annemin hayatta olduğu dönemdeki gibi... O hayattayken nasıl "terbiyeli ve itaatkâr bir öğrenci" idiysem, hangi dersi ne zaman çalışacağıma nasıl hep o karar veriyor idiyse, şimdi de her şeye doktorlarım karar versin, ben de harfi harfine uygulayayım istiyorum. Çocukluğumdan hayli antrenmanlı olduğum bir durum bu zaten!

Ordu Fatsa'dan yazan 38 yaşındaki kanser hastası okurum Fatoş Şahin'in, ailedeki 8 kanser hastasına rağmen dile getirdiği yaşam sevinci ise hepimize örnek olacak nitelikte:

İki memeli ölmektense, hiç memesiz yaşamaya razıyım

Size bu maili Ordu Fatsa'dan yazıyorum. 38 yaşında, bir çocuk annesi, bundan üç yıl önce meme kanseri teşhisi konulmuş bayanım. Yazı dizinizi okuyunca üç yıl önceki yaşadıklarım gözümün önüne geldi. İğneli biyopsi, arkasından ameliyat, arkasından üçer aylık kontroller, bir yıl sonra nüks ve ışın tedavisi...

Bizim ailede şu an, yaşayan sekiz kanser hastası var. Bir amcamın oğlu var, iki göğsü alındı. Millete aileden miras olarak hanlar hamamlar kalır, bize de kala kala kanser kaldı. Napalım sağlık olsun.

Sonunda benim de sol göğsüm ve lenflerim alındı. İki memeli ölmektense, hiç memesiz yaşamaya razıyım. Hayat her şeye rağmen çok güzel. Beş yaşında bir oğlum var; en azından gözüm görebiliyor onun büyüdüğünü. Bizden daha kötü durumda olan insanlar var. Kanser haftasıydı; televizyonda kanserle ilgili uyarı anonsları yayınlandığında beş yaşındaki oğlum, "An-

ne biz kanseri yendik değil mi?" deyince çok üzüldüm. Artık evde hastalık konuşmamaya çalışıyoruz.

Fatoş Şahin, 5 Mayıs 2010

Üniversite öğrencisi genç okurum Rasim Eskiocak'tan gelen e-postayı okuyunca ise "İyi ki kızım yanımda" dedim. Doğa üç yıldır yazları iş için Gümüşlük'e gidiyordu. Geçen yaz sonu Gümüşlük'ten dönerken İstanbul'da sürekli bir işte çalışmaya karar vermişti. Dediğini yaptı. Benim kanser olayını günü gününe, birbirimizin gözünün içine baka baka yaşadık.

Bugün Hıdrellez; size ve babama çaput bağlayacağım

Benim babam kanser Meral Hanım. Halen de yenmeye uğraşıyoruz. Ben İstanbul Teknik Üniversitesi'nde okuyorum. O ise Hatay'da evde, annem ve kardeşimle. Onlardan ayrıyım diye üzülmenin yanı sıra, yanlarında bu hastalıkla savaşamadığım için üzülüyorum en çok. Yazınızdan öyle anladım ki siz birliktesiniz.

Biliyorsunuz, farkındasınız hayat çok güzel. Nolur pes etmeyin demeyeceğim, çünkü sizde bir yılgınlık olmayacağını biliyorum. Belki henüz 20 yaşındaki birinden böyle hayat derslerine de ihtiyacınız yok. Ama olsun, ben yine de yazmak istedim.

Lütfen, ayaklarınızı daha fazla güneşe uzatın, parkelerinize çarpan güneşi anlatın bize, bizim de içimiz ısınsın. Sizinleyiz. Bugün Hıdrellez. Size de babama da bir çaput bağlayacağım.

Genç okurum Rasim'den ertesi gün bir e-posta daha geldi:

Size üç ayrı çaput bağladım; üçünde de adınız vardı. Birinin fotoğrafını gönderiyorum şu an.* Gerçekten çok içten diyorum, her şey daha güzel olacak.

Rasim Eskiocak, 5 Mayıs 2010

* Bu anlamlı fotoğraf sayfa 241'de.

Okurum Zerrin Atuk'tan gelen mesajı okuyuncaya kadar, insanın kanserli memesine isim verebileceğini düşünemezdim doğrusu. Pek hoşuma gitti; bilmem onun gibi başkaları da var mıdır? Benim bildiğim tek örnek olan Zerrin Hanım'ın mesajından kısa bir bölüm:

Benim kanserli mememin adı Safiye

"20 gün önce tesadüfen meme kanseri olduğumu öğrendim. Bir hafta sonra ameliyat oldum. Tüm mememi aldılar. Lenflerime de sıçramıştı; lenfleri de aldılar.

Daha 40 yaşındaydım. 14 yaşında, babasının hiç ilgilenmediği bir kızım bana çok muhtaçtı. Çok ağladım. Herkes "Neden ağlıyorsun?" dedi. Siz "Kanser oldum hamdolsun" deyip şıkkıdı şıkkıdı oynayan biri gördünüz mü?

Benden bunu beklediler! Neyse ki çabuk toparlandım. Artık hastalığımı dalgaya alan bir insanım. Yeni meme ve protezimin adı Safiye. Neden Safiye derseniz, saf silikon da ondan.

Arkadaşlarım artık "Nasılsın, Safiye nasıl?" diye soruyor. Safiş dalgalı, bazen iyi bazen kötü. Tıpkı ekonomi gibi...

Ben şöyle düşünüyorum: Eğer Allah benim ölmemi isteseydi, bunu daha ileri döneminde karşıma çıkarırdı di mi? Demek ki daha çoook yaşayacak yıllarımız var.

Benim Safiye sizinki gibi değil; biraz azgın ve yayılmacı çıktı. Eeee ben de zoru severim! Ne yapayım öyle abidik gubidik kanseri? Oldu mu babalar gibi olmalı!

Direnlerim hâlâ çıkmadı. Salkım saçak dolanıyorum. Yeni evlilerin arabalarının arkasında tenekeler dolanır, "just married" yazar ya, ben de direnlerimle arkama "just operated" yazacağım. Kendinize iyi bakın. Yarınınız, bugününüzden daha sağlıklı olsun.

Zerrin Atuk, 8 Mayıs 2010

Kemocan'la üçüncü vuslatımızı yaşadık

Bu arada ben sağlam mememin adını da Cimcime koydum. Kemoterapinin adı Kemocan. Kemocan'la geçen cuma üçüncü vuslatımızı yaşadık. Ayı yavrusunu severken öldürürmüş ya Kemocan da beni öyle hırpalayarak seviyor. Ne yapalım bizimki de böyle bir aşk işte!

Zerrin Atuk, 6 Temmuz 2010

Yedinci bölüm

İkinci ameliyat da bitti; herkes memnun, ben durgun!

18 marttaki ikinci ameliyat, yine Medica'da başladı sayılır. Sabah 7.00'de hafif bir kahvaltı ettim. 10.00'da Medica'daydık. Kanserli tümörün alındığı ameliyat yerinin tam üzerine dört iğne yaparak radyoaktif opak madde zerkettiler. Bu renkli madde göğsümde kanser hücrelerinin izleyeceği yolu ve uğrayacakları ilk lenfi belirleyecekti.

Doktorum Meral Demirel'le hastanede buluştuk. Ameliyat 13.00'te.

Gerek Osman, gerekse Doğa bu kez benim bir gece hastanede kalmam konusunda hayli ısrarcılar. Tijen (Mergen) de "Hadi yat, ben yanında kalayım; Midilli'deki gibi laflarız" diyor.

Ben ise ilk ameliyatta olduğu gibi yaramazlık yapmayacağıma dair, yazılı sözleşme yapmaya bile hazırım. Yeter ki gece hastanede kalmayayım. Zaten bu kez evde yemekleri de önceden hazırladım; ilk ameliyatta olduğu gibi mutfağa girip kâğıtta levrek falan kesinlikle yok!

Doktorum da "kal" diyor

Ama kimseyi ikna edemiyorum. Doktorum da onlardan yana: "Sadece hastanın değil, yakınlarının da isteklerini dikkate almak zorundayım Meral Hanım. Onlar siz hastanede yatarsanız daha huzurlu olacaklarsa..."

Aaaaa... Aşkolsun! Doktorum lafını bitirmemiş meğer:

"Hem zaten birkaç lenf almamız durumunda diren koymam gerekecek. O zaman mutlaka gece kalmanız lazım!"

E tabii o zaman yapacak bir şey yok. Neyse şu ameliyatı bir olalım da, ayılınca düşünürüz. Kaldı ki akşam Borusan Filarmoni Orkestrası'nın Lütfi Kırdar'daki konserine biletimiz var. Konser 20.00'de. Hastaneden taburcu olup, pekâlâ konsere gidebiliriz!

İlle de konsere gideceğim

Hem zaten ameliyattan önceki gece de Evin'in Boğaziçi Üniversitesi'nde çarşamba konserlerinden birinde değil miydik? Pınar-Tufan Türenç çiftiyle yan yana oturup, dâhi diye nitelenen 17 yaşındaki matematikçi-piyanist Kit Armstrong'u İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası eşliğinde dinlemiştik.

İki ameliyat arasında gittiğim konserlerde benim için tek problem, ameliyat dikişlerim ağrıdığı için sanatçıyı doyasıya alkışlayamamaktı. İkinci ameliyat da üstüne binince, herhalde o akşam hiç kolumu kıpırdatamazdım. Ama olsun! O kadar kusur, kadı kızında bile olur. Yeter ki ben konsere gideyim, hayatıma aynen eskisi gibi devam edebileyim!

Akşam hastanede kalmamayı başardım, ama konsere gidemedik. Doktorum Meral Hanım baştan itiraz etmişti. Zaten Osman biletleri yanına almamış. Ameliyat telaşından mı yoksa gitmeyelim diye mi, bilemiyorum.

Ameliyat bu kez vurdu

Aslında iyi ki konsere gitmemişiz. Çünkü benim ikinci ameliyat sonrası "performansım" ilk ameliyattakine hiç benzemedi. Lenfler temiz çıkmış, iki lenf alındıktan ve dondurma yöntemiyle patoloji tetkiki yapıldıktan sonra koltukaltım kapatılmıştı. Ama ben ayılmakta zorlanıyordum. Anestezi

mi, yoksa ameliyat yerimden dört iğne yapılarak verilen radyoaktif opak madde mi, yoksa ikisi bir araya gelince mi beni sersemletti? Hâlâ da bilemiyorum.

İnsan bünyesi işte böylesine karmaşık ve gizemli. Üç hafta önceki ameliyattan turp gibi, hatta hiperaktif olarak çıkıyorsun. Üç hafta sonra ikinci ameliyatın ertesinde iki seksen yere seriliyorsun!

Doğa, Osman ve Tijen'in gözleri

Akşam evde Osman, Doğa ve Tijen oturmuş sohbet ediyoruz, ama benim gözlerim neredeyse kapanacak. Süngüm fevkalade düşük; çaktırmamaya çalışıyorum.

Onlar ise tam tersine şen şakrak. Üçünün de yüzünde güller açıyor. Lenflerim temiz çıktı ya, omuzlarından büyük bir yük kalkmış gibi. Hay Allah, onlara ne biçim bir kâbus yaşatmışım...

Tijen "Doğa'nın kaşları, senin hastalığından beri şekil değiştirmiş, üzüntüden aşağı doğru bakıyorlardı. Bak bugün düzelmiş" diyor. Ya kendi gözlerinin haline ne demeli?

Daha kanser meselesi hiç ortada yokken, Tijen doğum günümde beni öğle yemeğine davet etmişti. Randevumuzu bozmadık, ama "yüzde 50 kanser" ihtimaliyle yediğimiz doğum günü yemeğinden bu yana, Tijen'in gözleri sanki hep dolu dolu. Her görüşümde dokunsam ağlayacak hissine kapılıyorum. Oh, nihayet onun güzel gözlerinin içi de yeniden gülmeye başlamış.

Dizi yazmamı Osman önerdi

Hele Osman! Ben baştan beri o üzülmesin diye uğraştım. Onun her zamanki zarafeti ve sükûnetiyle, bir yandan bu ani şoku hazmetmeye çalışıp, diğer yandan normal hayatımızın

aynen devam etmesi için gösterdiği çabaya ve özene de hayran kaldım. Neyse onun gözleri de parlamaya başlamış; perdelemeye çalıştığı endişe ikinci ameliyattan sonra azalıyor galiba...

Osman gece gündüz, her ihtiyacım olduğunda yanımdaydı. Doktorumun anlattıklarını, her seferinde onunla birlikte dinledik. Çok soğukkanlı görünmeme ve en can alıcı soruları sormama rağmen, doktorun anlattıklarını tam olarak anlayamıyordum. Algılama zorluğum hiç yoktur, gayet kolay konsantre olabilirim. Ama her seferinde doktordan çıktıktan sonra Osman'la durumu yeniden gözden geçirmemiz gerekiyordu. Benim belki anesteziden belki de heyecandan atladığım ayrıntıları, Osman sabırla anlatıyordu. Onun muhakeme gücüne çok güvenirim. İkimizin aklını birleştirince, benim sırtım yere gelmez.

Ürtiker mi alerji mi?

Ameliyatın ertesi günü ilk iş olarak doğru Meral Hanım'a gittim. Ameliyat yerimi kontrol etti ve pansuman yaptı. Her şey mükemmel. Yaram acımıyor bile...

Eve döndüm. Gelen giden çok. Topuklu ayakkabılarım ve itinalı makyajımla ben güya dimdik ayaktayım, ama neşem pek yok. Çünkü halim yok. Tam üç gün bu fasıl devam etti. Sonra sol omzumdan kalçamın bitimine kadar, sırtımın yarısında nasıl bir kaşıntı! Kaşıntı geçmek bilmeyince sıcak suyla yıkanayım dedim. Banyodan çıkar çıkmaz bu kaşıntıya, boydan boya kıpkırmızı bir döküntü de eklendi. Ve bu döküntüyle birlikte bendeniz her zamanki neşeli, hareketli halime dönüverdim.

O üç gün zarfında neredeyse kendimden şüphelenmeye başlamıştım: Yahu ben ne antika kadınım. "Kansersin" dediler; üç hafta güle oynaya gezdim. "Kanser lenflere sıçramamış" dediler; bu sevinci yaşayacak yerde, dut yemiş bülbül gi-

bi durgun oturuyorum. Bu halim sinirime dokunmaya başlamıştı ki, mesele çözüldü. Neyse ruhsal değil, yüzde yüz fiziksel bir durummuş.

Haydi ödül almaya...

22 mart günü ödül töreni var. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi öğrencilerinin oylarıyla, yılın ekonomi yazarı seçilmişim. Benim için büyük onur ve moral. Yıllar önce *Cumhuriyet*'te birlikte çalıştığımız, şimdi *Milliyet*'teki yeni Genel Yayın Yönetmenim Tayfun Devecioğlu, göreve ilk geldiği günlerde bana iyi ki "Meral Abla, daha çok ekonomi yaz" demiş. Bu ödülde, o yönlendirmenin de payı var kuşkusuz.

Ödülü almaya gideceğimi bildirmişim, ama sırtım öyle fena kaşınıyor ki... Sabah erkenden gazeteye gittim. Hem manikür fön falan yaptıracağım, hem de doktorumuz Sabahattin Koç'a sırtımı göstereceğim. Gazetede her başı sıkışan Sabahattin Bey'e koşar; o da yılların deneyimiyle derdimizin ne olduğunu şıp diye biliverir. Bana bir ürtiker ilacı verdi. "Bunu hemen yutun, törende kaşınmazsınız. Eğer ürtikerse, verdiğim bu tek hapla geçebilir. Geçmezse muhtemelen alerjidir" dedi.

Sırtımdaki kaşıntı o tek hapla geçmedi tabii. Tam 15 gün kaşındım durdum. Başlarda "Acaba stresten mi?" diyenler olduysa da, sonunda ikinci ameliyatta bana verilen radyoaktif opak maddenin alerji yaptığına karar verildi. Doktorum Meral Hanım sırtımı görünce, "Bir alerji testi yaptırsanız fena olmaz" dediyse de, ben testlerden, tetkiklerden, kan aldırmalardan makinelere girmelerden o kadar bunalmıştım ki, oralı olmadım.

Alerji burnunu kaldırdı

Meral Hanım'ın yap deyip de yapmadığım tek önerisi budur. Oysa keşke onu dinleseymişim... Çünkü alerji o günden

sonra peşimi bırakmadı, dahası kanser ihtimalinin ortaya çıktığı günden bu yana kafamı en fazla meşgul eden konu haline geldi.

Bu ilk şiddetli alerjiden 20 gün sonra onkoloğum "Bir de bağırsaklarınıza bakalım" diyerek kolonoskopi yaptırmamı uygun buldu. Kısa süreli uyutmak için damardan yaptıkları iğne, bende yine alerji yaptı.

İkinci ameliyattan sırtımda beliren, omzumun tepesinden kalçamın son noktasına kadar uzanan, Kuzey-Güney Amerika kıtasını andıran kızarıklık, aynı şiddette olmasa da kolonoskopi sonrasında yine ortaya çıktı. Neyse bizim alerjinin ikinci vukuatı, 7-8 günde geçti bitti.

Sen öyle zannet Meral! Meğer bitmemiş! Alerjinin en âlâsı pusuda bekliyormuş. Hani ben kanser olduğumu öğrendiğim ilk günden beri Semiha Baban'ın "Eh Meralciğim, bu yaştan sonra kızamık olacak halimiz yok" lafını pek sevmiştim ve sürekli tekrarlıyordum ya...

Radyoterapi de bitip, beş yıl süreyle her sabah bir tane almam gereken kanser ilacı Femara'yı kullanmaya başladığımın beşinci günü her tarafım kıpkırmızı oldu. Kollarım, bacaklarım, sırtım, göbeğim, popom, her yerim boydan boya... Yaşım müsait değil ama sanırsınız ki kızamık olmuşum! Zaten ilacı aldığım ilk günden itibaren bende yine yorgunluk, bitkinlik, durgunluk başlamıştı, ama uyanmadım.

Neyse artık öğrenmiş bulunmaktayım ki, bir ilaç bana alerji yapacaksa ilk reaksiyonu yorgunluk oluyor; üç gün sonra da kızarıklıklar, münasip buldukları yerden fışkırıyorlar. Özellikle de sıcak suyla yıkandıktan sonra...

Onkoloğum Prof. Dr. Gökhan Demir'e durumu bildirdim; beni alerji uzmanı Prof. Oya Oğuz'a gönderdi. Oya Hanım, koca gözlüklerini takıp da vücuduma bakınca "Sizde her cinsten, çeşit çeşit alerji mevcut. Bağışıklık sisteminiz altüst olmuş. Biyopsi yapıp bir sonuca da varamayız" dedi. O dikka-

timi çekince ben de gördüm ki kabuklusundan çiçeklisine ince uzunundan kabarığına alerjinin her türlüsü mevcut bendenizde...

Alerjiye de biyopsi yapıldı

Oya Hanım bana 15 gün arayla yapılacak iki kortizon iğnesi ve bir de krem şeklinde kortizonlu bir karışım verdi. Kullandığım bütün ilaçları kesecektim. Bir hafta sonra o alerjiler geçerse tek başına kanser ilacını kullanmaya başlayacaktım. Alerji uzmanının dediklerini harfiyen yaptım. Bir hafta uykusuzluğa tahammül ettim. Nezle falan olmayayım diye kendime çok dikkat ettim. Kazara zehirlenirim diye dışarıda tek öğün yemek yemedim.

Alerjim bir hafta sonra gerçekten de geçti. Femara'yı yeniden tek ilaç olarak kullanmaya başladım ve maalesef üç gün sonra benim alerji yeniden başını kaldırdı. Bu kez daha terbiyeli, tek tip, sadece kollarımda, bacaklarımda ve pençe pençe.

Yeniden Oya Hanım'ın kapısını çaldık. Lokal uyuşturucu bir iğne yaptıktan sonra bacağımın alerjili kısımlarından birini gözüne kestirip 5x5 milimlik parça aldı; tahlile gönderdi. Gelen sonuçtan ben pek bir şey anlamadım, çünkü gelecekte işime yarayacak herhangi bir bilgi içermiyordu. Buna karşılık bacağımdaki yara –küçük de olsa– iki ay geçmek bilmedi.

Gökhan Bey'in bu noktadan sonraki önerisi, Femara'yı hafif bir antialerjik ilaçla birlikte kullanmamdı. Oya Hanım, "Ondan da sonuç alamazsınız, kortizonla birlikte kullanmanız lazım" dedi. Gökhan Bey de kortizonu istemedi. Ve ben böylelikle onkoloğumun ikinci tercihi olan ilacı da değil –çünkü ikinci tercihinin bileşimi de Femara'dan farklı değilmiş– üçüncü tercihi olan Aromasin'i kullanmaya başladım. Zaten Aromasin son seçenekti; dördüncü bir seçenek yoktu.

Alerji gözümü o kadar korkutmuştu ki, Aromasin'le 15 gün boyunca her sabah birbirimize baktık, ama başlamaya cesaret edemedim. İlk hapı yuttuktan sonraki birkaç günü de hayli endişeli geçirdim. Ancak bir hafta sonra Aromasin'le alerji problemi yaşamayacağıma ikna oldum.

Fakat bu arada değerli bir bilgi sahibi daha oldum. Meğer benim bünyem alerjikmiş. Ankara'da yaşayan kuzenim Ayhan Erol'la telefonda konuşurken, "Meral'ciğim, hepimizin alerjik bünyesi olduğunu bilmiyor musun? Oğlum dört yıl alerji tedavisi görecekti de, iki yılda pes edip yarım bıraktı" deyince hatırladım:

Annemler alerjiye her nedense "kurdeşen" derlerdi ve ben zaman zaman "kurdeşen" olurdum. Doğa'ya ilk hamile kaldığımda da sıkı bir alerji olduğumu hatırladım birden... Ve ameliyatlar, anesteziler öncesinde, "alerjik bünyeli olduğum" gibi çok önemli bir bilgiyi doktorlarıma vermediğim için üzüldüm. Hata tamamen bana aitti, ama son alerjimden bu yana aradan 30 yıl geçtiği için ben de tamamen unutmuştum!

Kemoterapi mi dediniz?

Hastalığımla ilgili olarak "kemoterapi" kelimesini ilk kez telaffuz ederek tüylerimi diken diken eden, sevgili arkadaşım Füsun oldu. Beni meme cerrahı Dr. Meral Demirel'le tanıştıran da oydu biliyorsunuz.

Bu denli erken tanıyı, bir bakıma Füsun'a borçluyum. Her ne kadar o, kanser olduğu daha geç bir evrede ortaya çıkan bir arkadaşına hayıflanarak "Ben kaç kişiye söyledim, ama beni dinleyen sen oldun" dese de... Evet ben, Füsun'un önerisini havada kaptım ve yıllık meme kontrollerini, jinekolojik muayeneden ayırdım. O söylemeseydi, aklımın ucundan geçmezdi.

Füsun benim meseleye, benden daha fazla vâkıf. İlk ame-

liyatın ardından kanser olduğum kesinleştiğinde doktorum bana, kemoterapi ihtimalinden hiç söz etmemişti. Aynı akşam Füsun arayıp da kemoterapi demez mi? Yüzde 5 gibi küçük bir ihtimalle de olsa kemoterapi gerekebilirmiş.

Nasıl yani?

Ne münasebet!

İkinci ameliyata kadar kendimden uzak tutmaya çalıştığım tek düşünce buydu. En temel nedeni de saçlarım. Saçlarımın dökülebileceği ihtimalini düşündüğümde, dünyam kararıyordu. Tam kadınca bir tepki. Herhalde kemoterapi görecek olan erkeklerden çok azının ilk düşündüğü şey saçlarıdır!

Araştırdığım yegâne konu saçlarım

Hemen kurcalamaya başladım:

– Dünyanın herhangi bir yerinde saç dökmeyen kemoterapi tedavisi yok mu?

– *Göğüs kanseriyseniz yok.*

– İyi ama uzun süre kemoterapi oldukları halde tek bir kılı bile dökülmeyen tanıdıklarım var?

– *Onların çoğu erkektir ve göğüs kanseri de değildir!*

Hıııım.

– Kemoterapi olsam bile benimki çok kısa süreceğine göre dökülmez belki...

– *Hiç ümitlenme; daha ilk seanstan sonra 10 gün içinde saçların, tutam tutam elinde kalacak...*

Laf aramızda kanserle ilgili tek bilgi edinme çabam da, güzelliğime halel gelmesin diye giriştiğim bu saç dökülme meselesi oldu. Gerçi saçlarımı oldum bittim pek severim, ama beni tanıyanlar gayet iyi bilirler ki saçım başım, giyimim kuşamım hiçbir zaman birinci önceliğim olmamıştır; dahası öncelik sıralamasında evimin düzeninden, lezzetli ve yaratıcı yemekler pişirmekten, güzel bir klasik müzik konse-

ri dinlemekten bile sonra gelir.

Ne var ki kemoterapi ihtimaliyle birlikte aniden tek derdim saçlarım oluverdi. İlk günlerde bu komik halimi çok yadırgadım. Gülsem mi ağlasam mı, kanserle birlikte gelen yeni bir durum mu desem bilemedim. Ama zaman içinde fark ettim ki 80 yaşındaki kadın bile kemoterapide saçları dökülecekse, bunu müthiş dert ediyor, benimkine benzer tepkiler veriyor.

Saç kazıtan erkekler

Tabii bu arada doktorum Meral Hanım'a hesap sormaktan da geri durmadım:

– Füsun'a kemoterapiden bahsetmişsiniz. Bana neden hiç söz etmediniz?

– O sordu; ben de küçük bir olasılık da olsa gerekebileceğini söyledim. Eğer lenflere sıçramışsa...

Diyecek bir şey yok. Sırf bir süre kel kalma kaygısıyla da olsa, kemoterapi endişesi gündemime girmiş durumda. Keşke ben de saçlarını her gün kazıtan, önlerinde koskoca bira göbekleriyle dolaşan, güzel çirkin her yaştaki erkekler gibi rahat olabilsem... Ama ne mümkün! Varsa yoksa saçlarım...

Neyse ki lenfler temiz çıktı ve ben, kemoterapi ihtimali ortadan kalktı diye sevinirken, Dr. Meral Demirel'in önerisiyle gittiğim onkolog Prof. Dr. Gökhan Demir, daha ilk görüşmemizde, kemoterapiyi yeniden önüme koydu.

Kaliforniya'da 2007'den beri memedeki kanserli tümörler için özel olarak yapılan, Oncotype dx diye bir gen testi varmış. Bu testi yaptırdığım takdirde, iki mememin de genetik yapısıyla ilgili ayrıntılı bilgi edinilebilir, bana özel bir tedavi uygulanabilirmiş. En önemlisi de kanserli tümörün nüksetme olasılığının yüzde kaç olduğu görülecekmiş. Ve gerekirse kemoterapi yapılacak! Bundan sonraki hayatımda, önce üç ayda bir, iki yıl tamamlandıktan sonra da altı ayda bir

görüşeceğimiz değerli onkoloğum Prof. Demir'in bana ilk önerisi bu.

Saç düşmanı kemoterapi

Hay Allah! Saç düşmanı kemoterapi yine çıktı karşıma. İhtimal düşük, ama pekâlâ mümkün! Sonuç, 10-12 gün içinde belli olurmuş. Benim 6 milimlik minik tümörün uygun kesitlere bölünüp Kaliforniya'ya gönderilmesi 2-3 gün sürdü. Ve bendeniz 15 gün, tepemde Demokles'in kılıcı gibi sallanan kemoterapi tehdidiyle yaşadım. Test sonucunun gelmesi 2 gün uzayınca, ben artık başka hiçbir şey düşünemez olmuştum.

Sonunda Kaliforniya'dan haber geldi. Tekrarlama riski düşük, kemoterapiye gerek yok! Oleeey. Hemen telefona sarılıp Füsun'u aradım:

– Kemoterapi yok. Saçlarım dökülmeyeceği için havalarda uçuyorum!

– *Saçların benim umurumda değildi. Benim derdim saçlarını döken kemoterapinin, vücudunun görmediğimiz yerlerinde yapacağı tahribattı. Neyse gözümüz aydın!*

Yahu kız yerden göğe haklı. Nasıl bu kadar mantıksız olabilirim? Ama yine de bende bir neşe ki sormayın gitsin: Saçlarım dökülmeyecek!

Ameliyat yerlerimin acısı, sırtımdaki kaşıntı ve kızarıklık, bir önceki ameliyattan turp gibi çıkmışken bir sonrakinde verilen ilaçların yaptığı alerji, göğsüme verilen radyoaktif opak maddenin iğne yerlerinin en ufak bir sarsıntıda içimi cız ettirecek ölçüde yanması... Hiçbirini, saçlarım kadar dert etmedim.

Bu yazdıklarımı da sanırım ancak kadınlar anlayabilir.

Kemo, Memo gibi sevimli bir şey!

Yazı dizisi devam ederken okurlarımdan âdeta yağan e-postalar arasında şu soruyla sıkça muhatap oldum: "Dizinin bit-

mesini beklemeye sabrımız yok; Kemo oldun mu haber ver!" Özellikle kanser hastası okurlarımın çok merak ettiği bir konuydu bu. Ben de teker teker hepsine yanıt verdim. Ve yazışmalarımız sonucu anladım ki, yıllardır kanserle mücadele edenler için kemoterapi hayli sevimli bir yaratık; hayat kurtarıcı. Zaten adı da kemoterapi değil, Kemo! Dikkatinizi çekerim, Kemo'nun K'sı büyük. Tıpkı Mehmet'in kısaltılmışı Memo ya da Selahattin'in kısaltılmışı Selo gibi. Onları hayatta tutan, ömürlerini uzatan, bir süre sıkıntı verse de yaşam kalitelerini yükselten hep bu Kemo. Her şey ertelenebilir, ama "Kemo ile randevu" asla. Eh, öğrenmenin sonu yok tabii...

Sekizinci bölüm

Hayatımın üçüncü kırılma noktası eşimden boşanma kararımdı

Hayatımdaki üçüncü kırılma noktası, eşimden ayrılma kararımdır. Evlendiğimizde ben eşim için, üniversiteden sınıf arkadaşı mimar Meral'dim. Peritonit tüberküloz geçirmiştim, bundan böyle hayatımda hızlı çalışma temposuna yer olmayacaktı.

Mimarlıktan gazeteciliğe geçiş yaparak ilk mızıkçılığı yapan ben oldum. Ancak gazetecilikteki heyecanımı, hevesimi hiç paylaşmayan, *Cumhuriyet*'te yayınlanan yazılarımı okumayı bile reddeden o oldu.

Gazetecilikle evliliği birlikte yürütemedik; ben yeni mesleğimde ilerledikçe, evlilikte geriliyorduk. Evliyken meslek değiştiren tek kadın ben değildim herhalde, ama eşim bunu kabullenemedi nedense...

Bu arada kızımız Doğa dünyaya geldi. O da başlı başına ayrı bir macera. Zaten benim hayatımda sıradan, olaysız bir zaman dilimi neredeyse yok gibi...

Doktorlar doğuramazsın dediler

Peritonit tüberküloz tedavim sona erdiğinde doktorlar, "Karnınızdaki iltihap nedeniyle gerek bağırsaklarınızda gerekse yumurtalıklardan rahme giden tüplerde yapışıklıklar var. Tüplerdeki yapışıklıklar nedeniyle çocuk doğuramazsınız" demişlerdi. O zamanlar tüp bebek falan da yok. Başım-

İlk evliliğimde telli duvaklı gelin olmuştum.

dan aşağı kaynar sular boşaldı sanki...

Daha önce iki kez hamile kalıp kürtaj yaptırmıştım. Şimdi istesem de doğuramayacaktım. Hani bir şey yasaklandığında çok kıymetli olur ya... Bana "Doğuramayacaksın" dedikleri andan itibaren annelik duygusu gönlüme düştü. Mutlaka anneliği tatmalıydım.

Derhal o dönemin en ünlü jinekologlarından Prof. Dr. Cevat Babuna'ya gittim. Bana bir hap verdi. Daha iki ay kullandım kullanmadım; hamilelik şöyle dursun soluğu ameliyathanede

Doğa'nın babası İsmail'le evlenirken sade bir nikâhı tercih etmiştim.

aldım. İlaç nedeniyle sol yumurtalığımda portakal kadar bir kist oluşmuştu. Prof. Babuna beni itinayla ameliyat etti. Sonuç: Benim yumurtalıklardan biri gitti. Kaldık mı tek yumurtalığa... Ama ben yine tutturdum doğuracağım diye...

Artık nasıl becerdiysem, sanırım büyük ölçüde beynimin gücünü de kullanarak 3-4 yıl sonra hamile kalmayı başardım. Doğa doğduğunda dünyalar bizim oldu. Anneanne de yok, babaanne de... İlk aylarda eşimle birlikte baktık Doğa'ya. Gece ağladığında münavebeli kalkardık.

Hiç yatılı kadınım olmadı

Loğusalık falan nedir hiç bilmedim ben. Doğum sonrasında herhangi bir sıkıntılı durum da yaşamadım. Kızım 24 haziranda doğmuştu. Yaz sıcağında bebek kucağımda evde o kadar bunalıyordum ki, bir gün salonun ve mutfağın pencerelerini çift taraflı açtım; püfür püfür esen rüzgârın serinliğinde uyuyakalmışım. Uyandığımda hapşırmaya başlamıştım bile; dört başı mamur bir soğuk algınlığına yakalandım. Hepsi o kadar. Eh, onu da hak etmiştim zaten.

Doğa'nın gelişine bir ay kala
ben hâlâ daktilomun başındayım.

Doğa'nın ilk yaş gününde İsmail'le...

Doğa'nın ilk gülücüğü, ilk dişi, ilk adımı... Ben, kızımın tüm gelişimini anı anına izleyebilmek, işte olmadığım saatlerde ondan ayrı kalmamak için hiç yatılı bakıcı tutmadım.

Benim işe başlama günüm geldiğinde, tanınmış hattatlarımızdan Emin Barın'ın çocuklarını büyütmüş olan Selmin Abla yetişti imdadımıza. Bakırköy'de otururdu. Sabah o geldiğinde ben evden çıkardım; akşam ben geldiğimde o evine giderdi.

İnsan anılarını yazarken, ister istemez kendine ayna tutuyor. Ve ben aynaya baktıkça, ne antikalıklar görüyorum bilseniz... Mesela benim hayat boyu ev işlerine yardım eden topu topu 3 kadınım olmuş. 40 yılda sadece 3 kadın! İnanması zor, ama aynen böyle! Yardımcılarının 6 ayda bir değiştiğinden yakınan arkadaşlarım var. O kadarı fazla tabii, ama benimki de biraz tuhaf değil mi?

Dahası bugüne kadar hiç yatılı kadınım olmadı. Sadece kızıma yatılı bakıcı değil, ev işleri için de olmadı. Oysa doğup

büyüdüğüm evde annemin, gece gündüz sürekli bir yardımcısı vardı.

Arkadaşlarımın çoğunun yatılı kadını var. Hatta kimisinin 2-3 tane var. Sabahları kahvaltıları hazırlanıyor; akşam eve geldiklerinde sofra kurulmuş. Kadınlar eskiden Türk'tü; sonra dönem dönem milliyet değiştirdiler. Önce Filipinliler, ardından Moldovlar, son olarak da eski Sovyetler Birliği'nden Gürcüler, Özbekler, Türkmenler... Benimkilerin üçü de halis mulis Anadolu kadınları oldu. Zennure, Elmas, son olarak da 15 yıldır Ayşegül Hanım.

Eşimden boşanma kararım

Aslında evliliğimizin endazesi çoktaaan bozulmuştu, ama kızımızın gün be gün büyüdüğünü görmenin sevinci, yürümeye konuşmaya başlamasının tarifsiz heyecanıyla bir süre daha idare ettik. Ta ki eşim, Assos'a 15 dakika mesafedeki Kadırga'da yedi odalı küçücük bir pansiyon-otel inşa ederek, oraya yerleşmemize karar verinceye kadar... Çok muhtemeldir ki eşimin bu kararı, benim gazeteciliğime tepkiydi ve böylece ipler kopma noktasına geldi.

O tarihte Kadırga'da elektrik bile yoktu. Otelin buzdolapları gazla çalışırdı. Tam bana göre! Çünkü ben, çocukluğumdan beri hava karardığında hiç göremem. O zamanlar tavuk karası derlerdi. Şimdi retina pigmentosa diyorlar. Bir nevi körlük yani. O yaz bütün iznimi kızımla birlikte Kadırga'daki pansiyon-otelin müştemilatında geçirdik. Akşam hava karardıktan sonra nereye bastığımı göremediğim için bol bol düşüp kalktım, çalıların çizdiği bacaklarım yara-bere içinde kaldı...

Kış gelince ne yapacaktık? Kızımız ilkokula başlayacaktı. O zamanlar tek tük anaokulu vardı. Işık Lisesi'nin anaokuluna kurayla giriliyordu. Şans bize gülmüş, kızımızın adı kurada çıkmıştı. Anaokuluna gittiği için ilkokula otomatikman

devam etme hakkı da vardı.

"Doğa'nın okulu ne olacak peki?" diye sorduğumda, İsmail'den hiç beklemediğim bir cevap geldi: "Assos'un çocukları nerede okuyorlarsa Doğa da orada okur!"

Eşimin bu cümlesi, hayatımızın bundan sonraki akışında belirleyici oldu. Ben zannediyordum ki "Siz kışları Gayrettepe'deki evimizde otursunuz. Okullar tatil olur olmaz gelirsiniz" falan diyecek... Ne münasebet!

Evin tapusu onun üzerineydi. Kışın evde Doğa ile kalmamıza bile izin vermedi. Sanırım bu katı tavrı, biz ayrılmaya-

Doğa ayrılık kararını kabulleniyor, ama bir şartla:
Kiralık eve çıkılmayacak.

lım diye koydu. Benim Doğa'yı alıp da hiç güvencesiz çekip gidebileceğime ihtimal vermedi. Herkesten uzak ücra bir köşede, doğa-yeşil-deniz üçlüsünün göbeğinde, kızımızla birlikte üçümüzün baş başa olduğu bir hayat yaşayalım istiyordu. 15 yıllık evliliğimizin sonunda onun geldiği nokta da buydu.

Kızımla evimizden ayrıldık

Yaz tatilim bitti. Eşimi Kadırga'daki minik otelde bırakıp kızımla İstanbul'a dönerken, üçümüzün bir daha aynı çatı altında yaşayamayacağının hüznü de çökmüştü üzerime...

Gazetedeki işimin başına döndüğümde, birkaç gün kara kara düşündüm. Tüm gazetecilik yaşantım boyunca yazı yazmakta, kendimi işime vermekte zorlandığım yegâne dönemdi bu 3-4 gün.

Sonunda gözümü kararttım ve altı yaşındaki kızımızı da alıp ayrıldım Gayrettepe'deki evimizden... Omuzlarımdaki yükün iki katına çıktığı, hayli zorlu yeni bir dönem, böylece başlamış oldu.

6 ay sonra da resmen boşandık ve nüfus kayıtlarında Tamer soyadım silindi, yerine kızlık soyadım Artun geldi. Evet, sevgili okurlar, ben aslında Meral Artun'um. Nüfus kâğıdımda da pasaportumda da kredi kartlarımda da Meral Artun yazıyor. Sadece basın kartımda Meral Artun Tamer yazar. O da iş için gittiğim seyahatlerde pasaport kontrollerinde sorun olmasın diye...

Eşimden ayrıldığımda Artun soyadına dönmediğim için kendime öyle kızıyorum ki... Tek tesellim kızımla aynı soyadını taşımamız. Zira çocukken bu gibi konuları çok önemsiyordu. Meral Artun'un kızı Doğa Tamer olsa, çeşitli sorulara muhatap olabilirdi.

1986'da eşimden ayrıldığımda kendimi pek ünlü zannediyordum herhalde! "Toplum beni tüketicilerin haklarını savu-

nan Meral Tamer olarak tanıdı. Şimdi Meral Artun da nereden çıktı diyecekler?" diye düşünmüş olmalıyım. Halbuki birkaç ayda alışırlardı. Hem soyadım A ile başladığı için panellerde, kongrelerde ismim şimdiki gibi en altlarda kalmaz, tam tersine en üst sıralarda yazılırdı!

Şaka bir yana, çok mahcubum rahmetli babama. Onun soyadını toplum önünde sürdürmediğim için... Tabii bir ihtimal daha var: Boşandığımı herkese ilan etmekten çekinmiş de olabilirim. Eğer öyleyse, babacığım da beni mazur görebilir.

Zaman zaman sordukları için söylüyorum; belki sizler de merak edersiniz: Ne Rauf Tamer'le ne de Ülkü Tamer'le herhangi bir akrabalığım var. İlle ünlü bir Tamer arıyorsanız, hafif Batı müziği sanatçısı Başar Tamer, eşimin ağabeyiydi.

Benim ikinci üniversitem kızım

Kızımı en iyi şekilde yetiştirmek istiyordum. Bu konudaki rol modelim tabii ki annemdi. Ancak ben, annem otur dediğinde oturur, kalk demeden kalkmazdım. Çok çaresiz kaldığımda da ağlardım. Doğa'nın benim gibi laf dinlemediğini ilk ne zaman fark ettim bilemiyorum. Ama annemin yöntemlerinin kızıma sökmediğini anlamam, maalesef yıllarımı aldı.

Ben de Doğa'yı piyanoya başlattım; üstelik kulağı çok kuvvetliydi. Ama gel de çalıştır! Piyano hocası, 4-5 aylık karşılıklı eziyetten sonra pes edip gitti.

Anaokulunda herhangi bir problemi yoktu, ama ilkokul birinci sınıftan itibaren Doğa okula isteksiz gitti ve bu hali, liseyi bitirinceye kadar hiç değişmedi. İlk yıl ev ödevlerini defterine not etmeye bile gerek görmezdi. Ben ancak akşam eve geldikten sonra arkadaşlarının annelerinden ödevleri öğrenirdim de ondan sonra birlikte yapardık. Tabii ki onu kendimle karşılaştırırdım ve hayretler içinde kalırdım.

Ben olsam ödevimi yapmadığım için öğretmenimin yüzüne bakamam.

Ben olsam derslerimi bitirmeden oyun oynayamam.

Nasıl bu kadar umursamaz olunabilir; hiç anlamıyorum.

Evet, Doğa'nın her davranışına "ben olsam" diye baktığım için onu bir türlü anlayamıyordum. Oysa o bana hiç benzemiyordu, bambaşka bir kişilikti. Annemin beni yetiştirme biçimi ona kesinlikle sökmüyordu. Bu farklılığın idrakine varıncaya kadar epey sıkıntılarımız oldu. Kendim de üzüldüm, onu da üzdüm. O da beni üzdü tabii, ama o çocuktu.

Günlerden bir gün, yine bir kriz anımızda onu kendi kalıplarımın içine sokamayacağım kafama dank etti. Onun tercihlerini, önceliklerini, yapmak istediklerini ve reddettiklerini pür dikkat öğrenmeye çalıştım. Ve böylelikle sadece onun hayatını kolaylaştırmakla kalmayıp, kendi hayatıma da yeni renkler, hoşluklar kattım.

Kimseye ne yapması gerektiği dikte edilmemeliydi. Dünyada kaç milyar insan varsa hepsinin huyu suyu birbirinden farklıydı ve biri için mükemmel olan şey, hemen yanındaki için berbat olabilirdi. Mühim olan insanın karşısındakini çok iyi dinlemesi ve anlamasıydı.

Yine de bendeniz, arkadaşlarım çocuklarına neler yaptırıyorsa, benzerlerini Doğa için denemekten geri durmuyordum. Mesela Eczacıbaşı'nda voleybola başlattım. Çok da başarılıydı, ama başardığını gördükten sonra devam etmek istemedi. İki yaz ENKA'nın yüzme okuluna gitti. Gayet disiplinli çalıştı. Şampiyon oldu, madalyalar aldı, ama ona da devam etmek istemedi. Dahası üniversiteye başladığında gitar çalmaya heves etti, bana gitar aldırdı. Hoca da tuttuk. "Tamam" dedim, "şimdi aradığını buldu." Meğer yanılmışım 2-3 ders aldıktan sonra gitardan da vazgeçti.

Birkaç yıl önce karşıma geçip "Anne, voleybolda ya da piyanoda sen neden beni yeterince zorlamadın? Neden ısrarcı

davranmadın? Bak annen seni nasıl zorlamış?" demez mi? İyi de ben annem ne derse yapıyordum. Doğa öyle miydi ki?

Kızım, hayattaki en değerli öğretmenimdir. Onu yetiştirirken, ikinci üniversiteden mezun olmuş kadar oldum. Onu anlayabilmek ve onunla anlaşabilmek için açtığım antenler, çevremdeki diğer insanları da doğru anlayabilmemin yolunu açtı, beni zenginleştirdi.

Çocuklu arkadaşlıklar

Çocuğunuz olunca, arkadaşlarınız da kısmen değişiyor. Aynı yaşta çocukları olanlarla daha sık görüşmeye başlıyorsunuz. Doğa ilk doğduğunda, eşimin ve benim üniversiteden ortak arkadaşlarımızla sık görüşürdük. Hepimiz ardı ardına evlenmiş, peş peşe çocuklarımız olmuştu. Çocuklarımızın doğum günlerini kutlar, birlikte seyahatlere çıkardık. 6 aylık ile 2 yaş arası 6-7 çocuk! Her kafadan ayrı bir ses çıktığı için, kimsenin birbirini rahatsız etmek gibi bir endişesi yoktu.

Biz boşandıktan sonra, üniversiteden arkadaşlarımızla buluşmalarımız seyrekleşti. Buna karşın kızımla yeni taşındığımız minik evimizde, üst kat komşumuzun biri Doğa'dan bir yaş büyük, diğeri bir yaş küçük iki kızı vardı. Soner, inşaat işleri için vaktinin büyük bölümünü Ortadoğu'da geçirdiğinden, biz Âlâ ve kızlarla akşamları ve hafta sonları birlikte olur, hoşça vakit geçirirdik. Çocukları parka, tiyatroya götürürdük.

Aradan birkaç yıl geçti; önce biz taşındık, sonra Âlâlar. Ama ikimiz de fazla uzaklara gitmedik ve kızlar üniversiteye başlayıp da her biri bir başka tarafa dağılıncaya kadar sürdü dostluğumuz.

Ayşegül Dora ile de çocuklarımızı birlikte büyüttük. İkimiz de eşlerimizden ayrılmıştık. Onun da Doğa'dan biri bir yaş, diğeri iki yaş küçük iki çocuğu vardı. Mehmet ile Çiçek.

Âlâlar'la birlikte değilsek, mutlaka Ayşegüller'le beraber olurduk. Ayşegüller'in evi uzaktaydı, ama arabası olduğu için ya bizi aldırır ya da çocuklarla bize gelirdi. Çocuklar büyüdükten sonra Ayşegül'le de çok seyrek görüşür olduk. Hayatın hızlı akışı içinde Âlâ ile de, Ayşegül'le de daha fazlasını beceremedik.

Doğa anaokulundan girdiği Işık Lisesi'nden liseyi bitirerek çıktı. Bütün öğrenim hayatı boyunca hiç sınıfta kalmadı, ama okul hayatını da hiç sevmedi. Parlak bir öğrenci olmadı. Ben Alman Lisesi'ni ne kadar seviyorsam, Doğa tam tersine Işık Lisesi'ndeki yıllarından hep oflayıp puflayarak söz eder.

Doğa'yla anaokulunun yıl sonu müsameresindeyiz.

El becerileri babasına çekmiş, çok iyidir. Ben hep akademide grafik ya da el sanatlarıyla ilgili bir tahsil yapmasını istedim. Doğa, benim bütün itirazlarıma rağmen ekonomi okumakta direndi. Ama üniversiteden mezun olduğu gün, ekonomiyle ilgili bir işte çalışmamaya çoktan karar vermişti. Boşuna "Armut dibine düşer" dememişler... O da tıpkı benim gibi. Ekonomi okuduğuna da memnun, mezun olduğu alanla ilgili bir iş yapmadığına da...

Üniversite yıllarında, liseye göre daha başarılıydı sanki. Daha ilk yıl iktisada giriş derslerine gelen genç asistan Zeki (Görenal), Doğa ile çok ilgilendi. Okulu, dersleri sevmesine yardımcı oldu. Zeki ile kısa sürede ben de tanıştım. Üçümüz birlikte epey ahbaplık ettik; yemeklere sinemalara gittik. Zaten Doğa'nın üniversiteye başladıktan sonraki arkadaşlarının çoğu, beni de arkadaş olarak gördü.

Doğa'nın babasıyla ilişkisi

Doğa ile babasının ilişkisi, biz ayrıldıktan sonra inişli çıkışlı devam etti. İsmail, canı gibi sevdiği kızını, biz evden ayrıldıktan sonraki ilk 6-7 ay görmeyi reddetti. Neyse Selmin Abla'nın aklına geldi de, okulun tatil olduğu bir gün öğleden sonra Doğa'yı eski evimizin önüne, oradaki arkadaşlarıyla oynamaya götürdü. Ama tabii ki maksat, babasının onu görmesiydi. Bu taktik mükemmel çalıştı; maksat hâsıl oldu.

İsmail pencereden Doğa'yı görünce dayanamayıp sokağa çıkmış; sarılıp kucaklaşmışlar. Bizim kız tam ne yaptı hatırlamıyorum şimdi. Ama o karşılaşmadan sonra Doğa, hafta sonlarını babasında geçirmeye başladı. İkisi de bu buluşmaları hasretle beklerdi. Doğa için babasının evi, her istediğini yapabileceği bir cennet, bizim ev ise onunla karşılaştırıldığında Nazi kampıydı.

Babasında oyun var. Sokak kedilerini eve alıp beslemek

var. Duvarları boyamaya izin var. Kapıların pervazlarına kancalı kalın vidalar takıp salıncak kurarak evin içinde sallanmak var. İstediği kadar çikolata şeker yemek var. Babası onu şımartıp tepesine çıkarıyordu.

Ya bizim evde? Hafta arası olduğu için erken yatılıp erken kalkılacak. Öğretmenin verdiği dersler çalışılacak. Bazı akşamlar Âlâ'nın kızları Beril ve Belit'le oynamak ya da evin karşısındaki küçük parka çıkmak olabiliyordu, ama genelde her şey belli kurallar ve disiplin içinde yürüyordu.

Doğa okula başladıktan sonra Selmin Abla'nın yerini üniversiteli ablalar aldı. Boğaziçi Üniversitesi'nde yatılı okuyan İzmirli Meral, Fulya, İstanbul'da yaşayan üniversite öğrencileri Nilgün, Aysun... Onlar Selmin Abla gibi iş yapmazlardı tabii. Anahtarları vardı. Doğa'dan önce eve gelip onu karşılayacaklar, birlikte akşam üstü kahvaltısını edecekler, ardından da ders çalışacaklardı. Benim verdiğim bu programa kızlar harfiyen uyuyorlardı, ama Doğa hepsine sorun çıkarıyor, kök söktürüyordu. Yine de ablaların hepsi çok sabırlı çıktı. Doğa'nın şımarıklıklarına tahammül ettiler.

Meğer o huysuzlukların çok temel bir nedeni varmış. Doğa'cığım minik aklıyla o ablaları kaçırtmak istiyor ki biz barışalım. Oysa bilmiyor ki biz barışsak ve evlerimizi birleştirsek de yine o ablalar olacak.

Her çocuk gibi Doğa da bizim boşanmamızı hiç istemedi. Ve babası ölünceye kadar hep bizi günün birinde biraraya getirmeyi hayal etti. Babası öldüğünde Doğa 17 yaşındaydı. O dönemde bu çabanın Doğa yaşındaki çocuklara özgü olduğunu sanırdım; sonraki yıllarda anladım ki hangi yaşta olursa olsun çocuklar, anneleriyle babalarını bir arada istiyorlar. Sadece 8-10 yaşındayken değil, 35-40 yaşına da gelseler, evlenip kendileri çoluk çocuk sahibi de olsalar bu böyle...

Biz boşandıktan sonra Doğa kilo almaya başladı. Belki de bu ayrılmamıza tepkiydi. Diyetisyen denetiminde kilo ver-

mesi için uğraştıysam da başarılı olamıyordum. Bir noktada kafama dank etti ki, diyet sadece bizim evde yapılıyor; babasına gittiğinde kızartmalar, börekler, çikolatalar, dondurmalar... Allah ne verdiyse... Yuvayı dişi kuş yapar misali, evliyken evde benim kurallarım geçerliydi. Zaten ben de annemlerden öyle görmüştüm, İsmail de... Ayrıldıktan sonra ise Doğa'nın davranışlarından ve anlattıklarından edindiğim izlenime göre, iki evin gündelik yaşantıları, sanki birbirinden taban tabana zıt hale gelmişti.

Babasıyla son yemeğimiz

Babası yeniden evlendikten sonra durum benim açımdan daha da vahim hale gelmeye başladı. Yeni eşinin ölçüleri, sadece benimkinden değil, İsmail'inkilerden de hayli farklıydı. Bambaşka bir ortamda yetişmiş, bambaşka öncelikleri olan bir hanım... İşte o yıllarda Doğa her babasına gittiğinde meraktan kendimi yiyip bitiriyordum. Arada çocuk olunca, boşanmakla iş bitmiyor. Bizim örneğimizde olduğu gibi eşinizle aranızda çok sancılı yeni bir süreç başlayabiliyor. Sırf Doğa'yı istediğim gibi yetiştiremiyorum diye, İsmail'den boşandığıma pişman olduğum günler olmuştur. Belki de lüzumsuz bir endişeydi benimkisi. Bilemiyorum.

İsmail bir süre sonra ikinci eşinden de ayrıldı. Bu arada Doğa 14-15 yaşına gelmiş, babasıyla yer yer zıtlaşmaya başlamıştı. Zaman zaman "Sen bu kızla nasıl başa çıkıyorsun?" diye telefon ederdi. Boşandığımızdan bu yana nihayet birbirimize karşı sesimizi yükseltmeden, sinirlenmeden telefonda konuşabilir hale gelmiştik. Sonra bir gün "Ben cilt kanseriyim" diye telefon etti. Derhal kolları sıvayıp her türlü çareyi aramak istedim. Kesinlikle kabul etmedi. "Doğa'ya söyleme, birkaç aylık ömrüm kaldı" dedi.

Büyük bir hüzün çöktü üzerime. Aylarca geçmedi. Onunla

üniversitede ilk tanışmamız, hep aynı sınıfta okumamız, son sınıfa geçtiğimizin yazında benim bir deniz subayıyla evlenip, evli olarak okula başlamam... Birlikte diploma alışımız... Sonra benim peritonit tüberküloz oluşum, hastaneye ziyarete geldiğinde filizlenen duygularımız...

O sırada yaz geldi, okullar tatil oldu. İsmail Doğa'yı ilk kez kendi doğup büyüdüğü Zonguldak'a ve ailece yazları geçirdikleri Amasra'ya götürdü. Hem kızına oraları göstermek hem de ailesiyle vedalaşmak istemişti. Döndüğünde beni yemeğe davet etti. Kendi elleriyle bana yemek pişirecekti. 10 yıl önce boşanırken çıktığım evimize ilk ve son kez gitmiş oldum. Doğa ile birlikte üçümüz yemek yedik, sohbet ettik.

İsmail biz ayrıldıktan sonra yemek yapmaya başlamıştı. Doğa babasının yemeklerini methederdi; en beğendiklerini benim için yaptırmış. Gerçekten çok lezzetliydiler.

20 gün kadar sonra İsmail'le birlikte yaşadığımız evin kapıcısı Bekir Efendi'den telefon geldi. İsmail'in evde olduğunu biliyorlardı. Ama üç gündür kapı açılmıyor, telefonlara cevap verilmiyordu...

Doğa zayıflama kürü için İstanbul dışında bir kamptaydı. Derhal oraya gidip anahtarı aldım, kapıyı açtığımda korktuğum başıma gelmişti. İsmail ölmüştü.

Eski kayınpederimle altı ay

Babasının ölümü, Doğa'yı çok sarstı, çünkü hem hayattaki en çok sevdiği varlığı, en eğlendiği arkadaşını kaybetmişti, hem de son dönemde babasıyla sık sık didiştiği ve onu kırdığı için üzgündü.

İsmail'in ölümü beni de çok sarstı. Üniversiteye girdiğim günden beri önce arkadaşım, sonra sevgilim, 15 yıl eşim, son 11 yıl da kızımın babası olarak var olmuş, hayatımın temel direklerinden biri gitmişti. 92 yaşındaki babasını ve 17 ya-

şındaki heyheyleri tepesindeki kızımızı bana bırakarak...

Eski kayınpederim Levent'te tek başına yaşıyordu. Bacağında protez olduğu için dışarı çıkamıyor, ama evin içinde rahatça dolaşıp her türlü işini kendi yapıyordu. Doğa'dan biliyorum; İsmail her hafta babasının alışverişini yapıp, onu görmeye gidermiş.

İsmail ölünce iş başa düştü. 11 yıldır görmediğim eski kayınpederimin kapısını çaldım. Hasretle kucaklaştık. Onun alışverişini, yemeğini falan yapmaya, vergilerini yatırmaya, emekli maaşını çekmeye başladım. Bir yandan da Doğa üniversite sınavlarına hazırlanıyor, dershaneye gidiyor, ayrıca eve hocalar geliyor, onlardan arta kalan zamanda da ben ha-

rıl harıl ders çalıştırıyordum.

Bu arada sabahtan akşama kadar da *Milliyet*'te yazı yazıyorum; tüketici köşesi için ekibimle birlikte onlarca telefon ediyoruz, zaman zaman televizyon programları yapıyorum. Hepsine birden nasıl yetişiyormuşum!

Birkaç ay sonra bu kez Doğa'nın dedesinin oturduğu evin kapıcısından bir telefon geldi. Kapıcıda anahtar vardı. Her sabah gazete-su bırakıyordu. O sabah dedeyi yatağından yere düşmüş, yerde uyurken bulmuştu. Doğru Levent'e koştum. Bilinci açıktı. İtalyan Hastanesi'ne yatmak istedi. Hemen kapıcıyla birlikte hastaneye götürdüm. Artık sabah akşam Tophane Yokuşu'ndaki İtalyan Hastanesi'ndeydik. İki hafta sonra da dede vefat etti.

Birkaç ay geçip de acılarımız, şaşkınlığımız ve yorgunluğumuz yatıştıktan sonra o dönemdeki şoförüm Mehmet Ali Tunçmakas'ın yardımlarıyla iki evi de boşalttık, eşyaları dağıttık. Doğa'nın saklamak istediklerini bizim eve yığdık. Zor günlerdi.

Ana-kız çok farklıyız

Ben annemler öldükten sonra İstanbul'da kendimi yapayalnız hissettiğim için üniversiteyi yurt dışında okumaktan vazgeçmiştim. İstedim ki Doğa üniversiteyi mutlaka dışarıda okusun. Ama o da istemedi. Babasını kaybetmesinin payı var mıydı, bilmiyorum. Tercih sıralamasında Ankara'daki üniversiteleri bile yazmadı. İstanbul'da benim dizimin dibinde okudu. İyi ki de öyle yapmış. Çocuklarımızın her yaşının keyfi başka. Ben hepsini doya doya yaşadım.

Eskiden onu sinemaya, tiyatroya, klasik müzik ve caz konserlerine götürürdüm. Klasik müzik konserinde o bana eşlik etmek için gelirdi, caz konserinde de ben ona eşlik ederdim. Birlikte tatile çıkardık; yazın denize, kışın Londra'ya, Pa-

ris'e... Mardin, Diyarbakır ve Van gibi Doğu ve Güneydoğu'daki iş gezilerine de benimle birlikte gelirdi. Oraları birlikte keşfetmekten büyük keyif alırdık; ayrıca göz problemim olduğundan düşüp kalkmadan işimi yapabilmem için bana yardımcı olurdu.

Küçüklüğünde onu çok götürdüğüm için midir bilemem, Doğa klasik müzik konserlerine gelmiyor, çünkü sıkılıyor. Ben caz konserlerine artık neredeyse hiç gitmiyorum, çünkü kendimi kaptıramıyorum ve sıkılıyorum. Okuduğumuz kitaplar, izlediğimiz televizyon programları, seçtiğimiz filmler de farklı.

O kendi gördüklerini anlatır, ben dinlerim. Ben kendi yaptıklarımı anlatırım, o dinler. Birbirimizi dinlerken kimi zaman sıkılsak da, sonunda birbirimizi farklı dünyalara yolculuk yaptırdığımız için ikimiz de zenginleşiriz. Ve bunun kıymetini de biliriz.

Dokuzuncu bölüm

Kanserle mücadele etmedim, çünkü gerek kalmadı

Ameliyatımı yapan doktorum Meral Demirel'in, radyoterapide en güvendiği isim Prof. Dr. Maktav Dinçer'miş. Medica'dan randevu aldılar ve Osman'la gittik. Maktav Bey (Maktav methedilen demekmiş) beni muayene etti; tüm röntgenlere, tomografilere, MR'lara, raporlara falan baktı. Benim tümör kesitlerinin Kaliforniya'ya gittiğini öğrenince de, "Sonuç gelmeden biz bir şey yapamayız. Kemoterapi gerekecekse önce o yapılacak. Sonra radyoterapi!" dedi.

Kaliforniya'dan gelen sonuçlar üzerine onkoloğum Prof. Dr. Gökhan Demir, kemoterapiye gerek olmadığı müjdesini verdi. Ve artık radyoterapiye başlayabilirdik...

Dahası, beni iki hafta süreyle "Kemoterapi olursam saçlarım dökülecek" stresiyle yaşatan gen testinin bir ödülü de olmalıydı elbet. Maktav Bey'e yeniden gittiğimde gen testini inceledi ve "Düşük risk grubunda olduğunuz için Kanada Protokolü'nü uygulayacağız; size 16 seans radyoterapi yeterli olacak" dedi.

Benimki Kanada Protokolü

Kanada Protokolü de ne diye soranlarınız mutlaka olacaktır. Efendim benim kanserle müşerref olmamdan sonra sık sık çıktı bu "protokoller" karşıma. Mesela bir Tedavi Protokolü var. Ameliyat olanlar için Anestezi Protokolü var. Radyo-

terapide ise 30 ya da 39 seans gibi, daha yaygın uygulanan Amerikan Protokolü, 15 seanslık İngiltere Protokolü ve 16 seanslık Kanada Protokolü var.

Ben yuvarlak hesap 15 seans deyip sevindikçe, Maktav Bey her seferinde "Hayır İngiltere Protokolü değil, sizinki Kanada" diyerek düzeltme gereği duyuyordu.

Ameliyatlarımı yapan doktorum Meral Demirel elime radyoterapinin yan etkilerini anlatan iki sayfalık bir metin verdi: Seans sırasında ve sonrasında yorgunluk, ciltte ödem, renk değiştirme, meme çevresindeki kemiklerde ve kaburgalarda ağrı, akciğerde ışınlara bağlı zatürree...

Artık yazılara başlamak istiyordum, ama radyoterapinin yan etkileriyle bir toplantıdan diğerine nasıl koşuşturacağımı da bilemiyordum. Kaldı ki ikinci ameliyatın ardından sırtımın sol tarafında boydan boya oluşan ve ürtiker olmayıp alerji olduğu anlaşılan kızarıklık da beni zorluyordu.

Dahası gerek doktorlarım, gerekse daha önce kanser geçirmiş dostlarım, cumartesi pazar hariç her gün devam edecek bu radyoterapi seanslarının moral bozucu olduğunu da ısrarla vurguluyorlardı. Radyasyon onkolojisi bölümünün küçük bekleme odasında, radyoterapi olmayı bekleyen diğer kanser hastalarıyla her gün birlikte olunca, insan demoralize oluyormuş.

Radyoterapi moral bozmaz!

Hangi koşullarda olursa olsun, insanlarla birlikte olmak bana iyi gelir. Belki babamın doktor oluşundan, evimize pek çok hastanın girip çıkmasından, belki de insanlara dokunmayı sevdiğimden... Kim bilir?

Ama yine de doktorlarımı dinlemem lazım. Sabahları genelde çok erken kalkarım. Etraf kalabalıklaşmadan güne radyoterapiyle başlarsam, doktorlarımın uyardığı moral bo-

zucu etkiyi de en aza indirmiş olurum.

İlk aklıma gelen buydu, ama Meral Hanım kabul etmedi: "Ben radyoterapinizi bizzat Maktav Bey'in yapmasını istiyorum. O da öğleden sonra geliyor. Siz akşam üstü 16.30-17.00 gibi, son randevuyu alın. Orası da boşalmış olur. Çok hastayla karşılaşmazsınız. İşten biraz erken çıkıp gidersiniz. Sonra da evde biraz dinlenip hayatınıza devam edersiniz. Konsere mi gideceksiniz, yemeğe misafir mi davet edeceksiniz... Benim sizi tanıyabildiğim kadarıyla, hepsini hiç aksatmadan götürebilirsiniz!"

İstanbul'un trafiğinde gazeteye git, oradan iş toplantısına koş, sonra kendine sakin bir yer bulup yazı yazmaya çalış, yazını zamanında teslim etmeyi başar ve radyoterapi masasına yat. Yok, o kadar stres altında yapılacak radyoterapiden de hayır gelmez!

Dolayısıyla yazılar yine ertelendi. Tıpkı bir ay boyunca katılmak istediğim toplantıları düzenli olarak randevu defterime yazıp sonradan mazeret bildirerek hiçbirine gidemediğim gibi...

6 mayıs perşembe günü radyoterapi bitti. Bu süre içinde hastaneye hep seve seve gittim. Her gün benden iki önceki ve iki sonraki hastalarla karşılaşıp, sıramızı beklerken keyifli sohbetler ettik. Hepsindeki yaşama sevincini içimde duyumsadım.

Meral Hanım haklı çıktı. Seans sonrasında bir iki gün hariç, hiç yorgunluk çekmedim. Ama ben de haksız sayılmam. Radyoterapi seanslarında ahbap olduklarımın tümü, o süre zarfında çalışmıyorlardı. Hem iş hem de radyoterapi, benim gibi hiçbir ayrıntıyı atlamamaya çalışan biri için kâbus olabilirmiş.

Evimin ve arkadaşlarımın keyfini çıkardım

Kanser olduğum ilk dönemde, evimin çok daha fazla keyfini çıkarma imkânım oldu. Çünkü işe gitmiyordum, iş toplan-

tılarına da kırk yılda bir gidiyordum. Benim kanser, tam da bahçenin bahar bakımının yapılacağı, mevsimlik yeni çiçeklerin dikileceği zamana denk geldi.

Çiçek seçimi ve dikimi için önceki yıllarda hiç bu kadar vakit ayıramamıştım. Görseniz ne kadar güzel oldular. Bahçenin her tarafı rengârenk...

Kızıma nicedir istediği halde, bir türlü güzeline denk gelip de alamadığım limon ağacını bile aldım. Böyle güzelini kırk yıl arasanız bulamazsınız. Üzerinde en az 30 limon vardı. Gelecek yıl daha çok limon vermesi için koparmamız lazımmış onları, ama öyle güzel görünüyorlardı ki, uzun süre kıyıp da koparamadık. Lezzeti de bambaşka. Son yıllarda yediğimiz bir damlası bile kekremsi ekşilik veren o acayip limonlara hiç benzemiyor. Aynı 20-30 yıl önceki limonların tadında...

Yaseminler mis gibi açtılar. Açelya kıpkırmızı, ortancalar rengârenk. Güller, salondaki pencereye doğru uzatmışlar kafalarını, beni kokla dercesine...

Kanser, arkadaşlarımın, yakın uzak tanıdıklarımın, hatta hiç tanışmadığım okurlarımın beni ne kadar sevdiklerini görme imkânı da verdi. Kanser nedeniyle frene basıncaya kadarki hızlı çalışma temposunda, en yakın arkadaşlarımın dışında sevdiğim pek çok kişiyle, sakin sakin oturup da sohbet etmeyi meğer ne kadar da özlemişim?

Kartopu gibi büyüyen bir sevgi yumağının içinde, kendimi acayip güvende hissettim. Geçmiş olsuna gelenler sayesinde, ıskaladığımız bazı dostlukları fark ettim.

Ve bir şey daha fark ettim: Çay saati yiyecekleri yapmakta meğer ne kadar geriye düşmüşüm! Oysa eskiden cevizli keki de, kâğıtta levrekle aynı lezzette yapardım. Kâğıtta levrek yıllar içinde aldı yürüdü, ama cevizli kekin nasıl yapılacağını bile hatırlamıyordum. Çay saatine denk gelen geçmiş olsun ziyaretleri sayesinde o konuda da bir miktar ilerleme kaydettim.

"Arkası yarın" tadında...

Kanserle ilgili yazı dizim, hiç öngöremeyeceğim kadar büyük bir ilgiyle karşılandı. Sadece arkadaşlarım, akrabalarım, tanıdıklarım ve iki aylık ayrılık süresince beni özlemiş olan okurlarım değil, tanımadığım ve *Milliyet* okuru olmayan geniş bir kitle tarafından da hararetle okundu.

Yazı dizisinin ilk günlerinde, birlikte gazetecilik yaptığımız yıllardan arkadaşım Yaprak Özer cep telefonuma SMS atmıştı: "Yazı dizini büyük bir keyifle okuyorum. Paradoksal bir durum. Geçmiş olsun. Sevgiler." Yaprak, Osman'ın da arkadaşıdır. Osman, paradoksal durumun ne anlama geldiğini öğrenmek isteyince, Yaprak'tan şu e-posta mesajı geldi.

İnsan, sevgili dostunun hastalığını keyifle okur mu?

İnsanlar neyi keyifle okur? Bir yemek yazısını, bir aşk yazısını; bilemedin bir gezi yazısını keyifle okur.

Ama bir sevgili dostunun başına gelmiş hastalığı okurken, okuduğundan keyif almak tuhaf bir duygu. Okuduktan sonra sana mesaj atmak istedim. "Keyif" kelimesini yazınca, "Ne diyorsun sen Yaprak?" dedim. Âdet olan "Geçmiş olsun, Allah korumuş, evlerden uzak olsun" gibi sözler söylemek ya da yazmaktır. Ancak "keyif" kelimesini silmeye de elim gitmedi. Yazı su gibi akıp gidiyor. Duyguların yumuşak. İçinde espri var; sıradanlık/herkes olma hali var. Çok özel ve kritik bir durum söz konusu ve sen bunu yönetmekten söz ediyorsun –ki çok önemli. Özetle sevilmeyecek bir şeyi sevdim. Okurken başıma gelse ne yaparım diye düşündüğümü de itiraf etmeliyim. (Anneannem genç yaşta kanserden öldü. Annem de ben de genetik olarak riskli gruptayız.)

Galiba bu nedenle insanlar çok sevdi benim yazı dizisini. Herkesi ilgilendiren bir yanı vardı. Sıradanlık vardı. Umut

vardı. Hastalığa bardağın dolu yarısından bakış vardı. Her zamanki doğal neşeli halim, kanser yazılarında da ister istemez ön plandaydı...

Siyasetçiler, sanatçılar, subaylar, işportacılar, büyük küçük işadamları, bankacılar, akademisyenler, film yönetmenleri, gazeteciler, öğretmenler, üniversite öğrencileri, ev hanımları, emekliler, kanser hastaları, uzmanlık alanı kanser olan ve olmayan doktorlar... Hepsinden gelen telefon, SMS ve e-postalarda ortak bir nokta vardı: "Arkası yarın tadında bir dizi. Sabah ilk iş olarak sizi okuyoruz!"

Bunu nasıl başardım bilmiyorum. Ben iki ay boyunca başımdan geçenleri, arkadaşlarıma ve beni arayanlara sözlü olarak nasıl anlattıysam, yazılı olarak da aynı şekilde okurlarımla paylaştım. Hepsi bu.

Bütün e-postalarda ve telefonlarda "arkası yarın" dışında bir ortak nokta daha vardı. Sık sık benim kanserle mücadelede gösterdiğim cesaretten, kahramanlığımdan övgüyle söz ediliyordu: "Bu azimle siz kanseri mutlaka yeneceksiniz. Bu günleri atlatacaksınız."

Ben kahraman değilim

O günlerde CNN Türk'teki 5N 1K programında Cüneyt Özdemir'le sohbet ederken fark ettim ki, benim şu noktayı çok net olarak belirtmem gerek. Ben kanserle mücadele falan etmedim; etmiyorum. Çünkü tümör çok erken bir evrede yakalandı; buna gerek kalmadı.

"Kanserde erken teşhis, hayat kurtarır" sözü, düne kadar benim için, kuru bir slogandan ibaretti. Bugünse karşılaştığım her insana, bir an önce ulaştırmak istediğim önemli bir mesaj.

Dolayısıyla ben kahraman değilim. "Kanseri dövme" gibi bir niyetim de yok. Evet cesurumdur. Hatta gözü kara oldu-

ğum bile söylenir. Ama eğer burada bir cesaretten söz edilecekse bu, kanserle mücadele değil, olsa olsa kanser kelimesini ilk günden nezle-grip gibi telaffuz edip, hastalığımı herkesle paylaşabilmemdir. Ki bunun için de herhangi bir çaba göstermedim, kendiliğinden öyle gelişiverdi...

Erken teşhis, hayat kurtarır

Milliyet'teki yazı dizisinin ardından kanserin, en azından toplumumuzun eğitimli kesiminde daha kolay konuşulup tartışılabileceği bir ortam oluştu. Yazmaya başlarken böyle bir niyetim de yoktu; ama umarım anlattıklarım, toplumumuzda kanser kelimesine karşı oluşmuş katı tabuyu kısmen de olsa yıkar. İnsanlarımız, kanserin onlara hatırlattığı ölüm fikrinden kaçmak yerine, daha fazla bilgilenmeye açık hale gelir.

GATA Radyoloji Onkolojisi Bölümü'nden okurum Doç. Dr. Kaan Oysul, gönderdiği e-postada "Unutulmamalıdır ki biz bugün kanser vakalarının yüzde 55'ini, hastanın başına bir daha bela olmamacasına tedavi edebiliyoruz" diye yazmış. Ben de bilmiyordum, bu vesileyle öğrendim. Ve kendimi bu yüzde 55'lik şanslı kesim arasında görüyorum.

Radyoterapi de bitti...

Radyoterapi de bitti. Perşembe günkü benim son seansın ardından makineyi bakıma aldılar. Bakım nedeniyle son günkü tedavi saatlerimiz değiştirildiği için, 16 seans boyunca bekleme odasında sohbet ettiğimiz kanser hastası ahbaplarım ve eşlerinden hiçbiriyle vedalaşamadım. (38 yaşındaki bir mimar hanım ve ben hariç, diğer hastaların tümü, radyoterapiye bir yakınlarıyla geliyorlardı. Biz iki erkek Fatma pek kaynaşmıştık.) En kısa süreli radyoterapi benimkiydi.

Prof. Dr. Maktav Dinçer, son gün sol göğsümdeki işaretlemeleri temizledi. Üç hafta önceki ilk seansta, kalın uçlu mavi bir flomasterle göğsüme çizdiği dört büyük çarpı işareti, yine aynı gün üzerlerine yapıştırdığı kocaman şeffaf flasterleri çekince, bir anda tenimden yok oluverdiler; flasterlerin arka yüzünde kaldılar.

Maktav Bey'in talimat listesi

Oooooh, artık kaşınmayacağım, yıkanırken sol göğsüme duş jeli değmesin diye uğraşmayacağım. İlk işim, eve gider gitmez duşun altına girip doyasıya yıkanmak olacak...

Tam bunları düşünüyordum ki Maktav Bey, önüme yeni bir talimat listesi koydu:

Radyoterapi yapılan yere üç ay süreyle beyaz sabun ve su dışında bir şey değmeyecek. Tıpkı ilk seanstan beri yaptığım gibi, beyaz sabunu elimde köpürtüp, sol göğsümü ve koltukaltımı elimle, fazla ovalamadan temizleyeceğim. Başımı yıkarken şampuanın köpükleri göğsüme akmasın, vücudumun geri kalanını yıkarken sünger, duş jeli falan değmesin diye tüm dikkatim sol göğsümde olacak. Kurulanırken sol göğsümü ovalama yok. Deodorant yok, parfüm yok...

Bitmedi; iki yıl süreyle kaplıca, sauna, hamam yok. (Aslında bu son fasıl beni hiç ilgilendirmiyor; sizler merak edersiniz diye yazdım.)

Neeee; 15 gün sonra denize mi?

Işın tedavisinin son günlerinde sol göğsüm bayağı renk değiştirip, güneş yanığı gibi kızarmaya ve lekelenmeye başlamıştı. Bunun için de 15 gün Ultralan krem (kortizonlu) kullanacaktım. Maktav Bey 15 gün sonra derimin durumuna bakacak ve onay verirse hemen ertesi gün denize gidebilecek-

tim. Şampuan, duş jeli yasak ama deniz serbest! Bu, harika bir sürpriz oldu.

Ben Boğaz çocuğuyum. Daha önce de yazdım. Küçükken her yıl Boğaz'da yalı kiralardık: Kanlıca'da komşu yalıdaki Alman mürebbiye, annemin izniyle dört yaşındayken beni, yalının önünden Boğaz'ın derin sularına atıvermişti. İşte o ilk anda denize âşık oldum.

Annemden her izin çıktığında yalının önünden denize atlardım. Boğaz akıntılı olduğu için annemden kolay kolay izin çıkmazdı. Sonunda babamı tavladım. Akşam hastaneden eve geldiğinde, mutlaka küçük oltasıyla balık tutardı ve o balık tutarken ben de göz açısından ayrılmadan son bir kez yüzebilirdim...

Deniz, çocukluk yıllarımdan öylesine içime işlemiş ki, bir girdim mi saatlerce çıkmak bilmem. Boneyle ya da saçlarını tepelerine toplayıp, başlarını ıslatmadan yüzmeye çalışan kadınları hiç anlamam. Yüzme havuzuna ayağımı bile değdirmek istemem. Öyle stilli yüzdüğümü falan da sanmayın. Saçımın son telinden ayak tırnağıma kadar denizin içinde olmak isterim. Kızım, arkadaşlarım üşüyüp çıkarlar, ben yeni gelenleri devralıp denizde kalmaya devam ederim.

Sol koluma yeni yasaklar

Onkoloğum Gökhan Bey radyoterapi öncesinde ve sonrasında beni iki kez tepeden tırnağa muayene etti. Bundan sonra da her üç ayda bir edecek. Bana beş yıl süreyle her sabah bir tane alacağım hormon ilacı (Femara) verdi. Bu ilaç, mememdeki kanserin tekrarlamaması için, östrojenin baskılanmasını sağlayacak. Radyoterapi sırasında kan değerlerimin daha da düşmüş olabileceği ihtimaline karşı yeniden kan tahlili yaptırdım. Son üç ay içinde üçüncü kan tahlili bu.

Neyse ki bu kez Biruni'dekilere söylemeyi unutmadım da

kanımı sağ kolumdan aldılar. Zira artık sol kolumun damarlarını, bu tür işler için kullanmamam gerekiyormuş. Al sana bir sınırlama daha... Hiç mi kullanmayacağım? Evet hiç! Gökhan Bey, tansiyonumu ölçmek için sağ koluma yönelirken, "Bundan sonra sol kolla tansiyon ölçtürmek de yok" diye uyarıda bulunmayı ihmal etmedi.

Görüyor musunuz benim minicik kanserli tümörün vücuduma neleri dikte ettiğini... Bütün bunları ayrıntılarıyla yazıyorum ki, yıllık rutin kontrollerinizi aksatmayın, sağlık taramalarından kaçmayın.

Bakın hayati tehlikesi olmayan, hatta ameliyatlarımı yapan doktorum Meral Demirel'in "Yaşamı sürenizi de yaşam kalitenizi de etkilemeyecek" dediği masum kanserim bile beni nasıl da aylarca meşgul etti!

Onkologlu hayat, oooh ne rahat!

Prof. Maktav Dinçer'le vedalaştık. Hasta-doktor ilişkimiz bitti, ama dostluğumuzun biteceğini sanmıyorum. İşine son derecede titiz, arkadaş ortamında çok matrak bir adam.

Şimdi artık onkoloğum Prof. Dr. Gökhan Demir'le baş başayız. İki yıl süreyle her üç ayda bir görüşeceğiz. Her şey yolunda giderse ikinci yılın sonunda, bizim buluşmalar altı ayda bire inecek.

Beş yıl süreyle bu böyle. Aslında fevkalade! Çünkü kendisi iç hastalıkları uzmanı; literatürü günü gününe takip eden, yurtdışındaki kongrelerde tebliğ sunan, çok değerli bir onkolog. Eh, bu yaştan sonra kızamık olmayacağıma göre, güvendiğim bir onkoloğa sırtımı dayamışım, gel keyfim gel! Benim minik kanserin, bana ilk armağanı bu. O olmasaydı, böyle güvenli ellere kendimi teslim etmek, kesinlikle gündemime girmezdi. Şimdi herhangi bir yerimde bir anormallik görsem –ki eskisinden farklı olarak hemen endişeleneceğime kuşku

yok– hikâyemi en yakından bilen uzman hekim, telefonun öbür ucunda... Konfora bakar mısınız?

Sıra geldi kolonoskopiye...

Hani kanser haberini öğrendiğim gün "Kim bilir rutin kontrollerini yaptırmadığım başka yerlerimde neler var?" diye endişelenmiştim ya... Gökhan Bey, kolonoskopi yaptırmamın yararlı olacağını söyledi. 50 yaşından sonra herkesin yaptırması gerekirmiş. Bir problem yoksa 10 yıl sonra ikincisi...

Mükemmel. Ben daha önce hiç yaptırmamıştım. Osman da yaptırmamıştı. El ele tutuşup gideriz ne güzel! Ama Osman'a bu hastalık süreci yetti galiba, daha da dallanıp budaklanmasını istemiyordu. "Beni bu işe katmasan olur mu?" diye rica etti.

Tabii neden olmasın; biz de gazetemizin hafta sonu eklerinin Yayın Yönetmeni Deniz Alphan'la gittik kolonoskopiye. Uyuttukları için hiçbir şey duymadık. Ayıldığımızda Deniz'in kızı Defne başımızdaydı. Benimkinde 5 milimlik tek bir polip, Deniz'inkinde daha küçük iki polip çıkmış; tararken almışlar zaten.

Tamam, bu iş de bitti. 10 yıl rahatım diye düşünüyordum, ama kazın ayağı öyle değilmiş meğer. Artık ben kanser hastasıyım ya, bağırsaklarımda da bir polip görüldü ya... Alınan masum polipimin kanserle ilgisi olmasa da yeni oluşacak bir polipin kansere dönüşme riski var! Dolayısıyla bizim 10 yıl iniverdi yarıya! Meral, 5 yıl sonra yine kolonoskopiye...

Deniz, 10 yıl bekleyebilir.

Onuncu bölüm

Bostancı'ya dolmuş bir-ikiii ve kitap yazma kararı

30 haziran çarşamba. İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı'nca düzenlenen Uluslararası Müzik Festivali'nin Aya İrini'deki kapanış konserini keyifle dinledik. Osman'la Topkapı Sarayı'nın bahçesindeki kemerli kapıdan dışarı tam çıkmıştık ki, yine aynı hikâye:

"Bostancııı, Bostancı'ya dolmuuuş... Var mı Kadıköy Bostancı bir-ikiii..."

Kış boyunca Cemal Reşit Rey ve Lütfi Kırdar'daki konserlerden çıktığımızda da aynı terane! Levent'e tek bir taksi bulabilene aşkolsun: Kadıköy ve Bostancı'ya vasıta ibadullah!

Bunu bildiğimiz için taksi derdine düşüp sinirlenmek yerine, Sultanahmet'ten tramvaya binmeye karar vermiştik. Biz salına salına yürürken, uzakta tam karşımda duran ve "Bostancı'ya bir-ikiii" diye ardı ardına bağıran adam birden sustu.

Sürekli bana bakıyordu ve kendisine yaklaşmamızı bekler gibiydi. Tam yanından geçerken "Meral Hanımsınız değil mi?" diye sordu. Soran gözlerle "Evet" dedim. "*Milliyet*'te yazı dizinizi okudum; size çok geçmiş olsun demek istedim" dedi sevgi ve şefkatle. Teşekkür ettim. Hem acayip mutlu olmuş hem de çok duygulanmıştım. Biz yolumuza devam ederken o aynı yerde yine avazı çıktığı kadar "Bostancı'ya bir-iki" diye bağırmaya devam ediyordu...

İyi ki kitap yazmaya karar vermişim diye düşündüm. Her gittiğim yerde, hiç beklenmedik şekilde karşıma çıkan bu sıcak

ilgiye, ben de bir biçimde karşılık vermeliydim. Bugüne kadar hiç âdetim olmayan, hiç yapmadığım bir şey yapmalıydım...

Kitap yazmak ilk ne zaman aklıma düştü biliyor musunuz? Gazetedeki yazılarımın yıllardır sıkı takipçisi olan, ciğerimi okumuş, ama kanser meselesi ortaya çıkıncaya kadar bana hiç e-posta göndermemiş Ayla Gürtekin adlı sevgili okurumdan gelen aşağıdaki mesaj üzerine...

Mesajı okudukça gözlerime inanamadım. Ayla Hanım sanki bizim evde; 24 saat birlikte yaşıyoruz. Bugüne kadar neler yaptım, ne için uğraşıp didindim, hepsini biliyor. Benim öteki yarım gibi! Beni bu kadar etkileyen bir mesajı, mutlaka okumanız lazım:

Asiye nasıl kurtulur misali Meral nasıl kurtulur?

Merhabaaaa...

Tabii ki geçmiş olsun diye başlamak zorundayım, çünkü yıllardır sizi okuyorum, ama ilk kez mail atıyorum.

İşte bu hastalık da böyle demek ki! Duyan duymayan arar, mail atar. Eh, idare edeceksiniz artık bizi Meral Hanım'cığım!

Yazı dizinizi ilk günden beri okurken, aklıma bir dolu şey geldi: Anne babanızın erken ölümü, sonra iyi kötü evlilikleriniz, kızınızla ayakta dimdik kalma çabalarınız... Oradan oraya koşturmalarınız, tüketici köşeniz, bir sürü şey!

Dedim ki, Allah bu kadına bir de bu hastalığı mı verdi? Yeter demez mi insan yahu dedim (İsyan modu). Sonra şöyle bir şey geldi yine aklıma. Belki de artık Allah'ın Meral Hanım'a verdiği bir işarettir bu.

Gönlünce yaşa be kadın artık! Yeter koşma işareti. Bırak şu delice yazmayı. Ya da yaz da, Ayşe Arman gibi yaz. Ateşte yürü, onu yaz. Değişik yerlere git, onu yaz. Kitap yaz, gittiğin yerlerin resimlerini bas, onları koy kitabına...

Bu fikir çok hoşuma gitti. Asiye nasıl kurtulur gibi, "Meral nasıl kurtulur?" projesi yaptım kafamda. Detayları çok fazla, ama sizi sıkmayayım.

Proje sponsorunuz gazeteniz olsun. Eh biz de üzerimize düşeni yapacağız tabii hayranlarınız olarak. İmza gününüze geleceğiz, kitaplarınızı alacağız.

Böyle yazsın artık Meral Tamer! Koşmasın, yorulmasın, hayatını yaşasın; ama bizi de yazısız bırakmasın.

Kendisine güzel gelen, onu eğlendiren şeyler yazsın. Biz de onları okuyalım daha çoook uzun süreler... Olmaz mı?

Seveniniz çok. Bunu biliyorsunuzdur. Eh beni de ekleyiverin aralarına... Çabuk iyileşin!

Ayla Gürtekin, 6 Mayıs 2010

Nur Can rumuzuyla yazan okurum da, yazı dizisi süresince birkaç kez, mutlaka kitap yazmam gerektiğini ısrarla vurguladı. Hatta daha ilk yazdığı e-posta mesajına bile "Kanser ve kitap" başlığını koymuştu:

Kanser ve kitap

Çok büyük geçmiş olsun Meral Hanım. Yazılarınızı her gün takip etmekteyim. Çok güzel bir dille anlatıyorsunuz. Daha önce bisiklet yarışçısı Lance Armstrong'un iki kitabında, kanserle mücadelesini okumuştum. Bir mavi yolculukta elime aldım bu iki kitabı. Ve denize girmek yerine kitaplara yumulup bir çırpıda bitirdim. Bisiklet yarışını pek sevmem ve ilgilenmem, ama adam yarışları öyle bir anlatıyor ki acayip heyecanlanıyorsunuz.

Bence siz de kitap yazarsanız, ondan hiçbir eksik yanınız kalmaz. Bu yazı dizisini ve okurlarınızdan gelen yorumları da eklerseniz süper olur.

Nur Can, 4 Mayıs 2010

Allah sizi seçti ki, bizi uyarasınız diye...

Bugün yine ilk işim sizin yazı dizisine bakmak oldu, ama daha okumadan yarınki konu ne acaba diye baktım. Çünkü bili-

yordum ki bu güzel yazılar bir gün bitecek.

Yarın son yazı olacağını okuyunca şok oldum. Ne olur bu güzel yazı dizisini bitirmeyin hemen. Çok aydınlatıcı oluyor.

Siz bir gazete yazarısınız. Böyle bir hastalık başınıza gelmiş. İnsanlara sesinizi duyurmak, bu hastalık hakkında bilgilendirmek için bir misyonunuz olmalı.

Aynen bisiklet yarışçısı Lance Armstrong gibi: Kendisi başarılı bir sporcu. İyi de kazanıyor. Kanserden sonra iki kitap yazdı ve sonra kanser hakkında bilgilendirici kampanyalar başlattı. Herkes onun kurduğu vakfa destek olmak için sarı plastik bilezikler satın aldı ve kollarına taktı.

Aynen onun gibi, başınızdan geçen bu olayı, milyonlara aktarmanız bence sizin göreviniz. Allah'ın haberi olmadan bir yaprak bile kıpırdamaz misali, bu hastalık da sizin başınıza boşu boşuna gelmedi. Belki de sizi seçti ki, milleti erken teşhis hakkında uyarasınız diye. Aynen Füsun Eczacıbaşı Hanım'ın sizi uyardığı gibi...

Bizi güzel yazılarınızdan mahrum etmeyin lütfen. Ayrıca sizden mutlaka bir kitap gelecek ben biliyorum!

Nur Can, 11 Mayıs 2010

Sevgili okurum Özlen Parlak ise sadece kitap yazacağımı değil, yazı stilimin ve üslubumun değişeceğini bile daha ilk günden fark etmişti. Ne müthiş!

Yakında bir kitap düşecek sizi sevenlerin kucağına...

Bugün gazetedeki fotoğrafınız, gülen gözleriniz, gülen yüzünüz bana çok özlediğim annemi hatırlattı. Kızınız için dünyanın en kıymetli varlığı sizsiniz.

Nereden mi biliyorum? Çünkü benim de annem vardı. Şimdi de kendim anneyim. Annemin hayattaki duruşu ve bana öğrettikleri, içimde "iyiliğin ve inanmanın gücünden" hiçbir şey eksiltmedi.

Lütfen ama lütfen, bu enerjiniz, bu duruşunuz, en önemlisi

içinizdeki güç, hep tam da şu anda olduğu yerde kalsın. Böyle sıcacık...

Ve ne olur negatif olan her şeyi hayatınızdan yüzlerce mil uzakta bırakın. Onlar sizin için, sesini bile duymadığınız vızıltıcıklar olarak kalsın. Tüm iyi enerjimle, tüm dualarımla, size oturduğum yerden sevgilerimi iletiyorum.

Hep doğal ve gerçek halinizle sevmişimdir sizi. Şimdi ise en gerçek ve en doğal halinizle ve sahici olduğunuz için seviyorum.

Kızımla, benden bir küçük resim size. Resimden de olsa belki ben de size, sizin bana hissettirdiğiniz gibi sahici gelirim.

Dizi yazınızın dünkü bölümünü gece bir kez daha okudum. Eminim kısa bir süre sonra bir kitap düşecek sizi sevenlerin kucağına... Belki yazı şekliniz değişecek artık. Sanki şimdiden virgül ve noktaların yerleri bile değişti.

Ben inanıyorum, her şey çok daha güzel olacak.

Size kızınızla doya doya sarılıp, doya doya birbirinizi koklayacağınız çok şahane bir Anneler Günü diliyorum.

Özlen Parlak, 4 Mayıs 2010

İyi ki mimarlığı bırakıp gazeteci olmuşum. Türkiye'nin dört bir yanında, yıllarca hiç tanımadan dokunabildiğim, her gün seslenebildiğim kim bilir ne çok insan var? İşte böyle kritik bir durumda kendilerini bana gösterdiler ve olacakları benden daha isabetle tahmin ettiler.

Yedi-sekiz yıl önce kızım üniversiteyi bitirdikten sonra sinema eğitimi aldığı sırada, ben de film çekmek gibi bir hayale kapılmıştım. Gazetecilikte sadece aynı dili konuştuğumuz insanlara ulaşabiliyordum. Oysa ben, dünyanın öbür ucunda farklı dilleri konuşan insanlara da dokunabilmek istiyordum. Onlara anlatmak istediğim bir hikâyem vardı. Tıpkı İKSV'nin Uluslararası Film Festivali'nde dünyanın dört bir yanından genç yönetmenlerin, kendi hikâyelerini bizlere anlattıkları gibi...

Gerçi ben artık genç yönetmen olamazdım, ama farklı kültürlerin insanları için değişik, ilginç bir hikâye anlatabilirdim. Diyeceksiniz ki görmeyen gözlerinle bir de film çekmeye mi kalkışacaktın? İnanın, hiç düşünmedim gözlerimdeki problemi. Eminim onun da bir çaresini bulurdum.

Zaten ben hayatımın hiçbir döneminde kendi engellerimi dikkate almadım. Âdetimdir; sadece bardağın dolu tarafını görürüm. Ve içimdeki şiddetli arzu, tüm engelleri yok eder. Gazeteci olabilmek için uğraştığımın onda biri kadar uğraşsaydım, altına imzamı attığım bir filmim mutlaka olurdu.

Babıâli'nin kapıları

Babıâli'nin kapıları bana çok zor aralandı, ama gerisi su gibi akıp gitti. Bendeniz "Gazeteci olacağım, *Cumhuriyet*'e gireceğim" diye koymuşum kafaya. Ancak o tarihte *Cumhuriyet*'in kapısından içeri girebilmenin en kolay yolu, sol askeri yönetimlerin sempatizanı olmak! O da bende yok. Daha doğrusu sol var da gerisi yok. Almanca-İngilizce biliyorum, sabah erkenden işe gelip gece yarılarına kadar hiç yorulmadan, hevesle çalışabilirim, ama bu özelliklerimle ilgilenen yok!

Bir gün *Cumhuriyet*'te küçücük bir ilan gördüm. Kemal Bisalman'ın sahibi bulunduğu *Yeni Ortam* gazetesi Almanca çevirmen arıyordu. Hemen başvurdum ve aynı gün beni işe aldılar. Şefim Ali Sirmen'di. Ali ayrıca Uğur Mumcu, Aydın Engin ve Oya Baydar'la birlikte *Yeni Ortam*'da köşe yazısı da yazıyordu.

Ben siyasi çeviri yapmaya hiç alışık değildim; mesela genel grev yerine pekâlâ "generallerin grevi" falan yazabiliyordum! Allahtan Ali Sirmen anında düzeltiyordu. Neyse çok kısa sürede kaptım çeviri işini. Ali'yle aramız da iyi. Ama benim aklım *Cumhuriyet*'te...

Cumhuriyet'e nasıl girdim?

Ali Sirmen, üç dört ay sonra *Cumhuriyet*'e geçince ben, iki günde bir onu arayıp Genel Yayın Müdürü Oktay Kurtböke'yle beni görüştürmesi için başının etini yemeye başladım. Ayrıca Oktay Bey'i tanıyanlardan, onun hayır diyemeyeceği zayıf noktalarını da öğrenmeye çalışıyordum. Mesela o dönemde en büyük arzusunun, *Cumhuriyet*'te doğru-dürüst bir arşiv kurmak olduğunu öğrendim. Bu çok değerli bir bilgiydi.

Cumhuriyet'te ilk günler.

İki aylık yoğun çaba sonucu, Oktay Bey'den zar zor randevu koparmayı başardım. Mutlaka *Cumhuriyet*'te çalışmak istediğimi söyledim. "Eleman aramıyoruz" dedi. İki dil bildiğimi, *Yeni Ortam*'ın Almanca çevirilerini yaptığımı, İngilizce çeviri de yapabileceğimi belirttim. Hiç heyecanlanmadı.

Birden can havliyle ve cehaletin cesaretiyle "Arşiv de yaparım" deyiverdim. Baktım Oktay Bey'in gözleri parlamaya başladı. "Başka ne yapabilirsin?" demez mi!

O günlerde bütün gazete, Nadir Nadi'nin ve Oktay Bey'in oturdukları bölümler de dahil, tek bir mekânda çıkıyordu. Bilgisayar falan yok; ajansların telekslerinden gelen haberlerin yazılı olduğu kâğıt tomarları her tarafa dağılmış. Her masanın yanındaki çöp tenekesinden bu kâğıtlar fışkırıyor. Etrafıma şöyle bir göz gezdirdim ve "Boş vakitlerimde de yerleri süpürürüm" dedim.

İşte bu cümle, rahmetli Oktay Abi'nin yelkenleri suya indirdiği andır. İlhan Selçuk'a bile sormadan –ki bunun ne büyük bir istisna olduğunu sonradan idrak edecektim– beni o anda işe alıverdi: "Hemen işe başla, ama yarım gün. Sana verecek fazla iş de yok, para da..."

Daha ilk ayda maaşıma yüzde 100 zam

Ve böylelikle *Cumhuriyet*'in kapısından içeri adımımı attım. Oktay Abi beni, gazetede birkaç ay önce çalışmaya başlamış olan Hasan Cemal'e teslim etti.

Bu arada şansım da yaver gitti. İşe başladıktan iki hafta sonra Kıbrıs Barış Harekâtı olunca, yabancı dil bilmenin önemi birden arttı. Kıbrıs haberlerinin başına Hasan Cemal'i koydular, ben de yanında çevirileri yapıyordum. Gazetenin son sayfası spordan alınmış, bize verilmişti,

Böylelikle *Cumhuriyet* gibi yıllarca hayallerimi süsleyen bir gazeteye, iki hafta gibi kısa bir sürede yerleşiverdim ve

tam gün çalışmaya başladım. Oktay Abi daha ilk ayın sonunda, bana vaat ettiği aylığın iki katının ödeneceğini, her zamanki sevecen ve babacan haliyle söyledi. Boynuna sarılmamak için zor tuttum kendimi.

Kıbrıs Harekâtı bittikten sonra da son sayfada dünya olaylarını işlemeyi sürdürdük; bir daha da spora geri vermedik. Önceleri sayfayı Hasan hazırlıyor, ben yardım ediyordum; bir süre sonra sayfanın sorumluluğunu bana bıraktı.

Daha gazeteye gireli bir yıl bile dolmadan, *Cumhuriyet* gibi bir kurumun son sayfası bana emanet edilmişti. Düşünebiliyor musunuz?

İlk dış seyahatim Amerika'ya...

O yıllarda herkes, *Cumhuriyet*'te kadrolu çalışabilmek için 2-2,5 yıl beklerken, ben 9 ayda kadroya da alındım. Yıldızım hızla parlıyordu ve ben sevinçten bulutların üzerinde dolaşıyordum. Bu kadar çok sevinmek yaramadı bana. Kadroya alındığımı öğrendiğim gün gazetede taşkınlıklar yapmış olmalıyım ki İlhan Abi beni apar topar psikiyatrist Metin Özek'e götürdü. Eşime de haber verdiler tabii. Ve ben "ajitasyon-ekzitasyon" teşhisiyle 20 gün Şişli'deki Lape'de yattım. *Cumhuriyet*'i bütün benliğimle ne kadar çok istediğimin derecesini, varın siz hesap edin artık!

Ajitasyon-ekzitasyon neydi derseniz? Bendeki belirtileri, bütün olayların hızlandırılmış bir film şeridi gibi son sürat beynimden geçmesi ve normale göre çok hızlı konuşmak için uğraştığım halde, beynimin bu hızlı temposuna dilimin yetişememesiydi. Bu arada da aklıma ne gelirse, hiçbir filtreye tâbi tutmadan dan diye söylüyordum. Mesela Prof. Özek'i görür görmez "Gömleğinizin cart yeşil rengi iğrenç. Göz zevkimi bozuyorsunuz" demiştim. Herhalde İlhan Abi'yi epey mahcup etmişimdir.

Annemin son günleriyle ilgili aklımda en ufak bir detay yok, ama Lape'ye gidişim ve orada geçirdiğim günler, belleğimde hâlâ taptaze. Lape'de tek bir hapla tedavi ettiler beni. İlacın adı Sparin'di. Hastaneden çıktığımın ertesi günü gazetedeki masamda, işimin başındaydım, ama ilacı bir süre almaya devam ettim.

Benim *Cumhuriyet*'i sevdiğim kadar, *Cumhuriyet*'teki yöneticiler de beni sevmişlerdi. İki yıl sonra Amerika'nın 200. kuruluş yıldönümü kutlanıyordu. Amerikan hükümeti, dünyanın dört bir yanından gazetecileri bu kutlamalar için davet etmişti. Karavanlara binip 40 gün bir eyaletten diğerine dolaşılacaktı. Türkiye'den sadece *Cumhuriyet* ve *Milliyet* davet edilmişti. Oktay Abi, iki yıllık çalışmalarımın mükâfatı olarak benim gitmemi uygun buldu.

İlk yurtdışına çıkışım olacaktı. Avrupa'yı bile görmemişken, Yeni Dünya'nın yolunu tutacaktım. Dahası Türkiye'de bile o güne kadar sadece Ankara'ya ve eşimin askerliği için Erzincan'a gitmiştim... Sevinçten havalara uçtum.

Amerika'dan döndükten hemen sonra Oktay Abi'nin isteği üzerine yine son sayfada, "7 Gün, 7 Olay" başlığıyla dünyadaki gelişmeleri yansıtan bir köşe hazırlamaya başladım. Öyle sıkı bir çalışma temposuna girmiştim ki arşiv yapmam Allahtan hiç bir zaman gündeme gelmedi, zira arşivin nasıl yapılacağı konusunda en ufak bir fikrim yoktu!

Evren gazetemizi kapatınca...

12 Eylül askeri darbesinin ardından Turgut Özal iktidar olmuş, ekonomi günlük hayatımıza hiçbir dönem olmadığı kadar çok girmeye başlamıştı. Gazetelerin ekonomi servisleri ilk kez bu dönemde kuruldu, ekonomi haberleri için özel sayfalar açıldı.

Bu arada Hasan Cemal, genel yayın müdürümüz olmuş,

Çukurova Elektrik'teki usulsüzlüğü ortaya çıkarmanın mükâfatı mahkeme kapılarında sürünmek oldu. Cem Uzan bana dava açtı.

Osman Ulagay'ı *Cumhuriyet*'e çağırarak ekonomi servisini kurmasını istemişti. Osman, kendi ekibinde benim de yer almamı isteyince memnuniyetle kabul ettim. Ve acar bir ekonomi muhabiri olarak İstanbul'a peş peşe gelen yabancı heyetleri izlemeye, röportajlar yapmaya başladım.

İstanbul Ticaret Odası, Sanayi Odası ve TÜSİAD gibi kurumlar benim sorumluluğumdaydı. Kuş uçsa atlamıyordum. Bu arada bizim gazete de sık sık kapatılıyordu. Çünkü yayınlarımız, 12 Eylül'ün kudretli paşası Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in hiç hoşuna gitmiyordu.

Sıkıyönetim mahkemesinin gazetemizi kapattığı günlerde,

Türkiye'nin en büyük dört meslek kuruluşunun başkanlarını bir masanın etrafında toplayıp ülke ekonomisini tartıştırmıştım. Soldan sağa: Nurullah Gezgin (İSO), Niyazi Adıgüzel (İTO), Ömer Dinçkök (TÜSİAD) ve Ali Coşkun (TOBB).

hepimiz yine her sabah muntazaman gazeteye gidiyorduk, ama yapacak iş yoktu. Ceza bitene kadar boş boş oturuyorduk. Her sabah önümüzdeki bembeyaz sayfaları akşama kadar en iyi haberlerle doldurmak için didinen bizler, bu duruma hiç alışık değildik ve sıkılıyorduk.

Tüketici köşesi, işte cezalı olduğumuz o sıkıntılı günlerden birinde doğdu. Hasan ve Osman, "Gazeteyi kadınlara ve gençlere de açalım, ağırlıklı olarak erkeklerin okuduğu siyasi gazete olmasın, gündelik hayata da dokunsun" diyorlardı.

Tüketici hareketi başlıyor

Sonuç almadan hiçbir olayın peşini bırakmadığımı ve takipçiliğimi bildikleri için bu iş benim üzerime kaldı. İlk zamanlar hiç istemedim, ama köşe o kadar tutuldu ki kısa sürede televizyon programlarına da başladım. TRT'nin tek ka-

nal olduğu 1984-1987 yılları arasında, tüketici haklarıyla ilgili 300'e yakın program yaptım. Ve ayaklarım geri gide gide başladığım bu işte kısa sürede "otorite" haline geldim.

Halkla el ele verip üreticiye karşı hak arıyorduk. Gazetemize başvuran tüketicilere, sorunlarının çözümünde yardımcı oluyordum, dolayısıyla okuyucu bu meseleye ve benim köşeme derhal sahip çıktı. O güne değin "kaderine razı, yolunacak kaz" gibi görülen vatandaş, haklarını aramak üzere yollara düştü. Devlet televizyonu olduğu için TRT'de firma adı veremiyorduk, ama *Cumhuriyet*'te bütün firma isimlerini çekinmeden yazıyorduk. Arçelik, AEG, Vakko, Beymen, Mudo gibi anlı şanlı firmalar, bizim köşede kendi adları olumsuz yer alacak diye tir tir titrerlerdi.

Hiç unutmam; tüketici köşesine başlayalı daha beş altı ay olmuştu. Kızıma çorap almak için bizim mahalledeki Mudo'ya girdim. O zamanlar büyük alışveriş merkezleri yok; kendi halinde küçük bir Mudo mağazası. Bir baktım ki kadı-

Cumhuriyet

PAMUKBANK iyi bankadır

Tüketiciler birleşin!

Boşlukta uçuşan tüy gibi erotizm

TÜKETİCİ OLMANIN SIRLARI

53 milyonluk ülke

Hakkınızı arayın

Akbulut: Bu Lados Tüfenkliye prim veya ek zam yok

Dalga geçen teröristler

Bone dan

Türklerin 'birleşme' korkusu

Muç yayınına geçici çözüm

Bir araya geldiler, ama konuşmadılar

nın biri tezgâhtara "Seni Meral Tamer'e şikâyet ederim!" diye bağırıyor. Kadın arkasını dönüp beni görse, belki tanımayacak bile... Ama ben "ya tanırsa" diye korkup, kendimi mağazadan dışarı zor attım. Çünkü tanıyacak olsaydı, tezgâhtara ne diyeceğimi kestirememiştim. Oysa daha sonraki yıllarda, benzeri olaylarla karşılaştığımda hemen devreye girip, kim haklıysa haksız olan tarafı ikna edinceye kadar uğraşırdım. Sonunda işi tatlıya bağlardık.

İlk tüketici derneği TÜKODER

Türkiye'de ilk tüketici derneği *Cumhuriyet*'te, bizim ekonomi servisinin küçücük odasında kuruldu. Tüketici köşemize gelen şikâyetlerin çözüme kavuşturulmasında bana yardım eden Ayşe Akman'la, hakkını aramak için bize başvuran *Cumhuriyet* okurları, tüketicilerin ilk örgütü TÜKODER'e hayat verdiler. Daha sonraki yıllarda bizim tüketici köşemizin de katkılarıyla, Ankara'da Sanayi Bakanlığı içinde Tüketiciyi Koruma Müdürlüğü ve bütün illerde Tüketici İl Genel Müdürlükleri kuruldu. İlk Tüketici Yasası'nın oluşturulması ve çıkarılmasında da bizim köşenin önemli katkısı oldu.

Üretim arızası olan ilk buzdolabını, ilk otomobili, *Cumhuriyet*'teki tüketici köşemiz aracılığıyla biz değiştirdik. Bunlar, o günün Türkiyesi için çok önemli gelişmelerdi.

Diğer pek çok ülkede tüketiciler önce örgütlenmişler, sonra hak arama mücadelesine girişmişlerdi ve bunlar gazetelere konu olmuştu. Bu açıdan bakıldığında Türkiye, tüketici hareketinin medya yoluyla geliştiği nadir ülkelerden biri oldu.

Cumhuriyet'te yaptığımız tüketici köşesi büyük ses getirince, benzeri köşeler önce *Milliyet*'te, ardından da *Hürriyet*'in *Kelebek* ekinde denendi. Ancak başta reklam olmak üzere, çeşitli baskılar karşısında uzun ömürlü olamadılar, iki üç ay direndikten sonra yayından kaldırıldılar.

Türkiye'nin ilk tüketici derneği TÜKODER'in düzenlediği ilk panelde Aziz Nesin, Osman Kavala, Tunç Erem ve Abdurrahman Dilipak gibi isimlerle birlikte.

Ve ben *Cumhuriyet*'te tüketici köşesini 10 yıl boyunca tek başıma, rakipsiz yazdım. Nadir Nadi'nin ölümü üzerine *Cumhuriyet*'te çıkan sorunlar, hepimizi bir yana savurdu. Ben *Sabah* gazetesine geçince, *Cumhuriyet* tüketici köşesini sürdürdü. Bir yıl sonra *Milliyet*'e geçtiğimde *Sabah*'ta da tüketici köşesine devam edildi. *Cumhuriyet*, *Sabah* ve *Milliyet*'te olunca *Hürriyet* de tüketici köşesi açmadan edemedi. Ve böylelikle ben iş değiştirdikçe, tüketici köşeleri Türk basınında yaygınlaşmış oldu.

On birinci bölüm

Önce ben Osman'ın editörüydüm, sonra o benim editörüm oldu

Müthiş bir yerdi *Cumhuriyet* gazetesi. Tabii dönem de çok heyecan vericiydi. İnönü'yü kurultayda ezip geçen Karaoğlan iktidarda, sendikal hareket alabildiğine canlı. Hemen yanımızdaki masalarda, gazeteye girecek tüm yazıları düzeltmekle sorumlu "musahhihler" otururdu. Adnan Özyalçıner, Konur Ertop, Refik Durbaş, Kemal Özer gibi hepsi birbirinden değerli yazar ve şairlerin bulunduğu bu grubun, işleri bittikten sonraki sohbetlerine katılmak için can atardım.

Bir fotoğraf ya da dosya aramak için arşive gittiğimde ise dönemin iki tanınmış ressamını karşımda bulurdum: Elif Naci ve Agop Arad. Siyahla beyaz kadar farklı olan dünya tatlısı bu iki sanatçı hiç anlaşamazlardı, aradığımız dosyaları ve fotoğrafları bize verirken bile birbirlerine sataşırlardı.

Fikret Otyam, Mehmet Kemal, Selmi Andak, Uğur Mumcu, Oktay Akbal, Ali Sirmen, Erdal Atabek, Okay Gönensin, Cengiz Çandar, Şahin Alpay, Orhan Bursalı, Atilla Özkırımlı... Çalışma arkadaşlarımın hepsi birbirinden esaslıydı.

Osman'ın mektupları

Osman'ı gazeteye girdiğim ilk aylarda tanıdım, ama mektuplarından... Ben Kıbrıs Barış Harekâtı'nda spordan alıp, sonra da geri vermediğimiz son sayfayı hazırlıyordum. Pazar günleri tüm sayfayı İtalya'dan İsveç'e yurtdışından gönderi-

Ekonomi basınının iki ünlü ismi
Osman Arolat ve Osman Ulagay'la bir yemekteyiz.

len yazılara ayırırdık. O tarihte Manchester'da mastır yapan Osman da "İngiltere Mektubu" başlığıyla yazılar gönderirdi. Yazılar Genel Yayın Müdürümüz Oktay Kurtböke'ye gelir, o da sayfaya koymam için bana verirdi.

Osman'la ne zaman ve nasıl tanıştığımızı hatırlamıyorum. Kendisine sordum. İngiltere Mektupları'nı yazmaya başladıktan iki yıl kadar sonra mastırını bitirip Türkiye'ye döndüğünde Oktay Bey'i ziyarete gelmiş. Oktay Bey de "Gel seni, yazılarını gazeteye koyan Meral'le tanıştırayım" diyerek Osman'ı benim masama getirmiş.

Osman dünya sorunları üzerine düşünmeyi ve yazmayı o zamanlar da çok severdi. İngiltere Mektupları mecburen bitmiş olsa da bizim sayfayla bağını koparmadı. Zaman zaman dizi yazılar hazırlayıp getirirdi. Güney Afrika başta olmak üzere Zimbabwe'den Namibya'ya siyah Afrika'nın bağımsızlık mücadelesine adamıştı bir dönem kendini. Kim bilir kaç yazı dizisi yapmıştır?

Latin Amerika'daki olaylara da meraklıydı Osman. Peronlar'ın Arjantin'i, Salvador Allende sonrası dönemin Şili'si Os-

man'ın süzgecinden geçer, bizim son sayfada yerini bulurdu. Hele Arjantin'de yapılan 1978 Dünya Futbol Şampiyonası sırasında yazdığı "Futbolun Ardındaki Arjantin" başlıklı bir dizisi vardı ki... Askeri rejimin karanlık yüzünün futbolla perdelenmeye çalışıldığını, nasıl da güzel anlatmıştı. O yazılara her gün başlık-spot çıkarıp sayfaya koymak, benim için müthiş keyif olmuştu.

Anlayacağınız bendeniz o dönemde –düşünen ve yazan birçok değerli ismin olduğu gibi– Osman'ın da editörüydüm. 12 Eylül darbesinin ardından Turgut Özal ekonominin başına geçip de ekonomi günlük hayatımıza ve gazete sayfalarına girince, Osman'la rolleri değiştik. *Cumhuriyet*'te bu kez o benim editörüm oldu.

Osman'la tanıştığımızda ikimiz de evliydik. 1976 yılı sonlarına doğru tanışmış olduğumuza göre demek ki oğlu Alp daha yeni dünyaya gelmişti. Üç yıl sonra da benim kızım Doğa doğdu. Uzun yıllar birbiriyle iyi anlaşan iş arkadaşıydık biz. Zaman zaman *Cumhuriyet*'in arka sokaklarındaki esnaf lokantalarında öğlenleri birlikte yemek yerdik, çünkü o tarihte bizim gazetede personele yemek çıkmazdı. Kimi zaman evden yemek getirirdik; herkes kendi başının çaresine bakardı.

İlhan Abi beni niye öperdi?

Ben 1974'te acemi bir çaylak olarak *Cumhuriyet*'e girdiğimde İlhan Selçuk'un resmi sıfatı sadece "yazar"dı. Başyazar Nadir Nadi'ydi. Ama bana göre Nadir Bey'in hayatta olduğu yıllarda bile –künyede yazmasa da– gazetenin asıl sahibi her zaman İlhan Abi'ydi.

Cumhuriyet'te uzun yıllar çalışan herkes gibi benim de İlhan Abi'yle pek çok anım var. Her yıl tekrar ettiği için olsa gerek, bende en fazla iz bırakan, her 7 Mayıs'ta "Meral seni Tüketici Köşesi için öpüyorum" dedikten sonra beni iki yanağımdan öpmesiydi.

Geçmiş zaman olur ki... Elif Naci ve İlhan Selçuk'la birlikte.

Cumhuriyet'in kuruluş yıldönümü olan 7 Mayıs'ların, İlhan Abi ile yıllarca değişmeyen merhabalaşmasıydı bu. O dönemde otellerde masraflı kutlamalar falan yapılmazdı. Gazetemizin daracık bahçesinden, hepimizin aynı yerde çalıştığı yazı işleri katına kadar açık kapalı bütün mekânlarda mütevazı bir kutlama olurdu.

İlhan Abi'nin "Meral seni Tüketici Köşesi için öpüyorum" derken aslında kastettiği, "Ekonomi Kulisi köşeni beğenmiyorum"du. TÜSİAD çevreleri diyebileceğim o dönemdeki büyük sermaye sahiplerinin, hem birbirleriyle hem de hükümetlerle ilişkilerinin perde arkasını yansıttığım bu köşe, baştan beri İlhan Abi'nin hiç hoşuna gitmedi. Ama Genel Yayın Yönetmenimiz Hasan Cemal'le henüz birbirlerine tahammül etme döneminde oldukları için, beni yılda bir kez uyarmakla yetinirdi. Galiba alınırdım bu dokundurmalarına... Zira kendileri ve şirketleri hakkında yazdığım işadamları da hiç hoşlanmazlardı bu köşeden. Onlar hoşlanmıyorsa, İlhan Abi'nin beğenmesi gerekmez miydi? Kendi aklımca böyle düşünürdüm!

Hasan'ın tek elemanıydım

Hasan, benim gazetecilikte ustamdır. Onun rahle-i tedrisinden geçmiş, gazeteciliğin temel prensiplerini ondan öğrenmiş olduğum için kendimi acayip şanslı sayarım.

Genel Yayın Müdürümüz Oktay Kurtböke, beni işe aldığı gün Hasan'a emanet etti. Bir masa bulunup, Hasan'ın küçük masasına tam karşıdan bitiştirildi ve biz Hasan'la burun buruna çalışmaya başladık.

Cumhuriyet'te benden birkaç ay evvel çalışmaya başlamış olan Hasan'ın yegâne elemanı bendim. 80'li yıllarda Genel Yayın Müdürü olarak tüm *Cumhuriyet* çalışanlarına öğretmenlik yapan Hasan'ın elinde, uğraşabileceği tek insan olmanın nasıl bir şey olabileceğini varın siz hesap edin. Allah

Cumhuriyet yazı işleri ekibi: Koray Düzgören, Oktay Kurtböke, Ergun Balcı, ben, Hasan Cemal, Selmin Günel. Oturanlar: Okay Gönensin, Cengiz Çandar, Orhan Erinç.

için bilgisini ve zamanını esirgemeden sabırla yoğurdu beni.

Cumhuriyet'e ilk girdiğim günlerde görevim, dış basında güncel siyasi olayları analiz eden yazıları, Almanca ve İngilizceden Türkçe'ye çevirmekti. Hasan da Almanca ve İngilizce bilir. O dönemde en sevdiği haberlerin başında Portekiz'de sol cuntanın yaptığı kansız darbeyle (Karanfil Devrimi) ilgili son gelişmeler gelirdi; önüme ha bire General Carvalho'nun bereli fotoğraflarının yer aldığı yazılar koyardı.

Hasan da ben de *Cumhuriyet*'te 18'er yıl çalıştık. Birkaç ay arayla *Cumhuriyet*'e girip, deli gibi sevdiğimiz gazetemizden aynı gün ayrıldık. Kısa bir süre sonra da yine aynı günlerde, ama birbirimizden habersiz *Sabah*'ta işe başladık. Hatta *Sabah* gazetesinden bize alınan arabaların plakaları bile peş peşeydi.

Osman'ın *Cumhuriyet*'te sürekli çalışmasını sağlayan da Hasan'dır. Özal'la birlikte ekonomi günlük hayatımıza girince, Genel Yayın Müdürlüğü'ne yeni atanmış olan Hasan, Osman'dan *Cumhuriyet*'in ilk ekonomi servisini kurmasını ısrarla istemişti. Böylelikle Osman, bizim gazetenin kadrolu elemanları arasına katıldı ve oluşturduğu ekonomi ekibine beni de çağırdı.

Ekonomi gazeteciliğine geçiş

Ekonomi servisinde çalışmak, sekiz yılımı geçirdiğim dış haberlerden hayli farklıydı. *Cumhuriyet*'te o güne kadarki hayatım, gazetenin dört duvarı arasında, masa başında geçiyordu. Ama son derece hareketli bir "dört duvar"dı bizimki. Dediğim gibi her gün gazeteye onlarca renkli sima girip çıkardı; hepsiyle de sohbet imkânımız olurdu.

Gazeteden içeri adımını her atan, sokaktaki vatandaşın görmeye konuşmaya can attığı, birbirinden ünlü isimlerdi: Sol partilerden politikacılar, hapisten yeni çıkan ya da aranan solcular, ünlü hukukçular, anlı şanlı sinema yönetmenleri, düşünürler, yazarlar, şairler, yayınevi sahipleri, müzik adamları...

Pirelli'nin dördüncü kuşak patronu Alberto Pirelli ilk röportajını bana vermişti.

Yaşar Kemal, Necati Cumalı, Erol Toy, Kuzgun Acar, Erdal Öz, Onat Kutlar, Demirtaş Ceyhun, hepimizin tek bir mekânda çalıştığı *Cumhuriyet*'te her gün gelip giden yüzlerce ünlü isimden ilk aklıma geliverenler.

Benim için tam bir cennetti bizim gazete! Ancak rüyamda görebileceğimi sandığım, hararetli ve çok yönlü entelektüel tartışmaların yapıldığı bir ortamın tam göbeğindeydim.

Ekonomi gazeteciliği ise sadece benim için değil, Türkiye için de yepyeni bir kavramdı. Osman'la birlikte başlayan yeni gazetecilik hayatımda artık sokaklardaydım. Zamanımın büyük bölümünü haber kovalamakla geçiriyordum. Kimi zaman halkın arasında, kimi zaman Vehbi Koç, Sakıp Sabancı, Nejat Eczacıbaşı gibi büyük patronların başrolde oldukları toplantılarda, kimi zaman da Özal'ın başbakan olmasıyla birlikte Türkiye'ye akın etmeye başlayan üst düzey yabancı heyet başkanlarıyla özel söyleşilerde...

OECD Genel Sekreteri Türkiye'ye mi geldi? Haydi Meral

koş röportaja... Türk-Pirelli'nin başına Pirelli'nin torunu Alberto Pirelli mi atandı? Haydi Meral, onu Türkiye hakkında ilk konuşturan sen olmalısın! Osman her gün beni bir yerlere gönderirdi.

Atlı Köşk'ün tuvaletinde

Bir gün yine böyle üst düzey bir yabancının peşinden koşarken kendimi Emirgân'daki Atlı Köşk'te buldum. Atlı Köşk, o dönemde Sakıp Bey'in eviydi. Ama ne ev! Evin her köşesinden değerli eserler fışkırırdı. Zaten büyük bölümü şimdi Sabancı Müzesi olarak halka açık.

Sakıp Bey, o dönemde Türkiye'ye yeni yeni gelmeye başlayan üst düzey yabancıların çoğunu evinde ağırlardı. Dolayısıyla çok kereler gittim Atlı Köşk'e... Vehbi Bey'in evinde bu tür ağırlamalar yaptığını ise hiç duymadım. Zaten ikisinin huyları da, tarzları da taban tabana zıttı.

Atlı Köşk'e ilk gidişimde –o güne kadar kendi kafamda oluşmuş bir ev mefhumu olduğu için– çok şaşırmıştım. Nereye baksam bir tablo, bir vazo; evin içinde adım atacak yer yok. O değerli eşyalara çarpıp da düşüreceğim diye elimi ayağımı nereye koyacağımı bilememiştim.

Tuvalete girdiğimde ise şaşkınlığım iyice arttı. Küçücük bir misafir tuvaleti. Klozete oturduğumda, enfes bir tabloyla mecburen burun buruna geldim. Tam karşımda ve bana o kadar yakın ki... İyice görebilmek için arkaya doğru yaslanayım dedim; kafam bir şeye çarptı. Başımı çevirdiğimde ne göreyim? Klozetin yaslandığı duvarda da çerçevesi oymalı kakmalı büyük bir tablo durmuyor mu?

Onuruna davet verilen yabancı konuk da, bir Türk sanayicisinin nasıl böyle evi olabildiğine akıl sır erdirememişti. Dolayısıyla bizim söyleşide Atlı Köşk, kendine epey geniş yer bulmuştu.

Sakıp Bey'in ilk doğum günü

Sakıp Bey'le ilgili aklımda kalan en çarpıcı kare, 1990 yılında 57 yaşındayken ilk kez kutladığı doğum günüdür. Kendisi Amerika'da çok ağır bir kalp ameliyatı geçirmiş, ölümden dönmüştü. İyileşmesi hayli uzun sürdü, yakınlarını çok korkuttu.

Yanından hiç ayırmadığı sevgili yeğeni Güler Sabancı, ameliyatın birinci yıldönümüne denk gelen 10 Nisan 1990 günü, amcasına sürpriz bir doğum günü düzenlemişti. Eşi Türkan Sabancı, terzisi Yusuf Kenan, dişçisi Peker Sandallı, TÜSİAD eski Başkanı Ali Koçman ve o günlerde sık görüştüğü bir iki gazeteci Teşvikiye'de Bronz Sokak'taki bir lokantada bir araya geldik. Güler Hanım hepimizi orada toplamış, ama hiçbirimize davetin mahiyetini söylememişti.

Bir noktada "Amcacığım sizi mikrofona davet ediyorum. Bugün sizin doğum gününüz" dediğinde, Sakıp Bey nasıl da hayretler içinde kalmıştı: "Yahu biz köy yerinde doğmuşuz. Altı kardeşiz. Anam babam altımızı birden nüfusa kaydettirmiş. Ben doğum günümü bilmem ki... 57 yaşındayım. Bugüne kadar hayatımda hiç doğum günü kutlamadım."

Yeğeni ona bir yıl önce ölümden döndüğü 10 Nisan'ı doğum günü olarak armağan etmişti. Ondan sonra da ölünceye kadar hep o tarihte doğum gününü kutladı.

Vehbi Koç'tan uğur parası

Vehbi Bey'den aklımda kalan en çarpıcı kare ise Taksim'deki Marmara Etap Oteli'nin (o zamanki adı öyleydi) balo salonunun vestiyerinde bana verdiği uğur parasıdır. İkimiz de TÜSİAD Genel Kurulu'ndan biraz erken çıkmıştık. Paltolarımızı alırken vestiyerde karşılaştık.

Vehbi Bey benim önümdeydi. Paltosunu giyip şapkasını tak-

Vehbi Koç'un imzalayıp verdiği uğur parası.

tıktan sonra vestiyer ücretini sordu. 300 lira olduğunu öğrenince (yıl 1987) bir yandan cüzdanından para çıkartırken, diğer yandan da "Yahu ne kadar da pahalıymış. Bir paltoyu bir saat saklamak 300 lira olur muymuş?" diye söyleniyordu. Ben de cüzdanında büyükten küçüğe özenle istiflenmiş gıcır gıcır kâğıt paralara bakıyordum. Hayatta hiçbir zaman böyle düzenli bir cüzdanım olamazdı. Ben cüzdandan gözümü alamazken, Vehbi Bey gıcır gıcır bir 500 lira çıkardı ve yüzünde her zamanki kendine has muzip gülümsemesiyle "Bu parayı imzalayıp sana vereceğim; uğur ve bereket getirsin diye..." dedi.

Ne söyleyeceğimi bilemedim. Zira "uğur"larla falan ilgilenmezdim, ama o paranın anı değeri, benim için çok önemliydi tabii. Vehbi Bey'e teşekkür ettim. İmzanın mürekkebi kurusun diye biraz bekledik. Eve gider gitmez parayı iki kat kartonun arasına koydum ve bugüne kadar da gözüm gibi sakladım.

İşin ilginç yanı, yıllar geçtikçe Vehbi Bey'in imzaladığı paranın, bana uğur getirdiğini de düşünür oldum. Zira o tarihten sonra çeşitli rastlantılar sonucu –yani benim herhangi bir dahlim olmadan– maddi durumum hep iyiye gitti.

Zafer Mutlu'dan gelen telefon

Mesela Nadir Nadi daha uzun yıllar yaşasaydı ve *Cumhuriyet* ortadan ikiye çatlamasaydı, Hasan Cemal'in ekibi olarak bizler *Cumhuriyet*'ten ayrılmak zorunda kalmayacaktık. Dolayısıyla hep birlikte *Sabah*'a transfer olmak da söz konusu olmayacaktı. O zamana kadar nereden çağırırlarsa çağırsınlar, kimse *Cumhuriyet*'ten ayrılmazdı, en parlak teklifler bile anında reddedilirdi.

1992'nin ilk aylarıydı. Şubat başıydı galiba. *Cumhuriyet*'te iplerin kopma noktasına geldiği günler. *Sabah*'ın Genel Yayın Yönetmeni Zafer Mutlu'dan telefon geldi. Benimle görüşmek istiyordu.

Belli başlı bütün gazeteler Babıâli'de olduğu halde İzmir'den gelen *Yeni Asır*'ın patronu Dinç Bilgin, İkitelli'de ultramodern bir gazete binası yaptırmıştı. O yıllarda İkitelli'ye ulaşım, bugünkü gibi kolay değildi. *Sabah* gazetesi bizlere İstanbul'un öbür ucu gibi gelirdi.

Zafer araba gönderip beni aldırdı. Sabah'tan içeri adımımı atar atmaz, binanın mimarisine hayran kaldım. Hâlâ da İkitelli civarındaki gazete binaları içinde bence en güzelidir.

Zafer lafı uzatmadı. *Sabah*'ta çalışmamı istiyordu. Zaten Osman'la da görüşecekti. Ekonomi sayfalarını ayrı bir gazete yapacaklar ve öne çıkaracaklardı. Aslında *Cumhuriyet*'teki çatlamadan yararlanarak, yapacakları bir dizi transferle *Sabah*'ı "kremanın kreması" okur kitlesine açmak gibi bir hedefleri vardı.

Cumhuriyet'te kazandığımdan çok daha yüksek bir maaşı kendiliğinden önerdi. Zaten *Sabah*'ta çalışanlara yüksek maaş ödendiği Babıâli'de âdeta efsane haline gelmişti. Demek doğruymuş.

Arabalı ve şoförlü oluverdim

Eh, maaş yüksek. Zafer ısrarla "Hiç işine karışmayacağız. *Cumhuriyet*'teki kadar özgür ve bağımsız olacaksınız" diyor, –ki Allah için *Sabah*'tan ayrıldığımız güne kadar bu sözünü tutmuştur– ama benim bir nedenle bu işe tam aklımın yatmadığının da farkında:

– *Söyle nedir seni tereddütte bırakan?*

– Her gün buraya gelip gitmem çok zor.

– *O zaman biz de sana bir araba alırız!*

– İyi de benim ehliyetim yok. Zaten biliyorsun gözlerim de bozuk. Araba kullanamam ki ben!

– *Öyleyse sana bir de şoför tutarız!*

Zafer cin gibidir. Çok hızlı düşünür. Müthiş pratiktir. Lafı hiç uzatmaz. Benim ulaşım sorunumu da aynen yukarıda anlattığım gibi üç dakika içinde çözüverdi. Ve böylelikle bendeniz bir anda arabalı ve şoförlü oldum.

Göz açıp kapatıncaya kadar oldu bitti her şey. Tekrar Zafer'in arabasına bindim ve *Cumhuriyet*'in yolunu tuttum. Ama *Cumhuriyet*'tekiler beni şoförlü görmesinler diye Vilayet'in önünde inip, gazeteye her zamanki gibi yürüyerek gitmeyi tercih ettim.

Cumhuriyet'teki son bir yılımda, yazdığım iki ayrı köşeye (Tüketici Gözüyle ve Ekonomide Kulis) ek olarak ekonomi servisi şefliği de yapıyordum. Bu görev, gazetede hüküm süren kargaşa nedeniyle biraz da üzerime kalmıştı. Neyse ki tüketici köşesinde sürekli bir asistanım vardı: Nuray Köroğlu. Nuray sabırlı, sessiz sakin, arı gibi çalışan bir genç kızdı.

Benim şeflik dönemimde ekonomi servisine Boğaziçi Üniversitesi'nden Nazire Kalkan'ı muhabir olarak almıştık. Şahin Alpay, her yaz başında Boğaziçi'ne gider, gazeteciliği denemek isteyen yeni mezunlarla görüşür, en parlak bulduklarını staj için *Cumhuriyet*'e getirirdi. Nazire de *Cumhuriyet*'e staj için gelmişti, ama ben onu kaptım ve kadrolu eleman yaptırdım.

Nazire ile tanıştığımız ilk anda birbirimizi sevmiştik. Hayat boyu burçlara hiç merakım olmamıştır. Yine de Nazire'nin de benim gibi Kova burcu olmasının, birbirimizin beynini bu denli iyi okumada, aramızda 20 yaş fark olduğu halde arkadaş olarak çok iyi anlaşabilmemizde etkisi olmuş mudur diye düşündüğüm zamanlar olmuştur.

Nuray tabii ki benimle *Sabah*'a gelecekti. Nazire ise ekonomi muhabiri olarak değil, ancak benim hazırlayacağım kö-

şelere katkıda bulunmak üzere *Sabah*'a gelebilirdi. Bu Nazire için attan inip eşeğe binmek sayılabilirdi, ama *Cumhuriyet*'teki ortam da o dönemde pek tatsızdı. Fazla tereddüt etmeden benimle *Sabah*'a gelmeyi kabul etti.

Cumhuriyet'e veda...

Sıra geldi *Cumhuriyet*'teki eşyalarımı, kitaplarımı, özellikle de arşivimi toplamaya... Az-buz değil, 18 yıl boyunca neleri saklamak istemişsem koymuşum masamın arkasındaki büyük kitaplığa ve dolaplara... Erol Toy'un imzalı kitapları, dış haberlerde çalıştığım yıllardan kalma *Marxist Review* dergileri, tüketicilerden gelen bütün mektupları arşivlediğimiz dosyalar, dosyalar, dosyalar...

O zamanlar internet üzerinden haberleşme yok. Her şey kâğıtlarda... Beyaz eşya ile ilgili tüketici şikâyetleri beş büyük klasör; hepsi kırmızı ki kolay ayırt edebilelim. Otomobiller sadece tek bir koyu mavi klasörde. Tekstil ve konfeksiyonla ilgili tüketici mektuplarını büyük yeşil klasörlere koymuşuz.

Nuray ve Nazire ile birlikte hepsini elden geçirip kolilere doldurmamız günler sürdü. Bu arada benim araba alınmış, şoför de tutulmuştu. Hatta arabamın plakasının 34 MRL 84 olduğunu görünce, Zafer'in yeni bir hoşluğu diye kendi kendime gelin güvey olmuştum. Birkaç gün sonra ne göreyim? *Sabah*'ın Hasan Cemal'e aldığı arabanın plakası 34 MRL 85 değil mi? Meğer tam MRL'li plakaların verildiği günde alınmış bizim arabalar!

İlk şoförüm Necati Bey, tam bir İstanbul beyefendisiydi. Sabah kapıyı çalıp da beni arabanın arka koltuğuna ilk bindirdiği gün, dün gibi gözümün önünde. Bu araba ve şoför meselesi hiç planlamadan, üzerinde düşünmeden, çok ani olduğu için bir süre alışmakta zorlandım.

Necati Bey'le ilk olarak kolileri *Sabah*'a taşımak üzere

Cumhuriyet'e gittik. O sırada *Cumhuriyet*'te maaşlar zar zor ödeniyordu. Gazetenin bahçesine kendi özel arabamla girmekten dolayı nasıl da utanmıştım. Yıllarca omuz omuza çalıştığım arkadaşlarıma ihanet ediyormuşum gibi gelmişti.

Oysa İlhan Selçuk ve arkadaşları bizi istemiyorlardı. *Cumhuriyet*'ten ayrılmaya zaten mecburduk. Bunu bildiğim halde ayrılmak o kadar zor geldi ki... Kolileri arabanın bagajına gözyaşları içinde yerleştirdik. Sanki canımdan can koparılıyordu. İçim nasıl acıdı bilseniz!

Cumhuriyet'ten ayrıldığım halde gönlüm hep orada kaldı. Nitekim sonraki yıllarda yeni tanıştığım biri, ne zaman bana hangi gazetede çalıştığımı sorsa mutlaka önce "*Cumhuriyet*" der, hemen ardından özür dileyip düzeltirdim. Aradan 18 yıl geçti; eğer çok yorgunsam ve Türkçe konuşmuyorsak, hâlâ bozuk plak gibi ilk ağzımdan çıkan cümle hiç şaşmaz: "*Cumhuriyet*'te çalışıyorum!"

On ikinci bölüm

Demirel'le 10 yıllık hukuk mücadelemizi ben kazandım

Osman'la *Sabah*'ta 16 ay gibi kısa bir süre çalıştık. Aydın Doğan'dan teklif gelince, okur kitlesi *Cumhuriyet*'e daha yakın olan *Milliyet*'e geçtik. O sırada *Milliyet*'i yöneten Umur Talu-Yalçın Doğan ikilisi, *Cumhuriyet*'te yıllarca birlikte çalıştığımız arkadaşlarımızdı ve *Milliyet*'in tirajı, tarihindeki en yüksek noktada, 900-950 binlerdeydi.

Aydın Bey'le *Milliyet*'in Cağaloğlu'ndaki binasında Osman'la birlikte görüşmüş, sözleşmelerimizi birlikte imzalamıştık. 1993 yazıydı. *Milliyet*, o tarihte Aydın Bey'in sahip olduğu tek gazeteydi. *Sabah*'ın yakınlarındaki inşaat bitmek üzereydi ve iki ay sonra oraya taşınacaklardı. Yeni binada işe başlamak üzere el sıkıştık.

Artık Osman'la ayrılmaz ikili olmuştuk; birbirimizi çok iyi tamamlıyorduk. 2 kere 2'nin 5 ettiği durumdu bizimki. Hâlâ da öyle; hatta şimdi daha da fazlası...

Milliyet'te 17 yıldır çalışıyorum. Neredeyse *Cumhuriyet*'teki kadar uzun bir süre... Acaba 20 yıl sonra *Milliyet*'i de, bugün hâlâ *Cumhuriyet*'i özlediğim kadar özler miyim? Sanmıyorum.

Cumhuriyet'te 18 yılda iki genel yayın müdürüyle çalıştım. Oktay Kurtböke ve Hasan Cemal. Oktay Abi mangal yürekli, sevgi dolu bir insandı. Kendisini sabah Esentepe'deki evinden alıp akşam eve bırakan arabanın yerine gazeteden bir minibüs istemişti. Ben dahil, yolu üzerinde kim varsa he-

pimizi sabahları evden toplayıp akşamları eve bırakırdı. Serviste ne koyu sohbetler, ne hararetli tartışmalar olurdu. Hele trafiğin tıkandığı akşam saatlerinde...

17 yılda 8 genel yayın yönetmeni

Milliyet'e geçtiğimizde, devir de şartlar da değişmişti tabii. Mesela artık hepimizin arabası vardı. Herkes kendi iş durumuna göre farklı saatlerde işe geliyordu. Kaldı ki Bağcılar ayakaltı bir yer olmadığı için, her gün renkli tiplerin girip çıktığı bir ortam da söz konusu değildi.

Dahası genel yayın yönetmenleri (artık genel yayın müdürü denmiyordu) de pek sık değişiyordu. Ben 17 yılda 8 genel yayın yönetmeni ile çalıştım: Umur Talu, Ufuk Güldemir, Doğan Heper, Derya Sazak, Yalçın Doğan, Mehmet Yılmaz, Sedat Ergin ve Tayfun Devecioğlu. Doğal olarak her birinin yoğurt yiyişi, önceliği, gündemde tutmak istediği konular, gazetede beğendiği muhabirler ve yazarlar farklıydı.

Ama şunu rahatlıkla söyleyebilirim: Her üç gazetede de kimse bizim işimize karışmadı; şunu yaz bunu yazma diyen olmadı. *Cumhuriyet*'te çalıştığımız günlerden bu yana Türk medyasındaki gelişmeler, genelde bizi memnun edecek yönde seyretmedi. Basına belli yönlendirmelerin olduğu, bu yönlendirmelerin yazarları da etkilediği yolunda kamuoyunda yaygın bir kanaat oluştu. Zaman zaman Osman'la bana bile, gündeme taşıdığımız bir konuyu "Patron istediği için yazıyorsunuz" ya da dikkatimizden kaçan bir konuyla ilgili "Patron istemediği için yazamıyorsunuz" diyenler oldu.

Halbuki bizim her üç gazetedeki deneyimimizde de –bu gibi manipülasyonlara açık olmadığımızı net bir şekilde ortaya koyduğumuz için– kimse bizden bu tür taleplerde bulunmadı. Ve gerek siyasilerin, gerekse reklamverenin bütün müdahalelerine karşın, biz çok büyük ölçüde özerkliğimizi koruya-

bildik, kendi istediğimizi ve düşündüğümüzü yazabildik.

Yıllar içinde bu duruşumuzun okur nezdindeki olumlu yansımalarını da gördük; bu da bizim hayatımıza artı değer katan bir unsur oldu. Kamuoyu ikimize de sonsuz güvendi. İlaveten Osman'a her zaman saygı duydu. Kendilerine yakın durduğum, sorunlarını çözmeye çalıştığım ve açık sözlü olduğum için beni sevdi, bağrına bastı. Bu ikimiz için de paha biçilmez ödüllerdir. Kanser olduğumu yazdığımdan beri, gittiğim her yerde bana gösterilen büyük sevgi ve ilginin geri planında da bu güven ve sevgiyi görüyorum. Çok da mutlu oluyorum.

Depremin baş sorumlusu kim?

Milliyet'te geçen 17 yılının sende en çok iz bırakan olayı neydi derseniz... 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'e karşı 10 yıl boyunca sürdürdüğüm ve sonunda kazandığım hukuk mücadelesidir.

17 Ağustos 1999'daki büyük Körfez Depremi'nin ertesi sabahı gazeteye geldiğimizde, Genel Yayın Yönetmenimiz Yalçın Doğan hepimizden deprem gecesi yaşadıklarımızı yazmamızı istemişti. Dönemin Şişli Belediye Başkanı –yıllardır yurtdışında kaçak yaşayan– Gülay Atığ'ın "marifetiyle" oturduğumuz dokuz katlı apartmanın giriş katındaki bazı kolonlar ve bodrumdaki deprem pabuçları bir yıl önce tıraşlandığı için, bütün apartman sakinleri geceyi korku içinde sokaklarda geçirmiştik.

Geçtim bilgisayarın başına... Bizim ev şöyle sallandı, böyle korktuk derken belediyecilerin suiistimalinden girip, malzemeden çalan müteahhitlerden çıkıp, imar aflarına kadar geldim. Zaten mimarlık yaptığım iki yıllık dönemde hepsinin ne mal olduğunu ve işlerin nasıl yürüdüğünü görmüştüm.

Benim yazı döndü dolaştı başbakanlara kadar uzandı. Ve 7-8 dönem başbakanlık yapmış, o güne kadar çıkarılmış bütün imar aflarının altında imzası bulunan dönemin Cumhur-

başkanı Demirel, "Enkazın baş sorumlusu kim?" başlıklı deprem yazımın baş aktörü oluverdi. Koskoca bir fotoğrafını da yazının tam ortasına yerleştirdim.

Ertesi gün ortalık yıkıldı sanki, gazetedeki faks makinelerinin çoğu kilitlendi. Demirel'i dört koldan kıyasıya eleştiren, benim yazıyı somut örneklerle teyit eden okur mektupları köşemize yağmaya başladı.

Eh, arada inkıtalar da olsa ülkenin son 35 yılına damganızı vurup, büyük bölümünde iktidarda kalmışsanız ve yaptığınız icraatların bir bölümü, kör kör parmağım gözüne misali halkı öfkelendirecek cinstense, bizim Demirel yazısına gösterilen bu "teveccüh"e şaşmamanız gerek tabii...

Demirellerin aile fotoğrafı

17 Ağustos sabahı ben Demirel'li deprem yazısını yazarken, *Radikal* gazetesinin manşeti neydi biliyor musunuz? "Demirellerin aile fotoğrafı!" Demirel "manevi evlatlarım" dediği Cavit Çağlar ve Kamuran Çörtük'ü iki yanına almış. Nazmiye Hanım'ın kardeşi Ali Şener de tabii ki hazır ve nazır. Hepsi eşleriyle birlikte, kendilerinden en emin halleriyle objektife gülümsüyorlar.

Bu fotoğraf o günlerde basına özellikle sızdırılmıştı ki, Çörtük ve Çağlar'ın aslında batmış olan bankalarına el konmasın. Demirel medya aracılığıyla "Onlar benim himayemde" mesajı veriyordu.

Ben hızımı alamayıp ertesi gün "7.4'lük deprem, Demirel'i sarsmaz" diye bir yazı daha döşendim. Okurlarım da hızlarını alamayıp Demirel'le ilgili birbirinden çarpıcı olayları anlatmaya, belge niteliğinde fotoğraflar yollamaya devam ettiler. Aralarından en ilginç olanlarını seçip, köşemde günlerce yer verdim. Mesela bir okurumun gönderdiği İnci Baba ve Demirel'in birbirlerine ne kadar yakın olduklarını gösteren

fotoğraf karesi, bizim köşeden alınarak İngiliz *The Financial Times* gazetesine haber olmuştu.

Demirel'in tekzibi iltifat sayıldı

Bu arada Cumhurbaşkanı Demirel, bence büyük bir hata yaparak, benim köşeye tekzip gönderdi. Tekzibi yayınladım, ama ertesi günden itibaren bu kez de "Demirel'in tekzibi iltifat sayılır" başlığıyla köşemde onlarca okur mektubuna yer verdim.

Artık ok yaydan çıkmıştı. Türkiye'nin dört bir yanından tebrik mesajları yağıyordu: "Siz erkeklerden bile daha cesursunuz Meral Hanım. Kimse Demirel hakkında bugüne kadar bu gerçekleri yazmaya cesaret edemedi!" Ben siyaset yazan bir gazeteci olmadığım için, daha önce kim ne yazmış, kim yazamamış farkında bile değildim.

Okurlarım "Demirel dava açarsa bizi şahit gösterebilirsiniz" diyorlardı. Ancak gazetemizin sorumlu yazı işleri müdürleri ve yıllardır siyaset yazan deneyimli köşe yazarı dostlarım, "Demirel gazetecilere karşı son derece hoşgörülüdür, katiyen dava açmaz" diye güvence veriyorlardı.

Açıkçası Demirel dava açarmış-açmazmış, benim hiç umurumda değildi. Tüketici köşesinden dolayı yıllar boyu diyalog ve interaktif ilişki içinde olduğumuz, birbirimize güvendiğimiz okurlarımın katkısıyla, Türkiye'yi yönettiği yıllar boyunca epey can yakmış bir liderin çeşitli icraatları, benim köşemden kamuoyuna yeniden hatırlatılıyordu. Depremde resmi rakamlara göre 17 480 kişinin ölmesi, yüz binlerce kişinin evsiz ve işsiz kalması da toplumu daha duyarlı hale getirmişti.

5 artı 5 TBMM'de reddedildi

Demirel bana tekzip göndermekle büyük bir hata yaptı demiştim ya... Çünkü o sıralarda Demirel'in Cumhurbaşkanlığı süresini uzatmak için sıkı kulis faaliyetleri yürütülüyordu. 7 yılla ve bir dönemle sınırlı olan Cumhurbaşkanlığı süresi, 5 artı 5 olmak üzere 2 dönem ve 10 yıla çıkarılacak ve Demirel, 12 yıl Çankaya'da oturacaktı. Karar, tabii ki TBMM'deki 550 milletvekilinin oylarıyla alınacaktı.

Benim köşemde yer alan okur tepkileri, tekzip sonrasında kendiliğinden Demirel aleyhtarı bir kampanyaya dönüşüverdi. Okurların hatırlattığı geçmiş olaylar, diğer gazetelerdeki köşe yazarlarını da, milletvekillerini de etkilemişti zaten. De-

mirel'in görev süresinin uzatılmasına baştan beri karşı çıkan köşe yazarları da vardı. Ve sürpriiiz: Partilerin grup kararı almalarına ve liderlerin milletvekillerine ısrarlı telkinlerine karşın TBMM'deki oylamada fireler oldu: 5 artı 5 reddedildi.

Bu arada Demirel, kendisinin gazetecilere karşı son derece hoşgörülü olduğunu ısrarla söyleyen herkesi yanılttı ve hakkımda peş peşe davalar açtı. İşin bir başka hazin yanı da bu davalardaki avukatının, son başbakanlığı döneminde faili meçhule kurban giden Uğur Mumcu'nun ağabeyi Ceyhan Mumcu olmasıydı.

AYRINTILI HABER

ATASÖZÜ MAHKÛM OLDU

Balık baştan kokar hakaret kabul edildi

Objektif

FP ve hukuk...

Yazarımız Meral Tamer, deprem bölgesindeki aksaklıkları eleştiren yazısı nedeniyle hapisle cezalandırıldı. Tamer, beş yıl içinde aynı konuyu tekrar yazarsa hapse girecek

Cezasız kalan bilanço

"Konuşan Türkiye"ye ceza

Yargılama için bakan onay verdi

İddianamedeki suçlamalar!

Müteahhide beş mimara üç yıl!

Moral verdiler

"Balık baştan kokar"a 16 ay hapis

Bu arada Adalet Bakanlığı'nı da harekete geçirdiler ve hakkımda bir de ceza davası açıldı. Ve yazımın içinde geçen "Balık baştan kokar" atasözü nedeniyle cumhurbaşkanına hakaretten 16 ay hapis cezasına çarptırıldım. Daha önce sabıkam olmadığı için cezam ertelendi, ama "cumhurbaşkanına hakaret"ten hüküm giydiğim için para cezasına çevrilemedi. 5 yıl içinde herhangi bir suç işlersem, iki cezamı birden çekmek için hapsi boylayacaktım. Pek hoşgörülü olduğu söylenen Demirel'in iktidar yıllarında gazetecilere tanınan "ifade özgürlüğü" işte bu kadardı!

Temyize gittim, ama başvurum reddedildi. Yargıtay'a itirazda bulundum; kabul görmedi. Cezam onandı. Ve ben, ülkemizin "sabıkalı" vatandaşları arasına katıldım.

Artık benim için Türkiye'de iç hukuk yolları tükenmişti. Hakkımı aramak için son çare olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvurdum. Zaten AİHM, iç hukuk yolları tükenmeden sizin davanızı kabul etmiyor. Davam AİHM'de altı yılda sonuçlandı.

Bu arada iktidarlar değişti; devlet benimle "uzlaşmak" için 10 bin euro tazminat teklif etti. Tabii ki "uzlaşmayı" kabul etmedim. Çünkü Türkiye'de o dönemde ifade özgürlüğünün olmadığını, Avrupa hukuku nezdinde tescil ettirmek istiyordum.

AİHM'nin karar metni özeti

Sonuçta AİHM beni haklı buldu; davayı kazandım. Türkiye mahkûm oldu ve bana 6 bin euro tazminat ödendi. AİHM'nin 26.06.2007 tarihli kararında özetle şöyle deniyordu:

Sayın Meral Tamer,

Mahkememize başvurunuz, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ifade özgürlüğüyle ilgili 10. maddesi çerçevesinde de-

ğerlendirilerek haklı bulunmuş ve bu madde, adil yargılamayla ilgili 6. maddeyi de kapsadığı için, o konuda ayrı bir değerlendirme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Bağcılar 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nin kararını, Türkiye'de ifade özgürlüğü önünde önemli bir engel olarak görüyoruz. Elbette kişilerin, kişiliklerini ve unvanlarını korumak gibi kaygılarının olması doğal haklarıdır. Ancak bu hak, onların eleştiriden muaf oldukları anlamına gelmez. Hele ki bir politikacının, sıradan bir vatandaşa nazaran eleştiriye katlanma mükellefiyeti, evleviyetle (haydi haydi) vardır.

Bitmedi. AİHM'nin bu kararının ardından Türkiye'de de Demirel'e karşı bir hukuk zaferi kazandım. Çünkü bu arada yasalarımız Avrupa Birliği yasalarıyla uyumlu hale getirilmiş, AİHM'de davayı kazanan kişiye, Türkiye'de yeniden yargılanmayı talep etme yolu açılmıştı. Ben de elimde AİHM kararıyla, yeniden yargılanmak için aynı mahkemeye 8 yıl sonra bir kez daha başvurdum.

Ve radyoterapi seanslarım bitip de beş yıl kullanacağım kanser ilacı Femara'yı almaya başladığım ilk gün, "Balık baştan kokar" atasözünün Türk mahkemelerince de ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirildiği müjdesini aldım. Nihayet kendi ülkemde de beraat edebilmiştim!

Keşke beraat etmek için AİHM'e gitmeme gerek kalmasaydı. Beni Türkiye'de yargılayan mahkeme de pekâlâ "Bunda hakaret yok" diyebilirdi. AİHM "Bak sen yanlış karar verdin" dedikten sonra beraat kararı verilmesi, bizim hukuk sistemimiz açısından onur kırıcı olmuyor mu?

Demirel'le davamı 10 yıldır sabırla ve titizlikle takip eden Prof. Dr. Köksal Bayraktar'a göre ben, yeniden yargılanma hakkımı kullanıp beraat etmiş olmakla, Türkiye'de ilklerden birine imza atmış bulunmaktayım. İlklere imza atmayı kim sevmez? Dolayısıyla pek memnunum.

Trafik kampanyamız için özel olarak bestelenen şarkıyı
Güler Sabancı, Erol Evgin ve Duygu Asena ile söylemiştik.

Demirel'e karşı hukuk mücadelemi noktalarken iki hususa değinmeden edemeyeceğim:

1) Aydın Doğan ve bizim gazete, 5 artı 5 formülünü destekliyorlardı, ama kimse benim *Milliyet* okurlarıyla birlikte Demirel'e karşı hasbelkader yürüttüğüm kampanyaya ve günlerce yaptığım yayınlara karışmadı.

2) Ben Bağcılar 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nde Demirel'e hakaretten 16 ay hapis cezasına çarptırıldıktan tam 48 saat sonra Demirel'in yeğeni Murat Demirel, Egebank'ın içini boşaltmaktan tutuklandı!

Trafikte Ortak Akıl Platformu

O dönem *Milliyet*'teki köşem aracılığıyla tüketici bilincini vatandaşlık bilincine dönüştürme çabalarımın yoğunlaştığı günlerdi. *Cumhuriyet*'teyken gazetemizin o günkü okurlarıyla birlikte büyük sermayenin bize dayattığı bozuk mallara karşı hak arama yolculuğuna çıkmış ve yıllar için-

de epey mesafe kaydetmiştik.

Şimdi sıra sivil örgütlenmelerle, ülkenin önemli sorunlarına kamunun ve kamuoyunun dikkatini çekmeye ve çözüm önerileri getirmeye gelmişti. Bu bağlamda, ülkemizdeki trafik terörüne karşı bütün tarafları bir araya getirdik. O sıralar kuruluş aşamasında olan Sabancı Üniversitesi'nin Mütevelli Heyeti Başkanı Güler Sabancı'nın da desteğiyle, Trafikte Ortak Akıl Platformu adı altında beş yıl süreyle yürüttüğümüz çalışmalarda, ölümlü kazaların azaltılması yönünde önemli adımlar atılmasını sağladık.

Karayolları'nın yaptığı hatalı yolların ıslahı, kamyon şoförlerinin çalışma koşullarının düzeltilmesi, otobüsle şehirlerarası ulaşımın daha güvenli hale gelmesi için yolcuların da katkıda bulunmaları, ilkokullarda çocuklara trafik kurallarını eğlenerek öğreten etkinlikler vs... Laf geçiremediğimiz yegâne grup, özel arabalarıyla gaz pedalına sonuna kadar basıp, bir yerlere bindirerek kendi canlarına da mal olan kazalar yapan sürücülerdi. O konuda ne yaptıysak, istatistiklerde en ufak bir gerileme sağlamayı başaramadık.

İkinci Boğaz Köprüsü'nün giriş çıkışlarındaki "Avrupa Yakası'na hoş geldiniz" ve "Asya Yakası'na hoş geldiniz" levhalarını da o dönemde biz koydurmuştuk.

Hanzade Doğan'ın *Milliyet*'in başında olduğu dönemde, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Başkanı Prof. Dr. Türkan Saylan'la birlikte kız çocuklarının okullaşması için başlattığımız Baba Beni Okula Gönder eğitim seferberliği de büyük ses getirdi. Türkan Hoca gibi kendini tümüyle topluma adamış bir efsane kadınla birlikte çalışmak, kız yurdu açılışları için gittiğimiz Doğu'nun ücra ilçelerinde onun, öğrencileri de genç öğretmenleri de daha birinci dakikadan nasıl büyülediğini görmek çok öğreticiydi; her seferinde Türkan Hoca'ya yeniden hayran kalıyordunuz. En vurucu şeyleri, hiç sesini yükseltmeden sakin sakin anlatır, karşısındakini hemen oracıkta ikna ederdi.

Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Genel Merkezi'nde "Baba Beni Okula Gönder" kampanyası için Türkan Saylan ile çalışırken.

Davos her yıl benim ufkumu açar

Milliyet'teki yıllarımda öğrenme ve bilgilenme açısından beni en zenginleştiren dönem, son 12 yıldır aksatmadan katıldığım Davos'taki Dünya Ekonomik Forumu toplantılarıdır. Bizim basınımızda bu toplantılara hiç katılmamış, orada gerçekten ne olduğunu görmemiş olan meslektaşlarımız, kendilerine göre Davos'a bir sürü şey yakıştırırlar. Yok efendim perde gerisinde dünyanın bütün sorunları Davos'ta çözülüyormuş ya da dünyanın en zengin patronları orada iş bitiriyormuş...

Zaman zaman bunlar da olabilir, ama dünyanın dört bir yanından gelen 2 500 kişinin büyük bölümü için Davos'un önemi, önündeki bir yılın nasıl geçeceğinin en sağlıklı ipuçlarını yakalamaktır. Zaten bu nedenle Davos toplantıları, her yıl ocağın son haftasında yapılır ve bu tarih hiç şaşmaz.

Bana göre Davos, bizim Merkez Bankası Başkanı Durmuş Yılmaz'ın deyişiyle "Dünyanın en zengin bilgi panayırıdır. Orada herkes beş altı gün süresince kendi testisini, öncelikleri doğrultusunda en yeni bilgilerle doldurabilir. Testini ne

kadar doldurabildiğin, sana kalmıştır!"

Ekonomiden siyasete, tüketici eğilimlerinden sendikalarla ilgili son gelişmelere, kadınların siyasete ve iş dünyasına katılmalarından nükleer enerjiye, küresel ısınmadan Afrika'nın en yoksul ülkelerindeki sorunlara, Çin'in dünyadaki yükselişinden Batı'nın yaşlanmasına, müzik, resim ve edebiyattaki en yeni ürünlere, sağlıklı beslenmeden genetik, nörobilim ve tıp tekniğindeki yeniliklere, dünyanın dört bir yanındaki yoksulların sorunlarına el atan ve çözüm getiren sosyal girişimcilere, ne ararsanız vardır Davos'ta...

Her gün sabah erkenden akşam geç saatlere kadar 1-1,5'ar saatlik 14-15 paralel oturumda bu sorunlar masaya yatırılır. Toplam 300 oturumdan ancak 35-40 tanesini izleyebilseniz de, bütün bir yıl boyunca dünyayı avucunuzun içinde tutabileceğiniz bir tazelenmeyle dönersiniz ülkenize...

Dahası orada karşılaştığınız dünyaca ünlü isimlerle geçirdiğiniz saatler, bir masanın etrafında yaptığınız hararetli sohbetler ve söyleşiler de yanınıza kâr kalır. Benim için Davos özetle budur.

Umberto Eco ile bizim "Eco"

Mesela medeniyetler çatışması tezini ilk duyduğumda Prof. Samuel Huntington'ı nasıl da gözümde büyütmüştüm! Ama birkaç yıl sonra Davos'ta iki yıl üst üste onu dinleme fırsatı bulup, ardından da yedi sekiz kişilik bir masanın etrafında bir araya geldiğimde düş kırıklığına uğramıştım.

Paulo Coelho ile karşılaşan herkes --elinde imzalatacak kitabı yoksa fotoğraf çektirmek istiyor olmalı ki– Davos'ta ilk karşılaştığımızda Coelho'nun isteği üzerine (refleks olarak) önce kameralara birlikte poz verdik, sonra sohbet ettik. Coelho bizim gibi Davos'un müdavimidir. Her yıl gelir; hem birkaç oturumda ilgi çekici konuşmalar yapar, hem de Davos'taki çok yönlü entelektüel ortamdan (bir sonraki kitabı için) beslenir.

Umberto Eco'yla olan bu fotoğrafımın albümümde özel bir yeri var.

İtalyan felsefeci ve yazar Umberto Eco'ya kongre merkezinin koridorlarında ilk rastladığımda çok heyecanlanmıştım. Hemen konuşmacı olduğu oturumlardan birine girmiş ve hayran kalmıştım. Ünlülerle fotoğraf çektirmeye meraklı değilimdir, ama onunla mutlaka bir fotoğrafımız olsun istemiştim.

Bizim Eco da (Bülent Ecevit, son başbakanlığı döneminde) aynı oturumda benim iki önümdeki sırada Umberto Eco'yu dikkatle dinlemiş, "uzlaşma etiği"yle ilgili söylediklerini küçük defterine not etmişti.

Ünlü kemancı Yehudi Menuhin, U2'nun yaratıcısı Edward de Bono, Al Gore, Bill Clinton, Bill ve Melinda Gates, İngiltere'nin yeni Başbakanı David Cameron, para sihirbazı George Soros, Greenpeace'in bir önceki başkanı Gerd Leipold... Hepsi Davos'tan ahbaplarım sayılır.

İtalya eski başbakanlarından Romano Prodi, başbakan olduğu dönemde Davos'ta 15 kişilik bir masada beni gözüne kestirip tam yanıma oturmuş, Türk olduğumu öğrenince de Apo'dan AB'ye müthiş hararetli bir sohbete dalmıştık. Yunanistan Başbakanı Andreas Papandreu, Davos'ta birlikte kadeh kaldırdığımız günlerde dışişleri bakanıydı ve başı bu denli dertte değildi.

Muhammed Yunus ve mikro kredi

Kırsal kesimden milyonlarca yoksul kadını 100-150 dolar gibi küçücük paralarla iş sahibi yapan, mikro kredinin mucidi Prof. Dr. Muhammed Yunus'u da 10 yıl önce, daha Türkiye'de adı hiç duyulmamışken Davos'ta tanımıştım... Beyaz yerel giysisi, yarı ağarmış uzun saçları ve yumuşacık sakin ses tonuyla sanki Bangladeş'ten değil de, başka bir gezegenden Davos'a ışınlanmış gibiydi.

Ben de yoksullukla mücadele konusunda bir şeyler yapmak istediğim için, mikro krediyi Türkiye'ye nasıl getirebiliriz diye Prof. Yunus'la toplantı aralarında epey kafa yormuştuk. Yunus Amerika'da bile mikro kredi uygulaması varken, Türkiye'de bu konuyla kimsenin ilgilenmediğinden yakınmıştı. Doğan Kitap'tan Türkçesi yayınlanan *Yoksulluğun Bulunmadığı Bir Dünyaya Doğru* adlı kitabı da diğer ülkelerdekinin aksine hiç ilgi görmemiş, Prof. Yunus'u Türkiye'den tek arayan olmamıştı. İlk ilgilenen Türk ben olduğum için o da bana yakınlık göstermişti.

Davos'tan döndükten sonra konuyu gündeme getiren bir-

Mikro kredinin mucidi Muhammed Yunus'la Davos'ta.

kaç yazı yazdım. Neyse 3 yıl kadar sonra mikro kredi Türkiye'de de ufak ufak devreye girmeye başladı. Aradan birkaç yıl daha geçtikten sonra Prof. Yunus, Nobel Barış Ödülü'nün sahibi oldu.

Coelho gibi Muhammed Yunus'la da her yıl Davos'ta karşılaşıp sohbet ederiz. Yunus ancak Nobel Ödülü'nü aldıktan sonra konuşma yapmak için Türkiye'ye davet edildi. Yaptığı konuşma gazetelerde geniş yer buldu, ama ben dinlemeye gitmedim. Çünkü Davos'taki sohbetlerimizden de biliyorum ki, Muhammed Bey'in artık bana söyleyecek yeni bir şeyi yok. Benim dinlediklerimi ve bildiklerimi tekrarlıyor. Yanlış anlaşılmasın, bunun hiçbir sakıncası yok, hatta tam tersine faydası var. Zira onu dinlemeye hep yeni birileri geliyor ve konuşması bittiğinde, yoksullar için bir şeyler yapma heyecanıyla toplantı salonundan ayrılıyor.

Bendeniz ise her daim yeni bir şeyler öğrenmeye meraklı bir gazeteci olarak, yeni keşifler yapmak üzere başka sulara yelken açmayı tercih ediyorum.

Davos'un müdavimlerinden Paulo Coelho ile.

On üçüncü bölüm

Yeni arkadaşım kanser, yediğime içtiğime karışıyor

Bugüne kadar hiç beş ay üst üste ayrıntılı kan tahlili yaptırmamıştım. Kanserle birlikte bu konuda da bir ilki yaşadım. Ve hayretle gördüm ki, yılda bir kez yaptırıp, kesin sonuçmuş gibi telaffuz ettiğimiz şeker, kolesterol vs değerleri, yediğimiz gıdalara göre ciddi oynamalar gösterebiliyor.

Rakamlara meraklıyım ya... Şubattan haziran sonuna kadar yaptırdığım beş aylık tahlillerden bir tablo oluşturdum. Yukarıdan aşağıya tahlil adlarını –ki en az 25-30 tahlil– soldan sağa da tahlil yaptırdığım tarihleri –onlar sadece beş tane– yazdım.

Biliyorsunuz bu beş aylık süreye iki kanser ameliyatı, bir kolonoskopi, dört haftalık zayıflama diyeti ve sonrasında da kanser nedeniyle peynir-süt-yoğurt-et-pilav-börek-karbonhidrat-tatlı gibi yiyecekleri minimuma indirme gibi radikal değişiklikler sığdı. Bu süreç, kolesterole şekere bakın nasıl yansımış:

- Total kolesterol: Şubat 229 mg/dl, mart 198, nisan 189, mayıs 181, haziran 174
- HDL kolesterol: Şubat 76 mg/dl, mart 68, nisan 66, mayıs 65, haziran 64
- Glukoz (şeker): Şubat 105 mg/dl, mart 103, nisan 111, mayıs 96, haziran 88

Kendimi bildim bileli "tansiyon" dendiğinde ben, düşük tansiyondan yakınmışımdır. Sadece son üç beş yıl tansiyon

aletinin benim kolumda 12-7'yi, hatta zaman zaman 13-8'i bile gösterdiği olmuştur. Diğer değerlerdeki çarpıcı değişiklikleri görünce, birkaç gün üst üste tansiyonumu ölçeyim dedim: Yine 10,5-5,5'a dönmüşüz! Bakalım 30'lu yaşlarımdaki 9,5-5'leri de görecek miyiz?

Hipokrat boşuna "Yedikleriniz ilacınız, ilacınız yedikleriniz olsun" dememiş. Demek ki kalıtımsal olarak kolesterolünüz ya da şekeriniz yoksa, sadece yediklerinize dikkat ederek kısa sürede çok daha sağlıklı olabiliyorsunuz.

Şekerimi yükselten diyet

Ben bunu bugüne kadar bilmiyor muydum? Elbette biliyordum, ama bu kadarını tahmin edemezdim: Mesela, bir aylık zayıflama diyeti sırasında günde dört porsiyon meyve yemem gerektiği için glukoz değeri, hayatımda bugüne kadar hiç olmayan 111 mg/dl'ye kadar yükseliverdi. 120 olsa şeker hastası muamelesi göreceğim!

Oysa diyete başlamadan önce zaman zaman tatlı yediğim halde, o süre zarfında hiç yememiştim. Diyeti bıraktım; tatlı da yemeyince baktım bizim şeker 96 mg/dl'ye düşmüş. Kanser nedeniyle karbonhidratlardan iyice uzak durunca 88 mg/dl'ye kadar geriledi.

Yaptığım diyet aslında çok keyifliydi. Günde 8 dilim koyu renk ekmek, mangodan ananasa, muzdan üzüm ve kiviye her gün envai çeşit dört porsiyon meyve, 300-400 gram yoğurt. Ayrıca salatalar, tostlar, bakliyat, et, balık, tavuk...

Meyve saatlerini beklerken ağzım sulanıyordu. Diyeceksiniz ki diyete girmeden de o meyveleri yiyebilirdin! Tabii, ama günlük telaş içinde insanın aklına gelmiyor. Diyet yapınca tüm dikkatiniz, hangi saatte ne yiyeceğinizde oluyor.

Ben aslında diyet yapmaktan hiç hoşlanmam. Kimsenin bana herhangi bir şeyi empoze etmesini istemediğimden olsa

gerek. (Hatta kendimin bile!) O gün o saatte neyi canım çekiyorsa, onu yemeliyim.

Zaten bundan önce hayatımda sadece bir kez diyet yapmıştım. 15 yıl kadar önce rahmetli Duygu Asena ile sözleşip, Nutraslim'de aynı gün birlikte diyete başlamıştık. Gazetede her gün aynı saatte öğle yemeğine iniyor, listemizdeki yiyecekleri yiye yiye bitiremiyorduk. Uzun süre masadan kalkamadığımız için gelen giden bize takılıyordu; acayip eğleniyorduk. Bizim diyet paketinin içinde yer alan pasif jimnastiğe de Duygu'yla birlikte gidiyorduk. İkimiz de 2,5-3 ayda mükemmel kilo vermiştik.

Kanser sonrasında girdiğim diyet, hayatımdaki ikinci diyettir. Çünkü onkoloğum Prof. Dr. Gökhan Demir daha ilk buluşmamızda, zayıflamam gerektiğini söylemişti. Bir ayda 2,5 kilo verdim; eğer devam etseydim üç ayda 6-7 kilo vermiş olurdum.

Gökhan Bey, aslında daha ilk randevumuzda beni, hayvansal gıdalar konusunda uyarmıştı, ama uyarıları beynime yerleşmemiş olacak ki zayıflamaya uğraşırken bol bol yoğurt yedim. Ve onkoloğumla ikinci randevumuzdan sonra diyetisyenle vedalaştık. Sonradan yaptırdığım kan tahlilleri de gösteriyor ki, diyeti iyi ki bırakmışım, yoksa şekerle başım derde girebilirmiş.

İlk uyaran Gila oldu

Kanser olunca beslenme biçiminiz ister istemez değişiyor. Ben zaten konserveyi, katkı maddeli ürünleri, şişelenmiş meyve suları ile kola-gazoz gibi içecekleri ağzıma sürmezdim. Sebze-salata hep yerdim; şimdi daha da fazla yiyorum. Hayvansal ürünleri minimuma indirmeye çalışıyorum. Ayrıca mercanköşk ve yeşil çay gibi arındırıcı, vücut direncini artırıcı yiyecek içeceklere yükleniyorum.

Bu arada mevsimlik ekolojik meyve sebzenin peşine düşer olduk. Kepekli pirinçle başım hoş olmadığı için bulguru ön plana çıkardık. Kırmızı eti çok özlersem, koyun eti yemem gerekiyormuş. Neyse ki ben etin her türlüsünü severim, hatta kuzu etine bayılırım.

Ancak beslenme düzeninizi bir günde şıp diye ters yüz edemiyorsunuz. Başkalarını bilmem, ama ben beceremedim. Uzunca bir süre ne yiyip ne içeceğimi bilemedim. Hem arkadaşlarımın, hem de kendisinde ve ailesinde kanser olan okurlarımın yönlendirmeleriyle, soframızdaki yiyecekleri günbegün birer ikişer değiştirdik. Osman'ın ve Doğa'nın damak tatlarını ve vazgeçemeyecekleri yiyecekleri de hesaba katarak, evde yeni bir beslenme düzeni kurmam epey zaman aldı.

Yeme içme konusunda beni ilk uyaran, *Hürriyet*'ten arkadaşım Gila Benmayor oldu. Gila, öteden beri sağlıklı beslenmeye çok özen gösterir. İlk ameliyatımdan dört beş gün sonra aradığında, kanser olduğumu benden duydu. Ve daha duyar duymaz –ilk şaşkınlığını atlattıktan sonra– sıralamaya başladı:

"Tereyağı yemeyeceksin. Süt içmeyeceksin. Kırmızı eti sofrandan kaldıracaksın. Peynir yemeyeceksin. Yoğurt da yok. Ancak kendin evde yoğurt mayalarsan..."

Nasıl da içim kararmıştı bir anda... Onu kısıtla, bunu kısıtla! Zaten kanser sonrası taramalarla uğraşıyorum, yemek zevkimden de mi mahrum olacağım?

Lalin Hanım'ın kuşkonmazları

Gazetedeki yazı dizisine başlayıp da okurlarımdan beslenmeyle ilgili peş peşe tavsiyeler gelinceye kadar, soframızdaki yiyeceklere kafa yoracak fırsatım olmamıştı. Günlerden bir gün, İsviçre'den benim için alınmış iki koli beyaz kuşkonmazla karşı karşıya buldum kendimi. İsviçre'de yaşayan ve o gü-

ne kadar tanımadığım okurum Lalin Sabuncuoğlu, gönderdiği e-posta mesajında kuşkonmazları hangi adrese bırakacağını soruyordu:

> Haftalardır yazmıyorsunuz diye sizi merak ediyordum. Rahatsızlığınızı okuyunca çok üzüldüm. Bugün İsviçre'den geliyorum. Size çok çiçek gelmiştir, onun yerine taze kuşkonmaz getirmek istiyorum:
>
> 1) Kansere karşı iyi bir antioksidan, en azından Erkan Topuz Hoca öyle demiş.
>
> 2) Çok tazeler.
>
> 3) Almanya'dan geliyorlar; yani içindeki hormon vs minimumdadır.
>
> 4) Sizin gibi pişirmekten zevk alan birinin hoşuna gidebileceğini düşündüm.
>
> Pazar günü Bebek civarına geleceğim. Zincirlikuyu-Etiler-Levent civarlarına bırakabilirim.

Ve Lalin Hanım, tam da Anneler Günü'nde öğle üzeri evimin kapısını çaldı. Elinde mukavvadan iki koli. Her birinin içinde beyaz kalın kuşkonmazlardan ben diyeyim 30 tane, siz deyin 40 tane. Aman Allah, bunları ta İsviçre'den benim için nasıl da taşımış? Hiç tanımadığınız birinin böyle hoş bir sürpriziyle hayatta kaç kere karşılaşabilirsiniz? İçimi nasıl ısıtıverdi bilseniz...

Arabada annesi ve kızı olduğu için, bir kahve içimlik de olsa girmedi içeriye. Kapıdan kuşkonmaz kolilerini verdi ve gitti. O günlerde telefon eden herkese anlattım Lalin'i...

Kuşkonmazı zaten çok severiz. Osman ve ben biraz daha sert, kızım daha yumuşak sever. O yüzden parmesanla fırına verirken biri büyük, diğeri küçük iki ayrı tabağa koyarız. Ayrıca çok kısa süre haşlayıp, değişik soslarla da yeriz kuşkonmazı. Ama bizim İstanbul'da satın aldığımız hep yeşil taze

kuşkonmazdı. Daha değerli ve kalın olan beyaz taze kuşkonmazı Türkiye'de hiç satın almadım.

Beyaz kuşkonmazlar soframızda hoş bir parantez oldu. Onları afiyetle yedikten sonra öğle ve akşam yemeklerinde eski rutinimize devam ettik. Eski rutinimiz dediysem, zaten sebze ağırlıklı besleniyorduk, ama organik yiyeceklerin peşine düşmüyorduk. Kuşkonmazı sık yerdik, ama organik mi değil mi diye bakmazdık. Bakliyatların ve kuruyemişlerin organiğini almaya da elim pek gitmezdi; hem pek lezzetli bulmadığım hem de tam güvenemediğim için...

Peyniri minimuma indirdik

İkinci önemli uyarı, Antalya'dan yazan ziraat mühendisi okurum Süleyman Gönülkırmaz'dan geldi. Evli iki kız kardeşinden birini 26 yaşında kanserden, diğerini 44 yaşında kalpten kaybeden Süleyman Bey, eniştesi ve babası da (2006'da) kanser olunca, zaten kendi çalışma alanı da olan bitkiler üzerine epey kafa yormuş. Onun önerisiyle sabah kahvaltılarında domatesi, üzerine bol bol taze mercanköşk koyarak yemeye başladık. Çünkü mercanköşk; kuzukulağı, radika ve semizotu gibi kanser kovucu yeşilliklerin en üst sırasında yer alıyor. Mercanköşk ayrıca çok da lezzetli; üçümüz de bayılıyoruz.

Anlayacağınız yeni arkadaşım kanser, bizim soframızda kendini hissettirmeye kahvaltılardan başladı. Mercanköşkün ardından zeytini de başköşeye oturtmaya karar verdik.

Ağzımın tadına pek meraklı olduğum için Levent-Etiler civarında zeytin satan bütün yerleri dolaşıp yeşili, kırığı, selesiyle envai çeşit zeytini tattıktan (en zoru da bu) sonra, Balıkesir Üniversitesi Edremit Yüksek Meslek Okulu'nca üretilen Zertum marka organik sele zeytininde karar kıldım.

Daha birkaç ay önce kahvaltılarda dil peyniri, kaşar, Er-

zincan tulumu ya da beyaz peynirden birkaçı eksik olmazdı. Şimdi sadece biraz beyaz peynir ya da labne yiyoruz. Akşam davetlerinde ise parmesan, rokfor gibi peynirlere artık elimi bile sürmüyorum.

Meğer ben ne kadar çok peynir yermişim? Öğlen salataların ve makarnaların üzerindeki peynirler de yok oldu. Şimdilik sadece bazı akşam üstleri kepek ekmeği arasına beyaz peynir ve domatesli tost yemeye devam ediyorum.

Kahvaltıda tereyağı zaten yemezdim. Dilek Ar "Biz hiç reçel yemeyiz, sofrada ya tahin pekmez bulunur ya da bal" dedi. Ben son dönemde ananas reçeli yapmaya dadanmıştım. Çok az şeker koyuyordum, harika oluyordu. Ama Dilek Doktor "Reçel yok" dediyse yok bundan sonra!

Bu arada bir onkolog okurum, e-posta mesajı göndererek her gün bir çay kaşığı çörekotu yememi salık verdi. Çörekotunu çocukluğumdan beri pek severim. Ne var ki şimdiye kadar sadece tuzlu kurabiye ve poğaçaların üzerine konduğunda yiyebiliyordum. Hatta zaman zaman kurabiyeleri bırakıp, üzerindeki çörekotlarını tırtıklardım. Şimdi sabah kahvaltımızın değişmezi haline gelen mercanköşklü domates salatamızın üzerine 2-3 çay kaşığı çörekotu da ekliyoruz. Harika oluyor. Tavsiye ederim.

Süt zaten içmezdim; süttozu koyduğum aromalı pres kahveleri de minimuma indirdim. Eskiden her gün bir, hatta bazen iki kahve içerdim. Şimdi ancak haftada bir tane içiyorum.

Üniversite yıllarından beri sabahları kahvaltıda kahve içerdim. Neyse ki birkaç yıl önce kahveyi bırakıp çaya dönmüştük. Çayımızın formülü şöyle: Bir kaşık Twining Earl Grey, yarım kaşık Çaykur Filiz ve onun yarısı kadar da füme Çin çayı Lap Seng Shusong.

Kanser sonrasında her türlü füme yiyecekten vazgeçtim. Füme somon salatası yok. Füme peynir mi dediniz? Hem füme hem de peynir! Asla yok. Yurtdışına her gittiğimde füme

bademi taşırdım; içkiyle çok iyi giderdi. O da bitti. Ama her sabah çayımıza eklediğimiz füme Çin çayından vazgeçmedim. Kendi kafanıza göre bir orta yol buluyorsunuz işte...

Öğle ve akşam yemeklerimiz

Kahvaltının ardından sıra geldi öğle ve akşam yemeklerine... Margarin zaten kullanmayız. Pilav hariç yemeklerde tereyağı da hiç kullanmazdık. Bizim evin temel direği, uzun yıllardan beri Komili sızma zeytinyağıdır. Kıymalı mercimek de zeytinyağıyla pişer, sıcak sebze yemekleri de, etli dolma da...

Kanser sonrasında en önemli değişiklik, sebze yemeklerinde de zeytinyağını minimuma indirmek oldu. Sadece salatalarda zeytinyağından vazgeçemiyorum. Nar ekşisini artırdım, ama az da olsa yine zeytinyağı ekliyorum.

Hayvani gıda yenmeyecek ya... Kimileri "balık da yeme" diyor. İşte bu noktada işim zor. Zaten tavuk yemem, ama et deyince dayanamam. Köfteye, kebaba bayılırım. Allahtan Osman öteden beri kırmızı et pek yemez, o yüzden son yıllarda epey balık yer olmuştum. Artık balığı da azalttım. Benim ana yemek tabağım, Osman ve Doğa'nınkine göre bayağı değişti. Eğer yemekte balık varsa onların tabağında balık ortada, sebzeler kenarda; benimkindeyse sebzeler bol miktarda ortada balık ise yan tarafta garnitür ya da aksesuar olarak duruyor.

Akşamları iş toplantılarına ya da arkadaşlarımın evlerine gittiğimde ilk zamanlar önüme ne konursa afiyetle yiyordum; eti balığı özlüyordum herhalde... Giderek dışarıda da et ve balığı daha az yer oldum.

Evdeysem favorim, hiç yağ koymadan sadece biraz tuzla pişirdiğim kırmızı mercimek çorbası. Üstelik tembel işi, kendi kendine pişiveriyor.

Mercimek yemeği de yapıyoruz, ama etsiz. Bir de haşlanmış mercimek ya da nohudu, okurum Süleyman Gönülkır-

maz'ın e-postayla tarifini gönderdiği, kanser kovucu salatanın altına yatak yapıyorum.

Kanser kovucu salata

Süleyman Bey'in bazı hesaplamalar sonucu elde ettiği kanser kovucu salata, ancak düzenli olarak yılın 365 günü yendiği takdirde kanseri kovabiliyor. Çünkü vücudumuzu her gün ortaya çıkan 25-300 kadar kanser hücresine karşı muntazaman savunmamız gerekiyor.

> Kanser kovucu salata: Kırmızı soğan, domates, dereotu, havuç, fesleğen, karahindiba (radika), acur, semizotu, kuzukulağı, taze asma yaprağı, taze yabanmersini yaprağı (çalı çileği).

Hepsini birden nasıl bulacağım diye korkmayın hemen. Süleyman Bey, kanser kovucu salatanızda, her birinin antioksidan içeriği 10-52 arasında değişen bu bitki ve yeşilliklerden herhangi 6 adedini kullanabileceğinizi belirtiyor. Bu salatanın toplam 150'nin üzerindeki antioksidan içeriğinin yanı sıra, 250-300 arasında farklı yapıda biyoaktif ve fitokimyasal madde de bağışıklık sistemimize "taze" olarak katılmış oluyormuş.

Asma yaprağını çiğ olarak salatada hiç yememiştim. Bir iki yaprak koymakta çok yarar varmış. Yabanmersinini ise Süleyman Bey yazıncaya kadar tanımıyordum. Meğer yurtdışında blueberry diye aldığımız mavi-mor küçücük meyvelermiş. Macro'da ithal edilmiş tazesi, bizim Levent'teki kuruyemişçide yine ithal edilmiş kurutulmuşu var. Pahalı tabii. Süleyman Bey, "Karadeniz'de çok bulunur" diyor. Neden pazarlamazlar ki?

Süleyman Bey, kanser kovucu salataya ek olarak, aşağıda önerdiği karma bitki çayından yine yılın 365 günü muntaza-

man bir bardak içildiği takdirde kansere karşı tam koruma sağlanabileceğini savunuyor:

> Karma bitki çayı: Biberiye, mercanköşk, portakal nergisi, zencefil, ökseotu, zerdeçal, kuşburnu, çayır üçgülü (çiçeği), civanperçemi, adaçayı ve alıç.

Birkaç bitki daha vardı, ama ben nasıl olsa yine 6 tanesi yeterli diye adını ilk kez duyduklarımdan bir kısmını yazmadım. Çayın antioksidan değeri 200'e yakınmış. Bütün çaylarda olduğu gibi bitkileri kurutulmuş olarak kullanın ki, üzerine sıcak su dökünce zengin içerikleri daha fazla ortaya çıksın.

Bana sen yılın 365 günü hiç aksatmadan o salatadan yiyip, o çaydan içebilir misin diye sorarsanız, söz veremem. Ama yemediğimiz her gün, Süleyman Bey'in deyimiyle zırh giymeden savaşa giden askerler gibi savunmasız kalıyormuşuz.

(Gönüllü danışmanım ilan ettiğim Süleyman Gönülkırmaz'la e-posta üzerinden pek çok kez yazıştık. Onun bilgi dolu mektuplarından derlediğim geniş bir özeti, kitabın sonundaki okur mektupları bölümünde bulabilirsiniz.)

Vejetaryen olamam, ama...

Bu arada bizi değişik tatlarla tanıştıran, mutfağın benim için harika bir hobiye dönüşmesini sağlayan, lezzet üstadı arkadaşım Metin Ar, radyoterapimin bittiği günlerde mutlaka okumam için bir kitap verdi: *The China Study. Çin Mucizesi* başlığıyla Türkçe'ye de çevrilmiş. Adına bakmayın; yazarı Amerikalı. Cornell Üniversitesi'nde uzun yıllarını sağlıklı beslenmeye vermiş, çok sayıda araştırmanın altında imzası olan ya da katkıda bulunmuş bir profesör (Colin Campbell). Kitapta yediklerimizin hangi tür kanserde ne gibi etkileri olduğu da geniş biçimde anlatılıyor. Metin de eşi de o kitabı

okuduktan sonra vejetaryen oldular. Şimdilik sadece dışarı yemeğe çıktıklarında –bir anlamda mecbur kaldıklarında– balık yiyorlar; bir süre sonra balıktan da vazgeçerlerse benim için sürpriz olmayacak.

Metin sanırım benim de bu kitaptan benzeri şekilde etkileneceğimi düşündü ya da benim iyiliğim için temenni etti belki de... Ben de en iyi niyetimle kitabı okumaya çalıştım. Kim bilir belki İngilizce olduğu için tam olarak içine giremedim, belki de hayatıma o denli kısıtlamalar getirmeye kendimi razı edemedim. Hayvani gıdaları kendime göre minimuma indirdim. Birkaç ay sonra alışıp daha da azaltır mıyım, yoksa iyice özleyip arttırır mıyım bilemiyorum.

On dördüncü bölüm

Benim en güzel Anneler Günüm

Yıllardır bu kadar güzel bir Anneler Günü geçirmemiştim. Kanserin bunda olumlu yönde payı yoktur diyemem. Herhalde kızım, beni kaybetmenin endişesini bir süre çok yoğun yaşamış olmalı. Ben hayata zaten hep bardağın dolu tarafından bakardım, ama kanserden sonra, kızımla yaşadığımız her dakikanın daha çok tadını çıkarmaya özen gösterir oldum galiba.

Doğa bana Anneler Günü hediyesi olarak, ağaçtan küçücük bir tekne yapmış; yelkeni deriden, direklerini 360 derece oynatabiliyorsun. Ne kadar çok uğraşmış olmalı, direkleri rahatça oynatabilmem için... Çünkü altına da şöyle bir not yazmış:

"Rüzgârı suçlamayıp teknesini kullanmayı bilen, her defasında hayranlıkla izlediğim, ileride olabilmeyi düşlediğim tek insan, canım annem... Seni çok seviyorum!"

Doğa'nın sesi şıkır şıkır

Sonra da beni arabasıyla Kireçburnu'ndaki Ali Baba Balık Lokantası'na götürdü. Karşımızda deniz, geçmişten geleceğe koyu bir sohbetin eşliğinde yedik yemeğimizi. Ardından da Doğa, cep telefonuyla poz poz fotoğraflarımızı çekti. İkimiz de en beğendiğimizi telefonlarımızın ekranına koyduk. Bu ikimiz için de bir ilkti.

Doğa'nın yüzü nasıl da gülüyor görseniz. Sesi şıkır şıkır. Oysa ikinci ameliyattan önceki gece ne o uyuyabilmişti ne de

Anneler Günü'nde Doğa cep telefonuyla poz poz fotoğraflarımızı çekti.

ben. Birbirimize çaktırmadan odalarımızda sudoku çözüyormuşuz meğer...

Gecenin epey ilerleyen saatlerinde, odamdan sızan ışığı görünce kapıyı tıklatıp girmişti:

– *Aaaaa, sen de mi sudoku çözüyorsun!*

– Uyuyamadım kızım.

– *Ben de içeride sudoku çözüyordum...*

– Senin yarın erkenden işe gitmen lazım. Ben ameliyatta da uyurum, nasıl olsa bayıltacaklar...

Doğa kıvrıldı yattı yanıma, ama ikimiz de uyuyamıyoruz. Başladık sohbet edip gülüşmeye... Sonra birden ciddileşiverdi:

– *Sen endişeli misin anne?*

– Yoooo, değilim. İlk ameliyatı gördün; neden endişeleneyim ki... Akşam saatlerinde çay içtiğim için uyuyamamışımdır... Hayrola, neden sordun sen bu soruyu? Yoksa sen mi endişelisin?

– *Evet anne...*

Anneler Günü yemeğimizde Doğa'nın, uzunca süredir yüzünde taşıdığı endişeden eser kalmadığını gördüm, içim rahatladı.

Benim rakamlarla aram çocukluğumdan beri çok iyidir. Matematik, okulda en iyi dersimdi, okul bitince de hobim oldu. Hani bulmaca meraklıları vardır ya... Ben de tıpkı onlar gibi hafta sonu eğlencesi olarak matematik problemleri çözerdim.

Kızımın ortaokul ve lise yıllarında ise ona hevesle matematik çalıştırır, saatlerce birlikte problem çözerdik. Rakamları ona da sevdirmişimdir. Son yıllardaki merakım ise sudoku. Günlük hızlı çalışma temposunda vakit ayıramıyorum, ama tatile çıktığımızda bayılırım sudoku çözmeye.

Hediye sudoku kitabı

Davos'taki son Dünya Ekonomik Forumu toplantılarından dönüşte Osman, Zürich Havaalanı'ndan bana enfes bir sudoku kitabı almıştı. Kolaydan başlayıp en zora kadar giden yüzlerce sudoku bir arada...

İlk hevesle uçakta 2,5 saat boyunca sadece sudoku çözdüm, ama İstanbul'daki hızlı hayatımıza geri dönünce benim sudoku kitabı, sadece 8-10 sayfası rakamlarla doldurulmuş

olarak, çalışma masamın bir kenarında tozlanmayı bekler oldu. Ta ki "ameliyat" deninceye kadar...

Osman'ın sanki içine doğmuş. 3 şubatta bana hediye ettiği sudoku kitabını, kanserle tanıştığımın ertesi günü olan 18 şubatta çantama koydum ve bütün bu süreçte elimden hiç düşürmedim. Medica'daki tetkiklerde, ameliyat için hastaneye gittiğimizde, gece uyuyamazsam diye endişe ettiğimde, yolda trafik sıkıştığında, konserde sanatçıyı beklerken... Her fırsatta derhal çantamdan kitabı çıkarıp, sudoku çözdüm. Birini bitirince hemen sayfayı çevirip diğerine başlıyordum...

Sudoku kanseri kovdu

Okumak istediğim ne kadar çok kitap vardı oysa... Ama kafamı okuduğuma veremiyor, kitabı elime aldığım anda kanserle uğraşmaya başlıyordum. Gazete bile okuyamaz olmuştum. Varsa yoksa sudoku. Uygun rakamları bulmaya çalışırken, kanseri kafama takmamayı da başardım.

Tüm bu süreç boyunca internete girip de kanserle ilgili tek satır okumadım. Doktorum Meral Demirel'i beş yıldır tanımamın ve ona sonsuz güvenmemin de bunda etkisi oldu tabii. Ayrıca düşündüm ki, edineceğim bilgilerin hangisi doğru, hangisi eğri, hangisi bana uyuyor nereden bileceğim? Ve muhtemelen boşu boşuna endişelenip kafamı iyice kansere takacağım. Kanserden başka bir şey düşünemez, konuşamaz olacağım. Etrafımdakileri de hem sıkacağım hem üzeceğim.

Gazetede kanser yazılarımın başladığı günlerde, GATA Radyasyon Onkolojisi'nden Dr. Kaan Oysul'un gönderdiği e-postayı okuyunca, bu konuya burnumu hiç sokmamakla ne kadar isabetli davranmış olduğumu anladım. Erken tanı, güvenilir bir doktor ekibi, yeni tıp teknolojilerinden yararlanmak ve kanserden korkmamak... İşin püf noktası bu.

Hastaların yüzde 55'i tümüyle iyileşiyor

Dr. Kaan Oysul'un mesajını lütfen dikkatle okuyun:

Kanser aslında bir hastalık değil. 2 000'in üzerinde farklı hastalığa verilen ortak bir isim. Ben bu hastalık tanımını enfeksiyona benzetirim. Üst solunum yolları enfeksiyonu, idrar yolları enfeksiyonu, tüberküloz, sepsis... Her enfeksiyonun tedavisi ve programı farklıdır. Kanserde de aynen öyle.

Unutulmamalıdır ki biz bugün kanserin yüzde 55'ini bir daha hastanın başına bela olmamacasına tedavi edebiliyoruz.

Yüzde 30'unun ömrünü uzatıyoruz; kiminde 6 ay sonra, kiminde 15 yıl sonra hastalık tekrarlıyor ve hastanın ölüm sebebi yine kanseri oluyor.

Sadece yüzde 15'lik bölümünün ise hayatlarını uzatamadan, yalnızca hayat kalitelerini artırıyoruz. İşte bu yüzde 15'lik bölüm yüzünden, bardağın dolu tarafını göremiyoruz.

Gagayla yangın söndürmek

Dr. Oysul, kansere karşı toplumdaki bu yanlış algının, insanları olumsuz etkilemesinden de yakınıyor:

Birincisi, hastalar büyük bir depresyon yaşayabiliyor ve tedavileri de bu durumdan olumsuz etkileniyor.

İkincisi ve daha önemlisi, bu yanlış bilgilenme insanlarda bir kaçışa neden oluyor. Bu kaçış da, kanserlerin maalesef daha ileri evrede ortaya çıkmasına...

Sonuçta tedavi edilebilecek bir evrede yakalayabileceğimiz bir kanser yerine (yüzde 55'lik grup), hastanın sadece hayat kalitesini artırabiliyoruz (yüzde 15'lik grup). Yeni tedavi yöntemlerinin yanı sıra, erken tanıyla bu gruplar arasında göç yaptırılarak yüzdeleri değiştirmek mümkün.

Bu yazdıklarımı, kanser hakkında bana her soru sorana tekrarlıyorum. Ama bana soru soranlar ile Türkiye'nin nüfusunu karşılaştırınca, ormandaki yangını söndürmek için gagasıyla su taşıyan kuş hikâyesindeki kuşa dönüyorum. İşte bu nedenle sizin gibi önemli bir gazetede köşe yazısı yazan bir yazarın, başından geçenleri anlattığı yazı dizisini çok önemsiyorum.

Hastalığın keyfini çıkarmak!

Yazı dizisini aslında 4-5 günlük olarak planlamıştık. Ama büyük ilgi gördüğü için önce 7 güne, ardından da 11 güne çıkardık. Ben yazmaktan yorulmadım, insanlar da okumaktan yorulmadı...

Tüketici köşesini hazırladığım günlerde olduğu gibi, okurlarla birlikte bir yolculuğa çıktık. Gelen telefonlar ve e-postalar aracılığıyla deneyimlerimizi birbirimizle paylaştık.

Prof. Gülten Kazgan, Borusan Filarmoni'nin nisan ayındaki konserinde Osman'la beni görünce, "İkiniz de yazmayınca, hastalık falan olmasın diye endişe etmiştim. Oh neyse anormal bir şey yok herhalde" demişti soran gözlerle... Ben de "Hastalık var aslında. Ben kanser oldum" deyiverdim. Elleriyle yanaklarımı sıkıştırıp "Bu tombul yanaklarla ne kanseri Meral?" dedi, ardından da teşhisi koydu:

"Haaa, şimdi anladım. Bizler sütçü beygiri gibi hayat boyu durmadan çalışmaya alışmışız. Ben yıllar önce üç ay kadar kortizon kullandığım sırada çalışamadığım için hastalığın keyfini çıkarmıştım. Şimdi sen de..."

Valla Gülten Hoca ile konuştuğumuz sırada, benim için durum tam öyle miydi bilemiyorum, ama yazı dizisi sona erdiğinde, ben de hastalığın keyfini çıkarmakta olduğumu düşünür olmuştum. 11 gün boyunca okurlarımın ilgisi, sevgisi, katkısı beni tarifsiz mutlu etti. Aradan aylar geçti aynı sevgi ve ilgi hiç eksilmeden devam ediyor.

Gazeteye geri dönüş

Kanser sonrasında en büyük tereddüdü, gazetedeki köşeme geri dönme konusunda yaşadım. Okurlarımı çok özlediğim halde, kendimi günlük yazı yazmaya bir türlü ikna edemiyordum.

23 Nisan törenlerinde kendi makamına oturttuğu 10 yaşındaki kız çocuğuna "Artık başbakansın. Yetki sende. İster asarsın, ister kesersin" diye tavsiyelerde bulunabilen, AKP'den yana olmayan medyaya hayat hakkı tanımayan bir başbakanı, TV'de bile izlemeye tahammül edemez olmuştum. Aynı tahammülsüzlüğüm, –pardon çooook daha fazlası– ana muhalefet lideri Deniz Baykal'ın, rejimi koruma ve laiklik eksenindeki temcit pilavları için de geçerliydi.

Herhangi bir siyasi alternatifin olmamasının rahatlığı içinde iyice "Dediğim dedik, çaldığım düdük" kıvamına gelmiş bir AKP iktidarı yetmiyormuş gibi, iş dünyasına baktığımda da heyecan verici bir şeyler bulamaz olmuştum.

TÜSİAD eksenli iş çevrelerinde belirgin bir bıkkınlık dikkatimi çekiyordu. Bu kesim son dönemde medyada, asıl faaliyet alanları yerine sosyal sorumluluk projeleri ve "hayırseverlik" faaliyetleriyle yer almayı tercih ediyordu. O tür toplantıları izlemek de, benim hiç ilgimi çekmez olmuştu, çünkü büyük çoğunluğu gerçek sosyal sorumluluk değil, kurumsal imajlarını pekiştirmeye yönelik gizli reklam gibiydi.

Buna karşılık AKP'nin sunduğu olanakların da katkısıyla filizlenip büyüyen yeni bir sermaye vardı. Onlar, iş dünyasında kendisine hızla yer açıyor, toplam pastadan aldıkları pay sürekli büyüyordu. Aslında onların anlattıklarını dinlemek heyecan vericiydi de... Ne var ki bir araya geldiğimizde aynı dili konuşmakta zorlanıyorduk, referanslarımız tutmuyordu.

Günlük yazı yazacaksanız –esas alanınız ekonomi olsa da– 7 gün 24 saat siyasetten magazine gündemde ne varsa hep-

sini izleyeceksiniz. Daha doğrusu ben başka türlüsünü yapamıyorum. Ancak önemli bir hastalığa yakalanmışsanız, ister istemez "Hayat neye değer, neye değmez? Kalan vaktimi en iyi nasıl geçirebilirim?" muhasebesini yapıyorsunuz.

Ben de yaptım. Ve ani bir kararla düğmeyi çevirip, Türkiye'nin asabi gündemine kulaklarımı tıkayıverdim. Kaldı ki kullanmaya başladığım kanser ilacı da bitkinlik, ter basmaları ve alerji yapıyordu. Diğer ilaçlar kesilince uykusuzluk başlıyordu; uykumu alamayınca günü sersem sepet geçiriyordum. Ayrıca yeni bir beslenme düzenini de oturtmak zorundaydım...

Kanser sanki milat gibi

Anlayacağınız bir kanser hastası için Milat'tan Önce ve Milat'tan Sonra misali, Kanser'den Önce ve Kanser'den Sonra diye keskin bir ayrım, ister istemez oluyor. Ve siz, erken teşhis sayesinde yaşam kalitenizi büyük ölçüde eskisi gibi sürdürebilecek olsanız da, filmi geriye sarıp, hiçbir şey olmamış gibi davranamıyorsunuz. "Pardon nerede kalmıştık?" deyip iki ay önceki günlük rutin yaşantınıza dönemiyorsunuz. Çünkü o balyoz kafanıza inmiş bir kere ve siz o muhasebeyi yapmışsınız.

Evet, kanser, hayatımda yeni bir kırılma noktası oldu. Ve bu güçlü kırılma noktasının ilk ürünü, köşe yazılarına başlayamamanın vicdan azabını hafifletmek için yazdığım kanser dizisiydi.

Sanki herkes benim kanser olmamı ve böyle bir dizi yazmamı bekliyormuş! *Milliyet* okuru olan, olmayan, işportacısı uzay mühendisi, genci yaşlısı, doktoru kanser hastası herkes sular seller gibi okudu yazılarımı...

Ve sürpriz bir kararla yılların inadını kırıp, bu kitabı yazdım.

Bugüne kadar Bilgi'den Metis'e, İletişim'den Doğan Kitap'a en az 10 yayınevinden gelen her türlü kitap yazma tek-

lifini elinin tersiyle iten bendeniz, Doğan Kitap'ın Yayın Yönetmeni Deniz Yüce Başarır'ı arayarak diziyi kitaba dönüştürmeye talip oldum. İyi mi?

Ey kanser; sen nelere kadirsin!

Aslında benim kendimi kitap yazmaya ikna etmiş olmam, araya kanser girmemiş olsaydı bile, başlı başına sıkı bir kırılma noktası sayılabilir:

"Demirel'le davanı ve Demirel'in yakın çevresiyle ilgili yazılarından kitap yap" dediler. Yapmadım. "Tüketici yazılarını kitapta toplayalım; Boğaziçi dahil bazı üniversitelerde ders olarak okutulması için talep var" dediler. I-ıhh dedim. Ekonomi Kulisi yazılarımın, bir dönemi resmetmesi açısından mükemmel bir kitap olabileceğini söylediler. Oralı bile olmadım.

Ben sadece her gün okurla buluşmak, onlarla iletişim içinde olmak istiyordum. O kadar! Medyada benim konumumda olup da kitap yazmamış bir ikinci köşe yazarı var mı? Sanmıyorum.

Ey kanser! Meğer sen nelere kadirmişsin?

Kılıçdaroğlu bana yaradı!

Bu arada aniden köşe yazılarıma da başlayıverdim. CHP'nin tarihi kurultayının yapıldığı 22 mayıs cumartesi günü, evde alerji sorunuyla uğraşırken, tedavi edici bir krem sürsün diye kızımın üst kattaki odasına çıktım.

Doğa, "Gel anne, müthiş heyecan var. Birazdan Kemal Kılıçdaroğlu konuşacak. Birlikte izleyelim" dedi, ama hiç oralı olmadım. Kızım kremi sürerken kurultayın coşkulu ortamı kulağıma çalındıysa da, aşağı inince televizyonu açmaya yeltenmedim bile...

Bir süre sonra kızım yemek yemek için aşağı indi. Hem ye-

mek yiyoruz, hem de kurultaydan sahneler anlatıyor; ben de mecburen dinliyorum. Kemal Bey'i severim; ahbaplığımız da vardır. Kızım yeniden odasına çekilince, televizyonu açıp ben de bir bakayım dedim...

Ve Kılıçdaroğlu'nun kurultaydaki konuşmasını dinleyince, kulaklarımdaki tıkaçlar bir anda kendiliğinden yok oluverdi. Düğmeyi tekrar geri çevirdim. Gündeme ufak ufak ısınmaya başladım. Üstelik onu dinlemeye başladıktan sonra Başbakan Erdoğan'ı da yeniden ilgiyle dinleyebilir olmuştum. Çünkü karşısında halktan gelen bir rakip vardı ve onun söylediklerini dikkate alarak konuşuyordu.

Ben siyaset yazmıyordum, ama Kılıçdaroğlu sayesinde Türk siyasetinin üzerindeki ölü toprağı kalkmış gibi görünüyordu. Ertesi gün bilgisayarın başına geçtim ve "Kılıçdaroğlu sayesinde yeniden birlikteyiz" başlığıyla yazılarıma yeniden başladım.

Yakın arkadaşlarım, yazılara başlamama çok sevindiler, hatta "Kılıçdaroğlu'nun ilk olumlu icraatı, seni köşene döndürmek oldu" diyerek günlerce espri yaptılar.

Kanserde korkunun ecele zararı var

Yazı dizisine başlarken, kanserin toplumumuzda daha kolay konuşulup tartışılabileceği bir ortamın oluşmasını sağlamak gibi "ulvi" bir hedefim yoktu. Ben sadece kanser kelimesini duyduğum andan itibaren yaşadıklarımı ve duygularımı okurlarımla paylaşmak istemiştim.

Ancak yazılar, hiç ummadığım ölçüde büyük ilgiyle karşılandı. Arayanlar söz birliği etmişçesine "Sen yıllar önce nasıl tüketicileri harekete geçirdiysen, şimdi de kanser konusunda toplumda farkındalık yaratmak üzere kolları sıvadın" diyerek beni gaza getirdiler. Tıp camiasının en saygın isimleri, benim yazı dizisinin kanser konusunda Türkiye'de "anıtsal

bir yapıt" olacağını söylüyorlardı...

Hani bir şey kırk kere söylendiğinde, siz de doğruluğuna inanmaya başlarsınız ya... Benimki de o hesap.

Yazı dizisi sona erdiğinde, toplumumuzda kanser kelimesine karşı oluşmuş katı tabunun yıkılabileceğine dair bir umut doğmuştu bende. İnsanların kanserden korkup kaçmak yerine, erken teşhisin ne denli önemli olduğunu anlayacaklarını düşünür olmuştum. Nitekim birçok arkadaşım, bu yazılar üzerine doktora giderek, gerekli görülen sağlık kontrollerinden geçtiler; hatta 4-5 arkadaşım kanser teşhisiyle ameliyat bile oldu.

Bir kanser güncellemesi şart

Bu kitap, böylesi bir umudun izinde yazılmaya başlanmıştı; ancak şu son satırları yazarken çıtayı daha da yükselttiğimi görüyorum. Erken teşhisin yanı sıra, deneyimlerimizi birbirimizle paylaşmamız ve kanseri günlük hayatımızda rahatça konuşabilmemiz de çok önemli. Aksi halde kanseri öcü gibi gösteren, 30-40 yıl öncesinin bayat bilgilerinden kurtulabilmemiz mümkün değil.

Kolesterolden kalp-damar hastalıklarına, yüksek tansiyondan beslenmeye ve her türlü ameliyata, tıpta son 30 yılda her alanda baş döndürücü ilerleme kaydedilmişken, kanser tedavisinin yerinde sayması mümkün mü? Tabii ki değil. Diğer bütün hastalıkları rahatça konuşurken, kansere koyduğumuz bu katı sansür niye?

Toplumumuzda bir "kanser güncellemesi"ne şiddetle ihtiyaç var. 27 yıl önce okurlarla el ele verip tüketicinin bilinçlenmesi yolunda nasıl önemli aşamalar kaydettiysek, bugün de kanser konusunda bilinçlenmek için hep birlikte kolları sıvamalıyız.

Kanseri tabu olmaktan tamamiyle çıkarıp, günlük hayat-

ta konuştuğumuz konulardan biri haline getirdiğimizde, yeni teşhis ve tedavi yöntemlerinden de günü gününe haberdar olacağız. Bilgilendiğimiz ve bilgilerimizi birbirimizle paylaştığımız ölçüde, korkularımızın azaldığını göreceğiz.

Ne demiş Peter Senge "Öğrenme hayatın içindedir. Okullarda okuduğumuzdan çok daha fazlasını yaşayarak öğreniriz."

Bu kitap, kanserle ilgili doğru bilgilenmenin yaygınlaşıp korkuların azalmasına vesile olsun istiyorum. Eğer bunu başarabilirsem, "yıllarca kitap yazmama inadımı" kırmama değdi diyeceğim ve kendimi uzuun bir süre çok mutlu hissedeceğim.

On beşinci bölüm

Meral Tamer'in albümünden

Doğa ile Datça'da başbaşa yaz tatilindeyiz.

Venedik'in ünlü San Marco Meydanı'nda.
İnanması zor ama bir iş seyahatindeyim.

Türkiye'den 10 gazeteci ile birlikte Almanya'da bir nükleer santralin içinde.

Ekonomi basınının ilk yılları. Soldan sağa: Neşe Düzel, Osman Ulagay, ben, Osman Arolat, Gülçin Telci ve Özcan Ercan.

80'li yıllar. Ekonomi yazarı olarak katıldığım ilk davetlerden biri.

Tayfun Devecioğlu ve Gülçin Telci'yle Turkcell'in New York Borsası'na açıldığı gece New York'ta verilen davette.

Uzun yıllar Moskova Belediye Başkanlığı yapan Yuri Lujkov ve Rahmi Koç'la Rusya'daki ilk Migros mağazasının açılışında...

Dokumacılık yapan kadınlarla röportaj yapmak için gittiğimiz bir Akdeniz kasabasında Duygu Asena ile.

1998'de ilk kez verilen Tüketici Ödülü'nü Sanayi Bakanı Yalım Erez'den alırken asistanlarımı da yanımda istemiştim.

Mihail Gorbaçov'la Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra Türkiye'yi ilk ziyaretinde Boğaz'da kebap yemiştik.

Türkiye'ye ilk gelişinde Luciano Benetton ve Cem Boyner'le.

Heybeliada'da doğayı katleden devasa bir reklam panosunu kaldırttığım için Belediye Başkanı o bölgede benim adıma bir hatıra ormanı yapmıştı.

İş için her yurt dışına gittiğimde mutlaka oyuncakçıları dolaşır, kızıma yeni oyuncaklar alırdım.

Nurcan Akad'la Singapur'da...

Giuseppe Stefanel Türkiye'yi ilk ziyaret ettiğinde birlikte yemek yemiştik.

Tüketici Köşesi'ni 18 yıl boyunca birlikte hazırladığımız
sevgili asistanlarımın bir bölümüyle...

Güneri Cıvaoğlu, Derya Sazak, ben, Haslet Soyöz, Sami Kohen ve Hasan Pulur *Milliyet* TIR'ıyla deprem bölgesine giderken.

Osman'la süslendik püslendik, sekreterimiz Ebru'nun düğününe gidiyoruz...

KADER'in "TBMM'ye girebilmek için erkek olmak şart mı?" kampanyasına ben de bıyık ve kravat takarak destek vermiştim.

İtalya eski başbakanlarından Romano Prodi ile Davos'ta yemekteyiz.

Hülya Koçyiğit'le "Baba Beni Okula Gönder" kampanyası çerçevesinde Bitlis'in Hizan İlçesi, Süttaşı Köyü İlköğretim Okulu'nda kitap dağıtmıştık.

Farklı mesleklerden kendi alanlarında iddialı kadınlarla İtalyan gelin Pippa Bacca'nın tecavüz edilerek öldürülmesini protesto etmiştik.

Orhan Pamuk ve Deniz Alphan'la.

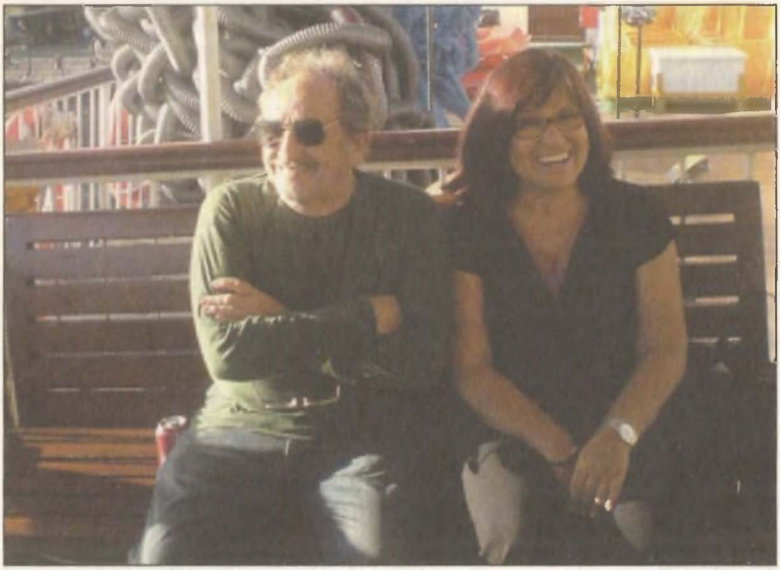

Ömer Uluç'la.

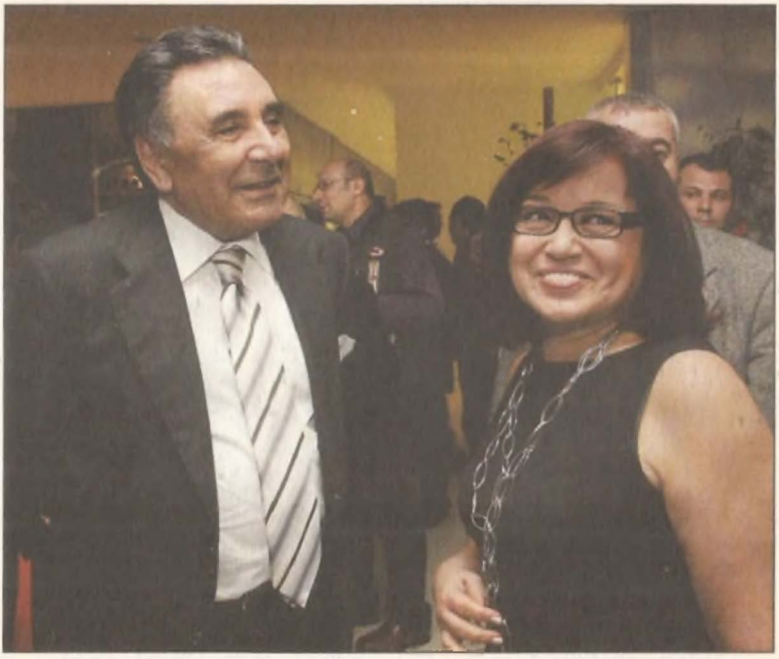

Aydın Doğan'la *Milliyet*'in yaş gününde.

Van 100. Yıl Üniversitesi Rektörü Yücel Aşkın hapisten çıktıktan sonra eşiyle birlikte bana teşekkür ziyaretine gelmişti (9 Ocak 2006).

Galata'da dolunay partisi: Sevgili arkadaşlarım Ayşe Kadıoğlu, Faruk Eczacıbaşı, Leman Sam, Füsun Eczacıbaşı, ben, Canan Pak ve Hüsamettin Onanç.

Füsun'la Galata'daki evlerinde.

Füsun Eczacıbaşı, Deniz Alphan ve Tijen Mergen'le Arman Kırım'ın nezaretinde yemek pişirirken çok eğlenmiştik.

Şimdi de pişirilen yemekleri yeme zamanı. (Hülya Ekşigil, Deniz Alphan, ben, Arman Kırım, Koray Malhan, Füsun Eczacıbaşı, Tijen Mergen.)

Güler Sabancı'yla her buluşmamızda olduğu gibi yine şen şakrağız.

Tijen Mergen'le Midilli'de
kız kıza gezip dolaşmaya doyamamıştık.

Güzeller güzeli, biricik kızım Doğa...

Osman benim arkadaşım, sevgilim, akıl hocam, yol göstericimdir. Biz, evli çiftlerden çok daha fazlasını paylaşırız.

On altıncı bölüm

Okur mektupları

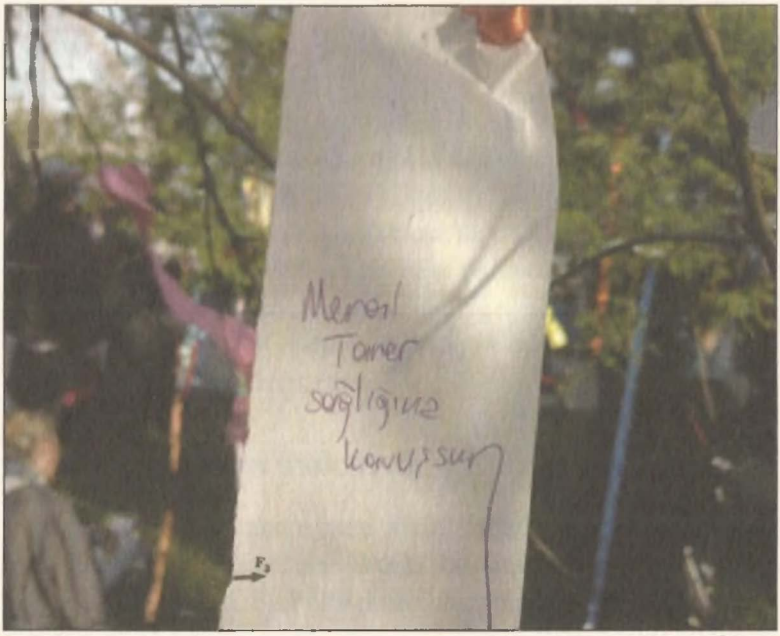

Hastalığım sırasında okurlarımdan gelen binlerce e -postayı dosyalayıp sakladım. Onlar benim için çok kıymetli, aynı zamanda da çok öğretici.

Çoğu ya kendi kanser hastası ya da çekirdek ailesinden biri kanser olduğu için bu hastalıkla içli dışlı olmuş. Çoğu için hayat kanserden sonra daha anlamlı. Beslenme konusunda herkes, kendi geçmiş alışkanlıkları ve doktorunun tercihlerine göre kendine yeni bir yol çizmeye çalışmış.

Bana yazan okurlarımdan ve dostlarımdan çok şey öğrendim. Seçmek çok zor oldu, ama küçük bir kısmını mutlaka sizlerle paylaşmak istiyorum:

"Heyttt, düşmanı kıskıvrak yakalayıp, hakladık"

Ben de 2,5 yıl önce aynen sizin yaşadıklarınızı yaşadım, aynı duyguları hissettim. Sanki başkasının olayıymış gibi seyrettim kendimi. Sizi okurken inanamadım; nerdeyse birebir aynısı. O kadar neşeliydim ki, ağlayarak gelenler gülerek gidiyorlardı. Çok şaşırıyorlardı bu halime.

Benimki de sizinki gibi erken teşhisti. Bilmiyorum sizde de şu duygu var mı? "Heyttt, düşmanı kıskıvrak yakaladık! Üstelik de hakladık, o sinsice yaklaşırken alt ettik!" Ablama da hep "Sanki kanser olan ben değilim de başkası" diyordum. Hiç üzerime alınmıyordum.

İki yılı aşkın süre her şey çok güzeldi, ben çok güçlüydüm. Bir iki ay önce ufak ufak moral bozuklukları başladı. Neyse birkaç seans hipnozla onu da atlattım. Amerika'da bu tip ameliyatlardan sonra hasta, psikolog eşliğinde uyandırılırmış. Bizde öyle şeyler yok; bilmiyorum bana yapmadılar en azından. Ayrıca bir süre terapi seansları uygulanıyormuş. Haddim olmayarak lütfen siz de bu çöküntüyü yaşamadan, biraz yardım alın.

Sonradan koyuyor.

Hayat daha bi anlamlı şimdi di mi!

Hilda Ersoy, 7 Mayıs 2010

Önce "Neden ben?" dedim, sonra utandım

Gazete anonsunda "Kanserle nasıl tanıştım?" başlığını gördüğümde, yazılarından tanıdığım Meral Tamer'in bu durumu soğukkanlılıkla karşılamış olacağını tahmin etmiştim. Ben de iki yıl önce karşılaştığımda, kendimden beklemediğim bir soğukkanlılık göstermiştim.

İlk öğrendiğimde her normal insan gibi ben de "Neden ben?" dedim. Hemen sonra, sorduğum bu sorudan utandım. Ameliyat sonrası onkoloji servisinde yatarken, benzeri durumda olan hastalara bakarak, benim için erken yaşta bir tanışma olduğunu anlayıp üzülmüştüm. Artık hiçbir şeye üzülmüyor, gülüp geçiyorum.

İki yıl öncesine kadar gözyaşlarım kolayca süzülüverirdi. İki yıldan beri gözümden bir damla yaş gelmedi. Bu tanışıklığın hepimiz için o zaman diliminde kalması dileğiyle...

Selamlar

Sevgi Arslan, 5 Mayıs 2010

Memesi alındı, sonra evlendi; şimdi 93 yaşında

Benim kayınvalidem meme kanseri oluyor. Göğsü alınıyor.

Şualar vs. Bu arada evleniyor. Eşi hiç sorun yapmıyor. Sonra tekrar öteki göğsüne sıçrıyor. O da tedavi ediliyor. Bugün 93 yaşında. Güçlü. Kendine çok iyi bakıyor, çok iyi besleniyor ve sağlıklı. Siz de 93 yaşına kadar yaşarsınız inşallah; kanserli olarak bile...

Güzin Aygün, 5 Mayıs 2010

Kanser olduğumu doğum günümde öğrendim

Bugün gazetedeki yazı dizinizi okuyunca enteresan bir tesadüfle karşılaştım. Ben de doğum günümün hemen ertesi sabahı fark ettim kanser olma ihtimalimin çok yüksek olduğunu. Doğum günüm cumartesiydi, ben pazar sabahı kendi kendime testis kanseri tanısı koydum. Pazartesi günü de maalesef doktorum durumu doğruladı. Bu arada ben İngilizce öğretmeniyim.

Kemoterapiden sonra boynumdaki tümörlerimden biraz kalıntı olmuştu. Onu da iki hafta önce ameliyatla aldılar ve temiz çıktı. Çok şükür. Benim Kemo dönemim çok ağır geçti; o yüzden çok dua ettim temiz çıksın diye. Zaten yeterince Kemo aldım. Yerlere serdi beni. Allah bir daha muhtaç etmesin.

Sevgiler

Volkan Oğuz, 3 Mayıs 2010

Lütfen sigarayı derhal bırakın

Öncelikle geçmiş olsun dileklerimi iletmek istiyorum. Başınıza gelenin sebebinin büyük olasılıkla sigara olduğunu unutmayın. Lütfen bırakın şu katili. Sizin gibi aydınlık Cumhuriyet kadınlarını kaybetme lüksü yok artık bu vatanın.

Kutay Ültan, 6 Mayıs 2010

İnanmış Müslümanlar, sizin için dua ediyor

Endamı düzgün, zarif ve de hep cazibe uyandıran sevgili Meral Hanım, geçmiş olsun! İnanmış Müslümanlar da sizin için dua ediyor. Hep güler yüzlü o haliniz için...

Sevgiyle kalın!

Adı bende saklı okurum, 6 Mayıs 2010

Kanser bana çok şey öğretti

Yedi yıl önce böbrek kanseri oldum. Aynı sizin gibi hiçbir belirti olmaksızın rutin bir batın sonografisinde teşhis edildi. Böbreğim alındı. Hem başlangıç evresinde olduğu, hem de böbrek kanserine etkili olmadıkları için ne radyoterapi ne de kemoterapi gördüm.

Bugün sağlığım yerinde. Kanser olmuş başka insanlardan duyacağınız gibi, çok büyük bir farkındalık yakaladım. Kanser bana çok şey öğretti.

Ben de sizin gibi kanser kelimesini ilk günden güncel terminolojime kattım. Başlarda kelimeyi her telaffuz ettiğimde, eşim rahatsızlık duyuyordu. Oysa kanserle yaşamanın ilk şartı kabullenmek ve kabul ettirmek.

Biraz okuduğumda hastalığın ne kadar yaygın olduğunu ve yaşamları süresince her 4 kadından ve her 3 erkekten birinin bir çeşit kanserle tanışacağını öğrendim.

Maneviyatım kuvvetli değil, dolayısıyla dua/reiki/yoga/energo tarzı yöntemlerden yardım almayı hiç düşünmedim. Ama 3/4/6 aydaki kontroller beni çok tedirgin etti. Psikolog bir arkadaşım kanser ve kronik hastalara terapi vermede uzmanlaşmış genç bir psikolog tavsiye etti. İki sene süren terapiden çok faydalandım.

Kanser hakkında çok okudum ve özellikle Susan Sontag'ın *Bir Metafor Olarak Hastalık* adlı kitabı beni çok etkiledi; ba-

şucu kitabım oldu. Kanseri felsefi bir açıdan görmeme yardımcı olduğu kadar, hastalığa ismiyle hitap etmenin korkutucu olmadığını, tanı ve tedaviden sonra normal bir yaşam sürdürebileceğim konusunda yakınlarımı ikna etmemi öğretti. Size kitabı mutlaka okumanızı tavsiye ederim.

Kanseri yazı dizisi yapmakla, geniş kitlelerin bu çok yaygın hastalığı tanımalarına ve erken teşhisin önemine katkıda bulunduğunuz için sizi kutlarım.

Saygılarımla

Tony Hananel, 8 Mayıs 2010

Kanseri, grip-nezle gibi görerek yendim

Öncelikle geçmiş olsun dileklerimi kabul edin. Başından maling melanoma (4. evre) geçmiş biri olarak, hastalıktan korkmamakla doğru yolda olduğunuzu gönül rahatlığıyla söyleyebilirim. Ben onu grip, nezle gibi bir hastalık olarak görerek yendim. Herkese de bu şekilde söyledim. İnsanlar nasıl bu kadar soğukkanlı olduğuma şaşırıyorlardı. Bugün Allah'a şükür kontrole bile gitmiyorum. Lütfen unutmayın vücudun yarattığı her şeyi, beyniniz yenmeye yeter. Yeter ki isteyin. Sizden büyük değil hiçbir şey.

Şimdiden büyük geçmiş olsun, Yazılarınıza da çok ara vermeyin lütfen. İş iyi bir ilaçtır.

Cahit Gürkan, 3 Mayıs 2010

Beni çıkarttığınız düşünce yolculuğu için teşekkürler

Sizinle Siemens'te çalışırken eski patronum Mustafa Çağan ile birlikte tanışma fırsatı bulmuştum. Her zaman köşenizin sıkı bir takipçisiyim. Günlerdir hastalığınızı bize an be an anlattığınız yazı dizinizi büyük bir heyecanla okuyorum. Acaba yarın neler yazacak diye sabırsızca bir sonraki günü bekliyorum. Okurken duygusal olarak farklı ruh hallerine girip çıkı-

yorum. Kızınızla, en yakın arkadaşınızla, hayat arkadaşınızla yaşadıklarınızı âdeta gözümün önünde hikâyeleştirebiliyorum.

Süreci anlatırken bana her dakikasını yaşattınız. Hüzünlendim, endişelendim, keyiflendim, ama en önemlisi bolca da düşündüm. Özellikle hayat arkadaşınızla yakalamış olduğunuz o büyülü iletişime hayran kaldım. Tüm bunlardan kendime güzel dersler çıkarttım. Beni böyle bir düşünce yolculuğuna çıkarttığınız için size teşekkür etmek ve duygularımı paylaşmak istedim.

Siz benim için örnek bir gazeteci, örnek bir eş, örnek bir anne, örnek bir arkadaş ve örnek bir Türk aydınısınız. Gelecek nesillere örnek olacak sizin gibi Türk kadınlarının artması, çocuk doğurmaktan vazgeçtiğim bu güzel ülkem için en büyük dileğim...

Keyifli bir hayat dilerim.

Füsun Feridun, 7 Mayıs 2010

Hayatı ıskalamayın

Yazı dizinizi başından beri okuyorum. Siz ne kadar rahat söyleseniz de, inanın ben kullanamadım o illet kelimeyi! Çok büyük geçmiş olsun. Esasında başımıza gelen bu tür şeyler, hayata daha sıkı bağlanmaya, bir kenara ittiğimiz, görmezden geldiğimiz, ertelediğimiz nice güzel şeylere tekrar dönmemize vesile oluyor. Kısacası her anın, her nesnenin, her şeyin kıymetini daha da iyi bilmeye başlıyoruz.

Hepimiz için hayat kısa sonuçta. Hele zamanın hızlandırılmış gibi geçtiği bu yıllarda çoğu şeyi ıskalıyoruz. Gençken bu kadar hızlı geçmezdi zaman. Bu arada yaşım 40.

Başınıza gelmiş olan bu illetin, en azından en masumlarından olması ve erken teşhis olması daha da sevindirici diye düşünüyorum. Kendinize iyi bakın. Hayatı ıskalamayın.

Banu Önder, 6 Mayıs 2010

Sizi hep sevdim, hep de seveceğim

Kanser haberinizi okuyunca üzülmedim desem yalan olur. Ama sizi seviyorum; hep sevdim ve hep de seveceğim. Ümitliyim. Sizin yiğitliğiniz bana ümit ve cesaret veriyor. Geçmiş olsun demek önemli değil. Önemli olan sizi unutmadığımızı bilmenizdir. Güzel ve uzun yıllar dilerim

Adı bende saklı okurum, 2 Mayıs 2010

Alman disiplini kanseri kovar!

İyi olduğunuzu hissediyorum. Alman disiplini kanserli hücreler için tam bir kâbusa dönüşecektir eminim. Çok uzatmıyorum zira binlerce mail geliyordur size. Kendinize iyi bakın.

Yasemin Yanbay, 3 Mayıs 2010

İtalyanlar da kanser kelimesinden kaçıyor

Ben İtalya'da oturuyorum. Kanser konusu son zamanlarda neredeyse tüm tanıdıklarımı sardığı için yazı dizinizi dikkatle okudum. İtalyanların bu sözcüğe nasıl baktığını size biraz anlatayım.

En yakın arkadaşım Paola rutin kontrollerinde meme kanseri olduğunu öğrendi. Tahlilleri almaya gittiği gün, hemen yanına gittim. O kadar rahat "Ben kanserim" diyordu ki... Zaten tahlil öncesinde tüm gelişmeleri beraber yaşadık. Ben korkuyordum; o ise "Ne yapalım kanserse kanser" diye umursamıyordu.

Fakat teşhis kesinleştikten ve doktoru ona tüm gerçekleri söyledikten sonra durum tamamen değişti. Hemen ameliyat olması gerektiğini, öğretmenliği bu sene yapamayacağını öğrenince Paola'daki o sakin hava, yerini korkuya ve hüzne bıraktı. Hemen haftasına ameliyat oldu ve eve geldi.

Geçen hafta hastaneye birlikte "terapi seansları"na gittik. Bu seanslarda yaklaşık 25 kanserli hastaya değişik aşamalarda ne tür durumlar ortaya çıktığı, tedavi çeşitleri ve yan etkileri, psikologlar ve doktorlar tarafından anlatılıyordu.

Ben de oradaydım. Herkes meme kanseriydi ve hasta yoğunluğu nedeniyle cumartesi günleri bile gece saat 11'e kadar radyoterapi yapılıyordu. Bu durum karşısında şoka girdiğimi itiraf etmeliyim. Şimdi ise hastalığın üstünden bir ay geçti ve Paola "kanser" kelimesini hiç ağzına almıyor.

Başka bir olay ise eşimin çok yakın arkadaşı Roberto'nun 5 yıldır lösemiye karşı verdiği mücadele. Artık hastanede ve Carlo, onu sürekli ziyarete gidiyor. Fakat benim de dikkatimi çeken, aralarında konuştukları zaman ne Paola'ya ne de Roberto'ya ne de diğer tanıdıklarına "kanser" diyorlar. Saptamanız çok doğru. Hiçbir şekilde bu sözcüğü ağızlarına almıyorlar; sadece "rahatsızlık" demeyi tercih ediyorlar. Özetle benim tanıdığım İtalyanlar böyle.

Bu arada son zamanlarda okuduğum *Bugünü Yaşama Arzusu* adlı kitabı size tavsiye ederim. Kanserli bir doktorun duygularının da yer aldığı kitabın yazarı Irvin Yalom. En kısa sürede iyileşmeniz dileğiyle sevgiler.

Emel Serio, İtalya, 3 Mayıs 2010

1997'den beri meme kanseriyim

1997'den beri meme kanseriyle yaşıyorum. Kemoterapi oldum, radyoterapi yapıldı; bundan bir saat evvel de onkoloğumdan rutin check-up'tan döndüm. Ve bu taksiti de atlattım! Artık hastalığıma mizah tarafından yaklaşıyorum. Başta panik olmuştum, lakin çok çabuk geçti ve kendimi bu duruma alıştırdım. Geçmiş olsun.

Lizet Asa, 3 Mayıs 2010

Doktor, "sen kansersin" diyor ki...

Malum hastalık son zamanlarda moda oldu. Tıpkı bir ara bel fıtığı ve kalp krizinin moda olduğu gibi... Benim bir yakınım da mesane kanseri olmuştu. Doktor yüzüne karşı "sen kansersin" demişti. Hasta, durumun ciddiyetini bilsin ve tedaviden kaçmasın diye böyle doğrudan söylüyorlarmış. Benim yakınım, Okmeydanı SSK Hastanesi'nde uzun süren bir ameliyat sonrası iyileşti ve sağlığına kavuştu. Umarım siz de kısa zamanda sağlığınıza kavuşursunuz.

Kadir Yanık, 3 Mayıs 2010

Kanserden daha güçlü olduğunuzu gösterin

Yazılarınızı uzun zamandır takip eden bir okuyucunuzum. Aslında tek ihtiyacınız olan şey hayata, sevdiklerinize ve işinize olan bağlılığınızı yitirmemeniz. Bütün kalbimle inanıyorum; göreceksiniz "Meral Tamer kanseri nasıl yendi?" satırlarını okuyacağız ileriki yıllarda... Güçlü bir insansınız. İstediklerinize bugüne kadar hep sahip oldunuz. Bugün de bizlere bunu göstermek zorundasınız. Kanserden daha güçlü olduğunuzu bizler görmek istiyoruz. İyi haberlerinizi bekliyorum.

Sacit Sezgin, 5 Mayıs 2010

39 yaşındayım, dört çocuğum var, mide kanseriyim

Canım, senin yaşadıklarını ben fazlasıyla yaşadım. Evet, canım dedim sana; çünkü tanışmadığımız halde o kadar yakın, o kadar yaşanmış hissettim ki...

Nasıl anlatsam bilemiyorum. Uzun hastane koridorlarını *Dokuzuncu Hariciye Koğuşu*'ndan biliyordum. Fakaat o koridorlarda bekleyeceğimi hiç düşünmemiştim. Mide kanseri olmuştum. Dört çocuğum vardı üstelik. En küçüğü dört yaşındaydı. Ben daha 39 yaşındaydımmm. Bunu nasıl taşıyabilirdim?

Sonra onkolojide beklerken hastalarla konuşmaya başlarsın. Senden daha genç insanlarla tanışırsın. Kemoterapiye gidip gelirken kansere yakalandığı için eşi tarafından terk edilen genç bir kadın, ne kadar şanslı olduğunu hatırlatır sana.

Eşim yanımda, iyileşmemi bekler. Çocuklarıma annem bakıyor bu süre zarfında; keyifleri yerinde.

Ama ne günlerdi Meralcim. Şimdi bir yılım doldu. İki yılın sonunda beş yıla bakacağız. Sağ kalma süren beş yıl uzarsa, yaşama şansın artarmış.

Şu an çocuklarım uyandı. Onları doyurmam lazım. Seni sevgiyle takip edeceğim.

Bilsen Öztürk, 6 Mayıs 2010

Okurlarınız, sizin için dua edeceklerdir

Hastalığınızla ilgili detayları açık yüreklilik ve cesaretle okurlarınızla paylaştığınız için tebrik ederim. Ekonomi ağırlıklı yazılarınızı okumaya alışık okurlarınıza, bugünkü yazınızın satır aralarında da yol gösteriyorsunuz. Yazınızı okuyanlar, sağlıkları konusunda titiz olmaları ve hastalığın teşhis edilmesi durumunda metanetlerini yitirmemeleri öğüdünü eminim almışlardır.

Okurlarınız sizin başarılı ameliyatlar geçirmeniz ve şifa bulmanız için mutlaka çok dua edeceklerdir. Bu yönüyle de sağlık probleminizi paylaşmanız iyi olmuştur. Benim babam akciğer kanseriydi. Bir yıl süren tedavi çabaları sırasında kanser kelimesini bir defa bile telaffuz edememişti. Umarım acil şifalar bulursunuz da sevdikleriniz üzülmez.

Recep Koçak, 3 Mayıs 2010

Lütfen pozitif olun, hep olumlu düşünün

Yazınızı okuduğumda, yakınlarınızın üzülmesinin sizi daha

da çok üzdüğünü hissettim. Ancak her şey sizin içinizdeki güçte gizli. Lütfen pozitif olun ve hep olumlu düşünün. "Kanser hücreleri, ben isteyene dek beni yenemeyeceksiniz" deyin.

Ne ilginç tesadüf; 12 yaşındaki oğlumu okula göndermeden kahvaltı sofrasında eşimin rasgele aldığı *Teşekkür Ederim* (Dr. Robert Emmons) adlı kitabı okuyordum. Pozitif düşünmenin, minnet duymanın, iyi hisler beslemenin hormonlarda ve organlardaki etkilerini, bilimsel yöntemlerle ölçmüşler ve sonuçlarını göstermişler. En aklımda kalan cümle ise "Aynı anda iki zıtlık bir arada yer alamaz. Daima pozitif olan üstün gelir."

Siz zaten bu yapıda bir insansınız. Bakın sizi uzaktan bile seven ve sizin için dua eden insanlar var. Hiçbir zaman olumlu düşünmeyi bırakmayın lütfen. Çok geçmiş olsun.

Özlem Akalın, 5 Mayıs 2010

Sizinle aynı günlerde ben de kanser oldum

Yazı dizinizi ilk günden beri takip ediyorum. Tabii bunun en önemli sebebi, aşağı yukarı sizinle aynı tarihlerde bana da kanser teşhisi konması. Ama benimkisi lenfoma yani lenf kanseri.

Sizinle aynı tarihlerde benzer şeyler yaşadım. Ameliyat oldum, patoloji sonuçlarını bekledim, taramalardan geçtim vs. 19 şubatta kanserle tanıştım. Benim de hiç ağrım, sızım, yorgunluğum olmadı.

Sol kasığımda elime bir kitle geldi ve hiç ihmal etmeden doktora gittim. Meğerse onlar yan yana iki kitleymiş. Önce biyopsi, daha sonra da ameliyat oldum. Şu an 8 kürlük bir kemoterapi görmekteyim. Dördüncüsü gelecek hafta. Sanırım siz kemoterapi görmüyorsunuz.

Anlıyorum ki siz bu hastalığı daha olgunlukla karşılamışsınız; ya da daha rahat mı demeliyim bilmiyorum. Ben ilk baş-

larda çok üzüldüm. İnsanın başına hiç beklemediği bir şey böyle dan diye çıkınca... Aynı zamanda bu hastalık için çok da genç olduğumu düşünmüştüm. Çünkü 33 yaşındayım. Ama sonradan benden çok daha küçük insanların da bu hastalığa yakalandıklarını duyunca, yaşın hiçbir önemi olmadığını anladım.

İlk zamanlar zor günler geçirdim; ama eşim, annem, babam, arkadaşlarım bana çok destek oldular. Hâlâ da oluyorlar. 15 aylık da bir oğlum var. Benim en büyük sevinç ve mutluluk kaynağım. Sonuçta şu an gayet iyiyim; zaten hep iyiydim. Moralim de çok yerinde. Kendimi şimdi çok güçlü hissediyorum.

Anlıyorum ki sizin de keyfiniz gayet iyi. Buna çok sevindim. Ne de olsa her şey biz insanlar için...

Ben bu hastalığın hayatımda iyi bir şeylere yol açacağına inanıyorum. Mesela bundan sonra daha sağlıklı besleneceğim, spor yapacağım, kafamı eften-püften şeylere takıp da kendimi üzmeyeceğim.

Yazılarınızı okuyunca yaşadıklarımı sizinle paylaşmak istedim... Belki ara ara yazarım size. Tekrar geçmiş olsun. Kendinize iyi bakın. Şimdilik hoşça kalın.

Aybike Aras Kahya, 6 Mayıs 2010

Ona buna üzülme huyunuzdan kurtulun

Son 6 sene içinde kanseri tümden yenen 6 arkadaşım oldu; birinin tüm tedavi sürecinde, tüm kemoterapilerinde yanındaydım. Çok net inanıyorum, yeneceksiniz tümden; yeter ki siz de buna inanın ve günlük hayatımızda artık alışkanlık haline getirdiğimiz ona-buna üzülme huyunuzdan yavaş yavaş kurtulun.

Kenara çekilip hiçbir şeyle alakadar olmayın demeye çalışmıyorum asla, ama kendimizi germek o meseleyi çözmüyor.

Bu arada kendinize daha fazla şıklık yapmaya, keyifli-güldüren anlar yaratma yollarını keşfetmeye çalışın.

Arada şaklabanlık isterseniz, ben arzu ettiğiniz her tür şaklabanlığı hazırlayıp size sunmaya hazır ve nazırım. Kendinize çoook ama çook iyi bakın.

Bir tiyatro sanatçımız, 6 Mayıs 2010

Kemoterapiyi ve radyoterapiyi reddettik

Yazınızı iki gündür okuyorum. Yaşadıklarınızı bizlerle paylaşmanız sevindirici. Benim annem de akciğer kanseri; bu yüzden yazınızı ikinci kez ilgiyle okudum. Göğsünüzün tamamının alınmaması iyi. Umarım tedaviniz başarılı olmuştur.

Yazınızda kanser hastalığıyla ilgili sorgulama yok. Yani sebepleri, tedavi şekilleri gibi...

Sağlık Bakanlığı'nın sitesinde şöyle yazar: "Kanserin sebebi bilinmemektedir." Tüm onkologlar da aynı şeyi söyler. Bir gazeteci olarak doktorunuza "Sebebini bilmediğiniz hastalığı nasıl tedavi ediyorsunuz?" diye sonramız gerekmez mi?

Bu konuda alternatif doktorların düşüncelerini almanızı öneririm. Bundan sonraki yaşantınızda size çok faydası olabilir. Annem ve ben, faydası olamayacağı düşüncesiyle kemoterapi ve radyoterapiyi reddettik.

Mücahit Bahçıvan, 4 Mayıs 2010

Dışa vuramadığım duygularım beni yordu

Çok sık olamasa da köşe yazılarınızın takipçisiyim. Hastalığınızı anlatan yazı dizisini soluksuz okudum. Kendimden bir örnek vermek isterim.

2007 yılı aralık ayında (39,5 yaşındaydım) rutin kadın-doğum kontrolü sırasında sol yumurtalığımda devasa denebile-

cek –bana göre doğuramadığım çocuğum saydığım– bir tümör tespit edildi. Ve yüzde 50 kanser olasılığı var diye bir hafta gibi bir kısa sürede ameliyat oldum.

Kanser çıkarsa yaşanabilecek her türlü olasılığı bilmeme rağmen, çok rahat gittim ameliyata. Hiç doğum yapamayan ve bu şansı, bu operasyonla tamamen kaybolan ben... Operasyon esnasında ve sonrasında içimdeki fırtınaları kimseye sezdirmemeye çalıştım. Patolojiler temiz geldi. Kanser değildim.

Yaşasın! Sevindirici bir durumdu. Nekahat döneminin bitimi ve işime dönüşüm uzun sürmedi. Sanırım ailemin hassasiyeti ve bana düşkünlüğü sebebiyle dışa vuramadığım duygularım, beni psikolojik olarak yordu ve içime kapanmama, kendimi işime vermeme sebep oldu.

Yaklaşık 2,5 yıl olmasına rağmen, acaba başka bir yerden bir şey çıkar mı ya da menopoza girer miyim gibi kuruntularla hâlâ tedirginim. En kısa zamanda sağlığınıza kavuşmuş olarak sevenlerinizle buluşmanız dileğiyle...

Hatice Çetindaş, 8 Mayıs 2010

İnsan beyni çok güçlü

Kısa bir seyahatteydim. Dönünce önüme gazeteleri koydular, *Milliyet*'ler en üstte, sıralı... Şaşırarak, önce büyük bir üzüntü sonra gitgide hayranlık duyarak okudum yazı dizinizi. Fotoğraflara bakıp ne güzel dedim, hepsi hayat dolu bir kadının fotoğrafları. İnsan beyni çok güçlü. Karşılaştığı sorunu alt etmeye karar verdiğinde kişi, sizdeki gibi bir karşı duruşla sorunu önce kendi sınırlarına hapsediyor; sonra da o dert her ne ise yok olmak zorunda kalıyor. Kanserden korkmamak birinci koşul. Çevremde kansere yakalanmış arkadaşlarımı –eğer kanseri korkuyla beklerlerse– korkustres-endişe tedavisinde çok güvendiğim bir doktora götürü-

yorum. Bilinçaltı endişe-korku-panik temizliği yapıyor. Bunun ilk şart olduğunu öğrendik.

Evet, siz göğsünüzdeki kanserden kurtuldunuz eminim, o artık geçmişe dair bir hatıra olarak hatırlanabilir, hepsi bu. Çok cesursunuz. Gönülden kutluyor, sevgiyle kucaklıyorum. Hasretle beklediğimiz yazılarınıza kavuştuğumuz için de kendi adımıza da çok sevinçliyiz.

Şadan Öymen, 5 Mayıs 2010

Kanserin hatırlattığı ölüm fikri korkutuyor

Çok geçmiş olsun. Kanser olduğunuzu bu kadar kolaylıkla dile getirmenizi takdirle karşılıyorum gerçekten. İnsanlar, biraz sizi ama daha çok da kendilerini telkin amacıyla, belirttiğiniz tepkileri veriyorlar. Hatta belki de daha çok, kanserin onlara hatırlattığı ölüm fikrinden korktukları için... Bu yüzden tavrınızda bir tuhaflık olduğuna inanmıyorum; ancak toplumun genelinin kansere ve benzeri rahatsızlıklara bakış açısı bu olunca tavrınızı, sizden ne kadar beklenir olursa olsun, takdire değer buluyorum. Ben ve diğer okurlarınız mutlu haberlerinizi bekliyor olacağız.

Erkan Aydın, 3 Mayıs 2010

Lütfen bu hastalığı hafife almayın

Sizi belki 20 yıldır yazılarınızdan ve TV'lerdeki tartışma programlarınızdan tanıyorum. Bizler sizin için 70 milyondan biriyiz, ama siz bizim için öyle değilsiniz; âdeta bir yakınımız gibi oldunuz yıllar içinde...

Rahatsızlığınıza gerçekten çok üzüldüm. Lütfen bu hastalığı hiçbir zaman hafife almayın. O öyle lanet bir şeydir ki, en güzel zamanınızda başını kaldırır. Umarım ve dilerim ki her şey sıfırlanmıştır, hastalığın izi bile kalmamıştır vücudunuz-

da. Nice mutlu, sağlıklı, hayata gülümseyen günlerde çalışmalarınıza devam etmenizi dilerim.

Zeynep Karadeniz, 3 Mayıs 2010

Metastaz yapmadan bakanlık ilacı vermiyor

Sizi yazılarınızdan ve basından takip ediyorum. Şu an bir ekonomi yazarından çok beni size yakın hissettiren ortak hastalığımızdır. Üç gündür sizi daha yakından takip ediyorum bu yüzden...

Evet, ben de sizin gibi kanserim. Ben sizin gibi sevdiklerinizin ve tanıdıklarınız ötesinde, okurlarınız olan birçok insanla paylaşamadım hastalığımı. Sadece beni tanıyan ve yıllarca biriktirdiğim dostlarımla paylaştım. Ameliyatta ve sonrasında beni yalnız bırakmadılar.

Şu an kemoterapim bitti, radyoterapiye başladım. Ben maalesef sizin kadar şanslı değilim. Patoloji sonucumda agresif bir kanserim olduğunu ve metastaz yapma olasılığının çok yüksek olduğunu öğrendim.

Hastalıksız ne kadar yaşarım bilmiyorum; ama bildiğim tek şey erken evre meme kanserinde metastazı engellediği bilinen tek ilaç olan Transtuzumab etken maddeli Herceptin'i almam gerektiği.

Size patoloji sonucumu ve Sağlık Bakanlığı ile yaptığım yazışmaları gönderiyorum. Bakanlığın verdiği cevap şu anlama geliyor: Ancak metastaz olacak ki, ben bu ilacı alabileyim. Benim anlamadığım, Bakanlık metastaz yaptığı zaman Herceptin'in limitsiz süre kullanımına izin veriyor da bu noktada neden vermiyor?

Ben 52 yaşındayım, 6 aydır kanserim. Benden çok daha genç 34-35 yaşlarında ve Herb 3+ ve +4 olan hastalar var tanıdığım. Benim 15 yaşında kızım var. Çocuğumun üniversiteye başladığını, bitirdiğini görebilecek miyim? O iki hanı-

mın çocukları 4-5 yaşlarında; ya onlar ne yapacaklar?

Bizi en iyi anlayacak sizsiniz. Aynı hastalığı yaşayan bir kişi olarak sizden ricam bu ilaca ve Bakanlığın uygulamasına değinmenizdir.

Not: Tüm dostlarım hastalığımı biliyor, ama canım anneme, babama ve kardeşime söyleyemedim. Onları bu hayatta daha fazla üzmek istemedim. O yüzden adımın sizde saklı kalmasını rica ediyorum.

Adı bende saklı okurum, 5 Mayıs 2010*

ABD'de doktor konuşur, hasta konuşmaz

Yazı dizinizi, son bir yıl İstanbul'da bir, Amerika'da da iki yakın arkadaşımızın akciğer ve göğüs kanserleriyle mücadelesini yakından izleyen biri olarak ilgiyle okudum. Size geçmiş olsun dileklerimi iletirken, son 30 yıldır Amerika'da yaşayan birisi olarak, Amerikan toplumundaki kanserle ilgili davranışlar hakkında bir iki satır yazmak istiyorum.

Önce Amerika ve Türkiye toplumlarının kanser algılamalarındaki önemli bir farkı belirtmek istiyorum. Amerika'da kanser bulguları ve tıbbi beklentiler en açık ve bazen de soğuk bir şekilde hastanın kendisiyle paylaşılır. Türkiye'de çoğunlukla paylaşılamayabiliyor. Hatta Türkiye'de moral bozmamak için olsa gerek, teşhis ve beklentiler hasta yakınlarına bile açık bir şekilde anlatılmayabiliyor. Bulguların ve beklentilerin hastaya açık bir şekilde iletilmemesini Amerika'da tıp doktoru olan kızımın çok yadırgadığını belirtmeliyim. Kızım, Amerika'da bunun bir zorunluluk olduğunu söyler.

Bir örnek vermek isterim. Amerikalı arkadaşım, 2 cm boyutundaki 1. evre akciğer kanseri için kemoterapi ve radyoterapi gördükten sonra yeni denenen bir kanser aşısı (vaccination) olmaya devam ediyor. Tomografiler, MR'lar ve PET testi, tedavilerin başarılı olduğunu gösterdiği halde onkolo-

ğu, kendini çok iyi hisseden arkadaşıma, "Bu kanser mutlaka geri gelir" diyerek –onun moralini bozma pahasına– testlere/izlemeye devam etmeleri gerektiğini hiç bıkmadan söylüyor.

Buna karşılık Türkiye'de 12 cm boyutundaki 3. evre akciğer kanserinden ameliyat olan, kemoterapi ve radyoterapi gören hastaya metastaz yaptığı halde doktorları "Tümörü/kanseri temizledik" diyebiliyorlar. Doğrusu hangi yaklaşımın doğru olduğuna karar verebilmiş değilim. Çünkü Türkiye'deki örneğim, son 2 ayını hastanede yoğun bakım ve hasta odaları arasında geçirdiği halde son güne kadar, gelecek aylarının, senelerinin tatil planlarını yapmaya ve yakınlarıyla paylaşmaya devam etti. Hastanın ağırlaşmış durumuna rağmen hayata pozitif yaklaşımı, doktorlarını ve yakınlarını şaşırtıyordu. Pozitif düşünce ve yaklaşımların iç salgı üreterek yararlı ve doğal kemoterapi etkisi yapabildiğini düşünüyorum.

Türk ve Amerikan toplum davranışlarında gördüğüm önemli bir davranış farkı daha var. Amerika'da hastalık/ilaç konuları genellikle konuşulmadığı halde Türkiye'de belirli bir yaştan sonra sohbet toplantılarının vazgeçilmez konusu hastalıklar.

Sizin de yazı dizinizde belirttiğiniz gibi köpeği ve çocuklarıyla ilgili bilgileri rahatça paylaşan Amerikalılar, hastalıklarıyla ilgili konuları konuşmaktan özellikle kaçınırlar. Amerikalı profesör arkadaşımın bir yıldır deri kanseri tedavisi gördüğünü, idari görevde olduğum için ancak ders yükünün azaltılmasını isterken öğrenebilmiştim. Oysa en yakın iki arkadaşımdan biri olan bu profesörle ortak araştırma projelerimiz için haftada birkaç kez bir araya geliyorduk; dünya sorunlarını konuşmak için düzenli olarak haftada bir kez öğle yemeklerine çıkıyorduk; ayrıca ailece de yakın görüşüyorduk.

Ben hastalık/ilaç konularının açıkça konuşulmasından yanayım. Amerikan toplumunda sorun/dert paylaşımıyla deşarj olma, arkadaşlar yerine psikolog randevusuyla oluyor.

Doğru teşhis ve tedavi için hastanın doktorlara doğru bilgi verebilmesi önemlidir. Doğru bilgi de ancak bilgili olmakla verilebilir. Bu bakımdan sohbet toplantılarında hastalık/ilaç konuşulmasını çok eğitici buluyorum. Özellikle okuma, araştırma ve sentez yapma alışkanlıklarının az olduğu toplumlarda bu eğitim/öğrenim daha önemli olabiliyor. İnsanlar/hastalar sohbetlerde duyduklarını kullanarak, doktorlara kendi durumlarıyla ilgili teşhis/tedavi için yol gösterici sorular sorabilme durumuna gelebiliyorlar.

Uzun bir mesaj oldu! Oysa size geçmiş olsun demek istemiştim. Sağlık dileklerim ve saygılarımla

Prof. Dr. Cahit Çoruh, 3 Mayıs 2010

Bir hafta eşime söyleyemedim

İzmir'den 63 yaşında bir okuyucunuzum. Büyük geçmiş olsun. Ben de 2004'te meme kanseri olmuştum. Tedavilerim yapıldı, çok şükür sağlıklıyım. Bir hafta eşimin işleri yoğun diye söylememiştim. Sonra oturup önce eşime, ardından da onunla birlikte çocuklara söyledik. Bunlar hayatın yokuşları Meral Hanım. Sevdikleriniz yanınızdaysa, sevgiyle daha kolay çıkılıyor. Siz de bunları çok iyi biliyorsunuz. Esen kalın.

Ayşe Aksoy, 2 Mayıs 2010

Gelmiş-geçmiş olsun derler Ege'de...

Ben 14 yıl önce oğlumu trafik teröründe kaybetmiş bir anneyim. O zaman bu derin acımı sizle paylaşmıştım ve sizin yazınız, desteğiniz bana dünyaları vermişti. Sizi hep severek,

sayarak izledik eşim ve ben. Rahatsızlığınızı okuduk. Size yürekten destek oluyoruz ve biliyoruz ki doktorlarınız son derece güvenilir. Ve biliyoruz ki siz bunu atlattınız bile... Ve bu yörede bir söz var sevdiğimiz (Ege): "Gelmiş geçmiş olsun!"

Sizi seviyoruz. Her yönünüzle iyi yetişmişliğinizle, gazeteciliğinizle, kadın olarak güçlü ve başarılı oluşunuzla, insanlığınızla, bu ülkeye hizmetlerinizle de saygı duyuyor, takdir ediyoruz.

Doğan İsmet, 2 Mayıs 2010

"Hemşire abla, ben kanser miyim?"

Sabah işe gelince internetten sizin hastalık yazınızı okuyunca çok duygulandım; işi gücü bırakıp size yazmak istedim.

Ben, annesi aynı hastalıktan dolayı ameliyat olmuş, aynı zamanda Abant İzzet Baysal Üniversitesi Bolu Sağlık Yüksel Okulu'nda öğretim görevlisi olarak çalışan hemşire bir okurunuzum.

Öncelikle geçmiş olsun. Yazınızda belirttiğiniz gibi siz kanser sözcüğünü, beklenmedik bir şekilde ilk günden itibaren rahatça söylemişsiniz. Oysa bu tanıyı duyan hasta ve yakınları önce şok yaşar; ardından inkâr mekanizması çalışır.

Ben yıllarca çocuk onkolojide hemşire olarak görev yaptım. O küçücük çocuklar, kanser tanısını bildikleri halde bir süre ailelerine rol yaparlar, onlar üzülmesin diye. Doktor viziti sırasında duyarlar o sözcüğü ve ne olduğunu internetten, kitaplardan araştırırlar. Bazısı çok cesaretli olur ve size doğrudan "Hemşire abla ben kanser miyim?" diye sorar. Mesleğinizin en zor anlarıdır bunlar...

Ayrıca araştırmalar göstermiştir ki, çocukları kanser olan anne ve babalar kanser kelimesini uzun süre telaffuz edemezler ve bu tanıyı duydukları anı yaşamlarının "en zor, en

dayanılmaz" anı olarak tarif ederler.

Sağlık profesyoneli olduğum halde, annem hastalandığında yaklaşık bir ay kanser kelimesini kullanamadım; kötü hastalık, meme CA falan dedim.

Anneciğim şu an çok iyi. GATA'da ameliyat oldu. Ameliyat sonrası yüksek doz kemoterapi gördü. Kemik iliği ilaçlar nedeniyle baskılandığı için kemik iliği nakli oldu, kemik iliği transplantasyon odasında günlerce kaldı.

Bu zorlu süreç şimdi geride kaldı, 5 seneyi sağlıklı bir şekilde doldurduk. Anneciğim sanki bir genç kızmış gibi geliyor ve içim sevinçle doluyor. Darısı nice hastalara...

Yaşadıklarımız sanki kötü bir rüya gibi çok gerilerde kaldı. Bu tanıyı duyduğunuz andan itibaren yaşadıklarımız da bize ayrı bir deneyim ve güç kazandırıyor. Ben nelerle uğraşmışım diyerek daha hoşgörülü olmaya başlıyorsunuz. Ve insanoğlu her şeye uyum sağlıyor. Ama siz gerçekten çok hızlı uyum yapmışsınız ve maça 1-0 galip başlamışsınız.

Sevgili Meral Hanım. Tıp çok ilerledi. Ümit ediyor ve dua ediyorum ki siz de anneciğim ve daha birçok hastamız gibi bu süreci atlatacaksınız.

Rabia Keçialan, 9 Mayıs 2010

Memem alındığında 36 yaşındaydım

Köşe yazılarınız çıkmayınca sizi pek çok kez gazeteden aradım, ama net bir bilgi vermediler. Kötü bir hastalığa yakalandığınız şüphesi içimi kemirmeye başlamıştı. Lütfü Kırdar'daki konserde sizi görür görmez hemen yanınıza geldim ve sizi merak ettiğimi, hasta olmanızdan korktuğumu söyledim. Siz gülümseyerek ufak bir operasyon geçirdiğinizi söyleyince pek inandırıcı gelmemişti bana.

Gözlerinizden pek de ufak bir operasyon geçirmediğinizi,

1980 yılında 36 yaşında bir memesi alınan benim için anlamak pek zor değildi. O tarihte çocuklarım daha çok küçüktüler. Sıkıntılarımı, üzüntülerimi herkesten sakladım. Odada yalnız kaldığım sıralarda yüksek sesle, "Yaşamalısın, yaşamalısın, çocukların için yaşamalısın" diyerek haykırdım.

Sevgili Meral Hanımcığım, moralinizi asla bozmayın. Daha çok uzun yıllar kızınızla çok güzel zamanlar geçireceksiniz. Sanırım kızınız evli değil. Daha o evlenecek ve anneanne olacaksınız. Lütfen beni örnek alınız.

Ben sizi *Cumhuriyet*'teki tüketici köşenizden beri okurum. 80'li yıllarda Beyoğlu'ndaki yabancı markaların açtığı bir mağazadan aldığım ürün ilk yıkamada bozulunca geri götürdüm. Bana asla zararımı karşılamayacaklarını söyleyince, ben de "Tamam o zaman, *Cumhuriyet* gazetesine Meral Tamer'e yazarım" dedim. İnanır mısınız hemen bir dakikada zararımı telafi etmeyi kabul ettiler. İşte böyle! Siz çok yaşayın Meral Hanımcığım. Esenlikler diliyorum.

Bilhan Uluçay, 2 Mayıs 2010

Ben de prostat kanserini check up'ta yakaladım

Hastalık haberini bugünkü yazında okudum. Biraz stresli bir dönem geçireceksin ama her şey hallolur merak etme. Check-up'ta yakalanması, şanssızlık içerisinde şans. Ben de 4,5 yıl önce kan tahliliyle yetinmeyip tuşe de yaptırınca prostat kanseriyle tanıştım.

Aslında babam dolayısıyla tanışıyordum da, iyice haşır neşir oldum. İki biyopsi sonucu kesinleşti ve ameliyat oldum. Sağlığım şimdilik yerinde. Bu aşamada kafanı tavsiyelerle karıştırmak istemem ama ameliyat sonrası tedaviyle ilgili görüş almak istersen ara.

Alper Eliçin, 2 Mayıs 2010

"Kanser, hayatımın en güzel günleriydi"

Köşenizin sürekli takipçisiyim. Göğsünüzdeki kitleyle ilgili yazdığınız yazıyı bugün okudum. Umarım sizi çok uğraştırmadan geçer ve gider. Ben bir kanser ailesinden geliyorum. Ailemde çoğu kişinin başından geçti bu durumlar. Ben de kendi payımı aldım. Hastalık, terapi, ameliyat vs süreci biraz stresli geçiyor. Ama bu durum biraz da hastaya ve yakınlarına bağlı sanırım. Kimisi de bu dönemi güzel atlatabiliyor.

Eşimin bir iş arkadaşı gibi. "Bu günler hayatımın en güzel günleri" diyor o. Çünkü ailesinin ve arkadaşlarının kendisini ne kadar sevdiğini görmüş, bu sayede onlarla daha fazla vakit geçirebilme şansı olmuş. Umarım bu dönem sizin için de güzel ve rahat geçer ve bir an önce iyileşirsiniz.

Sevgül, 2 Mayıs 2010

Risale-i Nur'un hastalık bölümü

Haber7.com'da gezinirken sizin yazınıza rastladım. İnşallah şifa bulursunuz. Ben Risale-i Nur okuyorum ve Risale-i Nur'da, "Hastalar Risalesi" diye bir kısım var. Orayı okumanızı tavsiye ediyorum. Bu linkten ulaşabilirsiniz... http://www.sorularlarisale.com/index.php?s=modules/kulliyat&risale=203

Tekrar Allah şifa versin...

Adı bende saklı okurum, 2 Mayıs 2010

Meral Abla; annem de siz de şanslısınız

Londra'da yaşıyorum. Robert Lisesi'ni bitirip sonra Amerika'da üniversite okuyup, sonunda ucu açık bir şekilde Londra'ya yerleştim.

Ben lisedeyken annem bir kış Uludağ'da dizini kırdı ve o sırada büyük ve zaten fibrokistik olan göğüslerinden birindeki kitleyi fark etti. Babama söylemiş, hemen gidip testler yaptırmışlar. İkisi de doktordur zaten. Sonrasında kist kötü huylu olabilir riskine karşı ameliyata girdi ve kist çıkarıldı.

Sizin durumunuzdaki gibi kitle 1 cm'in altında tahmin ediliyordu. ama 1.3 cm çıktı. Yani canım anneciğime 3 mm ile Kemo piyangosu vurdu. Bilmiyorum size nasıl anlattılar; çok ama çok zor bir şey Kemo. Kimsenin de arkadaşı değil bence. N'aapsın insancıklar? Herkes kendi kendine Polyannacılık oynuyor.

Saçların dökülmesi, kadınlar için gerçek bir travma. Allahtan anneciğimin sizinkiler gibi çok tatlı arkadaşları vardı; Nuran Ablam annemi saçlarının hepsi dökülmeden kapıp kuaföre götürdü ve orada saçlarını kazıtıp, gerçek saçtan yapılma bir perukla durumu halletmeye çalıştılar.

6 seans Kemo oldu. Bunların bir kısmı yaza kaldı. Canım annem aylarca o yaz sıcağında kafasında yapış yapış perukla gezdi. O sırada dediğim gibi ben henüz Robert'te öğrenciydim, kardeşim ilkokuldaydı. İnsanlar bu tip üzücü olaylarda farklı tepkiler veriyorlar; mesela ben hep başarılı bir öğrenciydim, ama Robert hayatımın en yüksek ortalamasını (94.xx) o sene yaptım. Herhalde annemin hastalığıyla baş edebilmek için kendimi derslere vurdum.

Çok az kişi benim annem kadar kahraman olabilir. Hiç çaktırmamaya çalıştı bize durumu. Bir kere bile saçsız görmedik mesela annemi; yanımızda hiç kusmadı. 6 seans Kemo'yu ve sayısını tam hatırlayamadığım kadar seans da radyoterapiyi bitirdikten sonra 5 sene de hormon ilaçları aldı. Hatta bir protokol değişikliği oldu, ilacı değişti; 2 sene daha uzadı ilaç tedavisi. Ama bir şekilde bitti. Canım annem bu hastalığı yendi.

Ben de 26 yaşındayım ve elimden geldiğince düzenli olarak meme ultrasonumu çektiriyorum. Siz de annem de Tan-

rı'nın şanslı kullarıymışsınız. Tabii insan "Niye ben?" diye düşünür ama, ya bir de teşhiste geç kalınsaydı?

Sizin de anneciğim gibi şükredip, hayata enerjiyle, pozitif, grip gibi bir hastalığı atlatmış gibi bakarak, bir yandan da yeniden doğmuş gibi sarılmanız gerek. Kucak dolusu sevgiler.

Itır Güvenç, Londra, 9 Temmuz 2010

Bütün hastalık adlarından aynı ölçüde hazzetmem

Yazı dizinizde hastalığınızın adından korkulmasından çok bahsetmişsiniz. Bir yandan doğru, öte yandan değil. Ben de o kelimeden ve diğer hastalıkların adlarından aynı ölçüde hazzetmem. Bunun nedeni korku hiç değil, o kelimeleri çevrelediğine inandığım olumsuz çağrışımlar. Yani kanser ya da yüksek tansiyon kelimeleriyle birarada, giderek artan biçimde andığımız bir sürü olumsuz olgu.

Ben, hastalık adını duyar duymaz akıllara üşüşen olumsuzluklara muhatap olmamak için, o kelimeleri mümkün olduğunca telaffuz etmem. Ha, tabii sizin gibi kalabalık bir çevresi olan, neredeyse sonsuz sayıda insana durumunu açıklaması icap eden biri için benimki, pek uzunca ve dolambaçlı bir yol olur, o da ayrı!

Bir şey daha var. Araştırmalarla da kanıtlanmış ki olumlu, neşeli, yapıcı, şikâyet etmeyen insanlar her türlü hastalığı karamsar, şikâyetçi, kendine üzülmeye hazır insanlara oranla daha kolay yeniyorlarmış. Yani fiziksel "iyi"liğinizi, şifanızı da bir bakıma kendiniz yaratıyorsunuz.

Ayşe Solmaz, 25 Haziran 2010

Meme kanserinde kötü bir örnek ve öneriler

Eşim 13.10.2008 günü memede ele gelen kitle nedeniyle çok ünlü özel bir hastanede ameliyat oldu. Yaşadığımız şehirde,

mamografide görünen kitle üzerine frozen yönteminin uygulanması ve "Yeni kanser tedavi merkezi açtık" reklamları üzerine meşhur hastaneye gittik. Cerrah hemen ameliyat etmeleri gerektiğini söyledi. Ertesi gün kitle alındı; ameliyat sırasında kitleden alınan kesitlere "frozen"da bakıldığı ve kitlenin benign mukosel olduğu, endişe edilecek bir durum olmadığı söylendi.

20.10.2008 tarihinde kontrol muayenesine güle oynaya gittiğimizde, kesin patoloji raporunun daha gelmediğini, ancak kitlede malignitenin varlığına ilişkin şüphe ortaya çıktığını söylediler. Yani frozen'a bakmayı beceremememişlerdi. Raporun gelmediği de yalandı tabii, her şeyi biliyorlardı. Ertesi gün çıkan patoloji sonucuna göre kitlenin "invazif müsinöz karsinom" olduğunu, tümörün cerrahi sınırlara 0.1 cm kadar yakın olduğu yazıyordu.

İşin başında ele gelen kitle memede yüzeye çok yakındı, tümör 1. evredeydi; sonradan öğrendiğimiz "koruyucu meme cerrahisi"ne çok yatkın bir hastaydı. Hatalı frozenla başlayan hatalar silsilesi yaşandı. Temiz sanıldığı için kitle yeterince özenli alınmadı, lenf nodlarına bakılmadı. Buna mukabil ikinci ameliyatta da aslında alınmaması gereken memeyi, birinci ameliyattaki hata yüzünden aldılar. Üstelik frozenla lenf nodları bakıldığı ve hepsi temiz çıktığı halde rekor bir sayıyla 27 adet lenf de alındı. Yani bundan 30-35 yıl önce meme CA şüphesiyle gelen hastaya ne yapıldıysa –memeyi almak ve lenfleri almak şeklinde– aynısı yapıldı.

Ameliyat raporunda "Hastanın yaşı göz önünde bulundurularak mastektomi yapılmasına karar verildi" deniliyor, 39 yaşındaki avukat olan hastaya.

Koruyucu meme cerrahisini maalesef bunları yaşadıktan sonra öğrendik. Erken evre meme kanserlerinde mastektomi yerine artık bu yöntemin benimsendiğini, yine sentinel lenf nodu uygulaması sonucu, sentinel nodların beningn olması durumunda lenflerin alınmadığını, zaten sentinel lenf nodu

bakılmasının bu nedenle önemli olduğunu öğrendik.

Meme CA'da radyolog, onkolog, cerrah ve patolog kesinlikle en başından beri ekip olarak çalışmalı; bunun ne kadar gerekli olduğunu aksini yaşayarak görmüş olduk.

Kitle tespiti ve meme kanseri şüphesiyle çıkılan yol, ilk gün insanın başından kaynar suların döküldüğü ve panik haliyle hataların yapıldığı bir yol olabiliyor. "Orada bir kötülük var, bir an önce aldırıp kurtulayım" psikolojisine giriyorsunuz. Herkesi uyarmak istiyorum ki bu durumla karşılaşan aileler asla panikle hareket etmesinler; çok araştırsınlar, mutlaka 2. görüş, hatta 3. görüş alsınlar. Koruyucu meme cerrahisi bölümü olmayan bir hastanede ameliyat olmasınlar.

Bülent Top, 5 Temmuz 2010

Benim kanserim pek seksi

Aynı yollardan geçmiş ve yolu daha sonlandırmamış bir kanser hastası olarak yazdıklarınız beni o günlere götürdü. Ben de başta gün gün yaşadıklarımı, tahliller, çekimler, ameliyat sonraları, doktor muayeneleri akla ne gelirse her şeyi yazıyordum. Taa ki saçlarımı kazıttığım o güne dek...

Aslında işime ve günlük hayatıma devam ettim. Kemoterapi aralarında Antalya'ya tatile bile gittim, denize girdim.

Hayatımızı karartmadım. Hastalanınca sadece siz hasta olmuyorsunuz; eşim, çocuğum, anam, babam ve kardeşlerim de etkileniyorlar. Onları daha fazla tedirgin etmenin ne âlemi var, ama ara ara içimin çok acıdığını da inkâr edemem.

Sizinle onkoloğumuz bile aynı, ortak noktamız çok. Gökhan Bey çok nazik, iyi bir doktor. Ona gittiğinizi okuduğumda, bütün o muayenehaneler, yaşadığım endişeler, doktoruma sorduğum akıl almaz sorular, onun gülümseyen sakin yüzü... O odadan, hep içim rahatlayarak çıktım. Eminim siz de öyle olacaksınız.

Yazılarınızda, dikkatimi çeken bir şey oldu; sormadan edemeyeceğim. Kanseri cesurca söyleyebildiğinizi görüyorum. Siz de zaten bunu belirtiyorsunuz, ama meme kanseri diyemiyorsunuz. Baktım birkaç yerde göğsümde kitle var demişsiniz. Bunu acaba, benim de yaşadığım gibi erkeklerin, hatta bazen kadınların da direkt rahatsız edici bakış ve düşüncelerinden tedirgin olduğunuz için mi söyleyemiyorsunuz?

Meme kanseri olduğumu bildikleri halde, benimle konuşurlarken memeden bahsetmeyip, acıklı yüz ifadeleriyle bakışlarını benden ve memelerimden kaçırdıklarına çokça şahit oldum. Sanki artık kadın değildim; sevişemeyecek, biriyle birlikte olamayacakmışım gibi hissettirdiler. O zaman da ben onları rahatlatmak için üzerine basa basa meme kanseri dedim. Aslında çok komik: "Benim kanserim de pek seksi" diye dalga geçtiğim bile oluyor. Bazen de bunları sadece ben aklımdan geçiriyorum da, karşımdakinin aklına bile gelmiyor mu diye düşündüğüm de oluyor. Ama yine de cinsellik her yerde...

Hasta olmak, kanser olmak, meme, mide her ne olursa olsun, eğer o sizseniz bir hastalıktan öte bir şey değil. Eğer yolun başındaysanız ve benim gibi sürüsüyle hayalleriniz, yapacağınız işler, gideceğiniz yerler, görmeyi düşlediğiniz günler varsa hastalığı umursayıp da, onun burnunu kaldırmanın hiç âlemi yok.

Biliyor musunuz hayat şimdi gerçekten çok daha anlamlı. Size, bir meme kanserliden küçük bir destek mesajı yazacaktım, uzattım da uzattım. Eminim çevrenizde akıl veren, kendi hikâyesini anlatmak isteyen binlerce insan vardır. Olur da bir şey sormak gerekirse, buralardayım.

Hayatınızda hep size huzur veren insanlar ve batan güneşe eşlik eden şarabınız olsun... İyi kalın.

Sema Ayradilli, 18 Temmuz 2010

Her yıl mamografiye gitmemenin cezasını çektim

6-7 ay önce benim de sol göğsümden 3 cm'lik bir tümör alındı. Ameliyat, kemoterapi, radyoterapi gibi zorlu yollardan geçtim. Lenfler alındığı için sol kolumu kullanamadım. Siz her yıl kontrol ettirmenin mükâfatını görmüşsünüz. Ben de kontrol ettirmemenin cezasını çektim. Etrafımda kim varsa, kiminle yazışırsam mutlaka mamografi ve ultrason konusunu hatırlatıyorum. Yazılarınızın tümünü toparlayıp okudum. Biz kadınlar için önemli bilgiler var. Deneyimlerinizi paylaştığınız için çok teşekkürler...

Serpil Sabaz, 22 Temmuz 2010

Bana "istediğini yiyebilirsin" dendi

Sizinle aynı kaderi paylaşıyorum. İlk hikâyenizi Uçankuş'ta okumuştum. Adım Reyhan Peken, 1969 İstanbul doğumluyum. 21 Temmuz 2009'da endemetrium CA'dan ameliyat oldum. Şimdiyse tekrarlamasın diye elimden geldiğince korunuyorum.

Sizden farklı olarak ben peynir konusunda hiç uyarılmadım. Doktorum, "istediğin her şeyi yiyebilirsin" dedi. Kızartmalardan, füme (tütsülenmiş) yiyeceklerden, yanık ızgaralardan ve içinde katkı maddesi bulunan gıdalardan uzak duruyorum.

Ekim ayında fitoterapiste gittim. Bana güzel bir salata sosu tarifi verdi; size de tavsiye ederim: "Elma sirkesi, kekik, 1 tatlı kaşığı biber salçası, nar ekşisi, sızma zeytinyağı ve limon." Artık salatalarıma bu sosu koyuyorum. Sabah kahvaltısında bol bol taze kırmızı biber ve yeşil biber yiyorum. Alkol ve sigaradan uzak duruyorum. Hastalıkla ilgili bilgileri paylaşırsak çok memnun olurum.

Reyhan Peken, 28 Haziran 2010

Devamlı organik ürün kullanmak çok pahalı

Yaşım 33, ancak düzgün, lezzetli, kokulu domateslerin tadını bilecek kadar deneyimim de var. Çocukluğumda Kuşadası'nda yazlıkta ya da Ayvalık'ta akrabalarımın yanında yediğim tarla domateslerinin tadı hâlâ damağımdadır. Gerçi yazları zaman zaman bu tatlara halen ulaşabiliyorum ancak İstanbul'da zor.

Benim annem de maalesef 5 yıl önce meme kanseri oldu. Neyse ki şu an sağlığı iyi, ancak kanser kelimesini sizin kadar cesur şekilde ağzına alamıyor. (Hatta imtina ediyor.)

O da rahatsızlığından sonra yediğine-içtiğine çok dikkat ediyor. Lastik gibi domatesleri kesinlikle yemiyor. Ancak istediğimiz kalitede domatesi, sebzeyi, meyveyi alamıyoruz, kolay bulamıyoruz. Organik ürün alalım desek fiyatları hiç de makul değil. Gelir durumumuz kötü olmasa da devamlı organik ürün almak istemiyoruz. Pek çok arkadaşım da o kadar para vermeyi gereksiz görüyor.

Bu konuda daha önce kırsal bölgelerde sırf kendi tüketimimiz için sebze, meyve yetiştirmeyi tasarladım. Oradaki ürünlere bakacak, toplayıp bana yollayacak ucuz maliyetli bir kişi bulmayı da düşündüm. İstesem bunu yapabilirim. Ancak hem buna zaman ayıramıyorum, hem de pahalı organik ürünlerle aynı maliyete ulaşacağını tahmin ediyorum. Dolayısıyla tek düşünebildiğim, bana istediğim zamanlarda kargoyla kaynağından ürün yollanmasını sağlamak. Yani ben kalitesine güvendiğim ve makul fiyatlı ürünleri, doğrudan bana ulaştıracak bir yer, kişi veya firma arıyorum. Eminim bunu yapanlar zaten vardır.

Çağrı Tüzüner, 3 Haziran 2010

Balık yerine ceviz, et yerine badem yiyin

Et yemiyorsanız badem yiyin. Etin yerini tutuyor, çünkü kimyası aynı. Balığı kesmek istiyorsanız ceviz yiyin. Hatta

balıktan daha faydalı. Et yemiyorsanız mantar yiyin. Japon ve Çin'in meşhur Shitake mantarları kansere karşı koruyor ve kanserin ilerlememesine iyi geliyor.

Bol karabiber, zencefil, kimyon, kişniş, zerdeçal tüketin. Hindistanlıların "Masala" çayını için veya yeşil çayınızı bu şifalı kök ve tohumlarla zenginleştirin. Bol bol Chi Kung egzersizleri yapın. Zayıf olan organlarınızı kuvvetlendirir.

İlkay Leosawathiphong, 27 Haziran 2010

Kahvaltıda çökelek

Ben de size kahvaltı için bir öneride bulunacağım. Madem ki peynir yemekten çekiniyorsunuz, çökelek yiyin. Bir kâse çökeleğin içine 1 tatlı kaşığı çörekotu, 1 tatlı kaşığı kekik, 1 tatlı kaşığı toz kişniş, 2 tatlı kaşığı zeytinyağı döküp karıştırın. Çok güzel oluyor. Umarım siz de beğenirsiniz.

Emel Eken, 28 Haziran 2010

Her sabah bir çay kaşığı çörekotu yiyin

Rahatsızlığınızı gazetedeki yazınızdan öğrendim. Öncelikle size Allah'tan şifalar diliyorum. 11 senedir radyoloji uzmanı olarak görev yapmaktayım.

Bu süre zarfında muayenelerini yaptığım kanser hastaları ve kronik hastalara, aldıkları tedaviye ek olarak günde bir çay kaşığı kadar çörekotunu çiğ olarak öğütmelerini ve öğüttükten sonra bekletmeden bir miktar suyla yutmalarını önerdim.

Beni ciddiye alıp kullanan tüm hastalarda değişik ölçüde fayda görüldü. Aynısını size de tavsiye ediyorum. Bu konudaki daha ayrıntılı bilgileri corekotufaydalari.com'dan edinebilirsiniz.

Radyoloji uzmanı Mehmet Kılınç, 5 Mayıs 2010

"Yedikleriniz ilacınız, ilacınız yedikleriniz olsun"

İki kız kardeşimden birini 26 yaşında kanserden, diğerini 44 yaşında kalp krizinden kaybettim. Ardından enişte kanser oldu; ardından da (2006) babam.

Babamın sağ gözünde 3.7x10x9.8 mm boyutunda tümör (maling melanom), her 2 akciğerinde de daha fazla sağda olmak üzere 9-10 adet -en büyüğü solda lingulada 6x5 mm boyutlarında, çoğunluğu periferik yerleşimli- nodül tespit edildi ve metastaz lehine değerlendirildi.

Babam için ilk tıbbi başvurumuz Ege Üniversitesi'ne oldu. Ege bizi Hacettepe'ye yönlendirdi. Hacettepe göz kliniği bize sağ gözün alınması gerektiğini söyledi ve hekimlere uyduk. Kemoterapi ve radyoterapi görmedik. Her 2 akciğerdeki nodüller ise 2006'dan beri önce 3'er aylık, sonra 6'şar aylık periyotlarla izleniyor.

Evli iki kardeşimi kaybetmiştim; babamı kaybetmemek için elimden gelen her şeyi yapacaktım. Ziraat mühendisiyim. Devlet Su İşleri Antalya bölgesinde etüt mühendisi olarak çalışıyorum. Mesleki bilgilerimin de yardımıyla kansere ait araştırmalara odaklandım.

Farklı ülkelerde yapılan in vivo-in vitro (canlı ortamda-laboratuvarda) çalışmalarıyla kansere karşı durabilen ve kanserli hücre çoğalımını bloke edebilen aktif bileşenli bitkilerle ilgili bilgilere ulaşmak mümkün.

In vivo-in vitro sonuçlarını datalara dönüştürdüğümde Hipokrat'ın "Yedikleriniz ilacınız, ilacınız yedikleriniz olsun" dâhiyane sözüne, datalarla oldukça yaklaştığımı gördüm. Bu data sonuçlarından yararlanarak babama ve enişteme etkili bitki çayları formülleri oluşturdum.

Bu bitki rasyonu uygulamasıyla babamda ve enişte mde olası metastazları bloke ettik. Vücudun savunma mekanizmasını güçlendirerek HER GÜN en üst düzeyde olmasını

sağladık ve devam da ediyoruz. Bu uygulama, vücudu "alan savunması" kapsamı içinde güvenle bugüne kadar tutabildi.

Her gün 20-300 kanser hücresi

Vücudumuzda –sağlıklı kişiler de dahil– her gün yaklaşık 20-300 arasında kanser hücresi oluşur; bağışıklık sistemimiz de bunları yok eder. Demek ki vücudumuz HER GÜN savunulmalıdır. Bu şuna benzer: ÇELİK YELEKLİ bir polis, dünkü çatışmada güvendeydi; ama bugün çatışmaya gidecekse yine çelik yelek giymek zorundadır. Dün yelek giymesi onu sadece dün korudu; bugün giymiyorsa vücudu açık hedeftir!

Bu örnek birebir aynı olmasa da, vücudumuzdaki kanser oluşumunun felakete dönüşme olayıyla çok benzeşir. Kimyasal bir fabrikayız; yediklerimizle her gün vücudumuzu savunmak durumundayız.

Vücudumuza iyi savunma sağlayan bitkilerin hangileri olduğu, in vivo-in vitro çalışmalarıyla önemli ölçüde biliniyor. Hava kirliliğinden gıda kirliliğine kadar hangi olayların kanseri tetiklediği konusunda uzun bir liste hazırlanabilir. Bunların pek çoğunu kontrol etmemiz mümkün olmadığına göre bize düşen birinci etkili yol, kanser dahil her türlü saldırıya karşı vücudumuzu korumaktır.

Yememize içmemize dikkat ederek kanseri oluşturan düşmanımızı yok edemeyiz, ama sınırlandırabiliriz. Mesela Boğaz'da ünlü bir lokantada yediğiniz bir cacığa konan salatanın hormonlu olup olmadığını, yoğurdu inceltmek için şehir şebekesinden akan suyun mu, yoksa doğal kaynak suyunun mu kullanıldığını nasıl kontrol edeceksiniz? Ya da sizi seven bir insanın size ikram ettiği kurabiyelerin ne kadar trans yağ içerdiğini öğrenmeniz mümkün mü?

Hangi gıdalara odaklanmalıyız?

Demek istediğim şu: Bana göre yeme içmede en önemli un-

sur, "Hangi gıdadan sakınmalıyız?" değil, "Bize aktif koruma sağlayacak yiyecek/içeceklere odaklanmalıyız" olmalıdır. Bazı bitkileri bünyemize gıda özelliği için değil, bizi koruması için almalıyız. Bu bitkilerin her biri, doğanın etkili hazır preparatlarıdır. Pek çoğunun yetişmesine şimdilik insan elinin değmemiş olması bir avantajdır.

• BİTKİ ÇAYINIZ: Bitkisel çayınızda yabanmersini (blueberry), mercanköşk (İstanbul kekiği), alıç, ökseotu (Almanya E komisyonunun kanser için onay verdiği tek bitkidir), portakal nergisi çiçeği, kuşburnu, sarıkantaron (*hypericum perforatum*) ya da zerdeçal (*curcuma longa*) ekleyin. Kristal şekere elveda deyin.

• SALATANIZ: Salatanızda kuzukulağı, semizotu, radika (karahindiba-Giritlilerin favori otu), domates, kırmızı soğan, dereotu, fesleğen taze biberiye (*rosmarinus officinalis*) yer almalı.

• MEYVENİZ: Birinci önceliğiniz her zaman siyah ve kırmızı üzüm (kışın kurusu) olmalı. Greyfurt, kivi, elma, incir ve böğürtleni de ihmal etmeyin. Havucu da meyve olarak rendelenmeden yiyin.

• İÇME SUYUNUZ: Bardağa suyu koyarken biraz havadan doldurunuz. Bu uygulamayla içme suyunuza havadan ilave oksijen yüklersiniz. Bir doğal kaynak suyunun oksijenini ölçtürün. Sonra aynı suyu bardağa havadan 35-45 cm'den şırıltılı döküp, tekrar ölçüm yapıldığında oksijen miktarında yüzde 7-21 arasında bir artış görebilirsiniz.

• UYKUNUZ: Öğlenleri yarım saat uyumaya çalışın.

Kanser hastalarına yeni sorular

Hekimlerimiz, hastalıkları sadece kimyasal ilaçlarla tedavi etme yönünde eğitim aldıkları için, literatürlerinde BİTKİ yer almıyor. Bitkileri bugün en iyi kullanan ülkelerin başında Almanya geliyor.

Tıp, 6 kilo fazlası olan bir insanı, yeme içme konusunda di-

yet uzmanına gönderirken, yaşamın kıyısında olan kanser tedavisi gören bir insana yeme içme konusunda hiçbir öneride bulunulmuyor. Akıl alır gibi değil!

Onkoloji üniversitelerin minik odalarından çıkıp katları kapladı. Ardından katlar yetmedi, bağımsız hastanelere dönüştü. Gidişat "her canlı bir gün kanseri tadacak" aşamasına doğru ilerliyor.

Tıp, kanserli her hastaya hangi baharatları kullandıkları ve/veya kullanmadıklarıyla birlikte, aynı soruyu salata ve meyveler için de sorduğu –ve bu bilgiler ortak bir bilgi bankasında toplandığı– takdirde pek çok ilginç istatistiki değere ulaşılabilir. Hastalar için bu soruların, özgeçmiş sorularından çok daha fazla yararlı olacağı kısa sürede görülecektir.

Süleyman Gönülkırmaz

Not: 3 mayıs-9 temmuz arasında gelen toplam 10 mektuptan özetlenmiştir.

Bitkiler ve biz mail grubu

Çok geçmiş olsun Meral Hanım.

Moderatörlüğünü yaptığım health.groups.yahoo.com/group/bitkiler_ve_biz grubu üyemiz Süleyman Gönülkırmaz'ın gönderdiği "Kanser Kovucu Salata" başlıklı yazınızı okudum. Eczacı, doktor, herbalist, mühendis vs 1 115 üyesi bulunan grubumuzun amacı:

1) Günlük hayatta kullandığımız ya da etrafımızda var olup da farkına bile varmadığımız, hatta üzerine basıp geçtiğimiz her bitkinin bizim için bir sağlık kaynağı olduğunun bilincine varılması,

2) Modern tıp yöntemleri yanında bitkisel ilaç ve özlerle, beslenmeyle nasıl daha sağlıklı olunacağı yolunda bilgiler edinmek ve bu bilgileri paylaşmaktır. Grupta paylaşılan bilgiler ta-

mamen bilgilendirme ve tavsiye niteliğindedir. Grubumuzda sizi de aramızda görmek, bizleri daha çok teşvik edecektir.

Kanser hastalarının beslenme biçimini değiştirmeleri gerek. Bence siz mevsimlik ekolojik, kimyasız taze meyve sebze ağırlıklı, tahılların rafine değil de tam kepekli (pirinç, un, buğday, bulgur vs) tüketildiği, hayvansal ürünlerde de mümkün olduğunca kırmızı eti azaltıp, çok istenirse az miktarda köy tavuğu ya da koyun etinin tercih edildiği bir diyet uygulayın.

Benim çevremde inancıyla bu hastalığı yenmiş çok insan var. İnsanın hastalığa değil, iyi olmaya yoğunlaşması gerek.

Zekiye Ercan, 19 Temmuz 2010

Kanseri yapan besinler değil hormonlarmış

Ben de meme CA hastasıyım. Sizi daha önceden beri yazılarınızdan takip ediyordum. Kanser yazılarınızın hepsini bir çırpıda okudum.

Ben de 02.12.2008 tarihinde bir hafta içinde apar topar ameliyata girdim. İzmir'de yaşıyorum. Şu an yaşım 43. Çocuğum yok. Serbest avukatım, yalnız çalışıyorum. Tanı konduğunda 41 yaşındaydım. Kadın doğumcumun ısrarı üzerine çektirdiğim ilk mamografimde kitle görüldü.

Şanslıymışım; –uzun süre nasıl şans diye çok düşündüm– kitle 1,5 cm, türü de en mülayimi çıktı. Lenflerime sıçramamış. Hormon yüzde 90 pozitif çıktı. Sizin gibi ben de yalnızca radyoterapi aldım, ama benimki 30 seanstı. Işın tedavisi 2009 Şubat sonu bitti. Medikal menopoza sokuldum. 3 ayda bir Lucrin iğne kullanıyorum. Bir de 5 yıl Tamoxsifen kullanacağım.

Bu şubatta 2 yıl bitecek ve ardından da rahmimi aldıracağım (rahim içi miyomlarım var). Size niçin peynir ve süt ürünleri yasak edildi? Bana yasak yok.

Ameliyat sonrası ve devamında beslenme konusunda on-

koloğum ve cerrahım öncelikle bana şunları söyledi.

- Kilo almayacaksın.
- Yağı azaltacaksın.
- Alkol olmayacak (çok değil)
- Spor yapacaksın. Her gün 45 dakika yürünecek.
- Kırmızı eti haftada bir yiyebilirsin.
- Pirinç yerine bulgur, makarna yerine ev makarnası yenecek.
- Kola vs içecekler, çikolata, fast food, yanık mangal yiyecekleri, özellikle de kızartma yenmeyecek.
- Kesin yasak olan yiyecekler pasta, krema, kremalı her şey, çikolata, şarküteri.
- Şerbetli ağır tatlılar yok; sütlü tatlılar olabilir.

Ancak doktorum, vur deyince de öldürme dedi. Zira kanseri yapan, besinden ziyade hormonlarmış. O nedenle her şeyi hormonsuz ve mevsiminde yemek önemli dendi. Bir de zirai ilaçsız olacak tabii. Ben evde exsir de kullanıyorum.

Bunun yanında bana özel olarak yasak olan gıdalarda içinde östrojen olan her şey. Özellikle kansere koruyucu olduğu söylenen keten tohumu, soya ve türevleri, sentetik gıdalar, ada çayı bana artık yasak. Ben kesinlikle soyalı –ki bisküvi vs hazır her şeyde soya lesitini bile var– bir şey yemiyorum.

Onkoloğumun kendisi de fit bir vücuda sahip; peynir, süt vs ürünleri zaten yemek gerekli ki, menopozda kalsiyum eksilmesin.

Kolesterol olmayacak, şeker olmayacak, karaciğer zorlanmayacak, kan değerleri düzgünse zaten sorun da yok. (Çikolata yerine kışın tahin pekmez yedim; "çok olmamak kaydıyla" dediler, çünkü o da yağlı)

Eşimle iyi bir birlikteliğim var; yani kansere yol açabilecek stres de yoktu iş stresi dışında. Ama hormonlara söz geçirilemiyor. İlk başlarda çok katıydı her şey. Bir süre sonra insan daha rahatlıyor ve her şey bir düzene giriyor.

İnsan kontrol zamanları biraz geriliyor, ama hayat güzel. Özellikle de onkoloğunuzdan iyi haberlerle çıktıktan sonra...

Banu Koçdağ, İzmir, 30 Haziran 2010

Her tümörün huyu farklı

Tedavim sırasında şunu tespit ettim. Bu hastalığa yakalanan ve tedavisi süren/biten kadınların hemen tümü yaşadıklarını paylaşmak istiyorlar. Çoğu dertleşerek –aynılık duygusuyla– kendi içini rahatlatmak istiyordu; ama başkalarına yardımcı olmak gibi bir misyon yüklenenler de vardı.

- Kemoterapi güncesi tutan hastalar
- Diğer kanser hastalarıyla görüşerek yan etkileri derleyenler
- Tedavi sürecini raporlayanlar

Ben bile bu süreçleri bir defterde günlük olarak tutmuştum. Belki sonraki kontrollerde gerekir diye. Zira bir süre sonra beyin her şeyi siliveriyor. Hatırlayamıyorsun. Ama sanırım bunlar bir yerde tıkanıyor. Bu yüzden geçirdiğiniz sürecin kitaba dönüşmesi fikri çok güzel. Hele sizin gazetedeki yazı diziniz de kitapta yer alırsa... Çünkü inandırıcılık ve güven, biz kanser hastaları için çok önemli.

Geçen mailimde tam olarak yazamamıştım. Bir yanlışlık olmasın. Her tümörün huyu suyu farklıymış, Bana medikal menopoz için lucrin depot-3M iğnesi vurulmaya başlandıktan 6 ay sonra reglim kesilmişti. Vücut ve hormonlar direnç gösteriyormuş. O yüzden yiyeceklerde ayrıca östrojen almamak mantıklı diye düşünüyorum.

Banu Koçdağ, 2. mektup, 20 Temmuz 2010

Şimdiki yoğurtlar çok daha temiz-hijyenik

Köşe yazarlarını mesaj bombardımanına tutanlardan biri

değilim ama önceki mesajımda da belirttiğim gibi gıdalar konusunda doğal olarak kafanız pek karışık.

Size bu mesajı atmadan önce, yazdıklarımdan emin olmak üzere onkolog dostlarıma, kanser tedavisi gören arkadaşlarıma ve gıda özellikle de süt teknolojisi uzmanı arkadaşlarıma danıştım.

Aldığım yanıtlar, size yoğurt yememenizi önerenlerin tercihinin, bilimsel kanıtlara dayanmadığını gösteriyor.

1) Evet, bugün piyasadan aldığımız özellikle markalı yoğurtların önemli bir bölümü orijinal köy yoğurdundan farklı süt ürünleridir. Ancak, bu onların hijyenik olmadığını ya da katkı maddeleri içerdiği anlamına gelmez.

2) Keza bu yoğurtların insan beslenmesi için gerekli protein ile kalsiyum ve benzeri mineralleri, vitaminleri içermediği anlamına da gelmez.

Kerameti kendinden menkul uzman, televizyonlarda bu ürünlerden uzak durulmasını söylüyor. Gerekçesi de "Temel mantığı"na dayalı: Eskiden yoğurtlar iki üç günde ekşiyordu. Şimdi marketten aldığınız yoğurt ekşimiyor. Çünkü içine koruyucu katkı maddeleri koyuyorlar.

Oysa doğrusu şu:

• Şimdiki yoğurtlar eskisine göre çok daha temiz-hijyenik koşullarda üretiliyor. Dolayısıyla bozulmaya neden olan mikroorganizmalarla bulaşık olmuyor.

• İkinci ve daha önemlisi, mayalamada kullanılan "starter kültür" yani bakteri(ler), eski yoğurtlara göre farklı ve seçilmiş bakteriler olduğundan asitliğin düşmesi nedeniyle ekşime olmuyor.

Bana kalırsa, her gün makul ölçülerde süt, yoğurt ve peyniri tüketmekten çekinmeyiniz.

Prof. Dr. Selim Çetiner, 3 Ağustos 2010
Ziraat yüksel mühendisi, Sabancı Üniversitesi

Yemek içmekle uğraşmayın, her gün yürüyüş yapın

Kansere yakalandığınızı duyunca çok üzüldüm. Umarım yakın zamanda eski sağlığınıza kavuşursunuz. Yemek içmek konusunda bu kadar hassas olmanız size bir yarar sağlamaz diye düşünüyorum. Önemli olan her gün, ama istisnasız her gün bir ısınma hareketiyle güne başlayıp, sonra bir bardak su içip, 40-45 dakika hızlı yürümek. 2 hafta bunu yapın; kendinizde meydana gelen değişimi göreceksiniz ve bir daha bundan vazgeçemeyeceksiniz.

Mustafa Sarıbudak, 18 Temmuz 2010

Beslenme-sağlık politikaları ve CHP

Ben yıllarca Ziraat Mühendisleri Odası başkanlığı yaptım. Uzun yıllar, beslenme ile hastalıklar arasında doğrudan bir ilişkinin varlığını ortaya koyup, tarım ve sağlık politikalarının birlikte organize edilmeleri gereğini vurguladım. Bu bağlamda yazılarınızın gerek içeriği, gerekse kapsamı konusunda sizi kutlama gereği hissettim.

Çünkü bizim ülkemizde, beslenme-sağlık ilişkisinin varlığı genellikle görülmez, gösterilmek istenilmez. Böylece, yaratılan rant alanlarının sorgulanması da önlenmiş olur.

Türkiye gibi dünyanın en sağlıklı yağı olan zeytinyağını üreten ülkeye, margarin sokulmasını ve yaygınlaştırılmasını düşününüz. 1950'li, 1960'lı yıllarda zeytinyağı ilkel ve zararlı ilan edilirken, margarin kullanımı çağdaşlık olarak sunuluyor, çokuluslu şirketler kârlarına kâr katıyorlardı.

Benzer şekilde, bugün son derece zararlı olduğu için yasaklanan tarım ilacı DDT, asrın buluşu olarak tanıtıldı. Anımsamak bile bizleri kahrediyor, ama anneler çocuklarının yataklarını DDT ile dezenfekte ettiler.

Bugün de değişen bir şey yok. Saygın bilim dergilerinde in-

san sağlığı risklerine dikkat çekilen genetiği değiştirilmiş ürünler bu ülkeye 1998-2009 arasında hiçbir denetime tabi tutulmadan girdiler; 800'den fazla çeşit olarak tüketici sofralarına ulaştılar. Bugün yine ithalatları serbest. Antibiyotiğe direnç geni taşıyanlar bile ülkemize giriyor; yem sanayi ve gıda sanayinde hammadde olarak kullanılıyor.

Tarım ilaçları ruhsat sistemimiz delik deşik. Denetimler yetersiz. Küçük işletmelerinin daha çok denetlenmesi gerekirken, AKP hükümeti yeni Gıda Yasası ile 30 Beygir Gücü ve 10 kişiden az işçi çalıştıran gıda işletmelerini mühendis çalıştırma zorunluluğundan muaf tutmak üzere. Kısaca, halk sağlığı yerine rant tercih ediliyor.

Cumhuriyet Halk Partisi, diğer tüm alanlarda olduğu gibi tarım ve gıda alanında da, halk, üretici ve tüketici yararına, doğayla uyumlu, sağlık politikalarına destek veren bir anlayışı yaşama geçirme hazırlığı içindedir. Yalnızca kanser tedavisi için yılda 3 milyar dolardan fazla bütçe kullanıldığı gerçeği, alınması gereken önlemlerin hem insani, hem de yönetim boyutunu olanca açıklığıyla ortaya koymaktadır.

Ben ziraat mühendisi olarak, bugün CHP MYK'sı içinde, bu hedeflerin yaşama geçmesi için bilimsel temelli çalışmalar yürüttüğümüzü ve bu çalışmalara tüm toplum kesimlerini katmayı da görev bildiğimi ifade etmek isterim.

Geçmiş olsun dileklerim ve selam saygılarımla...

Doç. Dr. Gökhan Günaydın, 4 Haziran 2010
CHP Genel Sekreter Yardımcısı

Kemoterapi salonunu polis neden basar?

Kitap yazdığını haber aldım Meral Hanım. Keşke ben de yaşadıklarımı yazıya dökebilseydim... Mesela günlerden bir gün kemoterapi salonuna polisler doluştu. Bu illet hastalığa yakalanan biri ne suç işlemiş olabilir diye düşünürken, me-

seleyi başhemşireden öğrendik.

Birbirlerini severek evlenen çiftlerden Aysun Hanım, evlendikten sekiz ay sonra bağırsak kanseri olduğunu öğrenir. Eşi Ali Bey bu durumu kabullenmez ve hamile eşinden ayrılır. Tedavi doğumdan sonra başlar. Aysun'un anne ve babası, hastane koridorlarında kızlarını yalnız bırakmazlar. Kucaklarında torunlarıyla Gazi Hastanesi'nin kemoterapi bölümünde oturup kızlarını beklerler.

Ne var ki Ali Bey, çocuğunu o hasta kadından cebren almak için bütün güçlü kuvvetli kadın ve erkek akrabalarını hastaneye getirmiştir. Kısacası hastaneyi basmıştır. O gün hepimiz dehşet içinde kalmıştık. Bu dönem insanın morale en fazla ihtiyaç duyduğu bir dönem olmasına rağmen, bu ne vicdansızlıktır!

Ama başhemşireye helal olsun; polisi çağıran kendisi olmuştu. Şikâyetçi olması için Aysun'a annesine ve babasına fikir veriyordu. "Bu hastalık her an herkesin başına gelebilir. Her hasta olan ölseydi yeryüzünde insan kalmazdı" diyordu.

Evet biz de ölmeyeceğimizi ümit ediyorduk zaten. Hele ben bu hastalıktan ölmeyeceğimi, uzun yaşayacağımı hissediyorum. Beni çok seven annem-babam, sevgili eşim ve çocuklarım var.

Bilsen Öztürk, 26 Ağustos 2010

"Bir göğsünün yerinde yeller esiyor"

Kemoterapi sırasında tanıştığımız bayanlarla buluşmak için randevularımızı aynı güne denk getiriyoruz. Ve akşama kadar yaşadıklarımızı konuşuyor, bol bol gülüyoruz. Sanki bu hastalık paydalarımızı eşitledi. Sanki uzun yıllardan beri birbirimizi tanıyormuşuz da bugüne kadar birbirimizi görme, konuşma imkânımız olmamış gibi...

Geçen ay Meryem Niğde'den Ankara'ya gelmişti. Sonra

Leyla'yı da çağırdık. Kocaman bir karpuz aldık. Ben evden iki termos çay demledim. Bir paket peynir ve ekmekle Dikmen Vadisi'ne gittik. Vadi'de dazlak bir bayan görünce, üçümüz de aynı şeyi düşünmüştük: Konuşmayalım, uzaklaşalım, o da hasta çünkü...

Meryem kemoterapinin adını ağzına almıyor. "Baksanıza, muhtemelen bu da göğüs" dedi. Biraz durdu: "Bir göğsün yerinde yeller esiyor benimki gibi" diye devam etti. Evet artık bu hastaları uzaktan tanır olmuştuk. Eskiden olsa yanına gider konuşurduk.

Kemoterapi bitip de radyoterapi başlayınca üçümüz ışın saatlerimizi aynı zamana denk getirmiştik. Kendi aramızda o kadar çok konuşup o kadar çok gülüyorduk ki, bankodaki görevliden azar işitmek hiç zorumuza gitmiyordu. Zaman zaman diğer hastalar da bize kulak misafiri oluyor, bizimle konuşuyorlardı. Ne çok planlar yapıyorduk. Hatta nerede, ne zaman piknik yapalım diye konuşurken Bitlis'ten gelen hasta bir bey, "Ben de metastaz var; yaşarsam hanımı alıp ben de sizinle pikniğe gelmek istiyorum" demişti. Ne çok şaşırmış ve de gülmüştük.

Işını beklerken aklıma Hitler gelirdi; o da insanları fırınlarda yakmamış mıydı? Şimdi bizler, yaşamak için yanmak için sıra bekliyoruz ne tuhaf. 22 Aralık'ta yine hastanede buluşacağız. Birbirimize iltifatlar edip, ne kadar güzelleştiğimizi söyleyeceğiz. Hediyeler alıp vereceğiz. Yaşadığımız bu ana şükredeceğiz. Sevgiyle kalın. Çok çok mutluyum. Tabiatı ve bütün canlıları çok seviyorum.

Bilsen Öztürk, 29 Ağustos 2010

Meral Tamer
Aşkolsun Kanser!

DK DOĞAN KİTAP

"Bir kitap düşünün ki hem roman tadında olsun, hem okuruna ışık tutsun. Bir kitap düşünün ki bir solukta okunsun. Üstelik öyle bir kitap ki, hem konusu kanser olsun, hem de yüzlerde tebessüm, yüreklerde ferahlık ile okunsun... Kamuoyunun yakından tanıdığı ve sevdiği gazeteci-yazar Meral Tamer son derece zor bir konuda benzersiz bir kitap kaleme almış. Cesaretle, bilgelikle ve daha ilk satırdan okurun kalbini kazanan duru, saf bir samimiyetle. Erkek ya da kadın, hangi yaştan olursak olalım bu kitaptan alacak çok şeyimiz var. İnanıyorum ki Meral Tamer'in bu eseri Türkiye'de kanserin konuşul(ma)ma biçimini kökünden değiştirecek; elden ele dolaştırılacak, çok okunacak çok konuşulacak... Yüreğine, kalemine sağlık!"

Elif Şafak

"İnsanların şifreleri olduğunu ben Meral'i tanıdıktan sonra çok daha iyi anladım. Meral'in dünyasına girebilmek için önce gerekli olan karmaşık şifreyi keşfetmek zorundasınız. Meral'i kitap yazmaya ikna edecek şifreyi, ben yıllardır bir türlü keşfedememiştim. Sonunda Meral'in kanserle tanışması kırdı bu kısır döngüyü... Meral'i hastalık sürecinde yaşadıklarını bir yazı dizisine dönüştürmeye ikna etmeseydim, belki bu kitap gene ortaya çıkmayacaktı; çünkü sonuçta şifreyi çözen şey, Meral'in okurlarının yazı dizisine gösterdiği yoğun ilgi oldu. Benim başaramadığımı okurları başardı."

Osman Ulagay

Kansere gülümsemek... Kanser kelimesini telaffuz etmenin bile korku yarattığı bir ortamda Meral Tamer, kanserle arkadaş oluyor. Kimi zaman muzip ve neşeli, kimi zaman analitik bir bakışla kendi hastalığının hikâyesini okurlarıyla paylaşıyor. Üstelik sadece bir hastalık öyküsü anlatmakla da kalmıyor; "Hayatımın dördüncü kırılma noktası" dediği kanseri, sıradışı hayat hikâyesinin diğer üç kırılma noktasına bakmak için bir ayna olarak kullanıyor.

ISBN 978-605-111-852-9

Sertifika No: 11940